

דכילה אלטרין להחיר מכירה ונתינה) דהוי גם כן כקחורה כדאיחא בז"י ושאר איקורים אקורים כקחורה אע"כ דקחורה אינו אלל מדרבנן ויש לדמות דממ"כ אס לא ידע מדרשה דשרלים מה"ס נאקור קחורה ואס ידע וא"כ כיון דהסקוק עסקמחא מיירי כזדמנה לו ככלה וזה לא מקרי קחורה כלל כמו בשרלים דמתירין מלכס כזדמנו:

ומעתה כיון שכחנו דדעת כל ראשונים ואחרונים דהוא איסור תורה לריבין אנו לקלק ההוכחה שהוכיח בחשוכ' באר יעקב (חברו חכם א' ונחמני זמננו) מקוביל דפקחים דאמר שם כחנאי דחניא וחלב ככלה כו' מאי לאו דריה"ג סבר לא חאלל איסור הנאה נמי משמע כו' מנ"ל דלמחא לריך ריבוי דלכל מלאכה להחיר קחורה וקו' זו אינני מכיר שהמקשן מדייק מדר"י מדאמר למלאכה גבוה יהיה מותר ולמלאכה הדיוט אסור וכמו דלגבוה ר"ל הנאה ולא קחורה ה"כ למלאכה הדיוט נמי ר"ל הנאה ועוד שהרי קאמר מאי לאו ר"ל דכך מסתבר אך מה שהוכיח הבאר יעקב מהמקנהא דמסיק דכ"ע לא חאללו איסור הנאה נמי משמע אלל דקבירא ליה לרי עקיבא כשהותרה כו' ואס כן ע"כ קרא חמי לטהרה קי מנ"ל לרי"ע הא דילמח לעולם לגבוה עמח וקרא לריך להחיר קחורה אפילו לקנות ולמכור אע"כ דקחורה אינו אלל מדרבנן ולכאורה היא הוכחה. אך נראה לי דיש לרחות בפשוטה דיש לומר דבאמת ככלה אינו אלל מדרבנן וכמו שכתב גם כן בחשו ח"י וכמו שכחנו דקמוך דליכא למילף משרלים אלל בשרלים שפיר יש לומר דבן התורה אסור:

ועוד נ"ל דלק"מ ונקדים לתרן דברי הרמב"ם בש"ח מה"י מ"א כ"ד שאקור באכילה אף על פי שמוחר בהנאה אקור לעשות בו קחורה חוץ מן החלב שהרי נאמר בו יעשה לכל מלאכה זל"ע דזה לא כמלא בש"ס שהרי שם בשקחים דאמרינן כחנאי דלריה"ג אלטרין לכל חלב להחיר הנאה ולרי"ע לטהרה אלל להחיר קחורה לא מלנו חנאי ועוד ז"ע שהרי בפ"א מה"י אה"ע ה"י כהב וז"ל חלב דהמה טהורה שמהה עהור שנאמר והלב כו' יעשה לכל מלאכה מי שאיסורו משום ככלה כו' אלל עומה כו' אחד בשרה וא' חלב לעוונאה עכ"ל וזנה כלל כאן ב' דינים א' שחלב עהורה עהור ובודאי לא שייך טהרה אלל לענין תרומה וקדשים והיינו כרבי עקיבא דברייתא (ומה דאיחא בגמרא בדברי ר' עקיבא שיכול להדיוט טהור ודאי דאין ר"ל טהרה ממש דמה טהרה שייך להולין אלל ר"ל מותר) דין ב' דדוקא בעהורה עהור (והמרשים בעין משפט לא הרשים בדברי ר"ע מראה מקום ברמב"ם אפשר משום דלא כחב. הרמב"ם עהור לגבוה ודבר פשוט דאין לריך להזכיר) ואס כן כיון דפקק כרי עקיבא דלכל מלאכה אלטרין לטהר מטומאת נבלות אס כן איך כחב הרמב"ם דילפינן מיניה הימר ונכירה לחלב ועוד קשי' מרסמס דבריו משמע דמותר למכור חלב אפי' לאכילה ודלא כר"ם צ"י מרובה בחוס' ומנ"ל זכ"ל דהיה קשה לרמב"ם למה לא חניא בהנאי דשביעית חלב כהדי אינך מוכה דחלב מותר לעולם דס"ל לחנא דמדכתיב לכל מלאכה משמע דהתורה התירה חלב לכל דבר שיעלה ע"ד לאקור כמו בשאר איסורין וכחב דלא לילף משאר איסורין אלל הכל מותר והיינו לקחורה ואפילו למכור לאכילה והיה קשה לרמב"ם לפ"ז קו' הבאר יעקב ונ"ל לרי"ע למדרש לטהר מנבלות ול"ל דלכל מלאכה משמע הכל מה שיעלה ע"ד לאקור דהיינו בין לטהרות ובין לקחורה שלא יהיה בו שום דבר איסור רק לא חאללוהו משמע להימר אפילו בטהרות דאס לא כן למה חזר וכתב ואכול לא חאללוהו שכבר הזכיר כמה פעמים ואפשר שומדייק כן הרמב"ם בדבריו דלענין הימר קחורה כחב רק רישא דקרא יעשה לכל מלאכה וכה"ל אה"ע נקיים שנאמר יעשה כו' ואכול כו' אלל דאיסור קחורה נפק מייעשה לכל כו' והימר לטהרה מקיפא מאכול כו' או דקבירא ליה לרי"ע דלכל משמע שלא יהיה בו שום איסור ועכ"פ שקולין הם ויבואו שניהם ואס כן מקולק ממילא הוכחם הבאר יעקב ולעולם איסור קחורה בשאר איסורין הוא מה"ס:

ואמנם לריבין אנו לחקור הכלן בעופות וחיות עומאות והנה הר"ש הביא בשם ירו' דילפינן מעמאים יהיו ככס והאי קרא כתיב בח' שרלים ולפי זה יש לומר מה לח' שרלים שכן מעמאין וכדאיחא בריש פרק השוחט ומעלה ואמנם יש לומר דרש"י בשקחים נאמר מזה שהרי קושית הגמרא מלא יאכל דכתיב בשרן הארץ ונשני א"ק יהיו וכדי שלא נטעה דכונת הגמרא מעמאים יהיו דכתיב בח"ש ומתהם ליכא לנזילף לכן כחב רש"י דכונת הגמרא משקן יהיו דכתיב בשרן המים וא"כ ילפינן מיניה לשרן הארץ ולפי זה יש לומר דהוא הדין לעופות וחיות עומאות דמאי פרסת. וזה שרלים שכן איסורן במשהו ז"ל שהרי גם בעופות איהא להדיא בחולין ל"ו ובסוף פ' ג"ה אלל לפור עהורה כו' טעמה כו' בכל שהוא משני שהוא בריה ובודאי ה"ה לבהמה וחיות עמאין אס יקרה לפעמים שייה פחות מכזה כגון כפל או בריה כודאי חייב וכמש"כ חוס' שם ע"א ד"ה בריה דכיון דכתיב לא חאלל טעמה אהר גדול ואחד קטן משמע ועוד נראה לי שהרי בכלל כתיב עמח הוא וכן מלאחי כשהוכח ח"י:

ואמנם נבלות ועריפות באמת ל"ע מכלן דיש לומר מה לעמאים שאין להם הכשר וכדאיחא בפיק המקשה:

ואמנם אפי' חמ"ל דאינו אקור אלל מדרבנן לא ידעתי מקום להחירו דאין לדמות להא דנוכריז ר' ינאי ב"ב זה צורר בשביעית דרבנן היינו כמש"כ חוספות משום היי נפש אלל בלא"ה לא גרע מבני ציפן בר"ס מקום שנהגו דח"ל ר"י אל טעוש כו' וגם אלל לקמוך על סברת ראב"י שהביא הב"י דמתיר לגמרי דכבר דחו כל הפוסקים קברא זו וגם י"ל דגבזה בחובו או שנכלו לו בירושה. וה"ל לקמוך על ראב"י אף על גב דכל הפוסקים חולקים עליו וכמש"כ הש"ך בסיומן דמ"ב דדרבנן סמכינן על יחיד במקום רבים ז"ל דזה דוקא בהפסד מרובה ושעה הדחק והיינו לענין שקנה כבר אפשר שיש לומר סברא זו אס יברר שזה אינו אלל איסור דרבנן אלל לפי שהנאחי לעיל שדעה כל ראשונים ואחרונים שהוא איסור תורה א"כ אפי' בקנה לא סמכינן עליו וכמש"כ הש"ך שם וגדולה מזו כתב הש"ך בסיומן הל"ה ס"ק י"ז בשם ר"מ וז"ל וראב"י יחיד דבר ובעס הנ"ח כחב אין שומעין ליחיד להחיר איסור המפורסם בכל החיבורים כו' ע"ש ושם אינו אלל מדרבנן ומה הפסד מרובה יש כאן והלא אלפים מתפרנסים בדרך הימר וכי בשביל פרנסת היזא יחידים נחיר איסור ולמה לא החיר ר"י לבני ציפן:

ואין לדייק להחיר מהוס' דכוכה שכתבו ואפשר דלוקה ע"מ למכור הוי סחורה וכ"כ הר"ש ואם כן הוי קד"ר. זה ענינה שהרי בע"ז ס"ב זכר"ה כ"כ כי חוס' להדיח דהוי סחורה וכן כחוב בפסקי חוס' בר"ה ובכוכה חלל דחוקשות כתבו זאת לפי שיש שני גרסאות בשביעית י"ג לא יהא לוקט וי"ג לוקח ולפי הגרסא לוקט משמע דאיסור של שביעית הוא דוקא בשלוקט למכור אבל לקנות ולמכור לא חסור בשביעית דסחורה לא הקפידה בשביעית רק בשמלקט לסחורה וזנה כתבו חוס' ואפשר והוכיחו דע"כ גירסת לוקח הוא הנכון מכלל דחשיב במחנ"י חף שאין ראיה כ"כ לשביעית ועל כל פנים מוכח דבכבליה לוקח ע"מ למכור הוי סחורה ואע"ג דחוס' בע"ז כ"כ לקנות, הרבה נראה לי דאין חילוק וכדמוכח וגם הרמב"ם גרס בהדיח לוקח ועוד מה שנסתפקו הראשונים לא השיב ספק כלל כמש"כ הפ"ח בכללי ס"ק והמנ"י במחידושים:

והנה הגידו לי הקונים הארנבת שאין כונת וכו' והם העיקרית בשביל הבשר רק פדי להרויח העור והראיה שכל ארנבת שאין שערו ראוי למלאכה אין קונין אותה רק שהם מוכרים הארנבת חף בפחות ממה שכתבו בערו כדי שיחזירו לו העור. ולפי זה אפשר יש להחיר כמש"כ חוס' בפסקים ולהשתכר בשומנו או בעורן מותר מן הסורה ואסרו זה בחז"רים משמע ודאי דבשאר עומאים מותר להשתכר בעורן וכ"מ בר"מ ש"ש בפרק מרובה הגס שהרשב"א חולק על זה וסבירא ליה דדבר המיוחד למאכל חסור אפי' שלא לאכילה כמו שכתב הב"י בשמו וכן משמע ברמב"ם ובטור ובש"ע שכו' סתם ולא חלקו אם מוכר לאכילה או לא מ"מ כיון דלכ"ע דבר זה אינו חלל מדרכנן יש לסמוך על חוס' ור"מ ש כיון שלפי דברי האנשים הוא פרנסתם וכן כתב הפ"ח בק"ק ב' וז"ל ודברים עומאים שעומדין לאכילה הם מגדלין לעורות שלהם כגון שפנים וארנבים לעורותיהם כו' מותר ע"ש אך יש לומר דהפ"ח מיירי רק לגרלן ואח"כ משליך הבשר לחיבור וכמש"כ הגהת מ"ב הביאו הט"ז בענין נחירת החישים בשביל העורות ולא הכתי משי"כ הפ"ח ס"ק ח' ע"ז וז"ל וכ"ש כג"ר שמתחר בעורות ובבשר ואינו נרויח בעורות ולא היה לו עסק עמהן לולי הבשר הו"ל מחכוין בדבר האיסור ע"כ שהרי כתב המ"ב דשאני יניכא דהם יפקידו לכל ללודך העורות אי לא שריה ליה לא יפקיד מן הקרן חלל שלא ירויח ומסיק דאפי' להרויח מותר למכור חלל שם בהגה"ה כי בנו שכיון דאיסור דאורייתא הוא יש להחזיר דיש לומר דמה שהחירו בגמרא היה משליך הבשר. הן אמר דדבר זה ל"ע גדול דגם שכתבתי לעיל רחיה עמאה ילפינן משרץ המים מ"מ נבלות וטרפות ל"ע מנין שהוא מה"ה שהרי ח"א לזילף משרצים או מעמאים דיש לומר מה לאלו שאין להם לר הימר אכילה משא"כ נבלה וטרפה שאינו חלל בעהורים דיש להם הימר אכילה אינו חלל מדרכנן ולפי זה י"ל דאין ראיה מנחירת החישים אפילו למאן דמחיר:

ואמנם יש לומר כיון שאי אפשר לו להשתכר בעור הארנבת חלל על ידי שקונה גם הבשר ומכור הכל אפשר יש להחיר ונראה לי דגם ז"א דז"ל רמב"ם הלייר שנתמנו לו חיה או עוף ודגים עומאין ולדן או שנלודו לו עמאים וטהורים מותר למכרן חלל לא יכוין מלאכתו לעמאים כו' עכ"ל והנה דין אי' שכתב נדמנו כו' הוא משנה מפורשת בשביעית אך מה שמוסיף או שנלודו לו זה אינו חלל במשנה ולא בכרייתא וידוע דרכו של רמב"ם שאין מעתיק רק לשון הגמרא ומלכד מה שנתחבטו בפירושו הב"י והב"ח דפשיטא דמרישא מוכח זה על כל פנים אין זה דרך הרמב"ם וז"ל דכבר נתחבטו הראשונים בפירוש המשנה עיין השו"ת רמ"א ופ"ח ועוד ל"ע דהרמב"ם בפירושו כתב והלכה כרבי יהודה ובחבורו פסק דלא כר"י וז"ל בפירושו מי שנחמנה לו הוא שיחכוין ללוד עוף עומא בכונה או בלא כונה שנתמנו לו כגון שעברו עליו או יעבור הוא על קן מקיניהן והלכתא כר"י עכ"ל הרי שמפרש נדמנו שלא בכונה ומי שנחמנה ר"ל בכונה והנראה לפי פירושו פ"י המשנה דת"ק לא החיר חלל בלא כונה דהיינו שנתמנן לו שעבר לפניו החיה עמאה ולר אותה אבל לא כיון כלל להתעסק בלידה רק כיון שעבר לפניו החיה או שעבר הוא וידי הלכותו שלא לשם לידה כלל רק הולך לפי הומו ולפי שראה החיה לר אותה מותר למכור חלל אם הלך ללוד טהורים במחכוין ואגב מחכוין ג"כ ללוד מה שיזמנן חף עמאה ולדן חסור כיון שנתכוין לכך ור"י מחיר גם שנחמנה דהיינו במכוין ללוד וע"ז כ' דהלכה כר"י וחרז מחנ"י לדין אחר דלוקח ומוכר כו' ר"ל בהולך לפי דרכו ומשמע ליה לרמב"ם דחכמים פליגי על ר"י רק בלוקח ומוכר אבל בדרך לידה מודים דמותר ופסק כחכמים דאל"כ ק' חכמים היינו ס"ק אע"כ דג' מהלוקח ח"ק אינו מחיר רק בלא מחכוין ור"י מחיר אפי' במחכוין וגם ליקח ולמכור וחכמים פליגי על ר"י בלוקח ומוכר אבל בדרך לידה מודים דמותר ולפ"ז הדין אי' שכתב הרמב"ם הם דברי ס"ק והדין הב' הם דברי ר"י ופסק כוונתיה וא"כ חף לדעת המחירין במחכוין ללוד עומאין וטהורין ביחד שא"ס דהוי דרך לידה שכתב עוסק בלידה וכיון שכונתו הייתה ג"כ עכ"פ על הטעמים ואגב לר השמאין הוי כדיעבד משא"כ ליקח לכחלתה חסור וכמו שכתב הפ"ח לשיטתו:

ואם יהיה נעשה זה ע"י נכרי דהיינו שילוח לנכרי ד"מ ק' זהובים ויאמר לו הילך מעות חלו וקנה עופות עהורים ועמאים מה שתרלה ומכל עוף שהקנה וחמכור אהן לך כך וכך והדיות יהיה שלי ד"ל בזה דנכרי אדעתא דנפשיה עביד ואינו בשליחות ישראל דכה"ג לענין שבת מותר כדאייתא בח"ח ס"י רמ"ה ל"ע:

מה (פד) שאלה בקטורות גדולות כוהגין להשחיל בלי חרס מלופין וכלי זכוכית מן חנווני ישראל אם לריכין טבילה:

תשובה הנה דין זה תליא בשלוחתא בסי' ק"כ סעיף ח' דהב"י כתב בשם י"א דאם קנאו ראשון שלא ללודך קטורה ח"ל טבילה ואף שכתב שיש מי שאומר נשמע שיש חולקים ז"א דלא מלינו חולק בדבר והרבה פעמים מלינו הכי בש"ע ומשמע בב"י דה"ה אם קנאו ראשון לסחורה וכ"כ הט"ז ס"ק י' בשם הב"י ואף שהב"י כתב להיפך דאם קנאו ראשון לסחורה והשני קנה ממנו הייב כיון שהג"ח לא כתב כן רק כיון שהוא שאלו בירו מ"מ משמע דלהב"י לחתוך קלפים ולסחורה שוין ולכאוקה יש לחלק בענין שכתב הפ"ח ס"ק י"ט וז"ל כתב האו"ה דסבין קען של סופרים שחומכין בהם קלפים חסור לאכול בהם לרעי אם לא טבלם כו' ול"כ דאזלינן בחר רוב השמישו ואף מאן דפליג בהגעלה מודה הכא עכ"ל וא"כ י"ל דדוקא בסבין שרוב השמישו קלפים ע"ז כתב הב"י דח"ל טבילה כיון שגם ציד הראשון לא נחתיב דהולכין אחר רוב השמישן דלא כאו"ה אבל בכלי זכוכית דשייך קצרת או"ה

בינת שער איסור והיתר אדם

שכבר נתחייב ביד הראשון והראשון אסור להשתמש אפי' ארעי איב גם השני אף שהוא שאלו ביד חייב אף מפ"ח שם ס"ק כ"ח כ"ב משמע דאין מחלק בזה אלא החילוק אם הראשון קנה לסעודה או לקחורה וק"ל דאפי' הראשון מותר להשתמש אפי' בזכוכית צורך ארעי וגם פשעא דלישנא דהנ"ח משמע שכח שקנאו להמוך בו קלפים ולא כחב כמו שכח האו"ה סכין קטן של סופרים משמע דאיידי בפסח סכין אלא שקנאו לקלפים וכ"כ אלא קנאו לקעורה מקרי אינו נתחייב ביד הראשון והנ"ח מדמה ג"כ לקחורה משמע דפליגי על או"ה או כסדרה הפ"ח או מעט דכ"ז שאינו משתמש בו לא קרא נתחייב ולפ"ז נראה דא"ל עבילה:

אך הט"ז והש"ך חוששין לכפרת או"ה לעבול בלא ברכה מ"ח כיון שהנ"ח מקיים להנ"ח ורמ"ח ג"כ לא הביא דעת או"ה משמע דמורי להנ"ח אף שהביא דעת או"ה דהראשון אסור להשתמש ביה אפי' ארעי ש"ח דק"ל ג"כ דמשום זה נא מקרי נתחייב ביד ראשון והפ"ח חולק ג"כ על או"ה ואם כן לצורך שבת או אורחים או קעורה גדולה שיש לחוש שישינו ויהיה הפקר או שאין פנאי יש לקמון להשתמש בלא עבילה דעבילה כלים אלו לכ"ע אינה אלא מדרבנן ואפשר דגם או"ה לא כ"כ אלא בכלי מחכות דנהרבה פוסקים הטבילה דאורייתא וכן ראוי להחמיר בכלי מחכות דהוי ס' דאורייתא: **סו** (פה) **שאלה** יורה גדולה שמצלין בה שבר וי"ש ומחמת גדלה א"ח להכניסה בנהר להטבילה מה תקנה:

ג דבר צרור דאין לטערה מטבילה מחמת שמחקה מ' קאה דכלי מחמת אין חילוק כדאיחא בפסחים ק"ע ע"ב בחוס' בשם הירושלמי דלעולם תקבלת עומאה וא"כ ה"ה דעעונה עבילה לטערה מעומאה כברי למר מדאורייתא ולמר מדרבנן כדאיחא בי"ר ס"י ק"כ ואין לפוטרה מחמת שמחברים אומה בקיד בחנוור וכל המחובר לקרקע כקרקע ופרחה עומאה מינה כדאיחא בכלים פ"ה משנה י"ח ומסתברא דה"ה דמהני לעומאה עכ"ל גם ז"ח שהרי בחולין (דף ע"ז) אמר רבא דכוחל לענין ע"ז הוי הלוג ולענין הכש' מסיק נמי ר"פ דהוי הלוג וכן לענין שחיט' וע"כ ל"ל הא דקיי"ל כל המחובר לקרקע כו' היינו כמו שכח החי"ע בכלים פ' י"ח מ"ב ועיי' בפ"כ מ"ד ובס' ו' דמקואות מ"י עכ"ל ובפ' כ' מ"ד כחב ול"א כל המחובר לקרקע כו' אלא כשהוא מחובר לקרקע מחילתו או שנעשה כדי לשמש אה הקרקע עכ"ל וכן מוכח שם כולה פרקא וכ"כ הרב והחי"ע בפ"ח מ"ע ובמקואות פ' ו' מ"י וא"ל כיון שנעשה מחילה לחבר בקרקע ז"ח שהרי אביק שבמרחץ במקואות פ' ו' ג"כ נעשה מחילה לחבר במרחץ וע"ש בחי"ט והכי מוכח בב"ב ס"ו (ודברי הרמב"ם בפ' ע"ו מהל' כלים ובפי' המשנ' פ' ה' משנה י"ח ודברי הרב שם ובפ"ו משנה א' ל"ע וע"ש בפ"ו בפ"י ר"ש ור"ש) הרי להדיא דיורה זו אינו חשובה כמחובר לקרקע ובפ' ע"ו דכלים מ"ג דף של מחבת שקבעו ככוחל דקיי"ל כחכמים דלא הוי כמחובר כדאיחא בב"ב שם ובפ"ה הרמב"ם פ' י"ח מהל' כלים ה"ל כ"ד ח"ל כל כלי מחבת שקבעו בקורה או ככוחל מקבלין עומאה כשהיו ובפ"ו מהל' מקואות ה"ל ו' בלגור שמקקו ולבסוף קבעו ע"ש ואף דקיי"ל בחי"ט קיי"ל עיי' י"ח לענין מכירה דכל המחובר לקרקע כקרקע ע"ש בב"ב ובפ"ה הרמב"ם שם וכמ"ש הנ"י וכ"כ הב"י שם החס משום דמוכר בעין יפה מוכר כדאיחא שם בגמ' להדיא (ועיי' שבוטות פ"ו מ"ו בחי"ט) וע"ש ברשב"ם ד"ה אלא לעולם כו' ח"ל דק"ל לרבנן דכל המחובר לקרקע אינו כקרקע ע"כ ואף דמסקינן החס דנאיסור דרבנן ס"ל דהוי כקרקע היינו בקבעו ולבסוף חקקו ועוד דלרוב פוסקים עבילה כלי מחבת דאורייתא ונ"ל דהא דמסקינן לרבא בחולין לענין שחיטה ולא פשיט ליה מכל אלו המשניות שהבאחי ד"ל דמיידי בכלי שחיט' ככוחל או בקרקע ודוקא כלי אינו בעל וספיקא דרבא הוא דבר שאינו כלי אלא קנה בעלמא ולכך הביא מהשתמיה לבית והדחה כותל:

והנה החי"ע בפ"י המקואות מ' י' כתב דל"ע דכאן א"י דמשמע עם הקרקע עמא ובפ"ך דכלי כחב הרמב"ם דטהור והניח בל"ע וכ"ל דדוקא דבר שאינו נגמר להיות כלי עד אחר שנתחבר עם הקרקע כדאיחא בפ"ח דכלים ובפי"ח מ"ב וזהו ג"כ כוונת הרב בפ"כ אכל האביק שהוא כלי אף כשאינו מחובר לקרקע אלא שנעשה רק להשתמש עם הקרקע ולכן לא בעיל שם כלי ובזה א"ש בפ"ח מ"ד דכלים גבי קלוקטרא אע"ג דמשמע לקרקע אלא היינו עמא משום שהוא כלי בלא הקרקע וכן ל"ל דפין דהחס הוי נמי כלי ובזה א"ש שם משנה ב' דפרע דוקא אלו וע"ש בחי"ט ונק"מ ועיי' בפ' ב' דכלים מ' ג' ד' ה' ועיי' ברמב"ם ר"ש פ"י מהל' כלים ואמנם עיינתי בשבת דף פ"א בחוס' שם מוכח דפין אינו כלי ול"ל דמיידי דפין שמחובר לכלים כדאי' להדיא שם בגמ' אף ל"ע דבשבת מ"ע א"י זוג שכלתו ואפשר דזה ג"כ אינו כלי גמור ובזה יתיישב הסוג"ו דב"ב ס"ו ע"ש היטיב שק' כמה קו' ובזה א"ש ובזה לק"מ קו' החי"ע דבוראי מה משתמש עם הקרקע טהור אלא שהאביק אע"ג דמשמע עם הקרקע כיון שהוא כלי גמור אש"ה עמא וזהו שכח הרמב"ם לפי שהאביק כלי קודם היותו קבוע ואע"פ שנתחבר לא אמרינן דעיי' נתבעל כמו שאמרו בחוספתא אליבא דר"ש אכל רבנן ס"ל דלא אמרינן הכי כיון שהיה כלי גמור קודם שקבעו אף על פי שעכשיו משמש עם הקרקע מ"ח עמא ואם כן לק"מ.

והנה כ"ל דאם לריכה עבילה מדינא אין לה תקנה אלא שיעשה נקב למטה בשולים כברי שלא הוכל לקבל עוד משקין ונמלא פרחה ממנה העומאה ואז יתקנה ישראל ואז פנים חדשות באו לכאן כמ"ש הב"י בי"ד ס"י ק"כ בשם הר"ם במחבת שנקבה ותיקנה אם נקבה למטה בשולים כברי עתהרה כהכטלה לגמרי מחורה כלי וכשחזר ומק"י פנים חדשות באו לכאן ולריכה להטבילה עכ"ל ובוראי דה"ה בכידון רידן לקולא נמי דינא הכי ול"ש לומר חזרה לעומאה ישנה כמ"ש הפ"ח דלענין זה לא תיקנו הז"ל:

אך כמיומיה ששמעתי שלא נהגו לעבול היורות ואפשר שטעמם ע"פ דאיחא בש"ע דא"ל עבילה אלא מה שמשתמשין בו דבר מאכל שראוי לאכילה כמות שהוא בלא שום חיקון וה"כ השכר שמצלין בו אינו ראוי לשתייה ככל עד שמצנינן אותו ומ"מ ל"ע שהרי לא גרע מפיין של שחיטה כיון שראוי להשתמש בו למאכל אהר זה"כ ול"ע:

סו (פו) **שאלה** איש עני שפרנסתו למכור יין לימוקים לקידוש וכשנא אל השער וראה השערלזניק שנושא ב' בושטלין עם יין לימוקים לקחם ממנו כי אמר שנגיע מס מזה כנהוג מ"י

זה הפני אחר שמה אינו מניע מכם והבוטעלין החזיקו כל אחד די קווארט והיו קאומיק עם שטאפקעס כנהוג אך בלא חומס והיהודי הלך לעיר אל הממונים ושלחו שיחזירו לו היין וכשאל היהודי מלא הבוטעלין עם יין קאומיק והשטראזניק קאר עור חוט סביב השטאפקעס למקום לביה המכס ועכ"פ כתייחד היין עם הגוי ערך חלי שעה מה דינו:

תשובה נ"ל דהיין מותר בשמי' לדין כיון שהוא עני והפ"מ שהרי כי רמ"א בסיומן קב"ח סעיף ד' דבזמנה"ז בנמלח עכו"ם לבית ישראל הפ"י אינו נחפס כנגד מותר אלא יש לחוש שנגע לשחוח והיינו החס שיש כאן ריעוהא שנכנס בביתו של ישראל שלל צרעות ודאי לנכוכי עייל ע"ש בע"ז וכבר כי הש"ך בסיומן קב"ח ס"ק ל"ג בספק אם נחכוין ליגע הוי קד"ר לקולא וא"כ במקום דנוכל לומר שיטתה ולא יגע עיין ל"ח שמה נגע דלמה יגע וכ"כ הש"ך בסיומן קב"ח ס"ק ע"ג ובסיומן קב"ח ס"ק מ"ג ובסיומן ק"ל סעי"ג ובסיומן קב"ח סעיף ז' וא"כ ה"נ למה יגע ביין הרי ידוע שאין דרך לשחוח מן בוטעל גדול אלא שמערה לללוהית ושוחה וכבר מנאר בסיומן קב"ח סעיף ח' בעכו"ם שמערה מכלי היולא חסור ומה שמנפנים מותר כמש"כ שם הש"ך ס"ק ע"ו ואין לחסור דעכ"פ הגביה הכלי וא"כ הוי הגביה ושכשוך וחסור כמש"כ בסיומן קב"ח סעיף י"ז ברמ"א כבר כ' הע"ז ס"ק ע"ו דיש לסמוך על רש"א וראב"ד דגם זה לא נקרא שכשוך וכי דיש לסמוך עליהם וכ"כ הג"ח הגם שהש"ך בנקה"כ כי ד"ל דמה שכי רש"א במגביה או מוליכו ומשכשכו דמשכשכו קאי רק על מוליכו אבל במגביה ומשכשך הוי דרך ניקוד המעיין שם בני"י יראה להדיא דלרש"א לא חלי כלל במגביהו רק במשכשך ביין עלמו דוקא וא"כ אם הי' ידעינן בעירה מן הבוטעל לללוהית מותר היין אלא די"ל דחיישי' שמה שמה מן הבוטעל וא"כ הרי נגע ביין כדאיחא בסיומן קב"ח סעיף י"א דכפיו הוי נגיעה מ"מ כיון שיש לוונר שלל שמה מן הבוטעל ויש להלות בהיתר ששהה בדרך השוחים וא"כ למה בליקור וכמש"כ הש"ך שם ס"ק ל"ג נשם הרא"ש פ"ד ס"י י"ב וע"ש בני"י ס"י קב"ח ונש"ע ס"י קב"ח סעי"ג כי בנמלח קלף וכ"כ דהוי ס"ק שמה לא נגע בו כלל שהרי לא נמלח בהם שום ריעוהא ודומה לסי' קב"ח סעי"ג י"א בגנבים שנכנסו למרחק דכל הנזות שלל נמלח ריעוהא מותר וא"כ ה"ה בזה שמה לא פתח כלל לשחוח שהרי אין לנו לחוש שמה שמה בודאי שהרי הוא לקח חומס לא להחזיקם לעלמו אלא למקום לבית המכס ואח"ל שמה שמה שפך לללוהית ושמה מן הללוהית אך י"ל דאין זה ס"א כמו בדרוסה דידעינן דעאל ארי ל"א שמה לא נגע וא"כ ה"נ כיון שנתייחד עם העכו"ם לא הוי ס' כלל אך ז"א שהרי בק"י קב"ח בישמעאלים מותר לייחד יין חללו ברשותינו והיינו דלנגיעה ל"ח ועכו"ם בזמנה"ז לבתחלה מחמירינן ע"ש בש"ך ס"ק ד' הרי דהזיק דמקחמא ל"ח לשמה נגע ודומה לסי' י"ז דידעינן דעאל ארי היכא דאיכא ריעוהא דאיכו שהק כ"ו אבל בק"י אם שניהם שותקין לרעת השיע מותר ואש"י לרמ"א שם דמחמיר מ"מ לענין י"ג שהוא איקור קל ודאי דגם רמ"א מורה אלא"כ בנכנס שלל ברשות דמקחמא נכנס לשחוח וכן להפקיד לזמן מרובה חסור חס"י בדיעבד או חס"י לזמן מועט במקום דיש לחוש שאם יהליף כמש"כ הב"י והע"ז ובנידון דירן ל"ש שהחליף וכ"ש שמלח כמו שהניחו קחוס בלא שינוי וכמ"ש ח"ס' בע"ז דף ע"י ע"ב ד"ה לא מפרה והא דכי רמ"א ס"י קב"ח סעי"ג הי' דלריך סיומן היינו כשמחפשים ע"ש בחוס' וכן משמע לשון הפוסקים דכי אלא"כ במקום דיש לחוש שמה נגע לבתוח וכ"כ רמ"א ס"י קב"ח סעי"ג ד' משמע דמקחמא לא חיישינן שמה שמה ממנו דאש"י אם שמה ממנו יכול להיות שמה ולא נגע אלא במקום דחיישינן שמה נגע לשחוח משמע דל"ח שמה ממנו אלא שמה נגע בו כשעה שמריק ממנו לכלי אחר ובאונת מה שכי רמ"א שם שמה נגע בו דרך מתעסק וכ"כ הש"ך כמה פעמי' וזה ל"ע לפי מה שכי רמ"א וש"ך בני"י קב"ח סעי"ג כ"ד וש"ך שם ס"ק ע"א דאש"י נגע בירו בלא כוונת מנע מותר וא"כ מה בכך שנגע דרך מתעסק כיון שלל נחכוין ליגע ביין וכ"כ הש"ך בנקה"כ ס"י קב"ח ס"ק ג' וז"ל דכהי דנגע בו עכו"ם בקלות היולא מ"מ ה"ל מנע עכו"ם שלל בכוונה ולשמה נגע בכוונה לא חיישינן כמש"כ בש"ך ס"ק ה' עכ"ל ושם כי וז"ל כיון דלא חזינן ריעוהא לפנינו ע"ש ומכאן ל"ע על הש"ך ס"י ק"ל ס"ק ב' שכי דאם לא התך הברשות אש"י בדיעבד חסור דהא בקל יכול להוליא הברזא ולהמשך יין ומ"ש מדין הנ"ל בק"י קב"ח דקאי על מש"כ הע"ז ס"ק ג' על דין דרמ"א דאם מלא שהעכו"ם חופס הברזא בירו דהיין חסור וכי הע"ז דכל היין שנחבית חסור וע"ז משיב בנקה"כ דלדין מותר ולמה ל"ה ששהה מן החבית אש"כ דבאונת זה דבר שא"א כירוע לכל העוסקים במכירת משקה שא"א לשחוח מן החבית אלא שימשוך ממנו לכלי אחר ואין כאן חשש אלא שמה הכנים אלבעו לפנים וזה מלוי דלפעמים נחמח שהוליא הברזא כופל על הארץ ומכנים אלבעו ער שמתקן הברזא או שנוגע בקינוח וע"ז כי הש"ך דל"ח וכ"כ בק"י קב"ח ס"ק מ"ב דדוקא באין ברזא בהבית דלייכה לשחוח מן החבית בירו דאז ע"כ לריכה ליגע אבל היכא דיש ברזא אש"י ידוע שלקחה מיינן שנחבית מותר לדין בהפ"מ וכ"כ הש"ך בהד"י שם ס"ק מ"ג ורינא של ש"ך בדיעבד אחי שפיר במגופה שהוא רהב שיכול לשחוח בו בכלי דזה חסור אש"י בדיעבד אבל ברזא לא הבנתי למה יחסור בדיעבד אם לא בכלים קטנים דנוכל לומר שמה ממנו וכ"ש בדרך שאין לו כלי אחר להריק כולו. מכל הנ"ל נ"ל בנידון דירן בודאי אלו היו בוטעלקס קטנים שקרוב הדבר יותר שאם רולה לשחוח שוחה ממנו דאז חסור אבל בבוטעל גדול שאין דרך לשחוח ממנו נ"ל כיון שהוא עני והפ"מ להחיר:

ועמיתו הרב מהר"א פאקוואלער לא הודה לי בזה והשיב עלי וז"ל יש לחוש שמיד שתפס העכו"ם רלה לידע מה יש בכלי אם האמת שיש שם דבר שהוא שייך להמוכקן והמעביר נחפס ע"ז כנגד ויש לו הספלות בזה ובהול לידע מה"מ נימא שימתין בזה ויערה לללוהית ומאורש בש"ע שגם לכוונה אחרת ג"כ חסור וזה בודאי דמיד כשמכילין דבר כזה להמושל מיר טועם ג"כ ואינו ממתיק ולכן אין לסמוך למעשה להחיר כי הדבר ידוע שכשמכילים דבר כזה שנחפס על המכס כ"א מהמוכקים רולה לעווס ולידע מה שבהוכו עכ"ל:

ו"א אלו הי' היהודי מחכים שיאמר שהוא דבש וכיולא בו והמוכס לקח אוחו בחזקה יין הייתי מומר כקברת הרב וגם בזה י"ל דא"כ הי' לעווס אוחו לפני היהודי אבל בנידון דירן ששניהם מודים שהוא יין למוקים אלא שהוא אוקר שחייב בו למה יעווס ולמה יהיה בהול:

סח (פז) **שאלה** הבית של י"ג אם מותר ליתן לחוכו שאר משקין בדרך קצט בלא מילוי ועירו:

תשובה נקטת קל"ז כי בש"ע דמוחר בין מים בין סכר וכן שאר משקין וכי הע"ז שם קס"ק ה' דאפילו נשפחה מע"ל מותר דא"ת שאם נשפחה אקור א"כ אפי' לפי שעה אקור (כל"ז) ע"ש ולפ"ז ודאי דאין להלק בין מע"ל או ב' מע"ל או חלי שנה או שנה דמ"ש וכן משמע לשון הש"ס והפוסקים דכי קחם מותר ליתן לחובן כו' ולא החנו אס דרך ארעי או קבע או כמה ישהא בחוכו ואמנם הש"ך שם ק"ק ע"ז כו' וז"ל ול"ג משקין אטו יין משום דאקראי בעלמא הוא ש"ס ולפ"ז אקור ליתן משקין דרך קבע והנה צוראי אלו היה כותב דין זה מסבחתו וק"ל שלא לחלק בין יין לשאר איסורים צוראי היינו מהייב"ל לקבל דבריו אך כיון שאינו כותב זאת מסבחתו אלא כי שהוא ש"ס ערוך מאוד תמוהים דבריו והושגתי דהלמוד עושה הגיה זאת דז"ל הנ"ל דף ל"ג ע"ב רבינא שרא ל"י לר"ח בר"י דר"י למירמא ב"י שכרא חז"ל רמח ב"י חנורא ואפי' הכי לא חש ל"י למחא חמר אקראי בעלמא הוא עכ"ל ופשוט דכוונתו דאע"ג דחזא שבה לידי מכשול וא"כ הי' לנו לבזור שכרא אטו חמרא אפי' לא חש לבזור חמר אקראי בעלמא ר"ל הקרה הוא ולכן ל"ג וא"כ פשוט מסתימה הפוסקים דאין חילוק בין קבע לארעי ואמנם העט"ס שכי הרא"ש שהיין פגום מעיקרא אין כוונתו מפני שה"י בלוע בכלי דאדרבה הישון משביתו אלא ר"ל שהמשקין סוגמין היין תיכף בליאחו:

ס"ט (פח) עיון צדוקי והע"ז כ"י קמ"א ס"ק א' מה שדקדקו על לשון הע"ז ומה שדקדק הש"ך הדיוקים אהורי גם על הרמב"ם ק' דקרוק זה שכי בפרק ז' הל' ו' הלורות הנמלא' בכפרים אקורים שחזקתן של ע"ז הן והנמלאים במדינה כו' ונדה מקל כו' חזקתו לעכו"ם ואקור ואס לאו חזקתן לנוי ומותר עכ"ל ובאמת נ"ל דקושטא הכי הוא דבכפרי' ודאי לע"ז ודרכים ודאי לנוי אך מה שדקדק הע"ז דלמה נקט העור כיון דקפק ע"ז אקור כיון דחזקתן הוא לע"ז הוא באמת דקרוק נבון ואמנם מה שהירך אינו מובן כלל דממ"כ אס אין כאן ריעוהא כלל למה נחזיק איקור בכפרים ונעמיד ההכח על חזקת הימר עוד יש לדקדק למה שינה העור לשונו שכי חמלה דמקווא נעשית לע"ז ובכרכים כי דודאי נעשית לנוי אס כוננו דבכפרים ודאי נעשית לע"ז הוי ל"י לכחוב ג"כ דודאי נעשים לע"ז ועוד ל"ע מש"כ העור כיון דהוי ס' ע"ז אקור וכפי דמשמע מע"ז דבזה חמיר ע"ז שפי משאר איסורין ובאמת לא מלינו זה ואדרבה בע"ז מ"ה אינו היא אקרה סתם וסליגה אמוראי מוכח דבלא"ה לא מחזיקינן והא דאיתא בזכחים ע"ד ס' ע"ז אקור וכדאיתא בעור וש"ע ס' ק"מ היינו בעבועה ע"ז דאחזק איסורא אבל בקפק אס לורה זו הוי ע"ז או לא למה לא נעמיד המחכת בחזקת הימר וכמו שהקשו הוס' בע"ז ל"ז ע"ב ר"ה אי אמרש שהקשו דנעמיד העגלים בחזקת הימר שהיו הקיבוצ בחזקת הימר שאינם של ע"ז ול"ל כמו שהירלו שם כיון שנשטעו איסורע חזקתן דהנך קיבוצ העומדות בפנינו בס' ע"ז עומדות וא"כ הי"כ כיון שיש למחכת לורה זו ואנו מקופקים אס היא לע"ז או לנוי אין כאן חזקת הימר למחכת דאיתרע חזקתו ולכן אפי' בקפק אקור ואין הי"כ אס נמלא חתיכה מחכת ואנו מקופקים אס היא מע"ז או שנקופקים כלורה זו אס היא לורה ע"ז או לא באמת מעמידין המחכת על חזקתו ועיין בשער רוב וחזקה מה שכחתי בס"י י"ג בשם רשב"א אבל אס היא ודאי לורה ע"ז רק שאנו מקופקים אס היא לנוי או לע"ז איתרע חזקתה ואקור והו שכי העור כיון דקפק ע"ז ר"ל כיון שאנו מקופקים אס היא ע"ז או לא אקור מקפק ואמרינן מקמחא ר"ל בקחם שאין אנו יודעין אס נעבדה או לא ואפי' הכי אקור והף דבכפרי' ודאי נעבדה כדאיתא בגמרא וברמב"ם שינה העור הלשון לאשמועינן דיוק זה אפי' בקחם דלא ידעינן אפי' הכי אקור מקפק וכמש"כ הש"ך בס"ק י' בס' אס הוא ונבזה או מכונר וק"ל להעור דלא אמרינן דהוי ס"ס וכמו שכי הב"ה ואמנם מה שחמה הש"ך והע"ז על הב"ה דאין זה ס"ס ל"ע דלמה לא הקשו על הרמב"ם שכי להדיא דאפי' במולא ללמים שלמים דמוחרין וע"ש בכ"מ שהאריך וכי דהוי ס"ס שמה לא נעבדו ושמה נחבטלו וכ"כ הב"י בס"י קמ"א והראה מקום על דבריו שם ומה שחמה הע"ז הא חז"י בגררו באשפה לא הוי ביטול נ"ל דלק"מ דס"ל לרמב"ם דוקא בגררה י"ל דיחזור ויכבדה משא"כ במלא מושלך י"ל דמקמחא בעלי' האליכ הי' שונר אהו כמש"כ הש"ך ס"ק ז':

ע (טז) ב"ש"ך בס"ק ע"ו כי ונפרש דברי רמ"א שכי והמנהג כסברא הראשונה ר"ל כלורות שבוודים 'בזמה"ז ונש"כ רמ"א בזמה"ז שאין עובדים קאי ארלעי' על לורה חמה ולכנה ע"ש ולכן כ' דמש"כ רמ"א בשו"ע החלוי בלואר מיירי דוקא שידוע שלא נעבד ובאמת דוחק גדול לפרש דברי רמ"א כן ואמנם מלמתי בלבוס שכי דברי רבו הרמ"א וז"ל אהר שכי דעת הי"ה שכל לורה שנעבדה אפי' על המבזים אקור כו' וז"ל ולפ"ז בזמה"ז שמתקקים בכלי שו"ע ואשה וניקי' אקורים אבל אין נוהגין להחמיר בזה משום דקיי"ל גוים בזמה"ז אינם אדוקים בע"ז ואין עובדין גם כלורות אלו ומותרין בהנאה אס תלאן דאינן נעשים אלא לנוי עכ"ל ובדוראי מה שכי שאין עובדין ללורות אלו אין כוונתו שאין עובדין כלל שהרי אנו רואין שעובדין אותם דאליכ בטלת כל דין ע"ז בזמה"ז אלא ע"כ כוונתו דכהי דעובדין ללורה זו היינו דוקא אס נעשה לעובדה אבל מה שמליירין על הכלים לורה זו אין כוונתן לעבד לורה זו שעל הכלים אלא לנוי כיון שאינן אדוקים ולפ"ז דברי רמ"א יתפרשו בפשוט שהרי כהב רי"ו הביאו הש"ך דרואי להחמיר בזמה"ז ע"ז כי דהמנהג כסברא הראשונה מדינא דמבזים מותרים ובזמה"ז שאין עובדין ללורות הללו ר"ל אפי' שו"ע ומניקה כשהם על הכלים ולכן מותרין בהנאה אפי' במכובדים רק אקור להשהותן וכמו שכי הרשב"א ורי' ירוחם בהדיא הביאם הש"ך ס"ק ז' ועיין בד"מ ולפ"ז גם מש"כ בשו"ע החלוי בלואר א"ש אפי' אינו יודע אס נעבד כיון דלזכר עבדי ולק"מ מכלים מכובדים ובה י"ל ג"כ מה שהניה הש"ך בל"ע מה שכי רמ"א אע"ג דלא פלחי להו עיין שם י"ל דאין כוונתו דלא פלחי לאותה לורה אלא ר"ל דלא פלחי לאותה לורה שעל הכלי ונ"ל דפשיטא דאוחן שו"ע שעושין להכשיטי נשים שהם מותרים דהוי כאלו ידוע לנו שאינו נעשה אלא לנוי ונ"ל דאפשר דאף שכי רמ"א דאקור להשהותן היינו שמה יחשדוהו שהוא קבלין לאלקות מ"מ כיון דידוע דשו"ע אלו נעשים לנוי ולקחורה א"כ אש"ר אין איקור אס משהה אותן אללו לקחורה. ודע שמה שכחבו הפוסקים והש"ע בידוע שנעבדו ושלא נעבדו אין בבונה שיטעור ללורה זו שעל הכלי שהרי מכיון שנעשה לשם ע"ז אשורה אע"פ שלא נעבדה כדכתיב סבילי משקלנו נעשה לו לחלוק וכדאיתא ריש סימן קל"ב אלא ר"ל שנעשה לשם ע"ז כן נ"ל:

בינת שער איסור והיתר אדם

מחיר ללבוש זופילע של איש מפני הגשמים ושכן משמע מלשון הרמזים וזלזולת אין הכרע מלשוננו כחש"כ
 ע"ד וכן מלשון חנין המלות אין הכרע:
והנה ל"ע לפי מה דא"י בגמרא ובספרי חנין שלא חלה אשה בכלי זיין למלחמה כו' ואם כן
 מוכח איפכא שהרי לבישה הכובע והשריון במלחמה אינו לנוי חלה להליל ממכת חרב וחנייה ומילים
 וחפ"ה אסור ומ"ש גשמים ממכת חרב וא"כ ע"כ מה שבי הרמזים לא חעדה היינו לכלול אף מה
 שאינו מלבוש וכחש"כ שהגלה ראשה כאיש וכן מדויק מה שכחב בס' המלות שהייתה הנשים לובשות
 בגדי אנשים ושיחקשטו וכן בס"י מ' וכל אדם שיחקשט או ילבוש הרי שכפל לשונו ולבישה לחוד וקישוט
 לחוד ומה שמקיים שיחקשט היינו אפילו שיחקשט ועכ"פ מרמזים אין הוכחה כלל לבי"ה ומגמרא
 מוכח איפכא דא"כ אין פסק ומהי שלא חלה אשה בכלי זיין למלחמה דלדעת הבי"ה אם אינו
 להתקשט מותר:

ובי"ט הבי"ה דכן משמע בסמ"ג ז"ל הסמ"ג ג' כל"ה ק"י ס' אר"י המעביר שער בית השחי כו'
 לוקה משום לא ילבוש סבר לה כראב"י שנושרש הלחו שלא חלה בכלי זיין למלחמה ולא יתקן איש
 בתקוני אשה והלכה כראב"י וכן ח"א ולא יהא חיקון זיין כו' והא דתניא העברה שער מדרבנן כח"ק
 דראב"י דמפרש המקרא כששטו שלא ילבוש איש מלבושים המיוחדים לנשים כגון לעיף וכיוצא בו לשבח
 בין הנשים לניחוף כו' ואומר אני שראב"י נמי מודה בזה לח"ק שאין מקרא יולא מידי פשוטו עכ"ל
 וכי הבי"ה מדכי ואומר אני כו' אלמא דה"א דלראב"י אין הלחו כאמר חלה בזה שהוא עשוי לנוי וקישוט
 אבל אין איסור בלבישה המלבושים וליכלך בין הנשים לכך כ' וח"א כו' דאף במלבושים שאינן עשויים
 לקישוט חלה לבישה מודה ראב"י לח"ק דאסור ללבושם וליכלך בין הנשים דאין מקרא יולא מידי פשוטו
 חלה ובלבישה לחוד ושכל ניכך בין הנשים אין איסור כלל לדי"ה עכ"ל ודבריו ל"ע דמדבריו משמע
 דפשטא דקרא הוא כח"ק ולא חקרה מורה חלה כשיושב בין הנשים וזה איפכא מכל המפרשים שהרי בחבו
 חוס' שם בדברי ח"ק אם חלה ללבוש כו' כפשטא דקרא הא לא מליח חמרת דהא כתיב חועבה כו' עכ"ל
 הרי להדיא דפשטא דקרא מיירי שלא ילבוש אפי' שלא ליכלך בין הנשים. וז"ל ס' היראי" ס"י ל"ו דאב"י
 משמע ליה קרא כששטו כדמחברגם אוקלוק עכ"ל ובהגמ"י שלפנינו פ' י"ב הל' ע' כ' ח"ל אבל
 רא"י כ' דקיי"ל כראב"י שדורש הפסוק כששטו אבל ח"ק לא מפרש חלה שלא ילבוש לשבח בין
 הנשים כו' עכ"ל הרי להדיא דלדבריה פשטא דקרא הוא כראב"י וכן הוא באמת שהרי קתם כתיב בחורה
 לא ילבוש והלבושה זאה קרוי חועבה וכי כתיב שלא ישב בין הנשים ומכ"ש לרמזים שהבאתי שכחב
 העעם משום חוקה העמ"י וא"כ מה ענין לשבח בין הנשים אבל דברי הסמ"ג מבואר ע"פ שבי החינוך
 קיימן תקמי"ב וז"ל לא יהיה כלי גבר וח"א לא יהא חקון זיין ומן הרוונה כי מפני כן פירש הכתוב
 בכלי זיין לפי שהם כלים המיוחדים לגמרי לאנשים שאין ררך אשה בעולם ללאת בכלי זיין אבל ה"ה
 שאסור להם מלחורייחא ללאת במלבושים שדרך אנשים בלוחו מקום להשאמש בהם כגון שהשים
 בראשה מלנפת או שאר כלים המיוחדים לאיש עכ"ל והנה לח"ק דה"א אסור כל המלבושים אף שאינן
 עשויין לקישוט ולנוי כיון שלבוש להחרומו לאשה משא"כ לראב"י דמפרש כח"א משמע דאינו אסור חלה
 מה שהוא לקישוט ולנוי אבל מה שאינו לנוי אף שהוא מלבוש מותר דכן משמע פשטא דלישנא דראב"י
 ולפ"ז פשטא דקרא משמע בחדא כח"ק ובחדא כראב"י דמפרש דוקא לקישוט והיינו פשטא
 דרישא דקרא לא יהיה כלי גבר כח"א אבל סיפא דכתיב ולא ילבוש גבר כו' אינו משמע כדבריו בזה
 דמזה משמע דאף שאינו לנוי אסור כיון שהוא מלבוש והיינו כח"ק חלה דח"ק ס"ל דאינו אסור חלה
 לישב בין הנשים זה לא משמע פשטא דקרא וכמו שכחבו חוספות ורא"ס והגמ"י וזהו כונה הסמ"ג
 דכתיב דקיי"ל כראב"י דאפי' קישוט חייב חלה לבישה והא דתניא העברה שער מד"ס חע"ג שהוא לנוי
 וע"כ ס"ל דאינו אסור חלה דוקא לבישה וכח"ק דמפרש הקרא כששטו דבאמת פשטא דקרא משמע הכי
 ולבישה אסור:

ולבאורה י"ל דלראב"י אינו אסור חלה דוקא מה שהוא לחכשיט והוא מיוחד לאיש או
 לאשה בזה חייב אבל כשלוש בגד שאינו לנוי מותר ע"ז כתב הסמ"ג דליחא דבדאי ראב"י מודה בזה
 לח"ק דאין מקרא יולא מידי פשוטו ובספרי ח"ק דבגד אפי' אינו לנוי אסור חלה דראב"י פליג לח"ק
 דס"ל דאינו אסור חלה דוקא לישב בין הנשים וא"כ אינו אסור חלה כשלוש כל מלבושי אשה עד
 שאינו ניכר כלל אם הוא איש וזה אינו פשטא דקרא ולכן פליג ראב"י וס"ל דקרא הכל כפשטא
 דרישא דקרא לא יהיה מיירי אפי' דבר שאינו בגד חלה לנוי בכלי זיין כח"א אסור לאשה וה"ה להיפך
 לאיש ובסיפא דקרא באשה דאסור אפילו בגד אחד המיוחד לאיש חע"פ שאינו לנוי אסור כדכתי' לא ילבוש
 וכפשטא דקרא וה"ה להיפך לאיש וכחש"כ החינוך צהר"י וכ"כ הבי"ה כונה הסמ"ג חלה שקילר וכ"כ החינוך
 ס"י הסמ"ג וחקמ"ג להדיא דאשה שלבוש בגד המיוחד לאיש וכן להפך לוקה וכ"כ העור קתם וכיון דהעור
 כתב קתם ובחינוך כתב להדיא לאיסור ומדברי רמזים אין הכרע וכלל הוא צפוסקים דאם פוסק אי'
 כתב דבריו בהדיא והשאר קוהמין דבריהם למדין הסתום מן המפורש וא"כ אין חלוק בדואי אפי' להליל
 מגשמים אסור וכמו שהוכחתי מכלי זיין במלחמה כשריון וכיוצא בו שאינו חלה להליל ממכת חרב:

ועוד ל"ע על דברי הבי"ה דהא גבי שעטנו דכתיב נמי לא חלבוש שעטנו וכבר כתבתי לקמן
 ס"י ל"ז בשם הט"ז והש"ך דכל שהוא דרך לבישי אסור אפי' להליל מגשמי"י והארכתי שם בראיות
 ברורות ע"ש וא"כ ה"ה הכא כיון דקיי"ל כראב"י דחועבה דקרא לא קאי על לשבח בין הנשים כדעת
 הח"ק חלה דהלבישה הוא חועבה וא"כ מ"ש אם לובש מפני הגשמים או לנוי ומכ"ש שכן משמע דברי
 הסמ"ג כמו שכחב הבי"ה וכ"ה בסמ"ג דראב"י לא מלריך לישב בין הנשים חלה דק"ל דהלבישה לחוד
 אסור וכן כ"ל שזהו דעת הרא"ס במדרי"ה פ' כי חלה שהקי' על רש"י שכחב על לא ילבוש שלא ישב
 בין הנשים והיינו כח"ק וח"ה"ז כתב ד"ח שלא יעביר שער והיינו כראב"י ועל כי חועבה ה' כי רש"י
 לא חקרה מורה חלה לבוש המביא לידי חועבה והקי' הרא"ס דזה דוקא לח"ק ולמה לא פירש גם
 חליבא דראב"י כדמפרש ברישא וזהו הוכיח דרש"י פסק כח"ק ולבישת הבי"ה דלכ"ע אינו אסור חלה
 אם לבוש לנוי ולקישוט חלה דלח"ק אינו אסור חלה"כ יושב בין הנשים ולראב"י כיון שטושה לקשוט
 אסור אבל לכ"ע צעיקן דוקא המביא לידי חועבה וא"כ שפיר י"ל דרש"י מפרש גם חליבא דראב"י
 ח"ו דרא"י ס"ל דליחא דאין סברא כלל דלראב"י יה"י מותר שלא לקישוט חלה דאם לובש ממש אף
 על גב שאינו לנוי אסור והקשה שפיר:

ומה שכח הכיח ראה דהא מותר להעביר שער הערוה חפ"י בחער משום דער וכן לקפח במראה כ"ל דאין ראה כלל דודאי דבר שהוא מלבוש גמור חסור חפ"י להגלל מן הלבוש חלל דבר שהוא לקישוט ואינו מלבוש וא"כ דוקא כשעושה לקישוט חסור חלל חס איך כונחו כלל לקישוט אין חסור כלל ומלינו קברא זו בל"ח ק"י ע"ה דהיולא בעליה מקופלת חייב דהוי משא ואם כונחו להחנאות מותר:

ואמנם באמת מדברי הסמ"ק ק"י ל"ג משמע כב"ח שכי' וז"ל לא ילבוש כו' פירש כדי לנאף ויש בכלל זה העברת שער של בית השחי בחער ומספרים כעין חער מדרבנן חסור עכ"ל ודבריו ל"ע דכיון דפקק דהעברת שער בחער חסור מדאורייתא ע"כ פסק כראב"י וא"כ איך כתב לא ילבוש כדי לנאף וע"כ ל"ל דמפרש בסמ"ג מש"כ ואומר אני דראב"י מורה לח"ק דאין מקרא' כו' כוונתו דגם ראב"י מורה לח"ק דאין חסור בלבושה חל"כ עושה להחנאות ולנאוף דהוה פשטא דקרא' חועבה היא ר"ל המביא לידי חועבה חל"ל דבזה פליג דלח"ק אינו חסור חל"ל בלבושה וישג בין הנשים ולראב"י כל שבוש איזה מלבוש להחנאות ולנאף חסור חל"ל לבוש שאינו לקישוט מותר גם לראב"י ואמנם כיון שהוא חסור דאורייתא בודאי יש להחמיר ולפ"ז כ"ל דלח"ק בויחחליי משום חמה וכן אשה ללבוש במקל שלא חפול כיון שאין זה מלבוש חל"ל הכשיע הוי דומיא דמראה ושער ערוה דאינו חסור חל"ל כשמתכוין לקישוט חל"ל בל"ח מותר:

ע"ה (לה) שאלה אי קיבל עליו ללמוד בכ"י שיפור קבוע ואם יעבור ע"ז יתן קנס אי זהב ללדקה ועכסיו מחרט כי לפעמים לריך ללמוד דברים אחרים ואין אדם לומר חל"ל מה שלבו חפץ ונפרט שכוונתו הייתה רק כדי שיהיה מעומס ללמוד תורה ולא שילמוד דוקא שיפורים בספרים שקיבל עליו ונקספק השואל אם הכל נדר אי וכיון שיחירו לו עיקר הנדר ח"כ אין כאן נדר כלל או כיון שאמר בכ"י חס כן כל יום ויום הוא נדר בפ"ע וא"ל להחיר הנדר עד שיחול ואם כן לריך התרה בכל יום ויום:

תשובה הנה כעין זה כתב הש"ך סכ"י רל"ט ס"ק כ"י באדם שנדר שבכל פעם שיעשה דבר זה יפרע פסוע מספקא ליה לריב"ז ואמנם הש"ך קילר בהעמקה דברי מהר"ם מינץ ועיינתי בנוף החשו' שנשאל על אי שאמר בל"ח (ווען איך ווער רייטן זאלל איך בעבן ק' זהו ללדקה) ונחרט וכי' השואל ומספק דק"ל דהוי נודר ללדקה וק"ל דנודר ללדקה אין לו היחר וחל"ל דיש לו היחר כיון שאינו חייב הלדקה עד לאחר שירכוב והנדר מן ק' זהו אינו חל עד שירכוב ואין מחירין נדר עד שיחול ואם כן ח"ל להחיר הנדר בפעם אי שהרי עדיין לא חל הנדר של הקדש וא"כ אחר כל רכיבה ורכיבה שאז חל הנדר מן הק' זהו לריך להחיר נדרו או שמא כיון שהלאן זה בזה נדר שהותר מקלחו הותר כולו וכחכ שכן מלא בשם ריב"ז וע"ז השיב מהר"ם מינץ דנודר ללדקה י"ל דאין לו התרה ומש"כ הפוסקים דנשאלין על הלדקה י"ל דמיירי שישלם ללדקה בדבר אחר שלא יהיה ח"ק ללדקה אך בנידון זה לא נדר ללדקה חל"ל שנדר שלא לרכוב חל"ל שעשה קיום והנעשה לקיים נדרו על ידי קנס כדי שיהיה הנדר שריר וקיים וכחכ דע"כ דעת השואל שיקר הנדר הוא כחיכה הלדקה והרכיבה היא החנאי והוי כאלו אמר הרי עלי ק' זהו להקדש חס ארכב ולכן נקספק דכיון דאין מחירין עד שיחול הנדר ולכן לריך להחיר אחר הרכיבה וע"ז כתב מהר"ם דליחא דלא מבעיא חס אמר חתי שארכב אהן כו' ח"כ בודאי הרכיבה הוא הנדר וזה חל סיכף ויכולין להחירו ואפילו חס אמר הרי עלי להקדש חס ארכב אזלינן אחר לשון ב"ח וכודאי הרכיבה הוא הנדר וא"כ כבר חל הנדר ויכולין להחיר וכחכ שאלו בא לידו שאלה זו היה מחיר:

ע"ה כתב שם מהר"ם שאם כבר עבר ורכב ונתחייב להקדש לא מהני התרה דדוקא לענין שחוטיו הוץ ושל"ל להחייב מלקות משום שבושה מהני התרה אבל לענין כל יחל שכבר עבר הנדר ונתחייב לא מהני התרה לענין זה שלא יתן מה שנתחייב (ול"ל דכוונתו דדוקא המקבל ונודר ליתן לדקה י"ל דמהני התרה שלא נתחייב חל"ל ע"י נדר זה אבל כאן שנתחייב מחורת קנס אמירתו לנבוה כו' וזולה זה לא זכיתי להבין דעתו על בוריו) ומה שנקספק הריב"ז כתב דאפשר לאו ריב"ז חתם עליו ואי ליחא מ"מ אין השירוש כמו שעלה ע"ד השואל שלאחר הרכיבה יחיר נדרו כדי שלא יתן להקדש דזה ח"ו שא"ל להחיר מיד אחר שנתחייב ומה שנקספק לריב"ז באדם שנדר שבכל פעם שיעשה דבר יפרע פסוע מה תקנחו כי אין להחיר לו עד שיחייב הפסוע וא"כ בכל פעם ילערך להחיר ואם כן משמע דאדרבה קודם המעשה אין לו היחר ולאחר בעבר יש לו היחר ליתא דודאי בנידון דלעיל קודם המעשה יש לו היחר שהרי אינו נודר בפ"ע חל"ל שעשה זה חנאי לנדרו ועיקר הנדר הוא שלא יעשה המעשה כמו הרכיבה ויכולין להחיר לו ולאחר שעשה ונתחייב לא מהני היחר חל"ל הי"פ דמיירי שאמר הרי עלי שלא לעשה דבר זה ואם לעשה הרי עלי ליתן גם פסוע וא"כ חס ב' נדרים ונדר ב' דומה לאומר חס חל"ל יחסור עלי בשר שא"ל להחיר הנדר עד שילך ואז חל הנדר וע"ז כתב דה"ה הכא דאין להחיר עד שיחייב הפסוע ומספקא ליה לריב"ז כיון דאמר בכל פעם שיעשה וא"כ הנדר ב' ח"ל להחיר עד שיעשה ואינו חל כלל ועכסיו וא"כ חף כשיחיר נדר ראשון אין הב' יחיר שאינו חל ואם יעשה חזי חל ומספק כיון שאמר בכל פעם הוי כאומר שבושה שלא אוכל שבוע' שלא אוכל דלא חל"ל שניה עד שיחר הראשונה וא"כ בכל פעם לריך להחיר הנדר אחר המעשה או שמא כיון שאמר הכל נדר אי אמרינן כיון שהותר מקלחו כו' עיין הי"ע במהר"ם מינץ דכוונתו דדוקא חס עשה באיסור ק"ל למהר"ם דלא מהני התרה אבל זה שעושה בהיחר דומה לשאר נודר ללדקה דמהני התרה:

וא"כ בנידון דידן שכוונת הנודר לא היה חל"ל משום שלא יבעל עלמו מחורה ולא כיון כלל ליתן לדקה ואם כן הכל נדר אי והלדקה היא תיקון של הללו כל יחל ואם כן כבר חל עיקרו ויכולין להחירו:

וע"ה שהרי כתב הר"ן בחשו' ק"י י"ז והביאו הנ"י בס"י רכ"ח ובפ"ע ק"י רכ"ט קע"ף ה' דדוקא כשאומר בכל פעם חז לריך התרה לפי המנין שאמר בכל פעם ופעם חל"ל כשאומר הכל בשבושה אי שאמר וכן לעולם לעס"כ לא יתרה האיסור וע"ש בש"ך שאע"פ שמקלת האיסורו עמיד עדיין לחול החכס עוקר הנדר וא"כ ה"כ כשיחיר נדרו אין כאן עימוש:

ודברי הש"ך שם לא הבנתי מנ"מ שהעתיק דברי מהר"מ מינץ שאם משום דמקפיק ליה כיון שאומר בכל פעם יהיו נדרים מחולקים שדומה לשבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל אם כן ק' היה לו להקשות מהשוכח ר"ן הכ"ל ואי משום שאין חל עד שירכב היה לו להביא כל דברי השוכח מהר"מ שהוא לא כי זה חלל שלא להקשו על סגרתו דלאחר שעשה לא מועיל היסור:

עוד ל"ע דברי מהר"מ דלמה הוסיף בדברי ריב"א שאמר הרי עלי שלא לעשה ואם לעשה הרי עלי ללדקא כיון דספיקו של ריב"א הוא כיון שאמר בכל פעם הוי כל פעם נדר בפ"ע ואם כן דברי ריב"א כפשוטו באדם שקיבל עליו צדעה מיושבת שכל זמן שיעשה דבר זה יתן לדקה והדמיון אדם עשיר ונדיב יאמר כל זמן שאוכל אהן לדקה וא"כ הלדקה הוא הנדר ואינו חל עד לאחר שיעשה וא"כ לריך כל פעם להחיר לאחר העשיה דכיון דהנעשה אינו חלל הנאי והנדר הוא הלדקה א"א להחיר עד שיעשה:

וְנִידוּן שאלו הוריתי לו וכך החרנו לו שתחלה פתח לו פתח מחמת שהשיעורים שקיבל עליו מבלבלין אומרו מקדר לימודו ואין אדם לומר חלל ומה שלבו חפץ ולכן מהחרט ומן החרטה עשה פתח דאלו היה יודע שיחרט לא היה נודר ולא החרנו לו נדר רחשון של קדר הלימוד

אח"כ אמר חולי לא ניהר בזה הנדר שנדרתי ללדקה וא"כ חייב מעבר מיום שנדרתי עד היום בעד כל יום א' זהב אזי מהחרט על הנדר של לדקה ועשה מן החרטה פתח שאלו הייתי יודע שאתחרט לא הייתי נודר והחרנו לו שנית (ואף שנדרי לדקה אין מחירים חלל מדוהק כיון שהשואל אינו עשיר וחלי ביה עפלי ויושב ולומר היינו דוחקא) וליחר שאת לחקן הדבר מעבר ועל להבא שאת מה שנחתייב כבר ללדקה אין לו היחר בכך מסר מודעה לפנינו בזה"ל אם לא הוחר נדר של לדקה וא"כ חייב חני מעבר וגם להבא אחתייב אזי חני מ"מ שכל לדקה שאתן חני או אשתי וכן מה שאני מפרנס בני הקטנים וכן כל דבר שנקרא לרקה יהיה לחשלוס נדר זה ולרווחא דמילתא בכל ער"ה או בכל עת שירלה יחיר לו נדר זה:

(לו) **עיון** צ"י ובפרט בספר הזכרונות דף י"א י"ב והואלא באריכות גדול כל הדיעות ולמען השכיב וחרע בטוב בקל איזה כללים דאורייתא ואיזה דרבנן לעתיק דברי ספר הזכרונות בקלרה וע"ש שואריך מאד ויש בו ד' שיטות. שיטה א' דעת רש"י דק"ל כללים דאורייתא עד שיהיו הלמד והפשתן סרוקים יחד במקרק ונעוים יחד וארוגים יחד ואם הפר אחד משלש חלו אין בו כללים דאורייתא ומ"מ כ"ל דע"כ מודה רש"י דדוקא על ידי אריגה בעינן שיהיו שוע יחד ונעוה יחד כדכתיב שעטנז ודרשינן שוע עוי נח ונת ר"ל ארוג חבל כשקשרן או הפרן או קלען אף על פי שקרקן ועוון כ"א בפני עלמן הוי דאורייתא כדמוכח מכללים בלילית וכדכתיב יחדיו ב' הכיפות. השיטה הב' היא שיטה ר"מ דק"ל דשוע ועוי ונת דרשינן משעטנז ר"ל שוע ועוי כ"א בפ"ע ונת אינו ר"ל ארוג חלל ר"ל שזר דבעינן שיהיו ההוטיין שזורין ואז ל"ש שנחצרו ע"י אריגה או קשירה או הפירה או קליעה הוי דאורייתא כדכתיב יחדיו. השיטה הג' הוא דעת ר"ש בפ"י המשנה דק"ל דר"ל שוע ועוי כר"מ אפי" כ"א ואחד בפ"ע חבל בנות ס"ל כרש"י ולא בעינן שזר ואפ"ה כיון שכל אחד שוע ועוי בפ"ע הוי כללים דאורייתא. השיטה הד' היא שיטה הרמב"ם כפי הנוסחא שבידינו ברמב"ם דק"ל דככל ענין שנחצרו יחד הלמד עם הפשתן בין ע"י שוע שטרפן יחד ועשה מהן לבדין ובין על ידי עויה ובין על ידי אריגה שארז בלא עויה אפ"ה הוי הכל כללים דאורייתא:

(לז) **שאלה** אם מותר להחטוף בשעטנז שלא יעטפו בגדיו בגשמים וכיוצא בו ולא להנחח הגוף כלל:

בסימן ש"א כהב הט"ז בס"ק ח' בשם הדרישה דמותר ודחה ראיותיו וכ"מ בש"ך ס"ק ח' שם והנה נ"ל ראיה מפורשת בירושלמי בכללים פ"ט על מחני מטפחות ידים וז"ל לר' יוחנן יהב על מחי ואינו אקור משום כללים (ר"ל בלשון קו') ולא ינבלון מחני (הוא חירון) עכ"ל הרי להדיא דבשביב להליל מטינוף מותר אך ל"ע הא דאית' שם וז"ל מטפחות הספרים (ט"ס ברפוס שדפס הסמוג) הדא דתימא במתכוין לשם מלבוש לא צדא ע"כ ר"ל אינו אקור והביאו הרמ"ש וק' דהא התם אינו מתכוין רק להליל שלא ישלו שערות על הגדים כמש"כ הרמ"ש ואפ"ה לבישה אקור וז"ל דכוונת ירושלמי כיון שאינו מתכוין למלבוש מותר דאם כן למה לא לבש ר"י חלל דיהב על מחני ואמנם לשיטה רמב"ם וש"ע לק"מ והוא כמש"כ הב"י הביאו הש"ך שם דבודאי במקום שלובש ממש דרך לבישה אע"פ שאינו מתכוין לשום הנאה אקור דאע"פ הנאה כתיב באורייתא כמש"כ הט"ז שם ס"ק י' ומה שכתב שם בשם הירושלמי לא יעלה ענין שאלו יהיה הנאה לגוף אינו ר"ל דאם אינו נהנה מותר בלבישה חלל ר"ל דאפי' אינו לבישה ממש חלל שמעלה עליו לחמם ידיו וכיוצא בו כיון שהגוף נהנה ממנו אקור חבל בלבישה דכתיב לא מלבוש וא"כ מה לי אם נהנה או לא מ"מ הוא לובש אך ל"ע דביבמות דף ר' ע"ב משמע דלבישה אינו אקור אלא כ"כ נהנה ולפ"ז ח"ש ולק"מ מה שהקשה הש"ך הא אינו מתכוין ז"א דכיון דלובש ממש אע"פ דאינו מתכוין אקור ולכן במטפחות הספרים בקעיף י' לריך שיהיה לו בית ראש דאז הוי לבישה ולכן אע"פ שאינו חלל להליל הגדים אקור ואם נוגע בגופו וגופו נהנה ממנו אפי' אין דרך לבישה אקור ולכן פסק בקעיף י"ב בבילה חמה במטפחות דאקור ובק"י ש' קעיף ו' בהכלים וכן מטפחות הידים ח"ש דאקור חבל במוכרי כסות בקעיף ו' שאינו לובש ממש מותר כמש"כ הב"י והביאו דר"י בירושלמי שהנחתי לא היה בדרך לבישה כדאמר בהדיא יהב על מחני ולכן מותר כיון שאינו חלל להליל הגדי' ואין כאן לבישה ולא הנאה הגוף:

ולשיטת הרמ"ש נ"ל ג"כ דמודה בכ"ז שאם לובש לשם איזה הנאה שיהיה אפי' להליל בגדיו כמי אקור כדמוכח ממטפחות ספרין דמודה הרמ"ש חלל דק"ל דוקא כשמתכוין ללבוש משום מלבוש יהיה מחיזה נעם שיהיה אש"כ כשלוכש להעביר המכס או להראות מדרתו דאז אינו לובש משום מלבוש חלל להעביר המכס או להראות מדרתו ולכן מחיר וכמש"כ הש"ך שם ומה שקשה ממדרעת להליל מן הזבל נ"ל דמדרעת הוא דרך מלבוש שמניח אהו על כהפיו דרך מלבוש שכן דרך נושאי משאות וקאמר דאשילו אם אינו עושה עכשיו ללורך מלבוש חלל להוליא זבלים אפי"ה אקור דומיא דמטפחות כיון דלפעמים עושה כן דרך מלבוש וא"כ כל הפסקים ח"ש ולק"מ ומה על הש"ך שהקשה על הרמ"ש ממדרעת ולא הקשה ממטפחות ספרין שכתב ג"כ הרמ"ש ולפמ"ש ח"ש:

וְלִפְנֵי כַמְכָסָה עֲלָמוּ לְהִלִּיל בְּגַדֵי מַגְשָׁמִים וְטִינוּף אִם הוּא דֶרֶךְ מַלְבוּשׁ חֲסוּד לְכִיעוּ וְאִם חֲסוּ דֶרֶךְ מַלְבוּשׁ מוֹחַד לְכִיעוּ כְּדֹאֵי בְּהִיחַ בִּירוּשָׁלַיִם וְנִשְׁעָה בְּמַטְפָּחוֹ הַסְּפָרִין וְאִם כּוֹסֵן עַל בְּגָדָיו כְּדֵי שֶׁלֹא יִגִיעוּ הַמְּשָׁמִים עַל גּוֹפוֹ כִּי לְדַאֲרוֹ דְּהוּי לְהַנְחִיחַ הַגּוֹף וְלִפְשֵׁר שֶׁזֶה דִּין שֶׁל מַרְדָּעָה לְהִלִּיל מִטִּינוּף הַזָּבֵל שִׁגִיעַ לְבָשָׂרוֹ:

וְבִזְזָה מִיוֹשֵׁב גִּיבֵי קוֹי הַכִּיָּי דְלִמָּה לֹא כִי הַרְמַזְנִים דִּין מַטְפָּחוֹ הַסְּפָרִין וְגַם כִּיּוֹן שֶׁכִּבְדַּר כְּחַזְרָא לְהַעֲבִיר הַמַּכָּס אִו לְהַרְחֹק מִדַּחֵי חֲסוּד מִמִּילָא יִדְעִין כֹּל שֶׁהוּא דֶרֶךְ מַלְבוּשׁ לְעוֹלָם חֲסוּד:

(ל"ח) שְׂאֵלָה אִשָּׁה לִקְחָה רַבַּע לִיעֲרָא שׁוּמָן לַעֲשׂוֹת מוֹלִיִּיחָא שְׁקוּרִין (קוֹנִיבֵל) לְשַׁכַּח קוּדָשׁ וּמַלְחָה כְּדִין וּבְרַחֲמוֹתָהּ שֶׁהוּא מַעַע לִקְחָה עוֹד רַבַּע וּשְׂכָהָה וְלֹא מַלְחָה וְעַשְׂתָּה הַמוֹלִיִּיחָא מִשְׁנִיחָהּ וְלִפְתָּחָה חוֹתָהּ מַעֲשֵׂה בְּכָלֵי כְּנֶהֱגוֹן וְחֲסִיכַּי הַעֲמִיכָה אֲחֻתָּה לְשַׁכַּח בְּקַדְרִיהָ וְהַנִּיחָהּ בַּחוּבָה בְּשַׂר וְרוּעַב וְעִנְיָן שֶׁכִּבְדַּר הַרְבַּע יֵשׁ סִי בִין הַכֹּל אֵךְ כִּיּוֹן שֶׁהַמוֹלִיִּיחָא נַעֲשִׂיתָ כְּכֹלָה שְׁאִין כֹּה לְבַדָּה סִי נִגְדַּר הַשׁוּמָן שֶׁלֹא נִמְלָח וְנִשְׁעָק קוּדָשׁ חֲכִילָה כְּזָכְרָה מִה דִּינוֹ:

תְּשׁוּבָה כִּי לִפְשׁוֹעַ לְהַחֲסִיר מֵאַחַר שֶׁהוּא לְלוּרֵךְ שַׁכַּח שֶׁהָרִי בְּסִי לִיעוּ קַעֲיָף הִי כִי רַמִּיָּא וְגַם כִּי הַשֶּׁךְ בְּשֵׁם אֲוִיָּה דְאִשִּׁי בְּמַקּוֹס דְאִמְרִי הַכִּיָּי אִם קוּדָשׁ שְׁנוּדָע הַהַעֲרוּבָה הוֹסִיף עֲלָיו הֵיחַר עַד סִי נִגְדַּר כֹּל הַאִיְקוּר דְמוֹחַר וְחֲשֵׁם שֶׁהַשֶּׁךְ הַרְבֵּה לְהַשִּׁיג עִיז כְּבַר כְּחַב שֶׁס הַכּוֹסִים שֶׁכֵּן דַּעַת הַחוּסִי בְּזִכְרוֹת וְהַבְּחָאֵי דְבָרָיו בְּחִיָּא כֹּלֵל מִיָּד קִי יִי וּבְדֹאֵי כְּדֹאֵי הוּא רַמִּיָּא וְאֲוִיָּה לְסַמוּךְ עֲלֵיהֶם וּבְפִרְטָה דְאִין כֹּאֵן חֲסוּר דְאֲוִיָּה חֲלָל לֹא וּנְבַעֲיָא לְשִׁיעַת כֹּל הַחֲחֻרוּכִים וְקוֹנֵי דַעֲלָמָא דְרַם שֶׁנִּשְׁלָו מִדְּרַבְּנָן אִיָּא חֲלָל חֲפִי לְמַשְׁכֵּב לְעִיל סִי לִיָּה דִישׁ לְחוּשׁ לְדַעֲי רַשִׁי וְהַרְמַזְנִים שֶׁהוּא מַהֲרָה עִכָּפִּי חֲנִיכַּי בְּשַׁחַר חֲסוּרִין בְּדֹאֵי חֲסוּר חֲלָל מִדְּרַבְּנָן וְכִיָּשׁ כֹּאֵן שִׁישׁ סִי דְפִלְגוּנְחָא שֶׁהָרִי יִיָּא דְבַאִיְקוּר דְרַבְּנָן לִיָּא כֹּלֵל חֲנִיכַּי הַבְּחָאֵי דְבַרְיָהֶם בְּחִיָּא שֶׁס סִי יִיָּג וְהוּא דַּעַת הַרְמַזְנִים וְרִין לְכֵן כִּיָּל דְאִין כֹּאֵן בִּישׁ מִיְחוּשׁ כֹּלֵל כִּיּוֹן דְבִין הַכֹּל יֵשׁ סִי הַכֹּל מוֹחַר חוּץ מִן הַמוֹלִיִּיחָא דְחֲסוּר:

לְהַתְּוֹדַע שִׁיקָר בְּעֵינֵי וּמַחֲזִיקָנָא שִׁיבוּתָא דְמִי שְׁמוּדִיעַ לִי מִקּוֹם הַטְּעוֹת בְּחִיבוּרֵי לְכֵן אַעֲתִיק מַה שֶׁבַתָּב לִי הַרְבֵּה הַגְּדוֹל מִהוּי חַיִּים בְּהַגְּאֹן מִקֵּץ הַיּוֹרְדָּאָנָא וְתְּשׁוּבָתִי אֲלֵיוֹ:

הַגְּנָה סָפְרוּ הַנְּחַמְדַּר הַכְּמַת אֲדָם. הַחֲסִיר מוֹל פְּנִי. חֲסוּ מַנְחָקִים וְכוּלּוֹ מַחְמָדִים. אִפְּכֵי כִי לֹא בִינָה אֲדָם לִי זֶה חֶלֶק בִּי וְנִקְפָּחוּ כִּפִּי שֶׁכַּחַב בְּמַכְחַב שֶׁלֹא יִלָּא עֲדִיין לְאֹר הַרְפּוּס עִיכֵי אִין לִי מַקּוֹס לְהַתְּנַדָּר בְּמַה שֶׁהַמִּלִּיא וְנִדְעָתוֹ הַרְחֵבָה. אֲוֹלָם אֲחַת הִיא רִאִיתִי מִיָּדִי עֲבָרִי בְּהִיָּשׁ שֶׁכַּחַב מַחְמָדִים מִדְּעָתוֹ בְּמַקּוֹסֵי דְאִם פְּרַכְסָה רַק לְאַחַר הַשְּׁחִיעָה דְחִינוּ מוֹעִיל וְרִאִיתוֹ כְּמוֹנָה עֲמוּדָלִיכַי לְמַה לִּיָּא קַתַּס שִׁיָּהִי הַפְּרַכּוּס לְאַחַר שְׁחִיעָה. וְיַעַן כִּי הַתּוֹרִי הִקָּה עַל מַשְׁנֵי אֲחֻרָתִי לְהוֹדִיעוֹ כִּי לְעַנְדִּי דִין זֶה לִיָּחַל וְרִאִיתוֹ הַתּוֹרָה דְהַא חֵף רִיָּו וְקִיָּעָתוֹ שֶׁהִבִּינוּ מִפְּרַשִׁי מוֹנִישׁ כְּשִׁטְטָה יָדָה כִּוִּי דְמַלְרִיךְ שִׁיְחוּשׁ הַפְּרַכּוּס אֲחַר הַשְּׁחִיעָה הוֹלְרָכוּ לְאַשְׁמוּעִינָן עִכָּפִּי דְלֹא כְּעִינָן כֹּל הַפְּרַכּוּס אֲחַר הַשְּׁחִיעָה. וְכִיָּמֵי כְּנִמְרָא לְהִיפֵךְ עִיָּשׁ בְּהַא דְאֲחִירִינָן פְּרַכּוּס שֶׁאַחַר בְּקוֹף שְׁחִיעָה לְאַפּוֹקִי חֲחֵלֶת שְׁחִיעָה. וְהַא דְאִרְשֵׁי הַשׁוּחַט בְּלִילָה וְלִמְחַר מִלֵּא כְּחֵלִים מַלְחִים דָּם כִּוִּי וְעִיָּשׁ בְּגִמְרָא דֶּךָ לִי הַא עֲדִיָּף. וְאִין לְנוּ לְהַלֵּךְ מִדְּעָתִינוּ בִּין פְּרַכּוּס לְפִירַכּוּס וְכִיָּשׁ פְּשׁוֹעַ לְעַנְדִּי:

אוֹלָם כְּגוֹן דְהַ לְרִיךְ לְמוֹדַעֵי וְאֲנִי אֲוֹמַר מְרִי דְחֲזָרָהֶם חֲלִי חֲנִי בְּדִלָּא חֲנִי כִי לְעַנְדִּי כִיָּל אִם בְּחֵנוּ נְחוּשׁ לְדַעַת (רִיָּף) [רִיָּו] כִּפִּי שְׁפִירָשׁ בְּפִירָשִׁי. אֲרַבְּנָה יִיָּל דְלִרִיךְ שִׁיָּהִי כֹל הַפְּרַכּוּס לְאַחַר שְׁחִיעָה. וְהַא שְׁנִרְחָה וְהַרְמִיָּא וְכֹל הַחֲחֻרוּכִים שִׁיְחוּשׁ מִה אֲחַר הַשְּׁחִיעָה בְּעִנְיֹתֵי חֲנִי נִבְוֵךְ בּוֹ. דְלְעַנְדִּי אִיָּא לְוַמָּה בֵּן חֲלָל אִם לֹא עִיָּד שֶׁכַּחַב הַכּוֹסִים מַשׁוּם דְקִיָּיָל דְאִיָּא לְלוּלָם חֲלָל דְאִם מַבּוּס הַא לֹא הוּיָּל לְבַדָּר הוֹעֵה עַל הַפְּרִיָּת זִיָּל דְרוּחַ יְהִירָה הוּיָּי כִיָּה כִוִּי כִי רוּחַ חַיִּים בּוֹ זִיָּל רַבְּחָמָה אִין זֶה דֶּרֶךְ הַרִיָּו זִיָּל וְלֹא כִיּוֹן מַשׁוּם דְאִיָּא לְלִמְלָס דְמַשִּׁיָּה לֹא הוּיָּל לַעֲשׂוֹת מַחְלֻקָה בְּזֶה בִּין פְּרַשִׁי וְחוּסִי וְרַשְׁבִּיָּא. וְדֹאֵי מַשׁוּם דְאִיָּא לְלִמְלָס כְּעִיָּמ דְכְּעִינָן שִׁיְחוּשׁ כְּרַבַּע אֲחַר הַשְּׁחִיעָה. חֲלָל הַדְּבַר בְּרוּר דְהַרִיָּו מְעִיקָר הַדִּין סִיָּל כֵּן בְּפִירָשִׁי מוֹנִישׁ כְּדִיָּה כֹל הִיכִי חִיתִי וְחִיזוֹל דְלְאַחַר שֶׁשְׁחַטָּה לֹא חֲסִיָּי בְּפִירָשׁוֹת יָד בְּלֹא כְּפִסָּה וְחִזְרָה וְמוֹנִישׁ עוֹד בְּשֶׁךְ מַשְׁמַעוֹת דְבָרֵי רַשִׁי הַפּוֹף שְׁחִיעָה דְשְׁלִיבִי רִיָּח וְרַבָּא הִיָּינוּ אֲחַר גִּמְרַ שְׁחִיעָה. וְלִכֵּן שְׁפִיר עֲשֵׂה הַרִיָּו מַחְלֻקָה בְּזֶה בִּין פִּירָשִׁי לְחוּסִי וְרַשְׁבִּיָּא. וְהוּא דְהַחוּסִי וְרַשְׁבִּיָּא פִּי כֹל הִיכִי חִיתִי וְחִיזוֹל דְקָח דִּיָּק לִיָּה מִדְּחִי בְּמַחְנִי שְׁחִיעָה חֲלָל הוֹלָחַת הַנֶּפֶשׁ דְאֲנוּ מִי לֹא חִיָּתָהּ הַרְבֵּה אִם לֹא הוֹלִיאָה נֶפֶשׁהּ עַד כּוֹף שְׁחִיעָה וְלַרְשִׁי לֹא נִיָּחַל לִיָּה בְּהַא דְבַהֲלָ לֹא הוּיָּה פְּלִיגֵי רִיָּח וְכִיָּשׁ לְחַמוּה כֹּל הִיכִי חִיתִי וְחִיזוֹל אִם נֶפֶשׁהּ גִמְרַ שְׁחִיעָה פְּשַׁעָה יָדָה לְהוֹד דְבָרִים שְׁחִיעָה עוֹשֵׂה כֵּן עִיָּכֵי פְּרַשִׁי רִיָּח וְרַבָּא מַחְלֻקִים בִּין חֲמַלַע וּבִין גִּמְרַ רִיָּל אֲחַר גִּמְרַ שְׁחִיעָה וְעִיָּז חֲמוּה רִיָּח שְׁפִיר כֹּל הִיכִי חִיתִי וְחִיזוֹל דְלְאַחַר שֶׁשְׁחַטָּה לֹא חֲסִיָּי בְּעִשְׂיָוֹת יָד בְּלֹא כְּפִסָּה וְחִזְרָה וְאִיָּשׁ. וְכִיָּמֵי בְּמַאֲוֹר שֶׁהִבִּין כֵּן בְּפִירָשִׁי עִיָּשׁ. וְאִיָּכֵי מוֹנִישׁ לְוַמָּה בְּפִירָשִׁי הַפְּרַכּוּס יָהִיָּה בְּגִמְרַ שְׁחִיעָה וְקִלְחָו אִיָּכֵי. וְכֵן בְּחֲבִישׁ הַחֲרִיךְ בְּזֶה שְׁפִירָשִׁי כֵּן מְעִיקָר הַדִּין וְכִבְדַּר הַאֲרַבְּנָה בְּזֶה דְעִיָּה בְּחִיָּי לִיָּד בְּעוּמָק הַהֲלָכָה וְהַדִּין שֶׁכֵּן הַפְּרִיָּח לְהַחְבִּישׁ זִיָּל וְאִיָּכֵי לְהַחְרִיךְ. עִכָּפִּי חֵף לְפִי דְרַכוּ דְהַחְבִּישׁ דְכְּעִינָו לְשִׁיעָה רַשִׁי שְׁחִיעָה אֲחַר הַשְּׁחִיעָה גִיבֵי זִיָּל דְכְּעִינָן כֹּל הַפְּרַכּוּס לְאַחַר הַשְּׁחִיעָה וְלֹא מַקְלָת הַפְּרַכּוּס וְאֲוִיָּה מַשְׁמַע לְהוּ זִיָּל כֵּן מַסּוֹף דִּיָּ הַרִיָּו בְּפִירָשִׁי וְאִינוּ מוֹכְרָה כִיָּכֵי. וְאִיָּא לְוַמָּה כֵּן בְּפִירָשִׁי וְכִיָּשׁ לְעַנְדִּי הַרְחִיבוּתָהּ יִשְׁחִיעֵנוּ לְפָנֵינוּ נַחֲ מוֹיָלָא מִיָּשׁ וְעַכָּפִּי דְכֹל הַפְּרַכּוּס לְאַחַר שְׁחִיעָה לֹא יוֹעִיל לְהַפֵּךְ הוּא לְעַנְדִּי. וְסִיָּב שְׁחִיעָה שְׁחִיעָה כֵּן וְכַהֲנֵי הַעֲבָחִי לְרַחֲמֵי בְּחִיָּשׁ וְרִאִיתִי שֶׁכַּחַב בְּשַׁחֲחָה וּפְשׁוֹעַ דְכִיָּשׁ אִם כֹּל הַפְּרַכּוּס יָהִיָּה אֲחַר הַשְּׁחִיעָה דְשִׁיָּד עִיָּכֵי וְהַנְּחָחִי וְכִיָּה מַכֵּל הַפּוֹסְקִים אֲשֶׁר מַפְיָהֶם אֲנוּ חַיִּים וְנַחְמָתָה עוֹד הַרְבֵּה מִיָּלִין יֵשׁ לִי לְרַחוּם חֲלָל לְקַלֵּר חֲנִי לְרִיךְ:

שׁוּב עִיָּנְחִי בְּאֲוִיָּה עֲלָמוּ וְרִאִיתִי שֶׁכַּחַב לְהַדִּיא דְהַפְּרַכּוּס יָהִיָּה אֲחַר הַשְּׁחִיעָה עִיָּשׁ כֹּלֵל בִּין. וְלִיָּי לְמַה עֲשֵׂה הַשְּׁמִיָּח מִדְּעָתוֹ רַק כִּיָּשׁ וּבְחֵאֵי הַכְּרִיעַ לְפָנֵי דְלֹא כְּאֲוִיָּה בְּחֻמְדָּנָא. וְנַחְמָתָה יֵשׁ לִי בְּזֶה הַרְבֵּה דְבָרִים בְּפִירָשִׁי וְכַהֲנֵי הַגְּמִיָּי חֲאִיכֵי בְּעִינָן חִיָּתָא בְּכוֹף לִידָה כִוִּי חֲלָל שְׁקִלְרֵחֵי הֵן לְחַכֵּס כִוִּי. רַק זֹאת חֲזָכִיר מִיָּלְחָה דְחֵמִיָּי בְּרַמְזִים פִּיגֵי מַהֲלֵי חֲסוּרֵי מַזְכָּה שֶׁהַשְּׁמִיעַ מַסְקִנָּח דְרַבָּא דְהַכָּא רַק הַעֲרִיק כְּמַשְׁנָה דְכַכּוֹרוֹת וְהַקְּסָה לְנַפְשֵׁיהָ דְהִיפּוֹק לִיָּה מְכִי יוֹלָד נִפְקָא וְלִיעוּ כְּעַתָּה:

וְאֲוֹמַר שְׁלוֹם מֵאֲדָ"ה וּמִנְאִי אֲנִי בְּאַמַת בִּלְבַב וּנְפִישׁ חַיִּים בְּהַגְּאֹן:

תשובתי ע"ז:

ראיתי השגתו ונזחתי ידעתי כי הוא לי לא"כ ונאמנים עלי פלעי אהבתי וזאת כבוד אהבתי ונזחתי
עמוך והגם שא"כ שלח ימלא שגיאה נחיצתי כי אפילו בגדולי הראשונים מלינו כן אך בזה אין לי
השגה כי היא מהשמעת הדבוק וכפי שדפס יש חפיקה יזמר עלי שכחתי דאינו אלא כזנב הלשאה
והוא טעות גמור כי זה לא מלינו רק בהנחה כל הראש אבל שחט ב' קי"ל היה כתי לכ"ר אפילו לענין
גם כדאיחא בזה"ע קימן קנ"ח. וכיולא בו יש השמטות ובפרט בהלכות שחיטה והקנה לזה כו' (המלא
בהקדמה לחלק ב') והגני מעתיק למע"כ הטעות וההשמטה וז"ל (המלא בלוח הטעות) וגם אני מעתיק
למע"כ מה שכחתי בזה בנינת אדם ח"ל שם (המלא שער או"ה בקימן ח') והגני נותן הוראה על
העבר ומחלל על העתיד שאלו ימלא שגיאה להודיעני וזוהי חרף אשר אמלא בעיניו ומעשה
אחזר לדבריו הנעימי מה שרלה מע"ל לקי"ע האו"ה שהפרכוס ל"ל אחר שחיטה מדינא דוקא לא כ"ל
דנודאי לכ"ע לדין דא"כ ללמלס קוף שחיטה ממש לריך שיהיה לאחר שחיטה וכ"ש דהאו"ה כהנ זאת
על בהמה גסה דקני בכפיפה לבד ואפשר שמע"כ לא כהנ זאת רק לקטור דברי והכחון עמו. ומה
שרלה מע"כ לומר שלדברי רי"ז לריך מדינא הכל לאחר שחיטה לא כ"ל שהרי רנב"י ק"ל דסגי בהחלטה
שחיט' ור"ח באמלע שחיטה ואיך קאמר דלרבא דוקא לאחר שחיטה ועוד שהרי רבא קאמר לעולם כסוף
שחיטה וקאי על דברי ר"ח דמדייק אימתי פרש"י אימתי היתה הפשיטה אימתי כס"ש כל היכי כו'
ר"ל דר"ח ק"ל דהפשיטה ק"י חיות וא"כ מאי איכפת לן שלא החזירה לאחר שחיטה וע"כ מש"כ רש"י
לאחר שחיטה כיון דהפשיטה היתה כסוף שחיטה (שהרי נע"כ אנו לריבין לדחוק בדברי רש"י)
ועל זה קאמר רבא לעולם כס"ד דהפשיטה כס"ש אס לא החזירה לאחר שחיטה גידוע שגם הפשיטה לא
היה מחמת חיות:

והגני מקושר בעבותות אהבה בלוי' אבודה דנציג:

תשובה שניה מהרב הג"ד ע"ז:

דבריו הנחמדים מאירים כקפירים הגיעני והנאני שדעמו מסכמת לדעתי העניה להכשיר אס הי'
כל הפרכוס לאח"ש אולם מה שילא נעכ"ח לחלק באמרי בינה דאס לא פרכסה רק אחר חתיכת
המפרקה זרוב צמר דעריפה מקובי דפ"ק דחולין דף כ"א. גם במקלח זו אינני מודה ונעני יפלא
דא"כ כ"ש דהול"ל כן בפרכוס שאמרו כסוף שחיטה דילמא נעולה נשמחה קודם לכן והאי פרכוס כפרכוס זנב
הלשאה הוא ופשיטא דהו"ל להש"ס לומר ג"כ למ"ד בהחלטה שחיטה לאפוקי כסוף שחיטה דלא. וא"ל
דבעלמא חלינן עפי שפרכסה משום חיותא (וכדאמרי' דה"ה כתי לכ"ר) ולא חלינן במיעוטא דפרכס
כזנהל"ע משא"כ כשנא פרכסה רק אחר חתיכת המפרקה ע"כ מהמיעוטא הוא דז"א דא"כ ה"ה אפילו
אס פרכסה כס"ש עד אחר חתיכת המפרקה ג"כ נימא ע"כ מהמיעוטא הוא דהרי ממה לפניך ומפרכסה
וע"כ כפרכוס זנהל"ע וא"כ גם הפרכוס דמעיקרא מנ"ל דמחיותא הוא א"י ע"כ במקוכנה ל"ח לפרכוס
דכזנב הלשאה כלל. ועמנו של דבר כ"ל לפי מה שהקביר הרמב"ם ז"ל בפ"י המשנה כאלוה ביהוה
ראשיהן אע"פ שמפרכסין כו' בטבע הדבר יע"ש כ"ל דזה שייך דוקא בנחתך והוהו ראשיהן וכה"ג אבל
בלאח נפשה כי ממה על ידי חולי כ"ש זה דכל החיות מהאיברים מהאספים יחד כידוע דאיברי מעוטי
החיות מסתלקים תחלה (וכמ"ש הה"ל בקימן ע"ז מזה"ק והאר"י ז"ל ע"ש) וגם גמרא ערוכה היא
דוגמא בערכין דף ז' דמחלק דבנהרגה האס היא ממה ברישא ובממה הולר היית ברישא ע"ש. ודכריהס
עולים יפה עם מ"ש (ועיין שו"ת ח"ל ק"י ע"ז מ"ש לנדון דידה מתעשיות כפרכוס העופות וכן בארס
שהלך גופו אחר חתיכת ראשו לילך ר"ל והביא הגמרא קטועה דף מ"ה ע"ש וכ"ז אינו בטבע צמות
חולי רי"ל) ואע"כ דאמרינן בערכין שם בההוא עובדא דפרכוס עד הלכת פרכוס מידי דהוה כזנב הלשאה
הסס מ"מ הרי הולר כפ"ש הוא ופדע דהרי פרכוס הולר ודאי אינו מועיל להסיר האס וכיון דנפא
בפ"ע הוא ושייך ב"י דברי הרמב"ם הנ"ל כמובן אלא דע"י מיתת האס נרמה לולד ג"כ וכדדייקי שם
בגמ' אידי דזוטר חיותא עיילא טפה דמ"ה ומתקן ליה לסימני' ויש לי בזה הרבה הרגורי דברים בדי
החוס' דנה ונכ"כ שם ובדי הפסקים עמ"א בק"י ש"ל ואכ"מ להאריך:

ומעתה ניחא מאר הא דל"ה בפרכוס דמסוכנת לפרכוס דכזנב הלשאה דלא יהא הפרכוס כן
מ"מ הרי הוא לאות דעל ידי שחיטה ילאה נפשה ולא מחמת חולי דא"כ מחמת חולי לא היתה מפרכת
א"כ דברים שהמיתה עושה כן. (ומה ימתקו לפ"ז מ"ש שמואל שם אילטרין ליה לאבא לחזוי חוכי
שא"כ כל שאינו דברים שהמיתה עושה כו' ע"ש בחוס' ורש"א והגן) וא"כ כיון דק"ס הפרכוס הוא
לאות דמחמת שחיטה כייבסה והומה אנו מנקבים וא"ש. ועל אודות שהשיג מעכ"ת עלי במ"ש לדעת
האו"ה בפרש"י ד"ל דבעינן כל הפרכוס לאח"ש ולא חלי פרכוס דמז"ל אס כי יפה כיון מעכ"ת
בפרש"י וגם אני כ"כ צתי ליו"ד לפי שיטה הפר"ח ז"ל דהשיג על הרי"ז והש"ך (אלא דדחק א"ע
בפרש"י דלאו דוקא הוא ע"ש) ליישב פרש"י שפ"י כן לפי שקלא וטריא דדייק ר"ח ימחני' בהמה דקת
שפטיה ידה כו' אימתי אימתי כס"ש כו' ור"ל כיון דפרכוס דמחני' היינו כס"ש ממילא הא דפטיה
ידה כו' איירי ג"כ בק"ש וע"כ החזרה היתה לאח"ש ולכן פירש"י כל היכי תיתי ומיזול שחזור לאח"ש.
וזוהי עולה כל דברי רש"י שם לתרולי מחני' הנ"ל. אבל גם רש"י מודה דכל פרכוס המועיל בגמר
שחיטה ש"ד ומתוך מה שהקשו די רש"י אהרדי עם מה שפירש רש"י במחני' דנעולה נשמחה קודם
גמר שחיטה כמובן. וכ"ז לפ"ד הפר"ח ויליבא מילתא דהמשוך מעט מהפרכוס אח"ש משום דא"א
למלכ. אבל לפ"ד החנ"ש ושיעור הרי"ז והו"ה בפירש"י ע"כ הכינו בפירש"י דהפשיטה וחזרה היתה
עלמ"ש וכמ"כ בכחבי הראשון. וכ"ז לפי מש"כ הח"ש בעומק הקובי' דמדמי לה לקרבן וכמ"ש ג"כ
במ"א בזה באריכות נ"ל בדעת האו"ה שהיה פרכוס שלם ולא חלי פרכוס לאח"ש. (ומ"ש מעכ"ת
עאו"ה דכ"כ יתום רח"א ללמלס ל"כ כפטיד כיון שעכ"פ פרכסה מעט אח"ש ל"ש א"א ללמלס) אס
לא שנימא וסכרוא דמלרפינן הפירכוס דק"ש עם אחר הפשיטה ול"ע:

יודע יודי שדברינו נראשונים כבר נשמעו בין החיים ושמעתי שכחתי כפי' זנח שמואל מזה
וראיסי שכחתי וז"ל מעשה בל לידי ששעתי בהמה מסוכנת ונלח"ש לא פרכסה כלל ושהפס לערך

רביעי שעה ואח"כ החילה למרכס ופשטה ידה והחזירה ופשטה ונגלה והחזירה ושאלהי להגאון מק"ק ליסא מוהר"מ ונד"ל והטריפות והטעם דהוי כזנב הלטאה דאין זה אלא הולאה הנפש בלבד כ"ו והוי נבילה ועריפה עכ"ל. ואולי גם כיון דשהתה רבע שעה והחזקה לנבילה החמירו. וגם זה א"ס קבלה נקבל כמפוי מחורו והסידורו דהגאון מהר"ה אביד דק"ק ליסא הנ"ל אבל לדין יש השונה וכמשי"ל בארוכה ואולי אשתמטתיה האו"ה הנ"ל וכמ"ס ג"כ המצ"ט מדבריו ז"ל. וגם מ"ס הז"ט דאין זה אלא הולאה הנפש אין זה ענין למרכס דזנב הלטאה כמשי"ל. ואולי השומע לא דק: ואקלר ואומר שלום מאד"ס ומנאי אוהבו נאמנו באמת מלבד ונפש חיים בהגאון נ"י:

וזה אשר השבתי להרב הנ"ל:

מ"ה שכתב מע"כ נפש ז"ש ומעשה שהויה הגאון דק"ק ליסא וכי מע"כ דל"ג לו פסק זה ואולי השומע טעה יפה כי דגם לענין אין כאן בית מיוחד דאע"פ שנשחטו הפימנים לעולם הוא בחזקת הי עד שימות:

להיות כי בעונותי בשל כחי ולא נתנני הזמן להשיב בראוי רק מפני הכבוד באתי בקצרה ואח"י נשבח ממני הרבר וכעת נזכרתי ואכתוב מה שלענ"ד נראה בזה:

מ"ה שכתב הרב הנ"ל דאף בשחט כל המפרקת מהני המרכס אח"י לא נ"ל כלל דהכי ק"ס להו לחז"ל דלאחר שנשבר המפרקת לא נשאר בו חיות כלל ואח"י א"ס הפימנים שלמים ומקמחא דפירכוס הזה הוא רק כזנב הלטאה משא"כ כנשחטו הפימנים והמפרקת קיים עדיין יש בו כל החיות רק לענין גט י"א דלריך בדיקה א"ס דעתו ללולה אבל ודאי שהוא כחי לכ"ד וכיון שיש לו חזקת חיים ולכן אפי" במסוכנה לא מפקינן מחזקתה וכיון שפרכס ידעינן שחי בשעת שחיט' משא"כ כנשבר המפרקת שתיכף הוא בחזקת מת לא מהני פרכוסו שאפי" היה אומר לנו גט לא מהני שהרי הוא נבלה ומעט' נאכל ואע"פ שפירכס כדאיתא בהשונה הנ"ל ק"י ח' מש"ס ומוסקיס:

ברוך ומבורך אלהים חיים. שוכני שער אר"ה לסיים. בן חיים וחסד עמדי ישים. לסיים ים שער בית הנשים:

שער בית הנשים

א (א) לבאורה נ"ל דבר חדש שלא ראיתי בשום חכור שירבר בזה מ"מ תורה היא ולענין ל"ע כי נ"ל דהדין נזכרה דלכ"ע זמן הוספת אסור מדאורייתא לכ"ע ולא נחלקו אלא על כל העונה כגון שדרכה לרמות בהלכה היום או בסופו ואסור כל העונה בזה י"א שאינו אלא מדרבנן אבל עוכה הוספת גופא דהיינו ההלכה היום או סופו לא לריך קרא לאסור דבוראי הא דמוחר לשמש עם העהורה למ"ד וסחוח דרבנן וליחוש שמה טראה אלא דמוקמינן אחזקה עהרה אבל כשמגיע זמן הוספת גופא כחי דאמרי' דל"א חזקה אורה בזמנו בא כיון שאין כאן חזקה וכך אפי" לא נדקה בזמן הוספת ונדקה אח"כ ומלאה עהורה עהורה היינו כיון דס"ל וסחוח דרבנן ואין כאן חזקה ולא מהזיקינן ריעותא דלא חזינן אבל פכ"ס היאך ישמש בזמן הוספת עכ"פ חזקה עהרה ג"כ אין כאן ואע"ג דפסק בש"ע סימן קס"ד דאפי" בלא בדיקה עהורה לאחר זמן וסחה היינו משום דלא הרגישה. אבל איך יבעול שמה חרגיש ולפ"י א"ס אין לה עם קבוע באותו יום אלא פעמים שחרית או באחלע או בסוף אסור מדאוריית' כל אוחה העונה שאין לה חזקה כלל כיון שעשוי להשחנות כדאמרינן סוף קרושין ביומא דמישלים שיחא כמש"כ חוס' כיון דרגילות שערות לבא פעמים בשחרית ובהכי ניחא דאמרינן בפסחים מ"ב אשתו נדה בעל חייב ומוקי לה סמוך לוסתה ואי איתא דלמ"ד וסחוח דרבנן וא"כ גם הפרישה אינה אלא מדרבנן וא"כ מדאורייתא מותר לבעול לעולם כ"ז שלא הרגישה וא"כ מותר לשמהה בעונה כדמצי בהס ואמאי חייב והיאך יתקנו חכמים שיביא חולין לעזרה וע"ס בחוס' כיון דמדאורייתא אפי" ל"ל לשיולי אע"כ דזמן וסחה אסור לכ"ע מדאורייתא וא"כ לריך לשאלה א"ס לא הגיע זמן וסחה וא"ש לכ"ע אפי" אי ניחא וסחוח דרבנן ול"ע:

ב (ב) ע"ש ביבמות דף ק"ג טעם לזה למדתי מן הלבוש וכו' ניחא לי דהא מוכח שם דמשום מלוח עונה אסור בסמוך לוסתה מדאמר ריב"ל חייב לפקדה דכתיב וידעת ופריך מההס נפ"ח ואל אישך כ"ו מלמד כ"ו וקשה ומה בכך שהיא משחוקקה לבעלה והא בכל עונה היא משחוקקה לבעלה. וכי ניחא דבכל עונה מותר סמוך לוסתה א"כ בעיילין ליכא אזהרה זו דוהזרחס כ"ו אלא ע"כ דבאמת ק"ד דגמירא דעמחא דריב"ל הוא משום דכיון דווסתה אפי" חייב בעונה כדאמר רבא בפסחים פרק אלו דברים חייב אדם לשנות אה אשתו אפי" שלא בזמן עונתה והיינו משום שמהאזהרה וע"כ א"ל ללמוד מוידעת דכיון דיענו מואל אישך משחוקקה שהיא משחוקקה ידענו שהוא חייב לפקדה וע"ז משני דל"ל אלא לקמוך לוסתה דאסור בכל עונה וכו' ומה ע"כ באמת ה"ס ול"ל דכיון שיולא לדרך והיא מהאזהרה הרבה חזקה משא"כ שאר עונה ואף דמשמע בפסחים שם דמשני מעיקרא דפריך והא איכא שונח עונה ומפני שלא בשעת עונתה ופ"יך והא"ר חייב לשמה אשתו אפי" שלא בזמן עונה ומפני שמה עונה עונה מותר אפי" בסמוך לוסתה דאל"כ ליפני היכף סמוך לוסתה י"ל דכלא"ה מחרן שפיר ואמנס נ"ל דיי"ל עוד טעם להלק בין יולא לדרך לשאר עונה דבשאר עונה אף ע"פ שמהאזהרה מ"מ כמו שהוא מזהיר לפרוש סמוך לוסתה גם היא מזהרה וא"ס כן אין עליו כלל החוב של עונה (וכו' ניחא כו"י מש"כ המ"א בס"י תקע"ד דכשני רענון אסור לשונש אפי" בליל עכ"ל דאע"ג דהיא ליל עונה מ"מ כיון שגם היא אסורה כמו הוא ולכן איי כאן עונה כלל) משא"כ ביולא לדרך שהוא מחוייב לקיים העונה שהוא

משועבד לה ורולה ללחם לדבר הרשות ומה איכפה לה שהוא רולה ללחם לדרך ואם כן כמה נפטר מחיובה ולכן החירו חכמים כיון שהמניעה ממנו ולפי"ז בין לטעם הלבוש ובין לטעמא דידי אקור לבעול סמוך לוסתה אפי' בליל עבילה או כשבח מן הדרך דבוראי כמו שהאיש משתוקק לחשמו כדדרשינן ונגע וכו' באהליך ואמרו חז"ל שלא חבא מן הדרך כו' כן היא משתוקקת לבעלה כ"ז לא מהני דמעט השתוקקות לא החירו דאין כאן אלא מלות עונה אפי' אם זכרות אינן אלא מדרבנן (וכן מוכח להדיא בנדה דף ע"ו ע"א מקו' הוסי' ד"ה אפי' הגיע) אלא הטעם הוא או שמה הזנה כיון שאינו צעיר, או שהמניעה אינו ממנו ולא גם היא חייבה ואקורה ואין כאן עליו מלה כלל (ועיין בס"ע שאקור ג"כ) ואם אפשר להמחין עד למחר דממ"כ אם תראה תהיה נדה ואם לא תראה הואיל ועבר עונה הוסת מותר לכ"ע ימחין כיון די"א דאקור לבעול וי"א דאם-אדם רולה לילך לדרך ואשמו נדה ומעבול הך עונה אי' לריק להמחין וכ"ז כשהולך לדבר רשות אבל אם הולך לדבר מלה אי' להמחין שלא יחבטל מן המלה. ונ"ל דאם אירע ליל עבילה והוא סמוך לוסתה אקור לכ"ע וכ"פ בס"ע וכו"פ בס"ע קפ"ז וקצרות המחירין הוא כלחוק צעיניהם דא"כ בליל שבת שהוא ליל עונה יהיה מותר אי' דליחא:

ג (ג) לפי מה שכתב הר"ש הבחתי דבריו בשער או"ה ס"י ג' דבאחזק איקורא אקור להורות לעלמו וכחב שם הט"ז דה"ה בהוראת שחיטה אקור וא"כ אע"ג דמותר לראות דמי אשמו היינו משום דלא אחזק איקורא דאע"ג דהיא עמאה מ"מ אינה בחזקת רוחה תמיד כמש"כ הוסי' בגיטין דף ב' ע"ב אבל אם אירע הוראה בעבילה דאחזק איקורא שרי בוראי היא עמאה ועבילה היא דומיא דשחיטה ממש א"כ אקור להורות:

ד (ד) שאילה אשה שאין לה וסת ויש לה מכה וא"י אם מוליאה דם ורואה דם או ע"י בדיקה אלא שא"י אם הוא מן הנוקור דכתב רמ"א בס"י קפ"ז לטהר מעטס ס"ס והאהרונים פקקו בו:

תישורבדן בס"ע דף כ"א כתב בשם בנו קו' על רמ"א דאם י"ל ס' מן הלדדין אם כן מחנ"י תאלא על שבו כו' קרבן ולאחר זמן חייבין באשם חלוי ופרין שם הש"ס וניהוש דלמא דם מאבולת והשני אוחו מקוס בדוק עכ"פ הזינן דאם יש ס' אם הוא אינו מן אוחו המקוס פטור ואכ"ק שמה הוא מן הלדדין עוד הקשה למה לחח"ז חייבין א"ת הא הוי ס"ס שמה מן הלדדין ואח"ל מן הנוקור שמה לאחר השמיט עוד הקשה לפי מה שכתב הג"ה ס"י קפ"ג אהא דבנות ישראל החמירו שאפילו רואות עשה דם כחדל כו' וכי הג"ה דהרבוהא הוא דאמרינן דף מ"א ע"ב נוקור שהזיע כבי טפות מרגליות ר"ל דם לבן עמאה טומאה ערב ודוקא ב' אבל אי' טהורה דמעלמא אחי ר"ל מן הלדדים וכן כתב הרמב"ם בס"ח נוה"י ומשכב ומושב וס"ל להג"ה דה"ה לאודם בטפה אי' הלינן במן הלדדין ול"ל דלא הרגישה שבה מן המקור וע"ז אמר בנות ישראל החמירו דאפי' בטפה אי' דתלינן מן הלדדין אף על פי כן החמירו וא"כ ע"כ מחנ"י מיירי שמלאה כבי עיפין דליכא להחלי בלדדין וא"כ מאי מקשה הש"ס דלמא דם מאכולת כיון דמחנ"י נהיה לשיעורא דוקא כבי עיפין א"כ שמה מיירי שיש כגריס ועוד דאין לחלות במאכולת והכי בל"ע:

והנה שכת דברי עלמו שתי על קו' ראשונה שכבר הקי קו' זו בהשונה ש"י ותי' הוא וכ"כ הכו"פ דמחנ"י דהכא מוקונינן בשבועות כפ' ידיעות דמיירי שבעל סמוך לווסתה דא"כ בלח"ה פטור דהוי חנוס וא"כ לק"מ דכיון שהוא סמוך לווסתה לא הלי' בלדדין וא"כ גם קו' שניה ושלישית לק"מ דסמוך לווסתה לא נכנס כלל בגדר ס' שמה מן הלדדין אבל בקהם י"ל שפיר דהוי ס' שמה מן הלדדין. גם אין להביא רא"י מדכ' רמב"ם פ"ט הל' א' אם לא הרגישה וברקה ומלאה הדם לפניו כפרחודור ה"ז בחזקה שבה בהרגשה ועמאה מה"ה והא י"ל שמה מן הלדדין ז"א די"ל דלכך דקוק וכ' שמלאה לפניו מן הפרחודור דליכא להחלי בלדדין. אך יש להביא רא"י מפ"ד הל' י"ח בער שהניחה סחת הכר אם משוך עמא וכן כי שם הל' י"ט ומשוע דעמאה נדה מה"ה והבא על"י הייב חטאה וקי' דהוי ס' שמה מן הלדדין אע"כ דאמרי' רוב דמים מן המקור וא"כ איך כי רמ"א ס' מן הלדדין ואע"ג דברואה מ"מ כי כל הפוסקים דהלינן בלדדין י"ל דהסם מהמת מיעוד ודחיקת האבר בלדדים אבל ע"י בדיקה וכ"פ כשרואה מעלמה מוכח דאין לספק כלל בלדדין ואמנם אי' כימא דאמרי' ס"ס אפי' במקום דיש רוב כנגדו ודלא כש"ך דבעינן דוקא דאוי"ה שוין והארכנו בזה בשער הקבוע ס"י לג' י"ל דוראי כשאין שם אלא ס' א' מן הלדדין אמרי' רוב דמים ממקור ואפי' ביש לה ווסת ובין ווסת לווסת מ"מ יומר שכיח הדם מן המקור מן הלדדים שהוא מיעוט לגמרי אבל במקום ס"ס עכ"פ כיון שספק אי' שקול וא"כ מהני ספק הכי אע"ג שהיא מיעוט עכ"פ איכא רובא להחירא וכ"כ הס"ע שם אלא שרחה שם קברא זו כיון שאינה יודעת שהמכה מוליאה דם כמש"כ רמ"א וכיון דמיירי באשה שהין לה ווסת ורוב דמים מן האשה וכיון דהמקור ודאי מוליאה דם והמכה ס' וא"כ אין כאן ס' השקול. ונ"ל דס"ל לרמ"א דאפי' באשה שאין לה ווסת עכ"פ אינה בחזקת רוחה תמיד כמש"כ הוסי' בגיטין ב' ע"ב אפילו בז"כ ואשה זו בחזקת טהרה וא"כ חזקה טהרה שלה וגם עכ"פ אין דרך הנוקור להוליאה דם תמיד ואם כן דוקא כשאין לה מכה כלל שפיר י"ל רוב דמים ממקור אבל כשיש לה מכה אפי' שאינה יודעת אם מוליאה דם מ"מ גם המקור אין דרכו להוליאה דם תמיד וגם חזקה טהרה שלה עכ"פ מהני שיהיה ס' השקול ובהלעטרף ס' מן הלדדין אע"פ שהוא מיעוט עכ"פ הוי ס"ס:

ומצאתי לרדב"ז בחשו' ח"ב ס"י תמיד וז"ל שאלה מחנ"י להודיעך דעתי באשה שיש לה מכה באוחו מקום אבל אינה יודעת אם המכה מוליאה דם או לא ורואה דם מהמת חשמיש אם תולה במכה או לא. השונה לכאורה היה נראה לומר דאינה תולה במכה כיון דאחתי לא הווסת דם במכה וספק איקור חמור כזה אי' לן למיזל לחומרא וכן נמלא בהדיא במדכ"י דבעינן דיודעת שהמכה מוליאה דם או תולה במכה אבל אי' לא ידעה אע"פ שהיא אומרת בוראי שיש לה מכה אינה תולה אבל כד מעיינת בה שפיר אי' לן למיזל בה לקולא שהאשה בחזקת טהרה ומוקמינן לה אחזקה. והו דאשה זו יש לה ווסת קבוע וחזקה אורח בזמנו בא דהכי תכי' אם יש לה ווסת תולה בווסתה אם יש לה מכה תולה במכה ואם הייתה דם מכה משונה מרם ראיית' אינה תולה ונאמנת אשה לומר מכה יש לי באוחו מקום שממנה דם יולא ומרקמני אם יש לה מכה תולה במכה ולא קמני אם יש לה מכה שיולא

ומנה דם חולה משמע דהולה אע"ג דעדיין לא ידעה אם ילא ממנה דם או לא. וחו' אדמפליג אם דם מכה משונה לסלוג וליהני צדיקה ואם לא ידעה עדיין שילא ממנה דם אינה הולה. וכן משמע בהדיא מלשון הרשב"א ז"ל שכתב עלה דהך ואם דם מכה משונה פי' דוקא שנחביר שהוא משונה הא לא נחביר חולין במכה לפי שהאשה בחזקה עתה עד שחראה ודאי וכל שיש לה להלות ע"ג והרי זה כמו זכר צפ. וקרוב אללי לומר שגם המרדכי לא אמר אלא דרואה דם על עד דבדיקה שלא נשעת חשויש אכל הרואה נהמת השמים אע"פ שעדיין לא ילא דם מהמכה אפשר שע"י דוחק השמש נשעת שהוא דם נחמעה הונכה וילא ממנה דם הלכך קרוב הדבר להלות במכה גם בדינו של מרדכי וקחנרוא להקל כיון שהיא אומרת שיש לה מכה הולה בכל מה שיש לה לחליה כ"ש שער אוחו מקום מכפנים הוא דך ומחמעה הונכה ע"י בדיקה הער והדם יולא הלכך בהחביר גי הטעמי הנזכרי הוא דאשה בחזקה עתה וחו' דים לה ווסת קבוע וחו' דים מכה חולין במכה אע"ג דאכתי לא ילא ממנה דם וידעתי שאין אני כדאי לחלוק על הראשונים וכ"ש להקל על הרשב"א ז"ל אני קומך שהוא רב בקי ומובהק וגדול בדורו. הכלע"י כהנתי. עכ"ל הרדב"ז:

דגה השו' זו נעלמה וכל האחרונים שגם הוא פי' בהדיא דברי רשב"א כמו שפי' הכ"י ויש לנו חילן גדול להלות בו ולהקל על אהותינו בנות ישראל:

ה (ה) שאלה אשה שבאה לחבס ואמרה צדקתי עלמי בעד ויהי עליה מראה לבן או ירוק וכאזר הער או שאמרה ראיתי בו מראה ואני מקופקת אם היה אדום או לא מה דינו:

תשובה בדה דף כ' אין נאמנת אשה לומר כזה ראיתי ואבדתי וכ"כ בעור ופ"ע ס"י קפ"ח וקיים ואם הוא מראה לבן או ירוק טהור והנה מדכתב הש"ע כזה ראיתי ולא כתב קחם נאמנת אשה לומר דם לבן וירוק ראיתי ואבדתי משמע דוקא שלריכה להביא דם אחר כיוולא בו אם לבן לבן ואם ירוק ירוק וכ"כ רש"י שם בהדיא וז"ל כזה ראיתי מביאה דם אחר שלה או של חברה ואמרת כזה ראיתי כו' ע"פ והטעם כתב רש"י ב"ח הביאה הב"י דלא אמרינן שהיא טועה בדמיונות עכ"ל וא"כ י"ל דוקא כשאמרה לפנינו דם אחר ואמרת כזה ראיתי שפיר י"ל אמרינן שאינה טועה בדמיונות משא"כ כשאין דם לבנה לומר כזה ראיתי אמרינן רעושה בדמיונות ואמנם כ"ל דליחא דברייתא זו דכזה ראיתי נשנית בינוים קדמונים שהיו מעהרין כל דם אפילו אדום אם אינו מה' מראות וזוה צודאי אמרינן שטועה בדמיונות ולכן לריכה לומר כזה ראיתי דר"ל שמביאה דם אדום ואמרת כזה ראיתי אבל בזמנינו שאינו טהור רק מה שאינו נוטה לאדמומית כלל ולכן א"ל שחאמר כזה ראיתי אלא כשהאמר ראיתי לבן וירוק כנאמנת (וע"ש ברש"י שיש ע"ס וכל"ל לא מקפיקין לה בטומאה) ומה שכתב הטור וש"ע כזה ראיתי הם נמשכין אחר לשון הבדיקה אבל אין הפירוש שזה אלא שכונתם שנאמנת לומר אינה מראה רחמה לבן או ירוק ולפ"ז כיון דלא הלינן לה שטועה בדמיונות אפי' לקולא כ"ש להוורא אם רחמה אינה מראה ואמרה כמדומה לי שהיה נוטה לאדמומית או אפי' אמרה שמקופקת בזה וכאזר עמאה. וז"ל עוד שאל מראה דם זו שהיא מקופקת בה להברחה והנראה אמרה שאינה נוטה לאדמומית מותרת לקמוך עליה דאע"ג דאינה נאמנת לומר כזה עישר לי פלוגי חכס זהו דוקא בימיהם שהיו מעהרים אפי' מראה אדום דלזה לריך בקיאות ואמרינן כיון דאיחא קענן אין קומכין עליה אבל עכשיו שכל הנוטה לאדום במא שא"ל לזה בקיאות גדולה ודוקא כזה עישר לי חכס אינה נאמנת דכיון שהיה זקוק למראה זה לשאל לחכס או משום שלריכה לדמות בזה אמרינן דאינה בקיאה אבל אם אומרת שא"ל בזה שאלת חכס אלא שאינו נוטה לאדמומית כלל גם הנראה נאמנת שהרי קומא וחרשת חזרותיה צודקין אזהה כדאיחא בקי' קל"ו ובאמה כ"ל דאע"ג דבעי בגמרא על אשה אם נאמנת ה"ה דמבעיא ב"איש ובזמנה"ז שכל הנוטה לאדמומית עמא ואין חילוק עכשיו בין חכס לשאינו חכס ואם כן אפי' כשהחכס מקופקת אם נוטה לאדמומית ואשה אומרת שבודאי אין נוטה נאמנת דדוקא במה שאינו לפניה שחאמר כזה עישר לי חכס אף שהיה בו אדמומית אינה נאמנת ועיין בתשובת מהרי"ו קי"ק כ"ה שכתב דאין לקמוך על הנשים שאומרות שכבר התירו רבותינו שאין נוטכין לבן לדקדק בלי"ו דרך שהתירו ע"ש ש"ה ששפרו מעשה על אשה שדחתה דם עם נ"ר ולידע איך היה הנושעה שהתירו ע"ז א"ש דאין נוטכין לבן אף מה שקיים שם והא דנאמנת לומר כזה התיר לי היינו דוקא לעלמה לא השנוע הכי ועוד שהרי החרשת חזרתה צודקת אוחה וז"ע:

ו (ו) שאלה נשים שמלוי אללם לנולד צדיקה עד כתיב קורע שחור או אדום ויש מהם שאין העין שולט בהם מפני דקוחם עד שא"ל לצדקס ע"י מיעוץ וכ"ש בפושרין וגם אם נפרד ע"י מיעוץ לשורן לחלקים דקים אם זה נקרא כימות או שר"ל שנימות שיחזור להיות ללול כדס מוש:

תשובה דבר פשוט דר"ל כימות כדס מוש ללול שהרי שנינו כתיב עפר ופרש"י וראב"ד ורשב"א שנחפרר כעפר וע"ז אמרו אם כימות הרי להדיא דמה שנחפרר לא מקרי כימות וכן מוכח מהוס' נדה כ"ג ע"ב ד"ה אם כימותו דאל"כ לא מקטי מידי דהחס בעינן שיחזור לכמו שהיה משא"כ הכל דקני אם יכול להתפרד שאינו קשה כאבן אע"כ וליחא ומלחתי בתשובת ב"ח חדשים ס"י ל"ו וז"ל והנה צדקו הקרטים ובהיותם נגהט מחפרכים לחלקים דקים יבשים כו' ובפירור הנזכר יש לדמות לעפר יבש המוזכר בש"ס הרי להדיא כדברי. והגאון בעל בית גליל הש"ס לי ע"ז וז"ל אף דזה אמת וי"מ ל"ל להיות כדס ללול אלא אם כימות כדונג דך כווי כימות מקרי לרעהי וחדע שהרי הוס' שהביא מר מקשים משרן ואלו נימא דכימות היינו דוקא כמים הא כדונג עהור יותר היה להם להקשות דאדרבה משם נשמע דים נדה אפי' לה אינו עמא שהרי גבי שרן שאינו ממי' אלא לא כשיכול נחזור לכמות שהיה עמא וזה ודאי לא הוי כמים ש"מ דזה לא מקרי ואלו גבי נדה אפילו אינו כמים אלא כדונג הוי כווי עהור הרי שאפילו לא אינן מטמאין א"ו דבאמת אפי' כדונג כמי כימות מקרי ועמא עכ"ל. והשנתי לו וז"ל דז"א דודאי כל דבר לריך שיחזור לכמות שהיה מנהלה דהיינו בשרן שייך שיהיה דך כצער דים לריך שיהיה ללול ולכן הולרכו הוס' להקשות כמו שהקשו עכשיו עכ"ל. ואמנם אף אם שיהיה כימות ע"י מיעוץ לשורן מ"מ עדיין ס' הוא שמא ע"י פושרין לא כימותו ובפרע שע"פ רוב ישאוס הרוח ונאכדי. וכיון דבדיקה זו נזכר בגמרא וקיי"ל דכל מקום שלריך צדיקה ונאכדי או שא"ל בקיאות להחמיר והוא מוסקס מכל הסוקקים וכ"כ רמ"א בקימתן מ"ה ובשער רוב והזקה נס"י כ"א כהנהי

והוכחתי דאפי' באיסור דרבנן אם אינו בקי בדריקה אקור ומלחתי כן בהדיא במל"מ פ"ד מה' בכורות
ועם כפי' ע"ו הוכחתי דאפילו לדעת הש"ך והפרי"ה דשיטת החופפות להקל בקי' השקול מ"מ היבא
דאפשר לבדוק ואין בקי'אין מודו דאקור ודלא כפרי"ה בסיון כ"ע ואף דעכ"פ לשיטתם כנאכד במקום
דאנו בקי'אים בדריקה ונכשירים מ"מ הכא דאנו מקופקים אם קורע זה הוא בריה או דם והבדיקה
מוזכר בגמרא אפשר דהוא שכח שדברים אלו ימוחו:

וא"כ כשנאכדו בלא בדיקה ודאי אפילו לשיטת החופ' לא מוקמינן אחזקה ודומה לריאה שנמלא
בה סירכא או שאר ריעותא דכווראי מודי חופ' דאם נאכדה בלא בדיקה דאקור וכדמוכח כמי' מס'
דרוסה מההיא שרקפא דעופות דחנקינהו שמואל והיינו משום דשכיח וכוונו שכתבתי בשער חזקה שם
דכיון דרוסקה שכיח אקור אפילו ברעבד לדעת החופ' ואפי' במקום דאי' לבדוק ואפילו אם אנו
מקופקים בקרעין אלו אם הם או עמרוריה בעלמא וכמ"כ בהשו' ב"ה שם ז"ל ולכאורה נראה
שאין מועיל שום צירור ובדיקה בדברים קטנים כאלו שחמיר הם נכרכים והחוש יעיד ע"ז שנמלאים
כאלו לפעמים באדם ואף לאחר רחילה עכ"ל ולפ"ז אין שייך לומר דשכיח שהם דם מ"מ הא קיי"ל
בפי' ק"ל סעיף ל' דאפילו בקי' לבדוק דם דעמאה אפילו בכחמים דרבנן כ"ש כאן דהוי ס' דאורייתא
ואף למה שכתב המ"י שם דההם טעמא משום דעומד להתכרר ע"י ז' קמחנים אבל במקום דאי'
להתכרר עהור הא כתב משום דהוי ס' דרבנן משא"כ הכא דהוי ס' דאורייתא:

ד"ן אמת שראיתי בלבוש בפי' קפ"ח כתב בהדיא דאם נהמעך ע"י לפורן הוי ס' ועמאה וכתב
המע"מ בפ' המעלה דמרש"י משמע דעבורה שכתב דלמ"ק לאו דם הוא ומדברי רשב"א אין הכרע ומ"מ
הקמים להתמיר בלבוש אך שלא כתב ראי' לזה רק שכתב דלהתמיר שומעין והנה יש לעשות קמחין
לדבריו שכתב דמרש"י משמע דלאו דם הוא דם ד"ה ובפוסרין פירש רש"י דאם נדק בלונן ולא נימוח
לא מטהדינן כו' ולמה שינה רש"י בלשונו כאן לכחוד לאו דם הוא וה"ל לכחוד כמי' לא מוכח דלאו
דם הוא אלא משמע דלעיל כיון שהקרעין עדיין לא נמוחו בלונן כתב רש"י לא מטהדינן ור"ל שלריך
לבדוק בפוסרין משא"כ כאן שכבר נימוחו ע"י לפורן ואי' לבדוק עוד ק"ל לרש"י דעבור מ"מ אין
דעתי נוחה בזה לפי ונה שהוכחתי מכמה ונקומוח וכתבתי בארובה שם סיון י"ע דרש"י ק"ל כשיטת
רשב"א דאפילו בהזקה גמורה שקותר להפקק ק"ל לרש"י דלא מוקמינן אחזקה וא"כ למה יהיה מיקל
בכאן הנאכדה בלא בדיקה וכ"כ לי הגאון בים מאיר דאינו מקפידא לעשות פלוגתא רחוקה דלמ"ק
עבור לגמרי ולרשב"ג ודאי עמא:

וה"ל ל"ע על ההע"מ איך נעלם ממנו דברי רמב"ם בפ"ה נוה' אי"ב הל' י"ד שכתב אם שהו
צפוסרין מע"ל ואח"כ נימוחו ה"ז ס' עמא וכתב שם המ"מ משום דהוא איבעיא בגמרא אם לריך מע"ל
דאפשר כיון דרכיך ולא נימוח באיזה שעות אף שנימוח אח"כ מ"מ עהור וכיון דלא איפשטא הוי ס'
עומאה ע"ש וא"כ ומה ההם דאפשר שכבר נבדקה ונהכרר שלא היה דם מ"מ עמא מס' כ"ש כאן
דאפשר כשיבדוק צפוסרין יהיה נימוח סיכף כ"ש שהוא עמא:

ומצאתי לרמב"ן בהל' נדה פ"ג כתב כמי' קליפות אע"פ שהן קשין כאבן מעמאין אהיה עכ"ל
ולא הזכיר כלל דין בדיקה פוסרין. ול"ש שהרי בגמרא ובכל הפוסקים איחא להאי בדיקה ודומה גדול
לומר דק"ל דבזמנא"ז אין אנו בקי'אין שהרי הרמ"א שדרכו לנקוט חומרא ולהגיה על הזמן הזה ולא
הגיה בכאן ובאמת שלל"ע לפי מה שכתב הש"ך בסיון ל"ו ק"ק ע"י בלוקה ריאה דכיון דלריך בדיקה
צפוסרין כל מע"ל לא בקי'אין וא"כ ה"ל לרמ"א להגיה גם כאן שהרי גם כאן לריך פוסרין מע"ל
ואפשר דעיקר הטעם שם כמ"ש הש"ך שם דאי' בקי'אין איזה מקרי חזרה לדרייתו ולכן היה כ"ל
דשהטעם דפוסק הוא ברמב"ן והגאון בים מאיר כתב לי שגרסם זה בש"ע שלו ל"ע בקי' ל"ו ולכן דעמו
שהרמב"ן ככוונה השמיט דאי' בקי'אין בזמנא"ז ויותר כ"ל כמו שכתבתי דלא לשחמיע בשום פוסק ראשון
ואחרון שיכתוב כן דאי' בקי'אין:

ועל"ה בדעתי לומר דדין זה אם נאכד בלי בדיקה הלוי באשלי רבכ"י אם בדיקה זו שהלריכו
חכמים הוא מעט ס' השקול דהיינו שהקרעין הם ס' בריה או דבאמת רובן בריות שלורחן
מוכיחות עליהן ועטם הבדיקה אינה אלא משום דהוי מיעוט דשכיח והבדיקה אינה אלא לחומרא כמ'
דמלינו בדיקה לחומרא בפי' מ"ה בנקוב מלך ח' לשיטת הסוכרים דבני בדיקה מלך הדין ואפי' כנאכד
עותר ח"ל הרמב"ם בפי' המשניות המפלה שערות ס' דם או בריה וכן הוא בת"ה הקלר וכן כתב
הרא"ה צד"ה אבל הרשב"א במשנה"כ כתב דרובן בריות וכן כתב בהדיא בה"י נדה ח"ל ובקליפה כו'
הוא דבעיא נימוח משום שאינו מלוי שיהא הדם נקרא ויולא על הרוב בענין זה אלא משום חשש
בעלמא מעילין אהם למים ואם נימוחו חוששין להם אע"פ שרובן בריות ניכוו כל שיוכלין בענין זה
עכ"ל וכן מסיים עוד שם בסוף ד"ה והר"ז ז"ל וז"ל אלא דקליפות מקפיקין ליה צד"ה עד שנראו
שנסרו ונימוחו עכ"ל הרי להדיא משמע מדבריו דכל זמן שלא נימוחו הם בחזקת בריות ולכאורה
משמע ודאי דלדבריו אם נאכדו או שאי' לבדוק הם בחזקת בריות רק באפשר לבדוק החמירו חכמים
לבדוק משום דהוי מיעוט דשכיח ולשיטת רמב"ם ורא"ה דהוי ס' השקול אם נאכדה עמאה. ולשיטת
רשב"א מדויק מאד לשון המשנה לפי מה שכתב הח"י"ע דגרסי' במשנה דק אם נימוחו עמאה דמשמע
דווקא אם נימוחו עמאה אבל בקמחא הם בחזקת בריות דאל"כ איכא ה"ל למיחתי אם לא נימוחו
סהורה וכן בשני המעשים שבגמרא שאמרו חכמים תעיל למים אם נימוחו עמאה ולמה לא היו מהדרים
בלשון עהרה להשיב אם לא נימוחו עהורה דהא א"ה דהוי ס' השקול ואי"כ אפילו קודם הבדיקה בחזקת
בעומאה עכ"פ מס' וכי ביאת האשה לב"ד לשאלו אם היא עמאה מס' או בודאי הלל ביאתה לב"ד
לשאלו כיון שאירע לה מקרה אם היא עהורה והיה להם להשיב דאם לא נימוח עהורה אלא משמע
שע"י ראי' זו כדיון מהחזקה בעהרה דרובן בריות וחכמים החמירו ואמרו שאם נימוחו תהיה עמאה
אבל וקשה היא עהורה דרובא דאורייתא ומקמחא חלינן שהקליפות יהיו מן הרוב וכן באמת לשון כל
הפוסקים משמע הכי עהור והש"ע שכתבו כמי' קליפות עמאה והוא שנימוחו משמע דאינו עמאה אלא
כימוחו וכן משמע להדיא לשון רשב"א שהבאתי אבל בקמח עהור וכזה ישבתי קו' הרא"ש במשנה
ששאל לרשב"א דלמאי נ"מ שאלו חכמים לרופאים צ' המעשים הנזכרים בדי' המפלה כיון שלא קמחו
על דבריהם כלל דהא הלריכו בדיקה ולפ"ז מיושג דבאמם חכמים לא ידעו דבר זה כלל אם דרך

המקור לבדל בריות אלו ושאלו לרופאים והרופאים הסכימו לדרכה אין דרך דם ללחם משונה בזה הענין חלה מכה יש לה ובחמה חכמים סמכו על דבריהם רק לתומא כיון שהסכימו הרופאים שהוא מיעוט או שחכמים בעלמם חשבו שמה הוא עכ"פ מיעוט דשכיח ולכן אמרו תעיל למים חבל בא"ח לבדקם בודאי נסמוך לדברי רופאים ומחזיקין אותם לדבריהם דעכ"פ רובן בריות שהרי הרופאים הסכימו שבדאי הוא מן המכה עכ"פ רובן בודאי בריות הן וא"כ לק"מ קו' הרא"ש והרא"ש חז"ל לשיטתו דק"ל כשיעור המחור והרא"ה דאפי" דם יבש בעי בדיקה וא"כ אין מוכרח תירוצו של רשב"א דרובן בריות (עיין בנר"ה ובמשה"כ לרשב"א) וק"ל בחמה דהוי ס' השקול והק' שפיר מנ"מ מרופאים דהא חפילו בנחבדה עמא ואף שאין מוכרח כ"כ שיהיה חלוי זה בזה שהרי הרמב"ם שהבאחי שכתב דהוי ס' השקול מ"מ ק"ל דרם יבש לא מהני בדיקה וכדמשמע מדבריו שם להדיא וע"ש במ"מ מ"מ בדברי הרא"ש י"ל שפיר כן ולפ"ז חלוי דין זה במחלוקת לרשב"א בנחבד טהור דרובן בריות ולרמב"ם ורא"ה הוי ס' השקול ואף שעשייתו קמוכין לדברי רשב"א מ"מ ל"ע מאד כי לא מלאתי בהדיא בדבר שהלדיכו חכמים בדיקה וחפילו מטעם מיעוט דשכיח שיהיה לקולא בנחבד או בדבר שאין חלו בקיאיין ואדרכה מלינו להיפך בקי' כ"ד סעיף י"ח בשמוטה ושמוטה דכיון דקיי"ל דכתפס סימנים לא מהני בדיקה ע"כ מטעם דאי אפשר לשמוטה דמעשה שמוטה וכלל חפס מהני בדיקה וע"כ ל"ל כמו שכתב הרא"ש שם דע"פ רוב כלל חפס א"ח לשמוטה שהיה שמוטה ולכן מהני בדיקה ועכ"פ מלך הדין היה לנו לומר הקטמא הוא מרוב ואע"כ קיי"ל בש"ע דלדין דאין בקיאיין טרפה ואף שאין ראיה משם ד"ל דדוקא התם שיש חזקה חסור שאינו זכות והחזק' מסייע למיעוט והדבר ל"ע דאפשר לדמות למים שאין להם סוף ועיין בשער ר"ח סימן י"ע שהארכתי בזה:

ואמנם מלאתי לשלשה עמודי התורה בהריא להקל חוס' ריש המפלי ד"ה ורובן דהנן במהני הגמלת התי"א חס' יש עמה דם עמאה וא"ל עהורה רי"א בין כך וכין כך עמאה אמרינן בגמרא דפליגי במפלת וא"י מה הפילה דר"י קבר רוב חתי מדי' מיני דמים ורובן סברי ל"א רוב חתי מדי' מיני דמים והקשו בהוס' ולהוי כפלבא ויהיה ודאי כמא ברב"י אע"ג דאיכא חזקה טהרה וי"ל דלר"י אינו רוב גמור ולרבנן חפ"י פלבא לא הוי עכ"ל ואין ס' דמה שהאריכו בלשונם וכי' ויהיה ודאי עמא כו' היינו דכוונתם דבשלמא לבעלה ח"ש דטהורה לגמרי משום דאוקמה אחזקה טהרה וכמו שבי' הר"ן בח"י נדה וז"ל וא"ת ואכתי להוי כפלבא ואע"ג דטהורה לגמרי י"ל משום דהעמד חשה על חזקה עכ"ל (והא דבי' הוס' בב"ק י"א דהא דשליח היירי לבעלה חלמא דאפי" לבעלה עמאה בב"ק ח' י"ל דשאי"ה כיון דודאי היה שם מקלח ולך כבר אהרע חזקה עובא ופשיעא לדעת הר"ן שכתבתי בשער ר"ח סימן י"א דומה ממש לעריפות דאין האשה בחזקה שלא ילא הולך כולו) וכ"כ הרשב"א בח"י נדה שם כלשון הר"ן ומקיים וז"ל ואינו מחזור דכיון דרוב חתי מדי' מינים הן נפקא חיתמא מחזקה ורש"י פירש דלא טהורה לגמרי קאמר חלל שאינה עמאה כר"י ומשום דר"י קחני עמאה דעשה ודאי קאמר ח"ק עהורה ומ"מ ס' הוא וחולין כו' ובפי' כל היר הכי משמע מדאמר ר"י בג' מקומות הלכו אחר הרוב ועשהום כודאי ואסיק דר"י למעוטי הא דר"י חלמא משמע דלא עשהוהו חכמים כודאי הא להלות מיהא הוי עכ"ל ואין ס' דזה שכתב הרשב"א ואינו מחזור דכיון דרוב חתי מדי' דמים נפקא חיתמא כו' יש כאן ט"ס ובכ"ל דכיון דמחלה חתי' מדי' דמים נפקא חיתמא כו' דהרשב"א חז"ל לשיעורו דק"ל כר' יונה דבכל ס' אע"ג דאיכא חזקה היסר כיון שנוכד ריעותא איסרע חזקה כמו שהארכנו בכללי חזקה סימן ע"ז וע"ש מה שכתבתי בסימן י"ז לחרץ דברי הר"ן דגם הוא הסכים בעריפות כר' יונה וכו' כחב דקמחינן אחזקה ע"ש שהוא נוטה לחמה וכ"כ בי הגאון בית מואר סברא זו ואמנם החו' לשיעורם בכל הש"ס דחוקמ"י אחזקה אף שיש כאן ריעותא ולכן מדקדקים להקשות מעומאה ברה"י דלא מהני חזקה מגז"כ חבל לבעלה ל"ק להו דק"ל כמו שכתב הר"ן והמוס' חז"ל לשיעורם שכתבו לעיל בהא דג' מקומות הלכו אחר הרוב לאבוקי מדר"י דר"ל דאפי' ר"י אינו מעמא חלל מקפק ע"ש וא"כ לרבנן עהורה לגמרי ולכן מתדלים ראשי' פלבא לא הוי לרבנן הרי מבואר דלחוס' ור"ן בהפילה וא"י חס' הוא אדום או משאר מראות דלרבנן עהורה לגמרי ואף דלשון זה נדחה בגמ' מ"מ סברא זו לא נדחה עוד כי שם הר"ן בר"ה חלל ארנב"י באפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמפלגי ובפלוגתא כו' וא"ת אכתי הקשה דמתני' אמאי קאמר חס' לאו עהורה ודאי הא ח"ק דבריימא ספיקא משוי ליה וי"ל דשאני מתני' דברקה ולא מלאת דם וכ"כ דאפי' לא ברקה עהורה דהעמד חשה על חזקה כו' עכ"ל וכ"כ בח"י רמב"ן נדה לחד ת"י דאפי' בלא ברקה עהורה ולפ"ז ע"כ מתני' ח"ק חס' יש עמה דם ודאי עמאה וא"ל שאינה יודע' חס' יש עמה דם או לא עהורה וע"כ ל"ל דגם החוס' ק"ל חתי' זה דהא לחו' עהורה לגמרי משמע להו' ואפי' לפי חוקימא דאוקמינן דפליגי במפלת וא"י מאיזה מראה הפילה וה"ה בלא ברקה חס' יש דם הרי הדבר מבואר דלחוס' ורמב"ן ור"ן חס' יש ס' חס' דבר זה דם או מעלמא טהור לגמרי ואפי' בלא ברקה חס' נאכד ולפ"ז ה"כ הא דחנן הונפלת שערות חס' נימוחו עמאה ה"כ קאמר נימוחו ודאי עמאה ואפי' לפי הגירסא שלפנינו דקחני ואם לאו עהורה נמי ח"ק ואם לאו כגון שלא ברקה עהורה כמו שפרש' חוס' ורמב"ן ור"ן ברישא ואמנם הרשב"א לשיעורו דק"ל אפי' בחזקה גמורה לא מוקמינן לחזקה היכא דאיסרע כמו שכתבתי שם סימן ע"ז ולכן מפרש דהא דחנן ואם לאו עהורה היינו דוקא בברקה חבל לא ברקה עמאה וקפק וכן משמע להדיא מרמב"ם בפ"י הונפיות ואמנם י"ל דהרמב"ם מפרש להחני' לעהרות דלא מהני חזקה כקו' החוס' ולכן ס"ל דעמאה חס' ובע"כ ל"ל בב' לבט וס' דם בב"י ק"ן דעמא היינו משום דהם הוא דם היא עמאה מדרבנן דלא הלינן מעלמא כיון דכשוק עכתיס לא עברה וכדא"י בגמ' להדיא וכמו שבי' חוס' בנדה ס"ב ד"ה הטבינו כיון דשכיח דם ונגופה ע"ש חבל הכא שאנו מקופקים חס' הוא עפרוריה או ברית עהורה לגמרי דאוקמינן אחזקה ואפי' חס' יש ס' חס' היא מדי' מראות או ס' חס' יש עמה דם ל"ל דבאונת לשיעורם בב"י דם ולבט בזמן הש"ס חס' נאכד מוקמינן חזקה דק לדין כיון שעומד להכבד ואין לנו בקיאיין לכן מחמירין בדודאי בזמן הש"ס אין חילוק דבכל דבר שיש בו ספק ועומד להחבד לריך לברוק ואם לא ברק ובאכד עהור חבל לדין דבר שא"א לברוק ובאכד בחמה עהור רק בדבר שי"ל לו ברקה רק דאין לנו בקיאיין וא"כ כיון שאם היה בפנינו לריכין לנו להחמיר עד שיברוק וכיון דאין לנו בקיאיין מחמירין ה"ה בנאכד עמא

וא"כ קרעין קטנים הללו שגם בזמן הש"ס לא היה אפשר לנדקם במושרין מחמת דקומן לשיטת חוק ורמב"ן ור"ן טהורה:

וְנִלְכָּד וְהָאֵף שֶׁכַּחֲנַתִּי לְעֵיל דְרַמְנָאִים אִי לְהַדִּיא בְּכִינוּחַ חוּךְ מַעֲלָב דַּעֲמָא מַס' מַלְכָּד שִׁיבֵל דְרַמְנָאִים וְזֻקִי כּוֹלֵי מַחְנֵי דְנָדָה לְעֵנִין טְהוּרָה וְכַדְמַשְׁמַע כְּמִי מַחֹס' וְכַטְהוּרָה לֹא מוֹקְמִי אַחְזָקָה מְגוּרָה הַכְּחוּב וְאַחֲמַס י"ל תִּירוּן מְרוּחַ דְאִשִּׁי הַלְבוּשׁ שְׂכִי דְאִס כְּחַמְעֵךְ בְּלִשְׁוֹרֵן טַמְאָה מַס' דּוֹקָא הַחַס שְׁנִימוּחַ וְנַעֲשֶׂה דַם זְהָרִי יֵשׁ דַם לְפָנֵינוּ רַק דְאִנּוּ מְסוּפָקִים שׁוּחַ אִס לֹא נִשְׂרַף כִּיכ לֹא הִיָּה דַם וְאִיכּ כִּיּוֹן שִׁישׁ דַם לְפָנֵינוּ עַכ"פ אַחְרַע חֲזָקָה מַס' אִיכּ כַּשֶּׁאִנּוּ מְסוּפָקִים אִס קוֹרַע זֶה הוּא בְרִי אִו דַם וּפְשִׁיעַ אִס יֵשׁ לְסַפֵּק גַּבֵּי שׁוּחַ הוּא עֲפִירוּתָה עֵלְמוּחַ אִו בְּסִי אִס הוּא מְגוּרָה טַמְאָה אִו עֲהוּרָה וְכֵן בְּמַפְלַת חַמֵי וְאִי אִס יֵשׁ עַמָּה דַם וְאִין כְּאִין רִיעוּמָה בְרוּרָה לְפָנֵינוּ אִף דְבוּדְאִי עַכ"כ מוֹכַח דְהוּי רִיעוּמָה כְּמוֹ שְׂכִי לִי הַגְּלוּן עֵל גַּבֵי וְהוֹכִיחַ כֵּן מְדַבְרִי רַבֵּן שֶׁהַבְּחִי דִּיה אִלֵּל אִרְכִי שְׂכַחַב שִׁישׁ ס"ס לְהַחְמִיר עַיִשׁ מִיָּמַ רִיעוּמָה בְרוּרָה אִין כְּאִין וְרוּמָה לְהֵא דְכִי הַמַּחְבֵּר בְּסִי ל"ע בְּסִי אִס הַפְּרַכֵּל בְּגַב אִו בְּחִימוּךְ וְהוּא מַחְשׁוֹ רַשְׁבֵּי אִו הַפְּסִיחַ כַּחַב שְׁלֹחוֹ רַשְׁבֵּי אִס חַסַּם עֵלְיוֹ דְלַרְשֵׁבֵי אִו כִּיּוֹן שִׁישׁ סִי הַסְּקוּל לֹא מוֹקְמִי אַחְזָקָה וְכַחֲנַתִּי בְּכַלְלֵי חֲזָקָה סִי ע"ז בְּשֵׁם הַפְּסִיחַ דְלִיתָא לְדַבְרֵי דְכִיּוֹן דִּיֵּל דְאִין כְּאִין רִיעוּמָה כְּלָל כְּמוֹ שְׂכִי הַרְשֵׁבֵי אִו בְּפְרַכֵּל חֲלוּיָה מוּדָה רַשְׁבֵּי אִו דְאִזְלִינֵן בְּחַר חֲזָקָה עַיִשׁ וְשֵׁם כַּחֲנַתִּי רַעֲדִינֵן ל"ע דְרִידֵן דְקִיֵּיֵל אִין קַרְכֵּל בְּלֹא נִקְבַּ וְאִיכּ עַכ"כ יֵשׁ כְּאִין רִיעוּמָה דְרַשְׁבֵּי אִו אִזִּיל לְשִׁיעוּהוּ דְסִיֵּל יֵשׁ קַרְכֵּל בְּלֹא נִקְבַּ וְעַכ"כ לִיֵּל כִּיּוֹן דְקַרְכֵּל בְּחִימוּךְ לֹא נִקְרָא רִיעוּמָה כְּלָל כְּמַשְׁכִּי הַשֶּׁךְ בְּסִי ל"ע אִף שִׁישׁ כְּאִין דְבַר רִיעוּמָה קֵלַת דוּדְאִי הוּא מַחְמַת נִקְבַּ מִיָּמַ מְכַשִּׁירִינֵן וְהִיכִי הוּא אִף שִׁישׁ רִיעוּמָה קֵלַת שְׁהָרִי הַפִּילָה חַמֵי מִיָּמַ כִּיּוֹן שֶׁהַחֲמִי מַלְד עֵלְמָה אִינְה רִיעוּמָה רַק דִּישׁ בַּה סִי אַחַד אִס יֵשׁ עַמָּה דַם וְלַכֵּן י"ל דְגַם הַרְמָנָאִים וְהַלְבוּשׁ מוּדִים לְהַקְלֵ דְהֵא בְּחוּס' וְרַמְבַּן וְר"ן אִי לְהַדִּיא לְהַקְלֵ וְכַבֵּר הַחֲרַכְתִּי שֵׁם בְּסִי י"ז בְּפְנֵי הַמִּיתִים דְאִף דְקִיֵּיֵל כְּשִׁיעַת רִי יוֹנָה וְרַשְׁבֵּי אִו צְרִינֵי עֲרַפּוֹת שְׁלֹא לְקוּמֵךְ אַחְזָקָה מְשׁוּם דְהַחַס דְהַחֲזָקָה אִינוּ אִלֵּל מַכַּח רַב בְּהַמוּחַ כְּשִׁירוּחַ וְכִיּוֹן שִׁישׁ כְּאִין רִיעוּמָה בְרוּרָה הָרִי חֲזִינֵן שִׁילָאָה מִן הִירֻב וְאִין לֵה שׁוּם חֲזָקָה אֲבָל בְּנָדָה שִׁישׁ לֵה חֲזָקָה עֲהָרָה חִיכַף מְשַׁפְּקָה בְּעֲהָרָה זֶהִיָּה בְּחֲזָקָה שְׁאִינְה רִוּחָה דַם וְאִין כְּאִין נִחְמַר שְׂרַבֵּר זֶה הוּא דַם זֶה קוֹמַר לְחֲזָקָה וְלַכֵּן הָרִין אִף שְׂנַעֲרִיפוֹת כַּחַב כְּרַעַת רִי יוֹנָה מִיָּמַ כַּחַב כְּאִין לְהַדִּיא דְאִזְלִינֵן בְּחַר חֲזָקָה וְהִינּוּ בְּדַבְרֵי שְׁלֹא הִיָּה אִפְשָׁר צְבָדִיקָה אִף בְּרִין הַשֶּׁסֶס אִו כְּאִפְשָׁר צְבָדִיקָה וְאִין נְמִי בְּקִיָּאִין צְבָדִיקָה וְנִחְבַּד בְּלֹא צְבָדִיקָה אִךְ ל"ע דְמִאִין מְפִיֵס אִינְה קוֹרַע כִּיכ קַעֵן שֶׁאִיֵּל צְבָדִיקָה אִו שׁוּחַ הוּא אִפְשָׁר צְבָדִיקָה וְכִיּוֹן שֶׁאִין הַמּוּדָה בְּקִי צְבָדִיקָה אִף שְׁנֵאִינֵר שֶׁאִינוּ בְּקִיָּאִין צְבָדִיקָה מִיָּמַ כִּיּוֹן שֶׁהַמּוּדָה הַזֶּה אִינוּ בְּקִי צְבָדִיקָה בְּזֶה לֹא מַהֲכִי נִחְבַּד שְׁהָרִי קִיֵּיֵל דְבַבֵּיֵד שֶׁאִין אִינוּ בְּקִיָּאִין צְבָדִיקָה לְהַחְמִיר וְאִפִּי לְרַעַת חַמֵי כְּמוֹ שֶׁהַחֲרַכְתִּי בְּשַׁעַר חֲזָקוֹת:

וְלִבְיָן לְרִיכִינֵן אִינוּ לְכוּחַ לְעֵינֵן צְהִיתֵר שְׂכַחַב הַס"ע בְּסִי ק"ן שְׂכַחַב שִׁישׁ כְּאִין ס"ס ס' מְלַדְרִי וְאִה"ל מִן הַמּוֹקוֹר שׁוּחַ אִינוּ נִימוּחַ וְנ"ל דְאִפִּי אִס אִינוּ יְכוּל לְבָדוּק אִס הוּא נִפְרַר שִׁיָּהִה כְּמִין עַבֵר וְאִיכּ אִפְשָׁר שֶׁהוּא דַם יֵצֵא וְכַזֶּה כֹּחַ מַחְנֵי מַה שְׁאִינוּ נִימוּחַ לְרוּב הַפּוֹסְקִים מִיָּמַ יֵשׁ כְּאִין ס"ס שׁוּחַ מְלַדְרִים וְאִה"ל מִן הַמּוֹקוֹר שׁוּחַ הוּא בְרִיה וְמַלְחָתִי בְּחַשׁוּבַת הַבִּיָּה הַכִּיכ שְׂכִי הַגְּלוּן מַהוּ שְׁמוּחֵל עַפְשִׁיעִין סִי מְעַלְמָח וְאִה"ל מְגוּשָׁה שׁוּחַ אִינוּ נִימוּחַ וְאִף דְמַשְׁמַע שֵׁם מְשׁוּם שְׂכָדָה בְּשֶׁחַן וְמַלְחָה גַּבֵּי הַלֵּן מִיָּמַ ס"ס זֶה שִׁיךְ בְּלֹאִה וְזֻקִיִּים שֵׁם דְאִפִּי צְהָרְגִישָׁה טְהוּרָה וְרַשְׁבֵּי אִו הַשִּׁיב לוֹ וְהַסְּכִים עַמֵו מַעֲשֵׂם אַחַר אֲבָל לֹא דְחַה דְבָרֵי וְאִף שֶׁהַחֲמִי נָדָה ס"ב דִּיה הַעֲבִילוֹ כִי בְּסִי לְבַע דְמַעֲשֵׂי ס"ס לֹא מְקַלְטִין הִינּוּ כְּמוֹ שְׂכַחַב חוּס' שֵׁם דְסִי דְשׁוּחַ מְעַלְמָח לֹא נִקְרָא סִי כְּלָל כִּיּוֹן דְרַגִּיל לְהִיָּת מְגוּשָׁה כִּיּוֹן דְכַשׁוּק טַבְחִים לֹא עֲבָרָה אֲבָל צְבָרִים קַעֵנִים כְּאִלוֹ לִירוּחַן מוֹכַחַת עֲלִיהֵן שְׁאִינֵם דַם וְשְׂכִיָּה כְּמִי מְעַלְמָח כְּמוֹ שְׂכִי בְּחַשׁוּבַת הַבִּיָּה שֶׁהַבְּחִי אִךְ שֵׁם הִיָּה הַמַּעֲשֶׂה שְׂכַחֲלֹו נְקוּדוֹת שְׁהוּרָה זֶה מְלוּי בְּאִמַת מְעַלְמָח וְלֹא מְבַעִיָּה כְּשִׁהִיָּה בִימֵי עֲהָרָתָה אִלֵּל אִפִּי אִס הִיָּה בִימֵי סְפִירָה כְּמִי יֵשׁ לֵה חֲזָקָה עֲהָרָה כְּדִהוּכַחֲתִי לְקוּמֵן קִיּוֹן יֵי וְכְמוֹ שְׂכַחַב הַרְשֵׁבֵי אִו בְּחִי נָדָה בִי דִּיה הַחַס חו"ל דוּדְאִי כִיּוֹן שֶׁהַפְּסִיקָה בְּעֲהָרָה בְּחֲזָקָה זֶה קִיֵּינָח וְהֵא דְאִזְלִינֵן אִשָּׁה הוֹאִיל דְשְׂכִיָּהִי בַּה דְמִים דּוֹקָא לְטְהוּרָה עַכ"ל וְעֵינֵן בְּחוּס' גִּיעִין בִּי עַכ"כ וְאִין זֶה ס"ס סְקוּרָה לְחֲזָקָה עֵינֵן צְשֶׁךְ בְּכַלְלֵי ס"ס וְאִף שֶׁהַכִּיֵּם בְּפִיֵּי מַהֲלִי אִיכּ כִי דֵהֵא דְהַחְמִירוֹ חו"ל בְּכַתוּמִים וְאִפִּי דְהוּי סִי שׁוּחַ מְעַלְמָח וְאִה"ל מְגוּשָׁה שׁוּחַ מְעַלְמָה וְכַחֲתִי אִי כַחַב דְכִיּוֹן דְלֹא עֲבָרָה כְּשׁוֹק שֶׁל טַבְחִים אִין כְּאִין סִי שׁוּחַ מְעַלְמָח וְהַחְמִיָּה שְׁלֹא זְכַר שְׂכִיכ חוּס' כַּהֲדִיא שֶׁהַבְּחִי וְכַבֵּר כַּחֲנַתִּי דְזֶה לֹא שִׁיךְ צְבָרִים קַעֵנִים כְּאִלוֹ וְאִפִּילוֹ לְחִי אִי שְׂכַחַב הַכִּיֵּם דְאִפְשָׁר רַחוּ חַמִּים לְהַחְמִיר ע"ש הָרִי דְאִפִּילוֹ בְּנוֹקוֹס ס"ס נִזְרוּ ז"א שְׁהָרִי אִינוּ קִיֵּיֵל אִפִּילוֹ בְּאִיִּקוֹר נָדָה לְהַקְלֵ מַעֲשֵׂם ס"ס וְכַדְכַחַב רַמ"א בְּקִיּוֹן קַעֵנִים וְכַסִּיּוֹן קַעֵנִים וְכַהֲדִיא בְּגוּי בְּסִי אִשָּׁה שְׂעַשְׂתָּה לְרִכִּיָּה אִלֵּל כּוֹנְהוּ כִיּוֹן דְהַחְמִיָּים רְלוֹ לְגַזוּר עַל כַּתוּמִים וְכַל כַּחַס יֵשׁ ס"ס וְאִיכּ אִיֵּל לְגַזוּר כְּלָל וְזֶהוּ שְׂכִי דְאִפְשָׁר רַחוּ לְגַזוּר לְעַשׂוֹת קִיֵּי לְהוּרָה אֲבָל צוּדְאִי בְּמַה שֶׁהוּא רַחִיָּה מַמַּשׁ בְּזֶה בְּנוֹקוֹס ס"ס מוֹחַר דֵּהֵא בְּזֶה אִין כְּאִין חֲקוּרֵי הַחִמִּים כְּלָל וְגַם לְפִי מַה שְׂכַחַב צְהָרְגִישָׁה שְׁהוּרָפִאִים אַחֲרוֹ שְׁעִיפִין קַעֵנִים הֵם מְלַדְרִים וְאִף שֶׁאִס יִמְלָא עַמָּה דַם לֹא הִיָּתִי קוּמֵךְ עַל זֶה שְׁהָרִי דַם לְפָנֵינוּ וְכַבֵּר כַּחֲנַתִּי מְרַמְנָאִים וְלְבוּשׁ לְהַדִּיא דְהִיכֵא דִישׁ לְפָנֵינוּ דַם בְּעֵינֵן ל"א מוֹקְמִינֵן אַחְזָקָה אֲבָל בְּקַרְעִין הַנְּקַלְטִין מִן הַעַד וְאִין רִוּחִין שׁוּם לְכַלּוֹךְ עַל הַעַד בְּזֶה וְדֵהֵא יֵשׁ לְסַפֵּק שׁוּחַ מְעַלְמָח וְשׁוּחַ הוּא בְרִיה וְאִין אִינוּ לְרִיכִינֵן לְכַנוּס צְדוּחַק לְמוֹר שׁוּחַ מִן עֲלִיָּה דְבַזֶּה יֵשׁ אַחְזָקָה אִס רַב דְמִים מִן הַמּוֹקוֹר כְּמוֹ שְׂכַחַב הַעֲזִי בְּסִי ק"ן אִף דְבְּרַבְרִים מְשׁוּמִים כְּאִלוֹ לֹא שִׁיךְ רַב דְמִים מִן הַמּוֹקוֹר מִיָּה אִין אִינוּ לְרִיכִינֵן לְזֶה דִישׁ לְנוֹ ס"ס מְרוּחַ שׁוּחַ מְעַלְמָח כְּמוֹ שְׂכַחַב בְּחַשׁוּבַת הַבִּיָּה שֶׁהַחַס יֵעִיד ע"ז וְשׁוּחַ הוּא בְרִי וְאִין שׁוּם הִילוּק בֵּין ס"ס זֶה לְס"ס שְׂכַחַב הַחוּס' שׁוּחַ לְבַע וְאִה"ל דַם שִׁיֵּל מְעַלְמָח וְזֶה שְׂכַחַב הַשֶּׁךְ וְכַל הַחַשׁוּמִים דְס"ס שֶׁאִין אִי מַחִיר [יִוְהָר] מַחְמִירוֹ אִינוּ נִקְרָא ס"ס עֵינֵן שְׂעַר הַקְּבוּעַ קִיֵּי כִיכ מַה שְׂכַחַבִּי בְּזֶה דְכַלְלֵל הוּא שִׁיָּהִי סִי אִי יוֹהַר קְרוּב לְהַחֲמִיר דִּיל דְכַסְפָּק אִי אִין כְּאִין שׁוּם מִיָּחוּס לְאִיִּקוֹר וְאִה"ל שִׁישׁ כְּאִין לְהוּשׁ לְאִיִּקוֹר הָרִי גַם כֵּן יֵשׁ לְמוֹר שֶׁהוּא מוֹחַר כְּנִידוֹן רִידֵן שׁוּחַ מְעַלְמָח אִיכּ אִין שׁוּם לֵד אִיִּקוֹר וְאִה"ל מְגוּשָׁה שׁוּחַ אִינוּ נְמוּחַ וְכֵן סַפֵּק מִן הַלְדִּים וְאִה"ל מִן הַמּוֹקוֹר שׁוּחַ מִן הַמַּכָּה וְכַזֶּה מְחוּרָן קוֹ הַשֶּׁךְ כִּי ק"ן ס"ס מִיָּה דְשַׁעִר הוּי עַיִשׁ שׁוּחַ מְעַלְמָח וְאִה"ל מְגוּשָׁה שׁוּחַ מִן הִירֵךְ כְּמוֹ שְׂכַחַב הַעֲזִי שֵׁם ס"ס אִי בְּשֵׁם הַכִּיֵּם סִיֵּי הִלִי אִי אֲבָל שְׂכַחַבִּי סִי מִן הַלְדִּים וְאִה"ל לֹא מִן הַלְדִּים שׁוּחַ מִן הַעֲלִיָּה זֶה אִינוּ אִלֵּל סִי אַחַד וְכֵן אִס יֵשׁ לְהַיִּמְכֵה אֲבָל אִינוּ יוֹדַעַת אִס הַמַּכָּה בְּמַקּוֹר וְאִיכּ אִין לְמוֹר סִי מִן הַלְדִּים אִה"ל מִן הַמּוֹקוֹר שׁוּחַ מִן הַמַּכָּה כִּיּוֹן שְׁאִינְה יוֹדַעַת אִס יֵשׁ לֵה מַכָּה בְּמַקּוֹר וְעַכ"כ לִיֵּל סִי מִן הַלְדִּים שׁוּחַ מִן הַמַּכָּה חו"א אִלֵּל

סי' א' דמ"ט מן הלרדין או מכה שכלרדין דכיון דא"י שיש מכה במקור אחרין רוב דמים מן המקור
 בלופן דנקטיין דנקרטיין כאלו הוי שפיר ס"ק וכו' פרה קו' הש"ך נס"י קפ"ז ק"ק כ"ב ודברי רמ"א
 שרידין וקיימין ומכ"ס לדעת רש"א שכתבתי דרוצן בריות (ואפשר גם לדעת הר"א"ה כיון דאיכא כתי
 מעלמא ובהלטרף למחלה בריות הוי רובא להחירא). ואפי"ן אס"י אס"י כמין קליפות ועפר מ"מ
 הוי ס"ק שמא מעלמא ואף דנימא דאינו שכיה הא גם מן המקור אינו שכיה שילא בענין זה ועיין
 בכללי ס"ס שהוכחתי דזה הוי ס"ק דהא ס"י מן האיש לא מלוי כלל רק כיון דגם זה אינו מלוי שחראה
 בשעת הטלת מי רגלים ולכן השכינן גם זה לס' אף שאינו מלוי וה"ה הכא וגם י"ל דהם מלרדין
 מפיו הגידין אשר הם כמש"כ בשמו' עה"ג ובהלטרף נמי מעלמא עכ"ס הוי ס' השקול וכפרע נקודות
 שהורות דשכיחי מעלמא וגם ס' שמא אינו בהרגשה דאף שאז עכ"ס ענאה מרובן במקום שיש ס"ס
 אפילו מרובן עהורה כמש"כ הש"ך בכללי ס"ס בהערינג כמש"כ הגאון ס"ע והגאון בית מאיר ועכ"ס
 יש ראייה ממנהגא שכל הנשים שוחקות מן הלנועות כמה שמראין קרטיין כאלו כלל למ"ץ ואומרים שהוא
 רק עפרורית הנדבקים בשערות ובגדים ואס' אינן כניחות כו' רעכ"ס מלוי הדבר שיבא מעלמא. וליחוש
 שמא היה איזה לחלוח דם על הקורט הרי כתבתי דעת הר"ן והרמב"ן דאפי"ן במפלת הח"י ולא בדקה
 עהורה ומעשי' דבגמרא מיירי בהפילה ויודעת שילא מן המקור ולכן הלריכו בדיקה דל"ס שם ס"ס
 ועוד כ"ל דמשנה וגמ' מיירי במפלת קרטיין שיש בהם ממש דק שדבקים שעכ"ס אפשר בדדיקה אבל
 אלו קרטיין לא יוכל לבדוק כי נאכדו במשמוש היד ולדעת ג' חכמי המשנה לא יכלו לבדוק אולם
 דבזה אין שייך להלק בינינו לבינכם כיון שהוא מחמת קטן כאשר הוסיף יעיד ע"ז והוי בדבר דלא
 שייך בו בדיקה דלתוס' ור"ן ורמב"ן גמ' א' עהורה ואף שהרשב"א מחמיר הם מרובים וכפרע לפי
 מה שכתבתי בשער הזקה ס"י י"ג דהר"ן הכריח גמ' דכד' כ"ז דבגדה מוקמינן לחזקה אע"ג שיש
 ריעותא לפנינו ע"ס:

ועוד די"ל דגם הרשב"א מודה בזה שהרי כתב דרוצן בריות ניכחו ומשום חשש בעלמא מעלין
 אותן במים כמו שהעתיקתי לשונו ואף דהרשב"א מפרש במפלת הח"י וא"כ עהורה ר"ל מעומאה ודאית
 ועכ"ס ענאה ומ"י י"ל במפלת קליפות אפשר דגרס כיון שכתב הח"י"ע דק אס' נימחו עמאה ושפיר
 י"ל דמדה בקליפות שאלכדו דעהורה והבדיקה רק להחמיר:

ועוד י"ל דכיון דנוכל לומר שהן מעלמא ואין כאן ריעותא כלל לכ"ע מותר אף בלא בדיקה
 וכמו שכתבתי בשער הזקה ס"י ע"י בשם הרשב"א ונחמ"י וגמרא מיירי שידוע שבדאי הוא מנופה וא"כ
 איכא בודאי ריעותא לפנינו רק דנוכל לומר שהוא ממכה ולכן לריך בדיקה ומכ"ס י"ל להקל כשנלקטיין
 הקרטיין מן העד ולא ניכר בעד שום רוחס אדמומית או שהרות ובלבד שלא יהיה בבדיקה של הפסק
 עהרה דעדין אין לה הזקת עהרה ואחרבא הזקת עונאה ולדברי רמ"א שכתב דג' ימים ראשונים עדיין
 לא הוזקה שנפק דם המקור ל"ע לטהר בחוך ג' ימים לטעם דס"ס אין חילוק דהא כדעת קלח
 פוסקים אפי"ן במקום הזקת איקור מקלינן בק"ס כדא"י בק"י ומכ"ס הכא דעכ"ס לכ"ע הזקת
 עומאה כבר פסק סיכף לאחר בדיקה הפסק עהרה וכמש"כ חוס' בניטין כ' ע"ב ובינמות אבל לטעם
 חוס' הזקת עהרה א"כ לשיטת רמ"א ל"ע ואונס בקרטיין שחורים כ"ל דאפי"ן בחוך ג' ימים יש להקל
 דזה מלוי לנפוח על בגדים לבנים וחלינן בנולוי ומכ"ס דשייך בזה הק"ס שמא מעלמא כמש"כ בשבונה
 כ"ח שהבאתי ואונס האדמומית בלורת קליפות ושערות או שפירך ע"י מחט או ע"י לפורן יש להקל
 בשעת הדחק ואף דאינו מלוי מעלמא מ"מ כיון דיש מיטוט מעלמא ומלרדיס ומחלץ שכליות ובהלטרף
 כולם עכ"ס הוי ס' השקול דהא מן המקור ג"כ אינו שכיה שילא דם בענין זה ואס' אין להם לורה
 ברית בשעת הדחק יש לסמוך על הוס' ור"ן ורמב"ן גמ' א' להסיר מלח חזקת עהרה לאחר ג' ימים
 ולא דמי לרס יבש דשם אינו אלא ס' שמא לא נמחה לדעת קלח פוסקים אבל הכא הוי ס' שמא
 אינו דם כלל ושמא מן הלרדיס ובהלטרף ג"כ הזקת עהרה ול"ע:

ואין להקשות דא"כ למה האריך הר"ן בהשוכה ס"י מ"ע הביאנו הכ"י בחלץ ארום לטהר ולא
 כ' טעמים אלו שכתבתי זה לק"מ שהרי בגמ' נמי אמרי' חטיל למים ולא עהרו מחמת חזקת עהרה
 משום דאיכא דמלינן לברורי לריך לברר וה"ל נמנעה דר"ן י"ל דהוי גדולים קלח וכמש"כ הכ"י בבד"ה
 או די"ל דאוחו מעשה היה דלא היתה יכולה לפקוק בעהרה ואין לה עדיין חזקת עהרה ומש"כ כשכבר
 פסקה בעהרה דיש לה חזקת עהרה ובי' יליכני משגיאות:

ז (ז) שארף אשה שיש לה חולי העוליא דם מכות ריעי ונדקה בעד הברוק ונגעה שם וכמלא
 דם על העד ואמרה שבשעת צדיק' הרגישה איזה הרגש בגופה לא הרגשה פתיחת המקור וגם לא
 הרגשה זיבת דבר לח רק הרגשה הגוף וקודם הבדיקה לא הרגישה שום הרגש אס' נוכל לומר הרגשה
 העד היה והדם הוא מכות ריעי כיון שהוא בחוך ימי חוספה:

תשובה לריך אני להקדים איזה כללים והם קילורין לעינים לכל הל' נדה. כיון דקיי"ל דאס'
 הרגישה הוא פסק דאורייתא שמא היה הרגשה דם וא"כ לריכין אנו לחקור מה הוא הרגשה וכבר דברו
 מזה האחרונים אס' ר"ל שחרגיש יליחת דם מן המקור או זיבת דבר לח לחוך או שאר הרגש הגוף והנה
 בדה ג' חוס' ד"ה מרגשה כ' ז"ל מרגשה בעלמה פ"י כשנעקר דם מן המקור ורש"י כ' שם ז"ל כלומר
 יודעה בעלמה כשיולא דם ממנה ז"ל רמב"ם בפ"ע מהל' א"כ אין האשה מתעמאה מה"ה בדה עד
 שחרגיש וחראה דם ויולא בכשרה עכ"ל. ונ"ל מדלא כ' שחרגיש שילא דם בכשרה אלא כוונתו שריך ג'
 הנאיב. א' שחרגיש ר"ל לחפוקי שלא בהרגשה. כ' אפי"ן אס' חרגיש שנפתח המקור וילא ממנה ליחה
 לבנה וכדומה עהורה אלא דוקא דם. ג' שכ"ז שלא ילא מן המקור אל הפרוזדור עהורה עד שילא בכשרה
 דהיינו מן השינים ולחוך כדא"י כ"ז שם בפ"ח זב"ח זב"ח רמב"ן בהל' נדה אין האשה כו' עד שחרגיש
 בשעה שהדם יולא בכשרה ע"כ ז"ל רשב"א נחמ"א והקלר אין האשה כו' עד שחרגיש בשעה שהדם
 יולא שנאמר דם יהיה וכן העתיק הלבוש. ומדברי כלם נלמד שא"ל שדע שנפתח המקור אלא שחרגיש
 איזה הרגשה שיהיה שהרי אין א' מהם שיכחוש פתיחת המקור:

ועוד ברמב"ם פ"ה ז"ל האשה שהשתמיה מים כו' ה"ו עהורה ואפילו חרגיש גופה וכדעזשה
 אינה חושפת שהרגשת מי רגלים היא זו עכ"ל והוא מקנה הש"ס דף כ"ז דמוקי למחמ"י בראיגשה
 הרי להרי' כמו שכתבנו והכי מוכח עוד בגמ' שאנחנו שם בכשרה עד שחרגיש בכשרה ופריך והא' נדע"י

ליה שמתמלא בפנים כנחון כו' והאי בפנים אינו ר"ל במקור שהרי כ"ז שהרס במקור מן השניים ולפניו אינו מתמלא כדל"ל בנה י"ז וברמב"ם פ"ה וא"כ ע"כ בנשרה אינו ר"ל במקור וא"כ איך אפשר לומר שחרגים בנשרה ר"ל במקור ועוד דהא דעומלת נרה דוקא מן המקור ילפי' מקרא אחריתא ממקור דמיה ש"מ בנשרה כולל כל הגוף וכאמון עלי הדיין שמלאתי ראה זו בהשו' אמ"ו כ"ב:

וראיתי להאון בעל ק"ט שהניח כן דעת כל האחרונים וכי דהשניי הוכיח דע"כ זיבת דבר לח לא מקרי הרגשה מדפריך הש"ס שם מאשה שהעילה מ"ס ופריך אי דארגשה כו' ואי דלא ארגשה כו' ואם כן מוכח דזיבת דבר לח לא מקרי הרגשה ואל"כ איך שייך דלא ארגשה וזוהו הסכים עמו הס"ע ר"ש קימון ק"ץ. ולענין דמעט עיניו נראה ראה זו דקו' הש"ס אי דלא ארגשה אחרת דהרגשה זו בודאי יש לחלוק דהוי מי רגלים וכדכחש הרמב"ם בדין זה וז"ל אע"פ שהרגשה שמדעזשו איבריה וכן כחזק הס"ע שכן ה"י מהרש"ך ולענין דכונה כחזק הרמב"ם זה דוקא במשתנה ולא כי דין זה בעד שנתן סתם הכר דמוקי לה גמ' נמי בדארגשה ולא העתיק רק לשון המשנה והיינו ע"כ דסמך עלתמו דקממא כשירושו דאין חילוק אם הרגשה או לא וא"כ למה פ"י כאן וכי בהרי" דאש"י הרגשה אלא דכל להורות לנו דאפילו הרגשה ג"כ הרגשה שאינה יכולה לחלוק נמי רגלי' כגון שמדעזשו איבריה אפ"ה חולה כ"ז נמי רגלי' ומה שהעתיק הס"ע שם דנ"מ ק' דנ"מ ואי לא ארגשה הרי ע"כ היה הרגשה וכיון דהרגשת הזיבה נמי רגלים באים כח' לא חליטין ההרגש נמי רגליה לבר ואף שהר"ן בח"י נדה ר"פ הרוחה כחם כי דהא דמשני הש"ס תרתי ש"מ ר"ל כיון דבעיקר הרגשת דם ממילא אימעיע לא בשפיר ולא בחתי' שלא היה הרגשת דם רק הרגשה שפיר ע"ש בר"ן כי הס"ע דע"כ דעת הפוסקים אינו כן דהא בכחם אע"ג דידעה בודאי דלא הרגשה מ"מ עומא מדרבנן וא"כ ק' למה מלאה בשפיר טהורה אפ"י מדרבנן אע"כ דנזה"כ הוא ע"ש ואין בזה כדאי לדרוח דברי הר"ן ד"ל כיון דמילתא דל"ש לא גזרו רבנן אלא דוקא בכחם דשכיח וא"כ שפיר נובל לומר דקו' הש"ס אי דלא הרגשה אחרת אחרת רק זיבת דבר לח בודאי טהורה שזה הרגשה בודאי מן מי רגלים הוא כמו שפיר וחס"י דלא נכית הודאי ונחוש לקסוק וראיה לזה שהרי גיש לה מכה באותו מקום שודאי מוליאה דם אלו חולין ההרגש ברם המכה ילא לנו שהכל נקרא הרגש בין זיבת דבר לח בין הרגשת הגוף דהתורה הקפידה רק שחרגים חבל אין נ"מ, במה היה ההרגש:

ורפ"ן הנשים שרגילות שילא מהן ליהא לבנה ודינא לריכות לבדוק תמיד כשחרגיות ואם לא בדקה עמאח ואמנם בשער ר"ח ס"י כ"א הארכתי דלעולם חל"י במלוי וא"כ בין ווסת לווסת וכ"ש בימי עיבור והנקה כיון דאז פתיחת המקור לא שכיח וזיבת הליחה מלוי חללה בדיעבד אם לא בדקה טהורה אם לא הרגשה רק זיבת הלח וגם אפשר לרין כיון דאם חלערך בדיקה בכל פעם הוא טורה גדול שמלוי חללה מאד וכמעט שלריכה אז שחיה עיניה בין שיניה תמיד הוי כדיעבד אך תוכל לשאת מוך באותו מקום ול"ע. ועיין שער רוב וחזקה סס"י י"ג דמ"ש אם יש מכה שמוליאה דם ארום או לילה לבנה דהא דם לבן ג"כ מן המקור אם לא שמרגשת הרגשה אחרת חבל הרגשה שזב ממנה נ"ל דלא הוי הרגשה כיון שמלוי ורגיל תמיד:

(ח) נחקקו אם דם שנמלא ע"י בדיקה הוי נדה דאורייתא או לא. בכ"ז ר"ש ס"י קפ"ג הביא בשם חשו' ש"י דחליא בפירוש הקוגיא בנה כ"ז דמשני לעולם דארגשה ואימר הרגשת שמש או עד וזוהו י"ל דה"פ לעולם דארגשה כפשטא דלישנא דר"ל שהאשה אומרת שהרגשה רק דאנו אומרים שעתה בהרגשה וחולין אפ"י לקולא (ולפ"ז דוקא כשאומרת הרגשה חבל אם גם האשה אומרת שלא הרגשה ל"א כלל שהיא עושה ואין כאן ס' כלל ואש"י היכא דליכי הוכחה לטהר נמי טהור) או י"ל דה"פ לעולם דארגשה ר"ל אע"פ שהיא אומרת שלא הרגשה אנו אומרי' שהרגיש' רק שעתה (ולפ"ז בכל בדיקות אפ"י לא הרגשה הוי ס' דאורייתא ואם אמרה שהרגשה אין כאן ס' כלל ואפילו נובל לחלוק לא חליטין) והביא ראה מרמב"ם פ"ט מהל' אי"ב שכי' אין האשה כו' ואם לא הרגשה ובדקה ומלאה דם לפנים מפרוזדור ה"ז בחזקה שכל בהרגשה ומד"ס כו' ומד"כ ומד"ס מוכח דמה שכי' מקודם הוי דאורייתא ולכן ברור דק"ל לרמב"ם דע"י בדיקה הוי ס' דאורייתא ומיהו כי הכו"פ דדוקא כשהכניסה העד לפרוזדור כזו אמרינן שפניה הרגשת עד חבל אם רק קנחה מנחון ל"א שטועה בהרגשה ולכך מדייק הרמב"ם וכי ובדקה ומלאה לפנים מן הפרוזדור ואף שאין מוכרח כ"כ מ"מ מילתא דמסתבר הוא דמה"מ תעשה כיון שלא הכניסה לעד ומ"מ מה שכי' הכו"פ דהוי ס' דאורייתא אינו מדוקדק דע"י בדיקה עד הוי ודאי דאורייתא כמו שכי' הרמב"ם בחזקה שכל בהרגשה וכיון שהוא חזקה ודאי הוי דאורייתא שהרי בממלא על שלו או אופיום חייבין בחטאת ול"א שמה הרגשה שמש היה רכיון דהם זה ודאי מגופה ובשעת השמיש רק שאנו מקופקים שמה לא בהרגשה אמרי' חזקה דם בהרגשה וה"מ בעד ויש לדחות דהא מוקי מחני' בשבועות בשמש קמוך לווסתה ולכך לא חלי בהרגשת שמש אך מ"מ לשון רמב"ם משמע שהוא ודאי וזוהו נדה מה שכי' הס"ע בקימון קפ"ג דעת הע"ז בקימון ק"ץ באשה שנגעה בעד בבית ריעי שכי' להקל דמעט ס"ס מיקל שמה מביח הריעי ושאל שלא בהרגשה דז"א דזה אינו ס' כלל כיון שקותר לחזקה וכמש"כ הע"ז ס"ס ק"י ומלאתי בכ"ז ס"י ק"ץ שכי' כדברי ודעת הע"ז אי"ה נבחר בקימון י"ג אך ל"ע דלפי דבריהם משמע דאם אמרה להדיא דהרגשה ל"א שטעה חת היא שהרי להדיא כי הרמב"ם בפ"ה שאשה שהשפינה כו' אש"י הרגיש גושה ומדעזשה כו' הרי שמפרש הא דאמרי' לעולם דארגשה ר"ל שאומרת שהרגשה ואש"י אמרי' הרגשת מי רגלים וכ"כ שם ברש"י ד"ה לעולם דארגשה ולכן נ"ל דכי' השירושים בגמ' הם אמת רבין שאמרה שהרגשה או אפילו שאמרה לא הרגשה ידוע היה לחכמים דאפשר לאשה לעשות בזה ולעולם הוא ס' דמה"מ לא נאמין לאשה ר"ן שהתורה האמינה רק דידוע לחכמים שהוכח לעשות דדוקא הרגש האז יאשה בלא שום מעשה נאמנת חבל הכא ע"י חשמים או יקנה יכולה לעשות. וזוהו לק"מ קו' האחרונים דמנ"ל לש"ס דאפילו בדאמרה הרגשה לחלוק דעמיה לוקמי בדאמרה שלא הרגשה וזוהו אנו אומרים שעתה חבל בדאמרה הרגשה למה ניחוש לעשות ולדידי לק"מ דידוע היה לחכמים שטועה היא בכך ואין אמירתה נמש.

ורפ"ן ילא לנו דאם מלאה דם ע"י בדיקה כיון דודאי דם זה מגופה אע"ג דיש להקפיק שמה לא הרגשה ואש"י אומרת שלא הרגשה הוי ודאי דאורייתא ולא נכנס אפילו בגדר ס' שהזקה שכל

בהרגשה והיא חולה ההרגשה בהרגשה עד וכדאי בהשגה י"ח ונבוא' שם והייצין העלם חבל אם לנו מקובלים
 כרם זה אם הוא מגופה או מעלמא כמו בני רגלים בזה אמרי' שפיר דלפי' חמרה שהרגשה אמרי'
 דעמיה ובחמת לא הרגשה דלא חרע. חזקה. כלל משא"כ כשהרס בודאי מגופה 'הרי איסרע חזקה
 ומש"כ רחיה מהגמיי' דאף על ידי בדיקה אינו חלל מדרבנן והיינו ממה שכתב בפ"ד מהל' ח"ב דאין
 לחשה לכדוק אחר השמיש כו' כיון דמה"ח צעינן שחרגיש חלל דרבנן חסרו רואה בלי הרגשה כמו
 כחמים והם אמרו והם אמרו עכ"ל ומדכחב הם אמרו כו' משמע דאינו חלל מדרבנן אף על גב דיי"צ
 הרגשה שמש ויש לדחות דבודאי אם בדקה ומלחה דם עמחה מה"ח דחזקה דם בהרגשה חבל ח"ל לכדוק
 שמה חמלח דם כיון דלא הרגשה חש"כ כיון דמה"ח צעינן שחרגיש וזו כיון שלא הרגשה אינה לריכה
 בדיקה כלל ואע"ג דאפילו רואה בלי הרגשה עמח עכ"פ כמו כהם מ"מ ח"ל לכדוק חס"ז וכן משמע
 בדה"י ד' בדקה בעד הכדוק ונחמו ביריכה דעמח' בדה"י ומשמע אפילו לא הרגשה ועוד מדאמר ל"י
 ד' שייני חוששת אמרי' לי ואי דארגשה למה חוששת חש"כ חפ"י בלא חרגשה ולכן עמחה בדה"י וס"ל דרק
 חוששת דאימר הרגשה עד הוא ור"ב ס"ל חזקה דם בהרגשה :

(ע) נחוקר אם בודאי ראתה מגופה וברור לה שבא בלא שום הרגשה ולא ע"י בדיקה עד או
 השמיש אם עמחה מדאורייתא או דרבנן וכבר נכתב בזה מהר"ם מלובלין עיין בס"ע שהאר"ך בראיות
 דשיעור רש"י והוס' דהוי' דאורייתא דעמח דבע"י הרגשה הוא כדי להוכיח דהוי' מגופה חבל כשהוא
 ודאי מגופה אף בלא הרגשה עמחה מדאורייתא ע"ש בס"י ק"ץ והמעייין יראה שכל ראיותיו יש לדחות
 ונקדים דהא ק' לשמואל דאמר בדקה קרקע עולם ועלמה דם עהורה שנאמר בצערה עד שחרגיש ולמה
 שבק דרשה דר"ע בדה"י כ"ח ע"ג באשה שבאה לפני ר"ע וא"ל כהם מלחתי וטיהר ר"ע שנאמר דם
 ולא כהם ונ"ל דמלח כהם משמע שאנו מקובלים אם הוא דם או לבד כמש"כ רש"י כ"ט ע"א ד"ה
 נמלח עכ"ל וכמש"כ נכהם עוכך שהוא לשון לכלוך ואשה שאמרה לר"ע כהם מלחתי דמשמע דא"י אי
 דם או לכלוך לבד וע"ז השיב ר"ע דם אמר רחמנא ר"ל דם ודאי ולא ק' כדאמרי' בקדושין ממזר
 ודאי ולא ק' וא"כ לא לריך למיתלי כלל ההיתר בהרגש' חבל שמואל יי"ה ויודיק בלישנא ומלחה דם
 ודאי ולכן הולך ללמוד מצערה דזה לא נשמע מדר"ע ובזה מתורץ קו' הסי"ט שם שהק' דהוי' ככל קו'
 דאורייתא ומלחתי קו' זו חש"כ בס"ע וגם הסי"ט וא"ל דהא בס"י לבד לריך העברת סמכים דר"ע טיהר
 לגמרי ז"א דזקא במקום דאין לחלות ולשיעור קלח. פוסקים דדוקא לטהרות :

ואמנם יתר כ"ל למרן כי כהם הוא מה שאנו מקובלים אם מגופה או מעלמא וכיון דיי"צ
 מגופה ח"כ י"ל חרגשה ולא אדעתה כמש"כ רש"י בכתמים וא"כ לא נשמע לטהר מצערה עד שחרגיש'
 דשמה בחמת הרגשה ומכ"ש חזקה דם שבא בהרגשה ולכן הולך ר"ע נומר דם ולא כהם ר"ל דוקא
 אם הוא בודאי מגופה דאפשר דארגשה חבל בכהם דיי"צ מעלמא עהורה חבל שמואל מיירי בידעת
 בודאי שהיא מגופה רק שיודעת בודאי שבא בלא הרגשה ולכן הולך ללמוד מצערה ולפי' מתורץ כמי
 ה' שהק' הס"ט דמ"ס הש"ס לשמואל דלמא ס"ל לשמואל דבודאי מגופה לא צעינן הרגשה ושמואל
 מיירי בענין דלא הוי' ודאי מגופה אף בדקה קרקע שמה לא בדקה יפה ז"א דא"כ הוי' ל"י לאתויי
 דרשה דר"ע דם ולא כהם חש"כ דמיירי בדקה שפיר ובודאי הוא מגופה ומה שבי עוד הס"ט ברש"י
 ד"ה ר' אבי בדה"י כ"ח וכ' רש"י דשמואל לא מיירי בהרגשה כלל ודבריו אמומים הם שהרי בדה"י אמר
 שמואל עד שחרגיש וע"ז בנה הס"ט יקוד להכריז ונ"ל דלק"מ וכוונה רש"י פשוט דמפרש דר' אבי לא
 ביהא ל"י למרן כדמתרן הש"ס דהא דאמר שמואל עהורה היינו מדאורייתא חבל מודה דעמחה מדרבנן
 דלישנא דשמואל דאמר עהורה ודאי משמע חש"י מדרבנן ולכן ס"ל לר' אבי דאשה דעהורה אפילו
 מדרבנן קאמר אמנס ע"ז קו' קו' הש"ס מצרייתא דעל צערה ומתרוח' כהם חש"כ דשמואל לא חתי כלל
 לאשמועי' דין זה דצעינן הרגשה מדאורייתא שזה היה ידוע לכלם והיא רעה מקובלת לכל ול"ל שמואל
 לאשמועינן דין זה חלל הש"ס שמואל בדקה קרקע כו' עהורה שנאמר בצערה עד שחרגיש ר"ל שהרי
 מדאורייתא אינה עמחה חלל עד שחרגיש רק חכמים גזרו על כחמים והכא כיון שהיא קרקע דבר
 שאינו מקבל עומחה עהורה חפ"י מדרבנן דס"ל כו' נחמיה תהו שבי רש"י לא משום הרגשה ולא חיירי
 בהרגש' ר"ל שאין כוונה שמואל לאשמועינן דין דהרגש' דזה היה ידוע לכלם רק שנותן עשם למה
 עהורה חפ"י מדרבנן והיינו כיון דמדאורייתא צעינן הרגש' לא גזרו על דבר שאינו מקבל עומחה ומה
 שכתב רש"י כל הנך היובחא אין פונתו על כל הקו' שהקשה הש"ס דבודאי לריך למרן הכל כדמירן
 הש"ס חלל חלו ב' קו' אחרונות מצרייתא דעל צערה ומתרוח' כהם דמקיק להו הש"ס בחיובתא
 לשמואל וע"ז כתב רש"י דל"ק הנך היובחא ולא כי כלל הנך קו' חלל דבחמת גס לרב אבי בודאי ס"ל
 לשמואל עמחה דהרגשה :

ויצא לנו דבכתמים חש"י דאפשר לומר חרגשה ולא אדעתא אפילו הכי אינו חלל מדרבנן
 כדמשמע וקסמיהם הפוסקים חבל מדאורייתא עהורה מדר"ע דם ולא כהם ולא יודעת בודאי שדם זה
 מגופה ויודעת בודאי שבא בלא הרגשה ולא על ידי בדיקה או משמיש בענין שלא היה עמות גס זה
 אינו חלל מדרבנן ודוקא שלא היה שום הרגש חפ"י באיברים ומכ"ש זיכה דבר לא דכ"ז נקרא הרגשה
 ובזה חפ"י כעפה הרדל עמחה דדוקא בכהם שנוכל להסתפק שמה מעלמא לריך כנדים משא"כ כבודאי
 מגופה ח"כ שמת מחדל עמחה אפשר שזה הוא דאמר ר"ז בנות ישראל החניירו ר"ל חש"י שכל
 בודאי שלא בהרגשה שיודעת כן בדבור לא נחמם מיעוטו רק שיודעת כן בודאי ומדאורייתא כיון שלא
 הרגשה עהורה חש"י החניירו :

(י) דא דקיי"ל דאוקי אשה בחזקה עהרה אם זה דוקא בימי עהרתה חבל בימי ליבונה כיון
 שעדיין היא בעומתה לית לה חזקה עהרה או ל"ש. והנה מיום עמדתה ליד לעומק הלכה מעולם לא
 נסתפקת בדבר זה כי לא נלינו בשום פוסק ראשון או אחרון להלך ביניהם וכדמוכח להדיא מתנ"י
 דה' ס"ח ה'ז והזנה שבדקו ביום ראשון ושאר הימים לא בדקו דקיי"ל כה"ל בחזקה עהרה הן כדאיתא
 בס"י קל"ו וכ"כ רש"י בח"י נדה צרים מכילמא וז"ל ראשה בחזקה עהרה היא ואע"ג דאמר אשה
 הואיל ושכיחי דנייה באינה בדוקה משום חומרי דטהרות הוא חבל, ודאי כיון דהפסיקה בעהרה בחזקה
 ז' קיימא עכ"ל ואמנס זה יו"ס ראיתי שבי' אמ"ז נודע ביהודה שהחליט כמה פעמים דבימי ליבונה
 כיון שהיא בחזקה עומחה אין להקל חפ"י במקום דאיכא ס"ס דה"ל כה"ל שפותר להחזקה בס"י ק"י

בינת שער בית הנשים אדם

ואשתומם מאד דל"ד כלל דדוקא ק"ס בשחיעה הוי שפיר ק"ס דקוחר לחזקה שהרי ע"י הק"ס אהה רולה לומר שהנהמה נשחטה ובאמת היא בחזקתה שלא נשהתה ובאמת נבדקה של הפסק עברה שהיא בחזקת רוחה וע"י בדיקה זו אהה ר"ל שכבר פסקה מלראות דודאי ח"א להחיר אפי' במקום ק"ס דהוי קוחר ממש לחזקה אבל לאחר שפסקה בעברה שכבר היא מוחזקת בעברה וכין שיהיה הפירוש מוחזקת שלא הראה עד שעה וזקקה או חזקת עברה בעלמא ואם כן ח"ך הוי קוחר לחזקה דמאי שייכות יש לראיה שראתה לראיה זו שהראה עכשיו שנאמר שהיא בחזקת רוחה אדרבה עכ"פ היא בחזקת שפסקה לראות ומה אכפת לן כמה שהיא בעוממת נדה וכ"כ המל"מ פ"ע מה' ח"ב כה"ג ומאד שונהמי שמלמתי שמורי ז"ל חזר בו וכי דלא נקרי חזקת עוממת אך מה שכי שם שהוא מחלוקת רש"י והוס' בזבחים דף כ"ע ע"א דלרש"י נקרי חזקת עברה והוס' הק' על רש"י דלא נקרי חזקת עברה וגם ע"ז חגי המה מאד שהרי בהדיא ח"י במשנה דימי הזוב לאחר שפסק בעברה הן בחזקה זו ומחנ"י דנדה ל"ע אבל ימי הזוב בחזקת עוממת כר"ע אח"י ואין הלכה ע"ש דפ"י המשניות לרמב"ם ועיין שער רוח צפ"י כ"ד מה שכתבתי שם ועוד ק' לי דלדברי מורי מה השיב ר"ע לרא"ה הן מלינו כזב וזכה שפסח מקלה ימים והן בחזקת עברה וכיון שראו קתרו ח"ך אהה אל תחמה ע"ז שאע"פ שהוכשר שיחזור ויפקול וק' דהא בהדיא קבירא ליה לר"ע נדה ק"מ דאם לא בדקו כל שבעה הן בחזקת עוממת ואיך אמר שהן בחזקת עברה דוחק לומר ולדבריו של ר"א קאמר דק"ל שם נדה בחזקת עברה דל"פ הל"ל הן מלינו כזב לדבריו אבל באמת ל"ק דר"ע מירי באמת מוזב וזכה שכדקו בכל יום ולחרי הנדיקה בודאי הוא בחזקת עברה אליבא דכולי עלמא דע"כ לא פליגי ח"ס לא בדקו בכ"י אבל בדקו כ"ע מודים דהם בחזקת עברה ואע"כ ח"ס ראו קתרו וזכה נמי ל"ק מה שדקדק מורי ז"ל שם ברש"י שכי זב שונה די' או ה' ימים והק' דהא גם בשני הוא בחזקת עברה ונכנס בדחוקים ובאמת ל"ק דר"מ דכיון דמירי ע"כ בדקו כל יום לר"ע ונקט רש"י ח"י קימין וע"ז הקשו חוס' דלעפ"כ לפרש"י לא דמי לאוכל זבחו ביום ג' דההם היה כשר בלא שום פקפוק משא"כ הכא עדיין לכ"ע שם עוממת ראשונה עליו שעדיין לא טבל ותיירלו דמירי לאחר שטבל אבל לכ"ע בודאי לאחר פסיקת עברה בחזקת עברה עוממת (ואין הכונה חזקת עברה ממש דהא עדיין היא בחזקת עוממת לטהרות ח"ל ר"ל חזקה שאינה רואה) כדקיי"ל כר"א במשנה דנדה ק"מ ולרש"י ח"ן כפק נדה וקמימם הפוסקים ראשונים ואחרונים יוכיחו שלא הזכירו שום חילוק וז"ל רשב"א בזה"ל דף קפ"ב ולפיכך אע"פ שכל הנשים ק' נדות ק' זכות ואפשר שהיא נדה ומעיינה פחות אפי"ה כל שהפרישה עהורה ואשילו ביום הראשון הרי זו בחזקת עברה עכ"ל: (יא) ור"פ"ן ז"ל מה שנתפסק במשנת מעיל לדקה הביאו הס"ט סימון ק"ן פ"ק ס"א נבדקה בזמנת טלה ומלאה עליו פחות מכגרים ח"ס הולין לר"דן דג' ימים ראשונים כ"ל פסוע דחולין כוש"ב כל הפוסקים בכחם ואע"ג דכאן הוא ע"י בדיקה ח"ן לחלק דודאי גם לאופן פוסקים דמחמירין דג"י ראשונים לא דק"ל דאין לאשת חזקה עברה שהרי מוכח להדיא ממהניחין דע"י הפסק עברה היא בחזקת עברה ח"ל דק"ל בכחם גדול כיון דאינו מלווי מעלמא יותר מסביר דבא מגופה עד שחזקת בודאי שפסק דם המקור משא"כ בפחות מכגרים דיותר מלווי והליין בולוי ח"ל חוץ ג"י עכ"פ שוין הם וכמש"כ הש"ך בקימין (נ') [קל"ו ס"ק י"ג] דעמא קה"ה ע"ש וכן מוכח שלא הגיה הרמ"א בדין עד בדוק ואינו בדוק לחלק בין ג"י ראשונים או לא אע"כ דאין חילוק דבפחות מכגרים ל"ש בכחם או ע"י עד שא"כ לעולם חלין במאכלות ועיין לקמן סימון ע"ז:

(יב) ר"פ"י מה שכתבנו יתבאר דאף על פי דם שנחלף ע"י בדיקה עד הוי ודאי דאורייתא מ"מ אם יש מכה בגופה שמוליא דם ונגעה בו חולה ואש"י ח"ס אמרה שהרגישה ח"י הרגש חנו אומרים דעמיה ובאמת הרגשת עד הוא וכמ"ש הרמב"ם במשנת ח"ך על פי שהרגישה שגדעזעו איברייה והנחתי לעיל ושפעה דכוניא דף כ"ז דמשני דלעולם דארגשה והנה לכאורה לא משמע הכי מדברי הב"י והביאם הע"ז בקימין ק"ן ס"ק כ"ג וז"ל כ"ל באשה שרגילה להוליא דם מכה ריעי וברקה עלמה כו' דאין כאן ק' דאורייתא כיון שלא הרגישה בדם הן המקור כמש"כ הב"י כאן בד"ה ומ"מ כו' דמשני שקנחה בו לא הניח מלחלות כמה דאפשר כיון שלא הרגישה בליחת הדם מגופה והיינו כל שאינו משוך עכ"ל וה"ג דכוות"י כו' עכ"ל הע"ז הרי מבואר בב"י ובט"ז דדוקא בדלא ארגשה דלא הוי ק' דאורייתא עוד מוכח מב"י שכתב שם בעמחו בירכה וז"ל והעמם מבואר דכיון דלא ארגשה רגלים לדרבן שלא בא מגופה ולפיכך חולין כמה דאפשר לחלות הלכך פחות מכגרים ועוד חלין בדם מאכלות כל שעתהו בדיקה או נהנו חתם הכר ע"ש והוא העמם לחלק בין עגול למשוך עכ"ל הרי מבואר דדוקא ברגלים לדרבן כגון שלא הרגישה חולין ודלא כמו שכתבתי:

ואמנם באמת כבר האריך בזה להקשות הש"י בהק"ט על הב"י והע"ז דהא בהדיא אמרינן בגמרא בעד שנתן חתם הכר לעולם דארגשה וסברה הרגשת עד הוא נדה כ"ז ואפ"ה עגול עהור וכן כתבתי לעיל דהרמב"ם כתב קתומא חילוק בין עגול למשוך ולא הזכיר דדוקא בלא ארגשה וקתומא בפירושו דאין חילוק וכן מוכח ממה שכתב במשנתה ואשילו מרגשת עהורה באוקימתא דש"ס שם וא"כ ה"ג בעד שנתן חתם הכר מירי אפילו בארגשה ועוד הקשו על הע"ז שכתב דאין כאן קד"א הא מבואר דע"י בדיקה הוי ודאי דאורייתא דשאל היה הרגשה וסברה הרגשה עד היה עיין בס"ט סימון ק"ן דף ל"ו שהאריך מאד ועוד חגי מוקיף קו' שהרי בכל ס' טריפות הוי נמי ק' דאורייתא ואעפ"כ היבא דיש לפנינו לחלות לכ"ע מוקמינן לחזקת כשירות כמבואר בשער רוב וחזקה בקימין י"ג ולמה נשתנה איקור נדה שלא לחלות במכה שלפנינו ח"ך שהוא ספק דאורייתא דמה לי איקור לאו מה לי איקור דמה ועיין בה"ד סימון ר"ן ובנהרי"ק שרש ע"א ולא מלינו ראיה שהכמים החמירו נדה שלא נאמר חוקי אשה בחזקת עברה אדרבה מלינו להדיא וחז"ל כחר חזקה ריש המפלת ואמנם לא ילאו ידי הוכח ביאור האחרונים זלה"ה ליתן כלל על החליות באיקור נדה למה פעם חלין ופעם לא ולכן נזכו אבירי לב ליתן טעם למה שינו הסוק"י טעמם בעגול דעהור וכמשוך דטמא דהר"ן בח"י בהב העמם וז"ל עגול עהור בפחות מכגרים דחלין במאכלות ואפ"ה משוך טמא שביין שקנחה בו הוא משוך מוכח וילתא דמגופה אח"א ולא חלין והרשב"א בזה"ל ק כתב וז"ל עגול עהורה חזקה ח"ס דם קינות היה היה משוך וכן פירש"י אהא דאמרינן שם לעולם דארגשה משוך ודאי מגופה עגול עהור עכ"ל הגמרא הרי דבגמרא משמע דלטהר לא בעינן טעם רק על משוך דטמא ופרש"י שם בדי"ה עגול ח"ן

זה דם צדיקה וכן במשנת יחיד רש"י עטס למה עהור וכחתי בשער חזקה ק"י י"ח דאלזי לשיטתם דרש"י ורשב"א ק"ל בכל החורה היכא דחיליך ריעותא ואין לפנינו דבר לחלות צו לא אמרינן חוקי החזקה והעסקתי שם בסימן ע"ז לשון הרשב"א ריש המפלת שכ"כ בהדיח ואם כן ח"ל עטס והוכחה על משוך עמא רק לריך עטס למה עגול עהור ולכן הולכין לכחוד דבעגול איכא הוכחה לעהר. אבל הר"ן שכתבתי שם בסימן י"ג והעסקתי לשונו בריש המפלת דק"ל דבאיסור נרה אדרבה מוקמינן לחזקה חע"ג דבטריפות הסכים לרשב"א וע"ש קברא נכונה לחלק עכ"פ מבואר בהדיח בדבריו דק"ל דמוקמינן לחזקה ולכן בעגול לא הולך ליתן עטס לעהר דמסתמא כיון דבאיסור הוי מוקמינן לחזקה והולך ליתן עטס למה משוך עמא משום דיש רגלים לדבר לעמא וע"ש בסימן י"ח דברים נכונים ולפ"ז ילא לנו דכל ספק בנדה שיה לכל ס' טריפות ולדעה הר"ן קיל בזה עכ"פ שיה ולפ"ז כל מקום שאין ריעותא לפנינו כלל או אפילו אם יש דם לפנינו ונוכל לומר שהוא דם מכה עהורה דחלינן דם במכה וכדאיכא בהדיח ברשב"א הביאו הש"ך בסימן קפ"ז ק"ק י"ע ומוקם מכל הפוסקים והיינו כמו בטריפות דחלינן בזה ובמשמוש ידא דטבחא ועיין בכו"מ רדב"ז שהעסקתי לשונו לעיל בסימן ד' ובמפלת חתי וח"י אם ממראה עמא או עהור כדאיכא ריש המפלת בזה חולקים הרשב"א לשיטתו כחב בח"י דלא חלינן בפר חזקה אשה העסקתי לשונו בשער חזקה סימן ע"ז ולחוקפות ור"ן העסקתי דבריהם שם סימן י"ז דאף בזה חוקמה לחזקה עהרה כדאיכא להדיח ריש המפלת בזה חולקים הרשב"א לשיטתו כחב בח"י דלא לפנינו דבר לחלות ולפ"ז דינו של הב"י והע"ז מוקם לכ"ע דכיון דיש לפנינו דבר לחלות בודאי מוקמינן לחזקה וחע"ג שאמרה שהרגשה איזה הרגש כגון הזדעזעות איברים וכדומה אמרינן הרגשה עד הוא כמסקנה הש"ס לעולם דארגשה רק דההם כיון שאין לפנינו לחלות ק"ל לרשב"א ודעימ"י דבעינן הוכחה לעהר ולכן דוקא עגול עהור אבל כשיש לפנינו לחלות לא בעינן הוכחה לעהר דמוקמינן לחזקה כמו בזאב וידא דטבחא והא דכתבו הב"י והע"ז כיון שלא הרגשה שילא דם מגופה גם זה חמא ולכן מדייקין בלישנא ולא כתבו בקיבור כיון שלא הרגשה ולמה האריכו בלשונם ואמנם הוא אשר דברתי כי יש ב' מיני הרגשות. א' שהרגיש שילא דם מגופה ולמה"ד וכ"פ המחבר בסי' ק"ך שהרגשה שנפחה המקור להוליא דם וזה בודאי ל"ש לומר שטעמה בהרגשה חלל דהש"ס משני חליבא דשמואל דאמר עד שהרגיש וכחבנו בסימן זה דאיזה הרגשה שיהיה בין הזדעזעות איברים וכיוצא בזה הכל מקרי הרגשה וע"ז הק' הש"ס אי דארגשה למה לאחר זמן או בהניחה מוח הכר ועגול למה עהורה ומשני דלעולם דארגשה ר"ל הרגשת הגוף ואפ"ה אמרינן דעושה בשמש ועד אבל כשהרגיש שילא דם מן המקור בזה לא שייך טעות וכחב שפיר כיון שלא הרגשה שילא מן המקור דאם כן בודאי עמא אי מטעם הה"ד אי מטעם כיון שדם לפנינו לא נניח לומר שדם זה מגופה ולחלות שהוא מנגיעת העד בבית הריעי אבל ההרגשה זו שמהרגשת כשעת צדיקה הרגשת הגוף הזדעזעות איברים וכיוצא רק שאינה מרגשת שנפחה המקור בזה ודאי חלינן דכיון ילא הוי ודאי מגופה חוקמינן לחזקה ואמרינן מבית הריעי בל ועמיה בהרגשה:

ועוד כ"ל דדוקא אם לא הרגשה שום הרגשה רק בשעת צדיקה בזה אמרינן דעושה וכיון שיש לפנינו לחלות חלינן אבל אם הרגשה איזה הרגשה שיהיה ומחמת זה צדיקה עלמה ונלחה דם לא חלינן אפילו שיש לפנינו לחלות דכיון דודאי חע"ג דבהרגשה זו ודאי עהורה אם לא מלחה דם כדרייק לישנא דמה"ד והמחבר בסימן ק"ך דדוקא שהרגשה שנפחה מקורה להוליא דם אבל שאר הרגשות הגוף לבד אינה מזיק ה"מ כשצדיקה ומלחה דם חע"ג שיש לפנינו לחלות צו לא חלינן דאחרע חזקה שהרי בזה ל"ש לומר דעמיה בהרגשה שהרי היה לפני הצדיקה וריגא דע"ז מירי שלא היה לה שום הרגש הגוף רק בשעת צדיקה ולכן בעובדא דידיה אפילו משוך עהור כיון דהיה נמי ע"י משיכה:

ומש"כ הב"י בעמיה ביריכה והטעם מבואר דכיון שלא כו' הקשו עליו האחרונים דהא בגמרא מקיק לעולם דארגשה ועוד הקשו ולמה הוסיף הטעם מה שלא כתב הרשב"א כ"ל דלק"מ דהנעניין יראה בב"י שכתב זאת להודיע כדעת רשב"א ולאפוק מרא"ש וע"ז כתב והטעם מבואר לפסוק ברשב"א דכיון דלא הרגשה ר"ל הרגשת הדם מן המקור וא"כ דם זה אינו ודאי מגופה רק ס' מאכולת וכיון שהוא עגול עהור ע"ש בב"י היעיב ונש"כ הע"ז דאין כאן ס' דאורייתא היינו משום דאלזי לשיטתו בסימן ל"ט שכתב בפשיטתו כשיטת החוקמות דכל ס' השקול מוקמינן לחזקה וא"כ כיון שיש כאן ס' מדאורייתא ודאי עהורה ואף אם נאמר דלרשב"א לא מוקמינן לחזקה אפשר דאינו חלל מדרבנן ועכ"פ היכא שיש לפנינו לחלות בודאי אין כאן ספק דאורייתא כיון שלא הרגשה שילא בודאי מן המקור ואם כן הוא ספק עמא מבית ריעי ולכן חלינן כ"ז כ"ל ברור:

(ג) ואמנם אם הרגשה אפ"י שנפחה המקור וצדיקה ומלחה ליתה לבנה וגם דם ל"ע אם חלינן ההרגש בליחה ונאמר דדם זה בל מנגיעת העד בבית הריעי דאין כאן רגלים לדבר לאיסור ואמנם יש להבחין דאם הדם מעורב בליחה הרי נראה שהדם מגופה ולא בודאי לא חלינן ההרגש בליחה דמה"מ ואף לפי מה שכתבתי בשם הר"ן בסי' ז' דבמלחה בשפיר ממעטינן מטעם שההרגש היה מן השפיר ולא מן הדם שאני ההם דהדם מונה בשפיר משא"כ כשהוא מעורב ואף שכתבתי שם בהשתייה דחולין ההרגש במי רגלים חע"ג שבה מעורב היינו דשם אמרינן שלא נפחה המקור לגמרי דמי רגלים אין באים מן המקור אבל כשדם מעורב בליחה מה"מ נאמר שההרגש היה מן הליחה יותר מן הדם ויש לדמות זה להא דחזיר ס"ו דאמרינן היכא דחזא יצה וש"ז ולא ידעינן אם היה מעורב היצה בש"ז או לא דכיון דודאי חזא עמא כדאיכא שם בגמרא ונחוס' ובי' יליכני משגיאחוס:

ה (ד) שאר אשה שמלחה דם על גב ידה מה דינה: **תשובה** הנה הרשב"א כתב בשם רבו דהא דאמרינן נמלא על קשרי אלבעותיה עמא מירי דוקא כשצדיקה עלמה ולא נעלה ידי אח"כ (דלז חע"פ שאין קשרי אלבעותיה מניעין להדיח כנגד בית הזרפה עמא שחמה ונגעה שהידיים עסקניות ונגועות כלן במקום ההוקף עכ"ל רשב"א שם) אבל מן הקמס לא מפני שאינה עשויה ליגע שלא במהכוין במקום החורף שנהרה בכך שלא ללכלך ידיה עכ"ל וכ"כ ר"ן בשמו פירוש לפירושו דאע"ג שצדיקה בעד וראתה שהער עהור מ"מ חיישינן עמא היה עיפת דם בל' מן החורין וכדבך צידה אבל המ"מ כתב שהרמב"ם ורמב"ן כתבו דברייתא כשעושה ולא חילקו ולכן כתב דאפילו האמר שאין היד נוגעת בלא כונה בלוחו מקום מ"מ נוגעת היא במקומות מן הגוף

שאפשר נשעת נגיעתה בא"מ יתח הדם מן המקור על ידי כו' עכ"ל ותנה מה שכתב ממה שלא חילוק הרמב"ם ידוע דאין זה דרכו של הרמב"ם אלא שהוא כותב לשון הגמרא ומרמב"ן ג"כ אינו ראה שהרי הרשב"א העיד בשם רבו להיפך והוא הרמב"ן (ומיהו אינו מוכרח ד"ל דהיינו ר' יונה שהיה ג"כ רבו) ותנה לשון הגמרא בדרך כ"ח דאמר לאו משום דאמרינן בדיקה בחד ידא ונגעה באידיך משמע כרשב"א דלא היישינן שמה נגעה בא"מ בלא יתכוין דא"כ הל"ל דילמא נגעה בחדא ידא א"ו משמע דלא היישינן לזה והנה לפ"ז מוכח ג"כ דלא כמ"מ דלשיטתו ק' היאך הוכיח המקשן דמחזיקין ממקלמ"ק דילמא לעולם לזה ל"ה משום דלא מחזיקין אלא היינו טעמא דעל קשרי אלבעוניה עמאה משום דהיישינן שנבעה בידה במקומות מן הגוף שאפשר נשעת נגיעתן נחז עליו דם מן המקור וזה לא הוי במקום למקום כמ"מ הב"י לשיטת המ"מ וכן הק' בס"ט ומרולו דחוק כמ"מ בעלמו א"ו דזה ל"ה כלל דהיאך יזמין שנאוהו רגע שנטף דם ממקורה נגעה בא' מהמקומות לא קודם זה ולא לאחריו דאם לא כע"פ ממקור עלמו הוי ממקום למקום אלא דס"ד דמקשה דבדוראי ל"ה שתגע בלא כוונה אלא דהיישינן דבדיקה בחדא ידא כדרך שהנשים בודקות בראש האלבע ושכחה שבדיקה כמ"מ המוספות ואע"ג דזה לא מקשה דתכדוק ומשכח כמ"מ הוספו מ"מ ס"ל להמקשן דע"כ ל"ל הכי ומשני שאני ידא דכולה עבידא דנגעה ור"ל דאל"ל דשכחה שבדיקה אלא דזכורה שבדיקה וגם בדיקה העד ומלחה עהורה ולא עלה על דעתה לבדוק על קשרי אלבעוניה אלא כיון דידים עסקניות כיון שבדיקה נוגעת בכל היד ולאו ארעא:

ולכאורה יל"ד מן הש"ס דלא כמ"מ דלשיטתו ק' קו' תוספות ד"ה ומי מחזיקין דלפרוך ממחניתין דשלא כנגד התורפה עהורה ניהוש דלמא נגעה בידה במקומות מן הגוף וא"כ נגעה למעלה מן תורפה וע"ז ל"ה מירון התוספות דאלו בדיקה היחה זכורה שהרי החשש שנגעה שלא על ידי בדיקה אע"כ דגם לזה ל"ה שמתכוין הרגע שנוטף ממקורה שמתכניס אז ידה ואמנ"ס יש לדחות דהתוספות הקשו שם דמאי פריך הש"ס ומי מחזיקין דשמה דוקא לקולא לא מחזיקין אכל להומרא מחזיקין ומירן הר"ן בחירושו דפריך וכתב כ"ס דכיון דלא מחזיקין לקולא כ"ס דלא מחזיקין להומרא דכתמים דרבנן ולפ"ז לא קשה קושית התוספות דליקשו ממחניתין דהגמרא רולה להקשות מכח כ"ס:

ואמנם מוכח דדעת התוספות כרשב"א דל"ה שמה נגעה במקום שנטף דם המקור דהתוספות ד"ה ומי מחזיקין הקשו וז"ל תימה דלפרוך ממחני" שלא כנגד התורפה עהורה ול"ה בדיקה בה"י ידא ונגעה למעלה מן העורף ש"מ דלא מחזיקין כו' וחירו' דאי איתא דבדיקה ומלחה עמא' היחה זכורה כו' עכ"ל וק' דהא י"ל דלמא נגעה בשאר מקום שבגוף שנטף דם המקור לשם ונגעה למעלה ממורף א"י איתא דמחזיקין ממקום למקום אע"כ דזה ל"ה כלל:

והנה הס"ט כתב להוכיח דאדרבה תוספות ס"ל בדעת המ"מ ממה שכתבו תוק' עור אך כונתו בעלמה ממני ולכן אפרש דברי תוק' וממילא דבריו נדמים דז"ל התוספות שם לפי מה שחירלו דא"ל דבדיקה בחדא ידא דא"כ היחה זכורה וא"כ מאי פריך הש"ס וכחכו תוס' דקו' הש"ס היא מכ"ס ומה הכא ל"ל דבדיקה בחדא ידא ושכחה וא"כ כ"ס ד"ל דבדיקה נעלה דם ממכה שבכחפה והביאה נגד העורף וכחכו התוספות וז"ל ומחני" כמי הוי מלי למפרך עכ"ל ר"ל דלפי ס"ד דאמרינן בדיקה בחדא ידא אם כן היה יכול להקשות מצרייחא זו דעל קשרי יד' דעמאה משום דמחזיקין ממקום למקום וא"כ קשה למה במחניתין שלא כנגד העורף עהורה נמי כימא בדיקה בחדא ידא כן הוא כונת תוספות לענין דבדוראי ולפי מאי דמשני שאני ידא וכדפירשו דר"ל דוראי ל"ה לשכחה אלא דבדיקה זכורה היא שבדיקה אלא כיון דעבידא דנגעה אכל ממקל"מ ל"ה וא"כ ממילא ל"ה ממחניתין דהוי ממקל"מ כיון שלא נוולא על ידה ולא ידעתי כונת הס"ט ופירושו בהוספות:

ולפ"ז כיון שהרשב"א כ"כ בפירושו ולא נוולא מי שיחלוק עליו בפירושו אלא המ"מ וכבר הוכחנו דגם תוק' ס"ל כרשב"א היה לנו להקל אם לא שידעה שבדיקה א"ע ולא נעלה ידי ומ"מ כיון שהש"ע סוחס משמע דלפ"ל לחלק וא"כ עכ"פ אין לעמאה א"כ יש כגרים במק"א וכדעה הש"ע דסחס כדעה זו ועוד כ"ל דלכ"ע בנשים שלנו שבדיקהם עשויים שא"ל לה להכניס ב' ידי' ליגע בבשרה כי הבגד הוא סובב אותה מכל לדדים רק שבלר א' פחות קלת שמוכל להכניס ידה ליגע בבשרה אכל ביד שבגדה א"ל לה ליגע בפנים בשום אופן אם נמלא שהבגד שם פחות אין לחוש כלל אם לא בלילה:

ואם נמלא ע"ג ידה למעלה מקשרי אלבעוניה רש"י כו' ד"ה על קשרי היינו גב היד וא"כ ס"ד דמקשה דהא דא"י בצרייחא על קשרי אלבעוניה הוא ל"ד וא"כ י"ל וגם המחקר ס"ל כן וכ"כ בס"ע ואמנ"ס י"ל כפי מה שכתבנו לעיל בפירושו בגמ' וא"כ המקשן דס"ל דבדק' בחד' ידא ונגעה באידיך לדידיה ודאי אין חילוק בין קשרי אלבעוניה ובין על גב ידא דס"ל דהא דקתני בצרייחא קשרי אלבעוניה הוה לאו דוקא והמתרן השיב בצרייחא קתני דוקא קשרי אלבעוניה דעד שם שייך לומא עבידא דנגעה אכל ע"ג ידא דוראי אין הרגילות ליגע שם ואפילו אם תכדוק א"ע בשחי' מרובה לא חגע שם בגב היד לא היישינן כן כלע"ד:

ט (עו) שאלה כחם שנמלא על בית יד נשים שנהגין שתקלחו מקמטין אוחו וסופרין הקמטים ומקלת ממנו הוה מקומע ואינו חסור ונוולא כחם על הקמטים אם זה כעיסין עיפין או נאמר שנוולערף:

תשובה הנה הרמב"ם כפי י"ג מהל' ע"ל הל' ז' כתב סדין המקומע מפשיטין אם קמטין ורואין את נגעו וכן הוא בהוספתא פ"א ובהל' ו' כתב חמת וחורקל נראין כדרכו וכ"ה בנגע"י פ' י"א וכתב הר"ש והרא"ש שם שהם כלים של עור שנכפל העור במקום הקשר ואין הנגע שבכפלו נראה א"כ מהפשת העור ולכן קתני שנראין כדרכו ואינו פושט אלא מה שיכול לראות כמו שהוא וכן משמע מפי' רמב"ם שם ע"ש וכ"ל דשאני חמת מקדין דחמת כיון שהוא קשה ואינו עמיד להסזרק ולהחפשע ולכן רואין כדרכו משא"כ בסדין שהוא רך והקמטים עומדים להחפשע ולכן מפשיטין:

והנה החם העעס דבעינן לכל מראה עיני הכהן עכ"פ מדכחכו כולם דנראין כדרכו ר"ל דאע"פ שיש בין הכפלים גרים אינו עמא ולמה לא כחכו דפירושו דנראין כדרכו ר"ל דאם יש למעלה על הקמטים כגרים אע"פ שהנגע אינו נכנס בתוך הקמטים עמא שמלערפין מה שעל הקמטים אלא מראה דנחמת אין מלערף כיון שיש אור בין כאו"א ולכן כו' דכ"מ דאע"פ שיש בתוך הקמטים כגרים עהוד משום דבעינן לכל מראה עיני הכהן ואמנ"ס בכתמים ודאי אם יש כגרים בין הכל מה שבחך הקמטים

עם העליון או אפילו בקמטים לבד עושה אך אם אינו מלערף אלא רק ע"פ הקמטים אם אינו חפור כ"ל פשוט דאין מלערף כי כל קמט עומד לעלמו ואפילו אם חפורים, לביע דעכ"פ יש אויר ביניהם ואפשר יש לדמותו לשהי העומד בנגע"י פ"ח משנה ע' דמלערף:

(טז) **שאלה** אשה שנקעה לטייל בחוך גי'ר של ז"ל והרגישה שילא ממנה דבר לח וכשכחה לביתה מלאה בחוחו מקום בכחונה כחם גדול לכן ובחוכו כחם קטן ארום מה דינו:

תשובה כ"ע קי"ן ק"ץ דף ל"ב ע"ב כי בשם חסות מעיל לרקה שחקר לפי מה דקיימא לן דנגי'ר אף על גב דלא חלין בכחונים שהם יותר מכגריס ואפילו הכי בפחות מכגריס חלין אם היה צדקה בעד שאינו צדוק ומלאה בפחות מכגריס אם חלין כג"ר וכח"כ דמקפידא חלין כמו בכחם והק"ט משיג עליו דאינו דומה לכחם שהכל מדרבנן ואמרינן כיון דחזקה דם שבא בהרגשה וזו כיון דלא ארגשה לכן טהור משא"כ בצדיקה עד ד"ל דשמה הרגישה וקפדה הרגשה עד הוא וא"כ כג"י דאין לה חזקה טהרה לדעת זו עד שחמחוק בג' ימים ואם כן הוי ספק דאורייתא ולכן מחלק דדוקא בעגול טהור דאי איהא מנופה חזקה קטוח שהוא משוך מה שאין לן במשוך עמא עיין ע"ס והגם שאין חיי כדאי להכריע וכל שכן שגוף תשובת מעיל לרקה אינו בירי וכפי שכתב בלשון השאלה שהביא כי גם כן בעגול ומכל מקום נראה לי להקל אש"י במשוך דיל"ד לשיטה רש"י דקפידא ליה דאפילו ביותר מכגריס טהור כיון שהער אינו צדוק כמש"כ הג"י בקי"ן ק"ץ וכן רמב"ן וקשה הא לכ"ע לא חלין אפילו כחם ציורה מכגריס אלא אי"כ עברה בשוק של עבחים וא"כ קשיא למה מטהר הרב"י א צד שיש בו חשש הרגשה ביותר מכגריס אש"י דלא ידעינן צו שום ריעוואח דהא בזה פליגא בעד בינוני כדאיחא בהדיא כג"י ובע"ז ס"ק [כ"ה] דבעד מלוכלך לכ"ע טהורה וע"כ ל"ל החילוק דדוקא בכחם דאינו מעמא אלא אי"כ היה החלוק צדוק כדאיחא בקעיף ל"ט וא"כ כיון שיש להחלוק חזקה ברורה לא מפקינן מחזקה אבל כל זמן שלא חיתרע חזקה החליק אש"י שהאשה בימי טהרה ויש לה חזקה טהרה אש"י כן חזקה החלוק היא יותר חזקה דחזקה אחרע שהרי כמלא כחם משא"כ בעד שאינו צדוק אש"י דלא ידעינן שום לכלוך מ"מ אין לעד זה שום חזקה ולכן מוקמינן האשה על חזקה:

ודג"ה כל האחרונים חפסו דל"ס החרומה דלא חלין כג"ר היינו משום שאין לה חזקה טהרה עד שחרע בודאי שפסק דם המקור וכבר בררתי כ"י י' דלכ"ע כיון שפסקה בעהרה היא בחזקה טהרה וא"י יחלוק ס' החרומה על הש"ס וכעין זה כתב כ"ע ק"י קל"ו ס"ק ל"ד בשם חסות פמ"א וכו"פ עוד הקשה הפמ"א הא דאיחא בנדה דף ק' דאין הטהורה חולה בשומרת יום בשני שלה דכי הדרי כינהו ופרש"י דאף היא בחזקה טהרה ול"ס החרומה איך הם שוין ולכן נראה לי דבודאי מודה ס' החרומה כיון שפסקה בעהרה יש לה חזקה טהרה ככל הטהורות ולכך הם שוין אלא רק דלענין כחם הנמלא על חלוק צדוק כיון דיש לחלוק חזקה ברורה ס"ל דחזקה זו יותר חזקה מחזקה האשה אש"י שעברה בשוק של עבחים עד שחמחוק בג' ימים אבל בעהרה וש"י אש"י דחזקה זו של טהורה היא יותר חזקה מ"מ גם זו היא בחזקה טהרה ונאי חזית דמקלקלה לצדק"ל לרבי דזו לא מקרי מקולקלת כלל משא"כ בעד שאינו צדוק דלא היה לעד שום חזקה מודה ס' החרומה דמוקמינן לאשה על חזקה טהרה לאחר שפסקה בעהרה ור' י"ן שהיה מקודם על העד כיון שלא היה לו חזקה כלל וכמו שכתבנו בדעת רש"י ואדרבה מרמזינן בכחם פחות מכגריס אש"י שהיה החלוק צדוק כ"ש בעד בפחות מכגריס כיון שלא היה לו חזקה כלל וכן מוכח מדברי רמ"א שלא הגיה בעד שאינו צדוק דלדידן לא חלין וכמו שדייק ומה ג"כ הש"ך ס"ק א' ו' בעד אפי' לדין חולין וכיון דנחתם טהרה האשה חלין וא"כ אין חילוק בין עגול למשוך דאם לא כן היה לרמ"א להגיה דממשוך לא חלין בשלשה ימים ראשונים: **ואמנם** כל זה כשלא הרגישה רק צדקה בלא שום הרגש אבל אם צדקה מכה הרגשה או אפי' לא צדקה אלא שיודעת שהרגישה שילא ממנה דבר לח אפילו בעהרה לגמרי אפי' בכחודל עמא שהרי הרגישה ואחרע חזקה מכל מקום נ"ל בצדקה בכחונה שלה שהוא מוחזק שמלוכלך בעימי דמים מפרעושים ולכאורה הוא בעד שהחזקה מלוכלך נ"ל דגם בזה לא מטהרינן אלא דוקא אם היה בלא הרגשה אבל בהרגשה עמא מחמת ההרגש לבד ואמנם בנשים שרגילה שילא ממנה חמיר ליהם לבנת וא"כ מחמת ההרגש לא אחרע חזקה כלל דלעולם חלין בשכיח כדאמרינן שגרונא שכיח וא"כ י"ל דכגד הדם הרי חזקה כחונה שהיא מלוכלך וא"כ גם בזה יש לטהר אם לא צדקה חלוקה קודם צדיקה בעגול דחזקה עגול שאינו מן הקיטוח ובמשוך ל"ע ובכידון דידן כיון שילא מעלמו א"כ אין חילוק בין עגול למשוך ולכן אם אינה רגילה בליחה לבנת שילא ממנה פשוט דעמא אפי' עגול ואפילו אם כמלא עכשיו ליהם לבנת י"ל דההרגש היה מן הדם כמו שכתבתי כ"י י"ג אבל אם רגילה בליחה לבנת וא"כ י"ל לא אחרע חזקה כלל ל"ע:

(יז) **שאלה** אשה שלאחר שכלה השתן שלה מרגשה כאב גדול ואז היא צודקת ומולאת על הער דם ולא בחוך מ"ר:

תשובה דעת הל"ל דבעינן תרתי שחמלא דם גם צמיר ואם אינה מולאת סוף מ"ר אזי לריכה שרגיש הכאב בעת העלת מ"ר וגם צדיקה מהרי"ו כ"י קל"א ובכ"ע חולק עליו דכיון שמרגשת כאב קודם שחרחש אש"י שאינה מולאת בחוך מ"ר וגם לא מרגשת הכאב רק אחר שחשתין מ"ע עוכה שהוא מחמת מכה וכאמת כך משמע פשעא דלישנא דרמ"א שכי החלה שרגילה לראות צמיר ומרגשת כאב בשעה שנוטלת כו' וא"כ כחב ואש"י אם מלאה דם אחר וכוונתו ולא צמיר דאל"כ הל"ל גם אחר העלת מ"ר כיון דזה עיקר ההיתר אש"י דר"ל שמולאת רק אחר מ"ר ולא צמיר וכ"מ בלבוש שכי ואם מלאה הדם אחר העלת כו' ואש"ל עיקר ההיתר הוא מחמת שחמחוק בשעת העלת מ"ר דא"כ הל"ל דמאחר דארגשת כאב בשעת מ"ר אם זה הוא העיקר ומרכיב קחם דמאחר דמרגשת כאב משמע אפי' אינה מרגשת רק לאחר העלת מ"ר ובאמת בלבוש מוכח שחמחוק דברי רמ"א מה שכתב דמרגשת כאב ר"ל שהרגישה בשעת העלת מ"ר אך פשעא דלישנא דרמ"א לא משמע הכי ועוד דא"כ למה כתב רמ"א באינה מרגשת כאב ה"ל לאשמועינן רבותא ולכתוב זאת ברישא דאפי' מרגשת כאב אחר העלת מ"ר כיון שאינה מולאת צמיר עמא וזוהי כ"ל כדעת הס"ע כיון שעכ"פ מרגשת כאב ולכן עכ"פ כשחמחוק צדיקות מהרי"ו ג"פ מהני וגדולה מה כחב אפי' כ"י מ"ז מ"ח כ"י דצדיקות מהרי"ו מהני אפי' בלא כאב וגם הש"ך כחב דכן דעת מהרי"ל ולכן אין ספק שיש לקמוך ע"ז והנה לכאורה

י"ז עוד לטור מכת ק"ס ק"ס שמה ממקום מ"ר ואח"כ מן המקור שמה בלא הרגשה והרגשה זו אינה הרגשת המקור ואע"כ דאפי"ה עושה עכ"פ מדרבנן בכה"ג הוי ק"ס חפ"י לטור מדרבנן כמש"כ הש"ך בכללי ק"ס וא"ל דתיבף כשאמרינן שמה מן המקור חזקה דם שבה בהרגשה אינו ק"ס כלל ז"ל שהרי כתב בשו"י מהרי"ו ק"י כ"ה שבה תחלה כיון דודאי בל ממקום מ"ר למה לנו לחלום לחומר ולומר שבה גם מן המקור ומביא ראיה דחלינן לקולא במירי דשכיחי כגון מעוברת בשאינה מעוברת וזקנה בילדה וכחכ ודוחק לומר דהתם מיירי ולא הרגשה מיירי ולא הרגשה מיירי וא"כ ח"ל מדרבנן דלמא ה"נ דהרגשה לא הוי הרגשה דם המקור דודאי דבר זה מלער אותה בענין אחר ממה שמלער אותה דם המקור ולא מקרי האי הרגשה בשדה דהרגשת מ"ר הוא לא הרגשה דם נדוח עכ"ל והיינו דאע"ג דחזקה דם שבה בהרגשה היינו כשבל כחכ אבל עם כחכ שפיר י"ל דהכחכ הוא הוכחה דהרגשה היא מן הכחכ ולא מן המקור ובזה מיושב דלפי דברי מהרי"ו קשה דא"כ איך ק"ר בגמ' לטמא בעומדת והא הוי ק"ס ול"ל דכיון דהוי בלא כחכ אי אימא מן המקור חזקה שהיה בהרגשה ול"ע:

(יח) שאלה אשה ששהה בעלה בדרך חלי שנה ולא ברקה ח"ע ככ"ז ועכשיו בל חס לריכה ז"כ: **תשובה** בנדה דף ע"ו א"י הנחין מן הדרך נשיהן להן בחזקה עהרה ובגמ' ל"ל למחני הנחין מן הדרך ק"ר ח"ה הכ"ה היכא דאימא במחא דרמי' אנפשה וברקה אבל היכא דלימא במחא רל' רמי' אנפשה לא קמ"ל ע"כ והנה ל"ל דה"ק קמ"ל דל"ל הכי חלל אנפ"כ רמי' אנפשה וא"כ חס אמרה בהרי"א דלא היה רמיא עלה אינה בחזקה עהרה דא"כ הכי הל"ל דאימא במחא רמיא אנפשה אבל היכא דלימא במחא לא רמיא אנפשה קמ"ל אבל מדרבנן דרמיא כו' דליכא במחא דלא רמיא לא קמ"ל מוכח דזה הוא האמת דהיכא דליכא במחא ודאי לא רמיא אנפשה ומ"ה אשמועינן מחני' דאפי"ה הן בחזקה עהרה וס' בגמ' איכא חוקיעתוהו הרבה במאי מיירי מחני' ושקק הש"ע דק"י קפ"ד קע"ף י"ל דדוקא באשה שי"ס לה ווסת ועדיין לא הגיע שעת ווסת או בחין לה ווסת ולא הגיע יוס' ל' אז היא בחזקה עהרה או חפ"י בעבר זמן הוסת חלל ששהתה ח"כ שיעור שהקפור והעבול דהוי ק"ס שמה לא רחשה ח"ל רחשה שמה עבלה אבל כשאמרה שלא עבלה ח"ע"ג דאמרה ג"כ שלא רחשה מ"ה כיון שכבר הגיע שעת ווסתה ומדינא חקורה אז עד שהנדוק כדאי" שס קע"ף ע' לדעת הי"א ע"ש דש"ך ואפילו לדעה א' שס דאפי" בלא ברקה עהרה היינו בלא הרגשה ג"כ ור"ל שיודעת שלא הרגשה וזו חפ"י עברה ולא ברקה עהרה אבל ודאי לריכה לידע שבל הרגשה וא"כ בודאי בזה דלא רמיא אנפשה אמרינן שמה הרגשה ולכן ודאי חקורה עד שחשב ז"כ והעבול וכו' בקהס נשים אבל מעוברת ומניקות שלא ראו בימי עבודה ומניקה חפ"י פ"ח וזו בחזקה עהרה כל ימי עבודה ומניקה מותרת בלא בדיקה חפ"י בזמן ווסתה כדאי" שס קע"ף ז' וא"כ ח"ע"ג דלא רמיא עלה כלל חפ"י שהה בעלה שנה ויותר אין לריכה עבילה כלל אך חס רחשה פ"ח אזי עכ"פ לריכה לחוש לזמן ווסתה כדאי" בק"י קפ"ע קע"ף ל"ג (דלא כמש"כ הש"ך בשס רש"ל בק"י קפ"ד ק"ק י"ע ע"ש בק"ס) ח"כ חס לא ברקה בזמן ווסתה ש"ה ככל הנשים ולריכה ז"כ. ואם היא בחילה דמיא שלא רחשה מעולם ח"ע"ג דבסימן קפ"ד וסימן קפ"ע מנזחר דוקא קטנה שלא הגיעה ל"ב שנים או שלא הביאה שערות מ"ה כבר כתב הק"ט ריש סימן קפ"ו דהיא בחזקה עהרה וא"ל בדיקה כלל אך כ"ז כשהניחה בחזקה עהרה אבל אשה שהתחילה למנות ז"ג ובחוק כך קברה שנעלה יקע למק"א ולכן הסיחה דעתה מלמנות כבר כתבתי בח"א כלל קע"ז ק"י י"ב דלריכה למנות מחדש ז"ג ע"ש כנלע"ד:

(יט) שאלה אשה שברקה עלמה ומלחה על הער כינה ח"י והנה הכמים אמרו להריא אותו מןום בדוק הוא חלל מאכולת ולכן בננולא על שלו חייב הטאת דל"ח למאכולת כדאימא בנדה והיה בחוק מ' יוס' לטבילה ואמנם האחרונים מקושקים מאימתי מתהילין מ' יוס':

תשובה כיון רמדינא דמשנה כל שאין בו לורת אדם אינה טמאה לידה רק דקיי"ל דאין לנו בקיאיין בלורות ולכן קיי"ל להחמיר בכל בריה שנעולם ולכן יש לסמוך על חשבון שלנו דמחשכין מליב עבילה ע"כ. וכ"ל דאפילו היה לאחר נ"י יוס' דעבילה נמי יש לטור דבודאי כל דבר שאמרו הכמים שהוא כך לא נאמר שלא יקרה בשום פעם שלא יהיה כך ועיין בהשועת רשב"א ק"י ל"ח: **יא (כ) שאלה** אשה שיש לה כחכ בחוץ ואינה יכולה לנקות מצפנים הנזוה מה דינו: **תשובה** דבר זה חפשי ולא מלחתי ואנהר לי עינין משמיא ומלחתי בששו' מ"ע סימן ק"י ח"ל שאלת לפלוף יבש שבהוך החוטם מהן שיחוך הכלל בחלילה שלא כהנה הורה למה"ש ומה שהוא חלל הנוף אפילו ראוי לביאת מים אינו לריך חלל במקום שדרכו להיות מתגלה לפעמים כגון חוך העין וביה הקחרים וקמטים וכיון ליהר על שפתי החוטם צפנים שלא יהיה בו לפלוף יבש אבל בחלל הפנימי פשיטא שאינו מעכה והמחמיר לא הקפיד חלל בלוחת החוטם ואין לוחה חלל יולחה קלת לאפוקי הדבוקה בגונה החוטם או בחללו צפנים שאינה יולחה עדיין כו' ובכל מקום שאין דרכו להגלות לעולם חפ"י ראוי לא בעינין שאין שום אדם מקפיד עליו ועוד מה שהוא לגמרי מן החלל לאו בקפידה חליא מילה חלל כל עיקר אינו עטון ביאת מים עכ"ל ומכאן נוכל ללמוד להכ"ל:

יב (כא) שאלה נשים שעושין להן שינים מחובות וכן נשים שחוששות בשיניהן מחמת שיש נקבים בשיניהן וכשקומות הנקבים על ידי רופא בשערה או עופרת שאין הרוח יכול לבנוס בהם אזי לא יכאוב להן השינים אם חוללין בעבילה:

תשובה נ"ל דזה דומה למש"כ בק"י קל"ח לבע שלזכעות הנשים אינו חולץ וכן מי שאומנתו לבע אינו חולץ והוא מדברי הרשב"א שבי' העטם הר"א כי כו' להם ח"ע"ג שלבע זה פשוט בכל השער ורובו ח"ע"ג שאינו מקפיד חולץ כאן אינה מקפדת ורולה להיות שס והרי הוא כאלו הוא מגופו של שער ועוד שאין ממשו של לבע בשער ועל הידים חלל מראיתו ואינו דומה לכחכ שחולץ שממשהו הריו בכחכ וכן הנשי' שמלחכתן ללבוש נ"ל שאין לוחו לבע חולץ ודומי לרס שעל בגדיו של טבח ורוב שעל בגדי מוכרי רבב שאינו חולץ עכ"ל וכן כ' הר"א"ש וכ"כ בהשועת הרמב"ן ק"י קכ"ד והנה בודאי מדבריהם מוכח דמה שכחכ טעם צ' שאין ממשו של לבע חלל מראיתו הוא רק לסניף דמחמי כך הוא אבל באמת ח"ע"ג שיהיה לבע שיש בו ממש חס עשוי לנוי אינו חולץ דמ"ש לנוי או מי שמלחכתו בכך שכחכ להדיא ראיה מרס שכבד ענה ורוב והוא מוצחיס ל"ח והתם מיירי שיש בו ממש ואפי"ה אינו חולץ משום דאינו מקפיד בכך ומ"ש לנוי בודאי אינו מקפיד ואדרבה מחדשות תמיד ח"ע"כ דאיט חלל

לקניף ועוד והולך לטעם זה בלבד שעל רוב שער דברונו ח"פ שאין מקפיד חולץ ולכן הולך לבחוב משום שאין בו אלא הזוהא כמלא רלנוי אס חופה רוב שער או הגוף דוקא חזותא אינו חולץ אבל אס אינו רק על מיעוט הגוף אף שיש בו ממש אינו חולץ ובחזותא ח"פ שאינו לנוי י"ל כמי דאינו חולץ וכמו שכחז הע"ז ס"ק י"ב כדמוכח מרשב"ח שכחז ועוד כיון דאינו אלא מראיתו של לבד ואינו דומה לריו שיש בו ממש וא"ת דדוקא באין בו ממש והוא לנוי ג"כ א"כ ונמ"כ לנוי אף יש בו ממש אינו חולץ ואס אינו לנוי אף אף בחזותא חולץ ח"ו משמע כע"ז ודלא כדו"ס שכחז ח"ל לבד שזוכעת כו' ח"ל מ"ש מכחוב שהין לעין דהולץ ח"פ שהוא מתכשיטי נשים כדאמר"י לא כהל י"ל דכחול יש בו ממש משא"כ לבד ודוקא שזוכעת דבלח"ה חולץ כיון דמקפדה עכ"ל ול"כ דמרשב"ח מוכח כע"ז וגם מוכח להדיא דלנוי ח"פ יש בו ממש אינו חולץ כמו קלז ורוב ונכחול בלא"ה לק"ו כחש"כ הדו"ס דכחול שבעין הוא לנוי חולץ לעין לא הוי לנוי ונ"ל דהא כחז הש"ך ס"ק י"ד כוחלת לרפואה חולץ ואס בשביל שחרחה עיניה פורחות אין חולץ הרי שיש חילוק בין לרפואה לנוי ולכלל הוא דלנוי או שמלחכתו בכך ח"פ יש בו ממש ח"ה אבל מה שהוא לרפואה כמו רטיה ומארלחקן שכ"ז ודאי מקפדה רק שאינה יכולה להקירה ולכן חולץ ואינו דומה לנולחכתו בכך שאינה מקפדה עליו כלל והרא"י שאפילו כשאינה עוסקת במלחכה אינה מקפדה להקיר משא"כ מה שהוא לרפואה דמקפדה ורלוכה להקיר רק שאינה יכולה ולכן הולך לטעם סכנה במארלחקן ולפ"ז ילא לנו דשן חזתא אינו חולץ כיון שהוא לנוי משא"כ כשקוחמת הנקבים של השיניים לרפואה זה חולץ שהרי מקפדה עליו אס לא היה לה לרפואה וראיה גמורה לזה שכחז הרמב"ם בפ' י"ע מה' שנה ח"ל ולא בשן שמנחה בפיה במקום שן שנפל ולא בשן של זהב שנונחה על שן שחור שיש בשיניים אבל שן של כסף מותר מפני שאינו ניכר עכ"ל וקיי"ל דכל דבר שהולץ בעבילה אקור ללאה בו וא"כ קשה למה מותר בשן של כסף אלא על כרחך דאינו חולץ רק הטעם דמחכי עלה ולכן של כסף שאינו ניכר מותר ולכאורה מוכח דאף ונה שקוחמת לקבי השן כמי אינו חולץ שהרי בשל כסף משמע אף שמוכחה על שן שחור מותר וזה דומה לקחימת הנקבים אבל ז"ח דהאס הוא לנוי וכל לנוי אף שיש בו ממש אינו חולץ משא"כ כשהימס שהיא לרפואה ואלו לא היה לה כאב שיניים בודאי לא הייתה קוחמת ולכן חולץ ואמנם בב"ח משמע גבי לבד שזוכעות הנשים דדוקא חרתי בעינין לנוי וחזותא משא"כ כשיש ממש ח"פ לנוי חולץ ולי כ"ח דמרשב"ח מוכח להדיא דליהא אלא כל לנוי אף שיש בו ממש אינו חולץ וכן הוא בא"ח ס"י קס"ח: **ומצאתי** בהשג"ח ח"ג קי"ג ס"ח שכחז ראי' דנמ"י אין אינו חולץ חולץ ח"ל ואלו היו חולצין הייתה אקורה בלאה כהן כדין חוטיין שבראשי בנות עכ"ל עוד כחז שס ח"ל והלבד שזוכעת ידיהן אינו חולץ כדכחז רשב"ח והביא ראי' מפרסם ואינו ראי' כ"כ דמלוהן בכך מ"ת הדין אונס שאין שם ממש ובפרק הגזל מוכח שאין אונס של לבד קיים וכן בדה פירק האשה מוכח דלבד אינו חולץ בעבילה עכ"ל הרי משמע להדיא דנטעם דאין בו ממש אינו חולץ ואפ"י אינו לנוי:

יג (כג) שאלה אשה שחל ליל עבילה בליל ראשון של יום טוב וחפפה כדן ערב יום טוב ובלינה לא עבלה אס מותרת לטבול ליל שני של יום טוב על סוף חפיפה זו:

תשובה כ"ל דאס היה מחמת אונס מותרת לטבול ע"פ מה שבי"ב בסי' קל"ה על רמב"ם שבי"ב ע"ז וקוואות וז"ל ובשעה דהתק או מפני החולי חופפה אפילו בע"ש ועובלת למ"ש עכ"ל רמב"ם ובי"ב דל"ד מע"ש למ"ש אלא אפילו בחול דינא הכי ע"ש וכ"כ בב"ח שם ולפ"ז י"ל כמי דה"ה אס אונסת מותר דהוי כשוגג כחש"כ הע"ז בקימון קל"ע ס"ק ט"ו בשם חוס' במעטל איבור באומר מותר לבטל מותר ול"ע דאפשר שוגג לא דעכ"פ לא מקרי אונס אבל אס שכחה מחמת טרדות מו"מ כ"ל אס לא היה מחמת עללות מותר דכחז הוי אונס כחש"כ ה"ה בקימון ק"ח ובסי' תקכ"ז סעיף ז' ואס הייתה מחמת קטע עס בעלה כ"ל דהוי כאונס כדמשמע בדה ק"ח הוס' ד"ה כך שבי"ב ולא מסהדר לפלוגי משום דאיקוט (ור"ל דהוי כאונס) מדמיימי מההוא עובדא דגרה חו"מפת בלינה משמע אף בלא אונס עכ"ל משמע דאיקוט הוי אונס:

(כג) שאלה אשה שחללו ימיה ללדת ושלה לקרות חכמה ונדקה אונה ואמרה שעדיין לא נראה כלום מקימתי לידה אס מותרת לבטלה:

תשובה כבר נכתב זה בכ"פ ס"י קל"ד בשם חשו"י כ"ש וכ"כ בסי' ע"ע והסקימו ביושבת על המשבר ואפ"י מקודם שחשב על המשבר היכף כשהחזרה הנבלים אקורה לבטלה שמה הגיע זמן הלידה ואמנם כאשר תפסוק הנבלים ח"פ שכבר ישנה על המשבר כיון שפסק הוא ק"י שהיו חבלי שוא ומותרת לבטלה בלא עבילה אס לא צנוקס שכבר נהגו להחמיר אין להקל ואס כן בנידון דידן שאפילו הנבלים לא היו לה ח"פ שהחכמה הכניסה אלבעה בעומק מ"מ זה אינו ענין כלל ליושבת על המשבר ופשיעא לפתיחה הקצר ולכן יש להחמיר בפשיעתי לבי"ע כנלע"ד. ועכשיו נללחתי בהשוכח אמ"ו בכ"ב מהדורא חנינא ס"י קכ"ה שבי"ב ח"ל מה שאמרו ח"ה לפתיח הקצר בלא דס ואין חילוק בין גרם הפתיח הוא ובפנים בין גרם הפתיחה הוא מבחוץ שהרופא הכניס אלבעו או אינו כלי זפתה פי המקור בין ילדה ובין זקנה או מעוברת ומניקה חמיר אין פה"ק בלא דס עכ"ל. ולפ"ז היא עמחה אף לא זבית לידע מנ"ל הא ואינו נביא שום ראי' לרבריו רק כחז דזה דבר פשוט ול"ע דלפ"ז כאשר ימשמש העטל בחלבע בשעת חשמיש או כשהכניס האבר גם כן נימא ח"ה בלא דס ועוד שהרי עיקר הבדיקה בהפסק שהיה שחכניס אלבעה בעומק אלא ודאי דאין זה ענין לפתיחה הקצר שהרי ח"פ האבר כשהוא גדול הרבה אינו מגיע רק עד הפירודור ולא להדר כמ"ש הח"י"ע בשם רמב"ם פ"ב דגרה משנה ה' ולכן כ"ל דאגב שיטפא כ"כ חמ"ו ולא רק בזה:

(כד) שאלה מקוה שיש בחתימו דש וטיט עד שהעובל בו משוקע עד קרקוליו מה דינו:

הנה דין זה מובאר בש"ע ס"י קל"ח סעיף ל"ו שכחז ד"ה דלא עלתה לה עבילה ולא הביא כלל דעה המקילין והרמ"ה לא הגיה כלום יחלבוש כחז ד"ס להחמיר אלא שהורשים כי בש"ע שדעה רוב הפוסקים להחמיר וכ"כ הש"ך שם ס"ק ט"ז דרוב הפוסקים מחירים לטבול במל דהיינו במקום טיט כדאיחא בטור ושוקקים ודבר זה ל"ע כי לא מלינו לאחד מן הפוסקים שיחיר בהדיא לטבול במקום טיט אלא הטור שכחז דמרש"י משמע דאפילו בדיעבד לא עלתה עבילה משום חליה ולא נהירא וגם בזה י"ל דמודה דלכתחלה אקור לטבול ואין לנו מי שיחיר לטבול לכתחלה אלא דעה י"ה שהביא

הראשית בסי' צע"ג דף ע"ב והיינו מטעמה שבה הראשית שהמים מקדימין וכיון דרש"י כתב להדיא משום חליצה וכן הכריע שם הראשית וכן השמע שמודה לו הר"ה שהרי לא השיג עליו בהשגות וכ"כ בהדיא בראשון קס"י שב"ו וכ"כ בהדיא הרוקה קס"י שע"ב והשיג בשבת פ"ו והראשית בנה לא הכריע וכן בנדרים מ' ע"ב אהיה דעבר מפלי בהשגתו כהב שם פרש"י וגם של ר"ה והראשית בנה פ"ו הק' על פרש"י דמיש נמל דנקט דמיש נמל מתוך הנהר ולכן כתב כפר"ה ואעפ"כ בהה"א דף ק"ץ כתב פרש"י וגם של ר"ה ולא הכריע וכן בהה"ק כתב ג"כ ב' הפירושים והמרדכי ב"ב דשנועו וכן הסו"ק הביא ב' דיעות דבנקוט ע"ע חקור לטובל כרש"י וגם במקום מגולה חפילו היכא דליכא ע"ע כר"ה ולכן חף שהכ"י הביא בקושיא לדעת רש"י ונמחני דהמים מקדימים מ"ה לא כתב גש"ע רק דעתו דחפילו בדיעבד לא עלתה עבילה וכן רמ"א ולכונן החמירו וא"כ אמרן ניקוט ונקמוך להחיר ואפילו בדיעבד וכ"ש מה שכתב הש"ך דנהגו לכחילה ולדעתו אין ספק אם נהגו לטובל במקוה שיש בו ע"ע היינו במקום שאין להם כי אם מקוה כזו והוא שעת הדחק שלא לעגן סמיכין על ע"ע הרמב"ם והראשית שהמים מקדימים כיון דחפילו לרש"י אין כאן חליצה חיסור דרבנן דהוי במיעוט הנוף ובנקוט שא"א להם במקוה אחרת אין חילוק בין עבילה או לטובל לכחילה הוי כדיעבד אבל במקום דאפשר לחזור ולטובל לכ"ש חפילו בדיעבד לא עלתה עבילה כדעת כל אלו הגדולים שהבאחי חף שהוא רק חיסור דרבנן כדמלינו בהרבה דינים באיסורי גדה דחז"ל כן לחומר חפילו בפלוגתא במילתא דרבנן וחפילו בשבתה ולא נעלה לפורן אחת דלכ"ע אינו חולץ כתב רמ"א בקע"ף כ' דטהגין לחזור ולטובל כ"ש ברין זה דלא תלינו מי שיחלוק בזה אלא הראשית לדעת י"א מסירושו במחני' וכ"ש דל"ש ברין זה לחלק בין עברה לילה או לא כמש"כ הש"ך שם ס"ק כ"ה דהה"א אינו חולץ חומר בעלמא משא"כ הכא דמדינא לריך עבילה ואני סמיה על הש"ך דשם בלפורן כיון דמלא דהראשית מחמיר כתב דל"ע להחיר חפילו בעברה לילה וחושש לדעת יחיד אם אפשר לחזור ולטובל והכא דכל הפוסקים כתבו להדיא דלדיכא עבילה אחרת כתב דנהגו להקל ואם מפני שכתב דדוקא ע"ע ה"ן חולץ משא"כ שאר ע"ע גם זה ליחא שהרי כתב הכ"ה דאין חנו בקיאלין מ"ה הוא ע"ע ה"ן ודבריו חלו חילו לא ככתבו לא היו ראויין להכתב:

וא"כ ר"ל דכוונת הש"ך דהפוסקים דמפרשים ההיא דנמל נשום בזה היינו משום דס"ל דמותר לטב בעיני' ונקי' הראשית שהמים מקדימים ונלמא רוב הפוסקים מפרשים הכי והם הגאונים והרי"ף והרמב"ם ופ"י יראים וקמ"ג ורשב"א ורא"ש ור"ה בשם ר"ה כ"ל דליחא דהמרדק בחוס' ורשב"א בתי' שבת והר"ן בשבת מוכח מדבריהם דלא מטעם זה נדו מפירש"י אלא משום דקשיא להו דהא אינו חולץ אלא ע"ע ה"ן ועוד דמיש נמל דנקט אבל משמע דמורי דאם ע"ע חולץ חקור לטובל בע"ע זולת לפירוש רמב"ם ורא"ש דס"ל דכיון דהמים מקדימים חפילו בע"ע ה"ן אינו חולץ אבל לשאר פוסקים י"ל דמורי דחולץ וכמש"כ הכ"ה לדעת הסמ"ג וא"כ לדין דאין חנו בקיאלין חולץ הכל וא"כ עכ"פ אין לנו הכרעה שהגאונים ורי"ף ור"ה ס"ל כרמב"ם ורא"ש דילמא ס"ל כקמ"ג ורא"ש ברורה לזה שהרי ס"י יראים בסי' קל"ב כ' להדיא דינא דרש"י דחקור לטובל בע"ע ואמ"י הכי כ' דיש מפרשים בנמל כרש"י משום ע"ע וליחא אלא טעמא משום ביעתותא וא"כ ח"ך נקיל בדבר שמפורש להדיא בראשונים ואחרונים דאמ"י בדיעבד לא עלתה עבילה באיסור חמור דע"כ הראשית ב"ב דף ק"ץ ב"ב ל"א ב"ב ו"ג כר"ה:

והנה כדי לעמוד על עיקר הדין לריכין חנו לברר דזה חלוי הכל בפירוש המשנה דמקוואות שהביא הראשית דליחא שם פ"ו הטביל בו את המטה ח"מ"ט שרגליה שוקעות בע"ע העבה עהורה מפני שהמים מקדימים ופ"י הרמב"ם ורא"ש בשתחב רגלי המטה בע"ע כבר קדמו המים ונדבק ברגלי המטה קודם שהגיע לטיט ואותן מים מחוברים למקום הילכך לא הוי חליצה וכ"כ הרמב"ם בפ"א מהלכות מקוואות הלכה י"ב ולפ"י בודאי דחפילו ע"ע ה"ן אינו חולץ וקושיא זד הקשה גם הר"ן על רש"י וכתב ר"ש לוור דהני מילי במטה דליכא סרקין אבל באדם חולץ לפי שהע"ע נכנס לו בין האלבעות ונדחק שם וכ"כ הראשית ח"ל יש אומרים דאין דין זה אלא בנטיה אבל רגלי האדם כיון שנכנס לו הע"ע בין אלבעותיו והוא מקוט דהוק אפשר שיהא חולץ ונראין דבריו עכ"ל והכ"ה כתב על זה דגם על זה קשה כיון דהמים מקדימים אין לחלק והניח בקושיא (והלח"מ ח"ך דהחשש הוא משום שעל שפת הנהר שנכנס בין אלבעותיו וזה קודם למים ונעלם ממנו שהם דברי הראשית שהביא הכ"ה ר"ש ונאמרים דחינו מקפיד אלא על ע"ע שנשפת הנהר שהוא שוה למים עכ"ל ר"ל מה שהוא בשפתו קודם ח"מ"ט המים) וכפי הנראה שכוונת הראשית ור"ן כיון דבין האלבעות מקוט דהוק וא"כ נקחע משם המים ונשאר הע"ע יבש או עכ"ס אינו טופח להטפוח ולכן לכולי עלמא לא מהני בזה מה שהמים מקדימים ונ"ל דזה נראה לדוחק לרבינו ב"י ולכן הביא בקושיא:

והנה דברי הרוקה הנוהים ביותר שכתב וז"ל הביאו הכ"ה בסי' ר"א בני ע"ע הנרוק הטביל בו את המטה כו' מפני שהמים מקדימין כו' כבר עלתה עבילה למטה במים מכאן שאשה לריכה ליתר שלא הטביל באגמים או במקוה שיש בו ע"ע עב סן השקע רגלה בע"ע עב שאין פרה שוחה ושוחה מהם ולא עלתה לה עבילה שהאשה מקפדת עכ"ל ודבריו תמוהים בקושיא הכ"ה וגם מהיכן נשמע דין זה:

אמנם כאלה לפירוש רמב"ם ורא"ש מה שפירשו במים מקדימין ודאי אין לחלק בין ע"ע ה"ן לשאר הטיט ומה שכתב הכ"ה דהר"ש ס"ל דדוקא לשאר ע"ע מהני קדמת המים משא"כ לטיט ה"ן וכתב שכן דעת רש"י לא זכינו להבין דבריו דמיש ע"ע ה"ן כיון דחמרינן דקדמו המים וכמו שכתב סב"י לדעת הראשית ואמ"ס בלמח המרדק בדברי ר"ש נ"ל דמפרש פירוש אחר דלא כרמב"ם ורא"ש ורא"ה שהרי הסמ"ג נמשך המיד אחר לשון הרמב"ם וכאן שינת מדבריו וכסב כלשון הר"ש והסמ"ג מפני שהמים מקדימין לחותן הגומות של כרעי המטה וכמ"ס ה"ן ח"ל חולץ אלא ע"ע ה"ן והיולדים עכ"ל וכ"כ הסמ"ג במ"ע סימן ר"ה דף קי"ז ע"א סמוך לקופו ונ"ל דכוונתם דבודאי לא מהני ונה שהיה המטה כבר בנוים קודם שנשקעו בע"ע דמאי הוי דעכ"ס בעינין שיהיה טופח להטפוח שיהיה חיסור ומאן ימור דהכי הוי וא"כ הוא דומה לטובל כל גופו ה"ן ואחר א' דלא מהני לו עבילה וחף דמירי בע"ע שאינו חולץ מאי מהני דדוקא כשטובל במים ויש עליו חליצה

שאינו מקפיד להמירן שהוא מפל לבשר ונחשטל נגד הבשר והוי כאלו כל גופו צמים חבל אם אינו עובד כולו ברעם אחת צמים לא מהני עבילה דאין עבילה להלאין ולכן כתב הר"ש שהמים מקדימין לגומות של כרעי המטה ר"ל סיכף כשהחילו רגלי המטה לשקוע בעיט ונעשה שם גומא יורד מים לשם ונחמלא הגומא צמים והוי שרדק וכתב וצמים הוטבלה אך עדיין קשה שהרי סיכף כשנגעו רגלי המטה בעיט נדבק צו וא"כ מאי מהני שיש מים בגומות הרי יש כאן הלילה על זה כתב ואין כאן הלילה דאין חולץ אלא עיט היון:

וְדָרְוּ ג"כ כוונת רוקח דאינו נחלק בין עיט עבה לעיט היון דגם עבה הוא חולץ אלא דמהניתיין בקט מטה דמקפיד ברגלי המטה אינו מקפיד בעינופו ולכן נקט מהניתיין דוקא מטה ומדלל כתב אדם ש"מ דבארס דמקפיד חולץ ומש"כ שהמים קודמין פ"י כבר עלתה עבילה להטה צמים אין כוונתו כפי"י רמב"ם ור"ש דא"כ גם הלילה אינו פוסל אלא ר"ל דאע"ג דהעיט אין ראוי לעבול צו כיון שאין פרה שוחה ושוחה וא"כ איך המטה עהורה נהי דאין מקפיד מ"מ עבילה צמים אין כאן ע"ז כתב שכבר עלתה עבילה צמים שבגומא שקדם וכנסק לשם חבל קדימת המים לא מהני דלל מקרי חיבור: **וְבִזְוָה** יובנו ג"כ כוונת רש"י ור"ן דס"ל ג"כ דאין קדימת המים מועלת להיות חיבור אלא כפי"י ר"ש ולא ק"ל ג"כ כקצרת רוקח לחלק דבמטה אינו מקפיד דמאי ופקקא אלא שחלקים צענין אחר דכיון דיש ג"כ מים בגומא ידוע דאז אין נדבק העיט בדבר אחר אלא ברגלי אדם שדחק שם ודאי נכנס עיט בין האלבעות וחולץ:

וְלַפִּי כיון דהר"ש וסג"ג ורוקח ור"ן מפרשים פירוש אחר צמים מקדימין וע"כ כל הפוסקים שאוסרים לעבול בעיט ק"ל כוונתייהו וכיון דקיי"ל דאין אנו בקיאים בין עיט לעיט ומכ"ש לפי מה דקיי"ל דכל שאין פרה שוחה ושוחה אינו ראוי לעבילה וכתב הרוקח דזה נקרא עיט עבה ונכנס בקדקי האלבעות א"כ אין לחלק ג"כ אם הוא רפס מטיט או מחול דמ"ש כיון שהוא עבה וכיון דאין לנו מי שיקיל אלא ארובה כל הפוסקים כתבו להדיא דאקור ולא עלתה לה עבילה ומהפוסקים שפרשים דגומל הוא מחמת ביעשותא אינו מוכרח שיהלכו על זה והש"ע ורמ"א קבעו כן לרינא בש"ע מי יוכל להקל ובלתי ספק מה שאמ"ע הש"ך שנהגו לעבול במקום עיט היינו במקום שאין להם מקוה אחר סמכינן על הרמב"ם ור"ש כפי פירושם במשנה דאפילו עיט היון לא מציק וכיון דא"א להם צענין אחר סמכינן אפילו לכתחלה אלא במקום דאפשר לחזור ולעבול או שיש מקוה אחרת באותה העיר הלילה להקל אפילו בדיעבד ולריק לחזור ולעבול:

יָד (כה) יִשְׂאֲרָהָּ נער אחד כבן ו' שנים נקשר נחש ממילא צביר שלו ועי"ז כפה הגיד ונרקב וכונעט שנפל כולו ונהרסא ע"י רופאים עד שחזר לבריאותו ולקח אשה והאשה טוענת שאינו יורה כחך כי יש לו נקב סמוך אל הכיכ ללד ההמים הגיד ומשם הזרע יולד והודה לדבריה וקיפר כל המאורע מה דינו של האיש:

תְּשׁוּבָה הנה לפי דעת הר"ש שהניא בש"ע א"ע ס"י ה' סעיף י' דאפי" על ידי חולי פסול פשיטא שהוא פסול אך לפי מה שהכריעו האחרונים שם דלא כרמב"ם דע"י חולי כשר ל"ע אם זה נקרא ע"י מעשה רשעא דוקא אם היה המעשה ע"י אדם פסול אלא מה שנעשה אחר כך ע"י חולי אף שהגרם היה ע"י מעשה כשר ומש"כ ברמב"ם ובש"ע או הכהו קוץ י"ל שהקוץ כרתו או נקבו אלא אם הכהו קוץ מכה בעלמא רק שמכה זו גרם לו חולי ועי"ז ניקב וכבר י"ל דכשר ונ"ל דפסול שהרי כ"י שם הרמב"ם וש"ע או שחלה מחמת גופו ובעלו כו' או שנוכד בהם שהין ומדלל כתב או שהלה גופו ובעלו כו' אע"כ דר"ל דדוקא חלה מחמת עלמו בלא שום מעשה אלא כל שנעשה צו חיה מעשה בין ע"י אדם ובין ע"י קוץ וכיוצא בו אע"פ שלא היה על ידי אדם פסול:

אֵךְ ל"ע מנ"ל לרמב"ם זה שהרי בגמרא דף ע"ה א"י להדיא לא יבא כו' ונאמר לא יבא כו' וא"כ י"ל דדוקא כשנכרי ע"י אדם ממש פסול אלא כל שלא נעשה ע"י אדם ממש אע"פ שנעשה ע"י מעשה כגון הכהו קוץ וכיוצא בו כשר ונ"ל שילא לרמב"ם זה מדברי ר"י אמר שמואל שם שאמר פלוט דכא בידי שמים כשר אמר רבא היינו דקרינן פלוט ולא הפלוט וי"ל ולמה לא אמר רבא הטעם כדאיחא שם צברייתא מדקמוך למוזר אע"כ דשמואל מוסיף על הצרייתא דל"ל אמר שמואל נמי כלשון הצרייתא פיר שלא נעשה על ידי אדם כשר אע"כ דשמואל ס"ל דל"ד ע"י מעשה [אדם אלא אפי" ע"י מעשה] בעלמא כגון קוץ פסול כיון שהמעשה לא היה ע"י שמים פסול והו' אינו מוכח מקמיכות דמוזר ולכן אמר רבא הטעם מדכתיב פלוט דדוקא ע"י מעשה שמים כשר ונ"ל דבזה י"ל מה שכתב רש"י כאן ע"י רעמים וברד ודקדקו מזה דע"י חולי פסול וברך כ"י כהב"ר ש"י להיפך ובה"ש דרש"י בא לכוונת דאע"ג דלשמואל ע"י מעשה פסול אלא על ידי מעשה שמים כגון רעמים וברד כשר ומכ"ש ע"י חולי שגא היה צו שום מעשה:

וְלַפִּי האיש הזה פסול בישראלית ואמנם אם יכול לעקוק צרמוות ולקחוס הנקב כשר כדאיחא בש"ע שם סעיף ד' וע"ש בב"ש ס"ק ה' דלמעלה מעטרה ל"ח שחא נקרעה אף עכ"פ כשתקטר יחזור לפסולו דק דל"ח שחא הקטר והא דאיחא בגמרא דף ע"ו דבגדול לא מהני סמימיה דהיקפולי ומקפל פרש"י לאחר שעלה ארובה חוזר ונקלף ל"ל דהיינו נמי בעטרה גופא כדאיחא שם בגמרא אהא דר"י א"ש אלא למעלה מעטרה אפי" בגדול ל"ח שתקטר ואמנם אע"כ אין כופין אותו להוליא כמש"כ הב"ש שם ס"ק ע' כיון דלדעת רש"י צניקב דפסול ר"ל הולד פסול דאינו מוליד אלא כשר ומכ"ש לפי מה שכתבו חוקי הביאו הב"ש שם דס"ל דניקב דפסול דוקא צניקב מעבר לעבר ואע"ג דלא קיי"ל בחוס' ומכ"ש ד"ל דדוקא כשהוא ללד נעלה של גיד אלא בתחיתו אף לחוס' כיון שהזרע שוחה דרך הנקב מודים מ"מ כיון שאינו מוכרח ונהלטרף דעת הר"ש ל"ע אם כופין להוליא:

וְאִמְנָם אם צאה מחמת עטנה בעינא חוטרה לירי מוזר באה"ע ס"י קניד דכופין להוליא ונכל מקום בודאי שמפרישין אותן וא"ל אם כן למה אין כופין להוליא ז"א דהאיקור תשמיש הוא חל עליה גם כן כרין ל"ח שבתורה דא' נשים כו' חייבין ואם כן היא לריכה להחמיר לרעת רוב הפוסקים שהוא פסול וא"כ אין מניעה החשמיש ממנו אלא מחמת ועיין באה"ע ס"י קי"ז בב"ש כק"ג מה שכ' בשם הר"ן כס"ג ברוחא ונחמת השמיש דאין כופין לו על הגט ונ"ו כופין אובה להפרידה ע"ש:

מן (כו) שאלה אם יש הישר שחתימה ישראלית עם נכרי בזמנה? שעונשין אם חונקין את אשה: צריכין לנו לברר ממקור הדין הנה לכאורה משמע דאף דלרעת רוב הפוסקים איסור יחוד עם הערוה הוא דאורייתא כמש"כ הי"ט ב בקדושין בקושו הכל מקום נראה ולינו איסור מן התורה אלא דוקא איש אחד עם הערוה כדילפינן מקרא כי יסיהך כו' בן אחד דבן מתייהר עם אמו אבל שאר הנשים אסורים ואם כן אינו אלא דומיא דאם עם בנה אבל איש אחד עם ב' נשים ולהיפך אינו אלא מדרבנן וכן מלאכה בחשוכה הוזהר יאיר כ"י ע"ג וכן משמע הקדושין פ"ח לא יתייהר איש א' עם ב' נשים ופריך בגמ' מ"ט תנא דב"א הואיל ונשים דעתן קלות ופריך מנה"מ אר"י כו' כי יסיהך כו' ואי איתא דאיש אחד עם שתי נשים ג"כ מדאורייתא אי"כ ואי פריך מאי עמא וכי דעינן עמם לגזיה"כ ואף ד"ל דהכי פריך דק"ד דאין זה יחוד וכן פרש"י שם מ"ט לא יתייהר כו' כמו שני הנשים עם אשה אחת מכל מקום לא נסתבר לומר דמשני שדעתן קלות מהיה דאורייתא דמנא ילפינן זה דהא אפילו על עיקר איסור יחוד לא מלינו בהדיא אלא ע"פ רמז מבי יסיהך וא"כ מה"ה דאפילו ב' נשים אינו דבאמת דז"א אלא מדרבנן ולכן פריך הס"ס ה"ט גזרו בזה יוהר מאשה אחת וכי הנשים ומשני לפי שדעתן קלות. ובזה י"ל דלכן לא פריך מההלה מנה"מ דק"ל בהמקשן דבאמת יחוד אינו אלא מדרבנן רק בחר דמשני מפני שדעתן קלות לא מסתבר למקשיל דאי עיקר איסור יחוד דרבנן לא הוה ליה למגזר כולי האי דקמי דלגזור יחוד גמור איש אחד עם אשה אחת אבל אם עיקר יחוד דאורייתא גזרו רבנן שפיר אפי' ב' נשים והנה עמא של יחוד י"ל או משום דהיישין שמה יבא עליה עלונק או י"ל דלזה לא חיישין דאם יאכס אזי היא חגלה ועכ"פ יקבל בובה או עונש ומתיירא מזה אלה דהחשש שמה התרלה לו ועיין בע"ז דף כ"ה ע"ב בחוקי ד"ה א"ב דמשמע דבירושלמי יש בזה פלוגתא ולכאורה נראה דהחשש משום חונק דהא אמרינן שם דף ל"ו באושה שעה של חמר ואמנון גזר דור על יחוד פנויה והא ההם באונק היה ואמנם לפ"ז הא ראמרי' בקדושין אשה שנעלה בעיר אין חוששין משום יחוד וכתב הרמב"ם והקמ"ג משום שאימה בעלה עליה ואי באונק ואי מהני אימה בעלה ומרש"י רכ' דמקחפי ובעל השתא ואי אין להוכיח ד"ל דר"ל דהבעל מסתמי שמה יבא הבעל אך מדקאמר משום דנשים דעתן קלות ופרש"י ושהיהן נוהות להחפתות משמע ודאי דדוקא החשש משום שחפתות ובאמת הכי משמע וקרא דילפינן כי יסיהך דמשמע דהטעם הוא משום הקמה ולפ"ז נ"ל דהא דגזר דור היינו משום שאם כבר היה האיסור יחוד אף בפנויה לא היה בא לידי אזהרה מעשה שהיה איסור לה להתייחד עם אמנון ולכן גזר ולפ"ז אלא לה היתר שכי הגאון מהו מאיר שיערין הכילו בחשו' היי ק"י ע"פ מה שכי הר"ן והמגיד בהיתר העומת בהמות בפונקאות של גוים בזמנה"ז דלא חשידי על הרביעה ואדרבה מכין ועונשין א"כ ה"ה לא חשידי אצוה ישראלית דהא מכין ועונשין צדיניהם ע"ז מלבד מה שהשיג הח"י עליו דעיקר הטעם הוא דהעומת בהמה משום דהוא דבר נחמה בעיניהם וע"ז כתב הרא"י שעונשין ומכין וא"כ לא רגילי כלל ולפי מה שכתבתי בלח"ה ליחא לובדיו דאף שידוע דאם יאכסו אשה בין ישראלית ובין נכריה מכין ועונשין אבל אם היא הבעל לו ברלון עכשיו בזמנה"ז הוא היתר גמור להם בין פנויה ובין א"א כידוע ואף שבזמן הגאון רמ"ש באמת כן ה"י דיניהם לשרוף הבעל יהודית אבל בזמנה"ז ידענו צדירות שאין נחשב להם לכזו ובלבד שחסיפ ברלון וא"כ אין כאן היחר כלל ומה שהוכיח מהא דאנו מתייהדין עם הנכרים אע"פ דאיסור מדינא מפני שחשודין עש"ד הוא האמת כמו שכי דלא חשידי עכשיו שהרי מכין ועונשין ומה שהקי' ח"י דהוי דבר שבמכין י"ל כמש"כ כל הפוסקים דגם בזה לא גזרו אלא במקומות שחשודין על ש"ד ודמין של ישראל היה להם כמים משא"כ היכא דלא חשידי אף בזמנם היה מותר כמש"כ כל הפוסקים לענין מו"מ ציוס אידם ונתקומות הרבה אבל בענין יחוד נשים אף דלא חיישין מכל מקום חיישין שמה חפתות וא"כ עכ"פ לא עדיפי טוב שנעכו"ם מיהודים פרילים דאשה אחת אפילו עם הרבה פרילים איסור:

מן (כו) שאלה אשה שנעלה בעיר באיזה ענין מותר להתייחד עמה: **תשובה** לפי מה שכתבנו בסנין הקודם דאין איסור יחוד דאורייתא אלא חד בחד והשאר מדרבנן לפ"ז יש לסמוך ע"פ הפוסקים שהביא רמ"א ודינו הכי דאשה שנעלה בעיר אף שמדעת רש"י נראה דק"ל דלכתחלה איסור כבר כ' רש"י ב"ש קדושין דרעת רוב המחברים כתוב' ורמב"ם וקמ"ג דאף לכתחלה מותר ואף שאיש א' עם אשה א' הוא דאורייתא וקלה יש לחוש לדעת רש"י מ"מ ב' הנשים אין להחמיר כלל דהא לדעת רמ"א אפי' אין בעלה בעיר מותר לכתחלה וה"ה באיש א' וכי נשים וא' מהן בעלה בעיר אין לחוש כלל אפי' לכתחלה:

ואמנם נ"ל דזה דוקא צדימה שררה אבל אם היא הולכת לבית אחר אע"פ שנעלה בעיר יש בה משום יחוד רבזה ל"ש דמסתמי ובעלה השתא אחי כיון דאינו יודע היכן היא ואמנם הא דאמרי' אימה בעלה עליה ל"ל דר"ל דמש"ה לא תזנה שמתירא שמה יבא הבעל בשעת ביאה דא"כ אם גם כן כמי יהא מותר רמ"ש אלא נ"ל דה"פ שהיא מתירא כשיבא הבעל וימלא שהיא מתייחדת עם איש שאינו גם כה יחסוד אופה דמסתמא זנחה דאל"כ מאי בעי איש נכרי גבה ושמה יחזור אופה ויודה לו האמת אבל בגם בו לא יהוש הבעל אם ימלא שהיא מתייחדת עמו וא"כ תזנה ג"כ דמסתמא מיירי ביחוד ממש דהיינו שהדלת מסוגר ולפ"ז כשנעלה נותן רשות להאשה ללכת לבית פלוני ודאי חיישין משום יחוד דאף שיהיה הדלת מסוגר והיא תזנה ויבא בעלה לא יעלה ע"ז לחקור כיון שברשות הלכה וכ"ש כשנעלה נותן לה רשות לדבר דבר סתר עם פלוני ולהקטיר הדלת ואיסור רבזה אין שייך אימה בעלה וכ"ל דאף דהתוס' הק' על רש"י דא"כ מאי מק' על ר"י דאמר שקולי דרגא מתוסי צדי ויהא בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד ולפ"ז כשנעלה נותן רשות להאשה ללכת לבית פלוני ודאי חיישין משום יחוד דאף שיהיה הדלת מסוגר והיא תזנה ויבא בעלה לא יעלה ע"ז לחקור כיון שברשות הלכה וכ"ש אבל כיון שאם בעיר אין בו יחוד דאורייתא להלקות אפי' אם הוא עמה ביחוד בחדר נעול אלא מדרבנן לכתחלה איסור א"כ ל"ש למגזר לשקול דרגא שמה יבא ילך וימתייחד עמה וא"כ לק"מ קו' חוס' ובזה נ"ל ג"כ למחן מה שהקי' רש"י על פרש"י דאין כ' רש"י בעלה בעיר א"כ משום יחוד להלקותו דהא בלח"ה אין מלקינן על היחוד בא"א ולפ"ז לק"מ דאין כוונת רש"י באמת להלקותו אלא כוונת רש"י דאין בו איסור דאורייתא להלקותו דהא דאין מלקינן היינו דרבנן חקנו כן לפטרה שלא לסוליא לנת:

יז (כה) שאלה כפתח פתוח לר"ה בלחה עגין חין צו יחוד :

תשובה לכאורה משמע דרוקא פתוח לר"ה ממש קאמר אבל כפתוח לחלר לא מהני שהרי אפילו מנוי השוכ מקום קתירה ור"ה לענין עומאה כדאי בטהרות פ"ז מ"ד ועוד שהרי אפילו אנשים מבחוץ ונשים מבפנים לא מהני וכן איפכא דחיישינן שמה ילא או יכנס אי לבית הנשים ומשמע לכאורה דר"ל אע"פ שאין הפתח שביניה' בעול חף ד"ל דמש"כ דש"י ואם ילא חין מהן חין זה יחוד דמקמפי שמה ילא אי מהן אחריו ר"ל שירלה ללאח וימלא הפתח בעול ו"ח פשטא דלישנא משמע שאפי' הפתח פתוח אקור ולכאורה משמע ודאמר ר"י שקולי דרגא נחומי בידי משמע דאם דר בעלי לא מהני פתח פתוח עכ"פ אם פתוח לחלר אם לא שנאמר דר"י היה דר ביחודי בחלר ול"ע :

ול"פ"ן לדעת רש"י כ"ש כשיש צ"י צתים זה כנגד זה לפי מה דאמר אב"י דאזלינן לחומרא לעולם חיישינן שמה יכנס אי מן האנשי' החילוניים לפנים חף שאין לו דרך לשם אעפ"כ חיישינן אי"כ הי"כ חף שאין לו דרך לשם לבית שכנגדו אקור ביחוד אם יש שם אפילו צ"י נשים לכ"ע או קטן או קטנה ודוקא בשעה שהם נעורים אבל לדעת הרמב"ם וכו"כ הטור והש"ע דדוקא בפירשה הוא דחוששין משום יחוד אבל כ"ז שלא פירשה ח"ה משום יחוד וא"כ ה"ה הכא לא חיישינן שמה יפרוש וכו"כ הב"י בהרי"ל לדעת רמב"ם לא חיישינן שמה הפרוש ואמנם חף לדעת רמב"ם י"ל דדוקא התם דיש הרבה אנשים והרבה נשים ואין כאן איקור אלא כפיפרוש אי אבל אם חין בכל בית אלא אי הוי יחוד ומסתברא דזה ליחא כיון שכ"ה בחדרו ולכן אם יש בבית שכנגדו פנוי דאינו אלא מדרבנן יש לסמוך על הרמב"ם אך כשהיא נדה היא בכלל עריות דדוקא בעל עם אשתו נדה מותר וא"כ הוי כולן דאורייתא בזמיה"ז שאין הפניות טובלות ול"ע :

יח (כט) שאלה ח' רך נשנים מה ואשתו נשאת זקוקה ליבם קטן ואפי' האשה אומר שהנח עדיין קטן הוא כי כן נודע לו ע"פ אפי' אפי' הוא מה דינו של האשה :

תשובה בעיקר הדין אם נחש לדעת הב"ח בקדושי קטן כבר העיד הרב בעל רבינו הזהב שכעשה מעשה בקהלנו בהסכמת הגאון החקיד זל"ה שלח לחוש לדעת הב"ח ואמנם זה אינו מספיק לענינו שהרי ה"ל לנו שאפשר דגם בשעת קדושין היה גדול ויש שר"ל להחיר כיון שראינו שהוא עלמנו החזיק א"ע לקטן שהרי ידענו שלא הניח השילין ואל"ל אהנוקי' איחנס מחולי מעיים וכח"ע דבדר שאין צו טורח ל"ש למימר הב"י כה"כ ח"ו בכחובות ע"ז ועוד דא"ך שייך אהנוקי' בכל ו"ס זחזוקי' אי"כ ברשיעי לא מחזיקין וכ"ז אינו כלום לענ"ד דע"כ הא המחולקין בגמרא אם השלין מדוכן וכן מתרומה ליוחסין וחף דקיי"ל סוקלין על החזקה ול"ל דהיינו באמת במקום חזקה גמורה סוקלין ואמנם פליגי אם דברים הללו מספיקין להחזיק בשביל זה וכדאיחא בכחובות כ"ד דאפי' לה"ד מעלין מני"כ ואפי' מתרומה לא חף שהיא במיתה וכדאיחא התם זה גרען אפילו מני"כ דעובר בעשה בקום עשה וכאן בעול חפילין הוא בשב ווא"ס וי"ל שעושה להנאחו כדי שיאמרו שהוא קטן חריף וכיון שאנו רואים שאפילו האמוראים היו מקופקים באיזה דבר הוא בראו להחזיק מני"כ ח"ד נסמוך על דבר כזה :

דהנה הרמ"א בק"י מ"ג כי ק"י אם הם גדולים או קטנים הוי ספק קדושין ע"ש והנה פשטא דלישנא משמע דפקק ומני דאפי' יש לנו ק"י ג"כ אם הגיע לכלל שנותיו ואפי' הוי ק"י אבל ד"ה לא משמע הכי שהביא שם דברי תשו' הרא"ש בהגיע לשנותיו חף ה"ה ח"ה הביא שערות ע"ש ומשמע וראי דדברי הרמ"א בהנהגה ש"ע הוא בנוי על דבריו שבד"ה וא"כ משמע דדוקא בסגיש לשנותיו הוי ק"י קדושין אבל אם אנו מקופקים גם בשנים חין לנו ראי' להחמיר מהנהגה זו :

ומעבשין נחקור אם שייך לומר מעמידין אורו על חזקה שעדיין הוא קטן שהרי בודאי קטן היה ואמנם מתחלה לריכין אנו לראות דאף בודאי מעמידין דבר על חזקה אפילו במילי דאישות כדאי' במקומה הרבה מ"ח אם אנו מחמירין במילי דאישות או לא :

דב"ש בק"י מ"ז סעיף ב' כתב אע"ג דברי ודאי מוקמי' בחזקה אביו בק"י ג' מילי דאישות שאני וכ' והוא דעה י"א שבר"ן בכחובות פ"ב הביאו הב"י סימון ג' אבל לדעה אי בר"ן וכו"כ הסוק' בכחובות וקדושין גבי ינאי מלכא דדוקא לתרומה דרבנן אמרי' שרי ודאי דשרי אבל ליוחסין וכן תרומה דאורייתא אקור ולפ"ז חין חילוק בין אישות לשאר איקורין והב"ש אזיל לשיטתו שכי' בק"י ב' ג' דדעת המחבר ורמ"א דליחוס ישראל מחמירין דאפי' ע"א לא מהני ע"ש וחף ל"ע שהרי בק"י ל"ז ב' דע"א מהני באישות ועכ"פ זו היא מחלוקת ישנה ומן המנסב משמע דלא מחמירין דמחזיקין כל המשפחות בחזקה כשרות ועיין בק"י בית מאיר בק"י ב' ג' :

דהנה מרכס המחבר בק"י ג' סעיף ז' ה"ה בחזקה אביו חזו כלשון רמב"ם וזוהי הוכיה הב"ש דדעות המחבר כרמב"ם דדוקא לתרומה דרבנן מעלין וא"כ חין חילוק בין אישות לשאר איקורין בדמשמע בחוק' ימות ס"ח ד"ה רישא דדוקא לכהונה לא אזלינן כתר חזקה משמע אבל ליוחסין ישראל כל מוקמינן החזקה וכו"ה בחוק' כחובות ע' וכדף כ"ג ד"ה רישא ורי"ק תרזייהו וכו"כ הב"ש בק"י מ"ז בזרק לה קדושין וע"א אומר קרוב לה כו' דמוקמינן החזקה פנוי רק משום דידעינן שזרק לה קדושין ואם כן אמרע חזקה ולכן לא הנשא לכהנלה ועיין בהשנות מהרי"ט ח"א ק"י י"א דמשמע ג"כ דגם באישות אזלי' בקר חזקה :

ולכאורה מוכח להיפך שהרי המחבר בקימון מ"ז סעיף ג' בה"ל לגבי חר כתב דלא חסא לכתחלה וב"ד בק"י ל"ע סעיף ע"ז וי"ז ב' דחד לגבי חר מוקמינן הנהמה על חזקה אלא דמהמירי' באישו' ובאמת לק"מ דע"כ התם מיירי בענין שלא ידעינן כלל מריעותא רק ע"י העדים המכחישים ולכן מוקמי' הנהמה החזקה וה"כ גבי קדושין כמש"כ בהרי"ל הב"ש ס"ק ו' דאל"כ ק' דאי"כ מוכח ע"כ דהמחבר ס"ל אפילו בילחא מחזקה מחזקה מחזקה שהרי בודאי סריכא הוי ק"י מחיים וה"ל לרמ"א להגיה שם דלשיטתו בקימון ב' אקור אע"כ דמיירי דלא ידעינן חין משום ריעותא רק על פי העדים המכחישים זל"ז ואין בעדותם כלום כדאי' בק"י מ"ז וצ"ד ב"ד וצ"ד שם ובזה א"ש נמי מה שחמה הפ"ה על הש"ך שכי' ב"ד ק"י ג' דבספק השקול לא אזלינן בהר חזקה ולמה ולא כתב הש"ך בהך דס"י ל"ע לחומר ולפ"ז לק"מ דדוקא אם ידעינן מריעותא וא"כ יש ס' בזה כ"ה הש"ך לדעת רשב"א ורי' יונה להחמיר משא"כ בק"י ל"ע דלא ידעינן חין משום ריעותא רק ע"פ העדים המכחישים זל"ז וא"ך

כאן ריעותא כלל ומה שכתב הפ"ח צ"ל קיון כ"ע והוכיח מרמז"ס הלכו' שגנוח דס"ל דע"א בהכחשה
הוי ס' דאורייתא לא הבינותי כלל דהרמז"ס מיידי שס מליקבע איסורי כהש"כ הראב"ד והכ"מ שהיה
סס החיכה של הלב כורחי וכן הנא על א"א ש"א חמר מח כו' או בסי גרושין דהסס הוי בחזקה א"א
ואם לאו משום דחז"ה דייקה ומנכבא מרע לחזקה א"א הוי חייב חטאת כרא"י בחוספות יבמות וכחובות
כ"ע והיכא דלא לחזק לא הימר ולא איסור נשאר בסי' כדאיתא בסי' קכ"ז אבל בחזקה הימר לכ"ע
י"ל דע"א בהכחשה לא כלום:

ועיני' נב"ש כ"ע שבי דדעת רובין ורשב"א דאף בזה לא חנשא חפשי דס"ל רכת א' המכחישים
הוי ס' ודלא כש"ך צ"ל ק"י קכ"ז שכתב בשם רשב"א להיפך ורשב"א אזיל לשיעורו בכל איסורין דס"ל
דלא מוקמינן לחזקה ועיין בשער ר"ח סימן ע"ז או חפשי דס"ל באמת דאיכות חנוירא ואין להביא
ראיה מהא דכתב בד"מ סימן כ' בגולד ריעותא מחיים והביא ראיה מחוס' די אהין ש"מ דשוין הן ז"א
דביבמות מיידי מדין יבנה לשוק וזה חפשי לא מקרי דבר שבערוה משא"כ ס' קטן או מיאון דהוי דבר
שבערוה דמותרם לאביו וקרוביו:

ומעתה כיון דלדעת החוספות ומשמע דכן דעת המהר"ר דל"ש בין איסורין לחיבות ונפ"ז נחקר
מה דינו של ס' קטן נשאר איסורין כגון קטן שלא נודע לנו אם הגיע לשנים והוא קלח חולה אם
חייב להפענוח ביה"כ או שנאמר דמה"ס אינו חייב דמעמידין בחזקה:

ודנה ביבמות ס"ח בחוק' ר"ה רישא כ' דדוקא אם הוא עכשיו בן ע' אזלינן במר השאח דכבר
אימר חזקה קטנות שלו משא"כ כשעדיין הוא בספק מוקמינן לחזקה קטן וס' בן ע' פסול שבה על
כהנת מותרם לחבול במרומה ומשוע דאפי' במרומה דאורייתא שרי דהא קו' החוס' להוכיח דמוקמינן
לחזקה לענין מרומה מחרי ומרי ונא"י קו' דהא בתרי ותרי לא שרי רק במרומה דרבנן והבא י"ל דמיידי
ממרומה דאורייתא א"י משמע דדעת החוס' אפי' במרומה דאורייתא ואף ש"ל דחוס' מתרלים דאם הוא
בן ע' לפנינו חסורם אפילו במרומה דרבנן מכל מקום הא כולה מחנ"י מיידי ממרומה דאורייתא כמו
שדקדקו סוס' דבמרומה דאורייתא מיידי ככולי מחנ"י וכוד דדוקא בתרי ותרי ס"ל לחוס' דהוי ס' דרבנן
אבל בכל ס' השקול שיטת החוס' דאוקמי' לחזקה כמו שכתבתי בכללי חזקה סימן ע"ו וכן משמע
צ"ע יבמות שלא חילק בין מרומה דאורייתא לרבנן סן אמת שהנ"י כסב ולא מוקמינן לחזקה ול"ל
דדעתו כרשב"א דבכל איסורין לא מוקמינן לחזקה:

ואמנם י"ל דקו' החוספות נוקמי לרידי' בחזקה קטן ונוקמי לרידה בחזקה כשרות ומרלו דכיון
שהוא עכשיו ודאי בן ע' אימר חזקה ויל"ד דהחוס' הקטן מהחזקה שניהם ומתרלים רק על חזקה
ואם זה חלוי בזה א"כ למה הזכירו כלל בקושייהם חזקה כיון דסלוי זה בזה ואמנם באמת קו' חוס'
מחזקה ל"ל שהרי הוי חזקה בעשוי להשתנות ועיין בשער רוב וחזקה ק"י י"א ובהשגחה ר"ן סימן
ס"ו ואין זה חזקה כלל וגם מה שהק' חוספות מחזקה אינו מוכן שהרי ודאי אחר חזקה שבודאי
נבעלה ולכן כ"ל דקו' חוספות לשיטתם דס"ל דהיכא דיש ריעותא ברורה רק דנוכל לומר דאש"כ אינו
ריעותא אוקמינן לחזקה עיין גם ס' ע' באריכות וא"כ עיקר קו' חוספות מהחזקה כיון שיש לה חזקה
כשרות ונוכל לומר שהוא עדיין קטן וא"כ הכריח חזקה אוחנו לומר שע"כ עדיין קטן הוא כרי שלא
סמור חזקה ועיין בחוספות כחובות דף ע' ועיין בשער רוב וחזקה ס"י ע"ז וע"ז מתרלים שפיר כיון
שהוא לפנינו בן ע' א"כ ליכא למימר גבי' להעמיד לחזקה ור"ן שבודאי נבעלה הרי כורחי אחר
חזקה וע"ש ס"י כ"ה אבל כשהוא עדיין ס' בן ע' אזי שפיר אמרי' להעמיד בחזקה כשרות שלה
ואמרי' שאין זה ריעותא כלל ואף שחזקה עשוי להשתנות מ"מ חזקה כשרות שלה מכריח אוחנו לומר
שעדיין היא כשרה ובעילה זו אינה ריעותא כלל אבל כשהוא לפנינו בן ע' מחזיקין מחזק' לזמן לחרומה
לכ"ע ע"ש ס"י ל' ועיין בחשו' מהרי"ט ס"א סימן י"ה דנבדח משמע מדבריו ובסי' מ"א כ"כ בהדיא
ומפרש כן בכונת החוספות כמו שכתבתי וכ"ה שכוונתי לרעתו ולפ"ז י"ל לנו בסי' קטן ביו"כ דחייב
להפענוח חס' דאורייתא דחזקה עשוי להשתנות:

ואמנם ספק קטן שקידש אשה ועדיין הוא בספק זה הא עובד לחוס' הנ"ל דמוקמינן לחזקה
שהיא פנויה ואמרינן שהוא קטן אף שהוא עשוי להשתנות מכל מקום חזקה פנויה שלה מכריח אוחנו
לומר שהוא קטן כמו שהקשו חוספות בהדיא ואין זה דומה לספק קרוב לה דקיימא לן בסימן מ"ז
והוא בכחובות כ"ג דגם החוספות מודה דלא חנשא על כל פנים לבחילה בשאני החס דליכא למימר
אין כאן ריעותא כלל כיון שעל כל פנים זרק לה קירושין כורחי כמו שכתבו חוספות סס להדיא מה
שאין בן הכא דנוכל לומר שאין כאן ריעותא כלל דמאי איכפה לן בקידושי קטן דומיא קושית החוס'
בבעילה קטן ספק בן השעה וכבר כתבנו סס באריכות סימן י"ז דזה גרע חספק שיה פרועה דהסס
החזקה באשה והספק בדבר אחר ואין יכריח חזקה פנויה דאשה שדבר זה אינו שיה פרועה וכמו
שכתבו האחרונים בחיקו דלא מוקמינן לחזקה מהאי עממא מה שאין בן הכא שהספק הוא באשה אם
נבעלה לפסול וכן אם נתקדשה אמרינן שהיה קטן ונשאר בחזקה הן אמת שכ"כנו שס להר"ן אף
דנאיסורי נדה כתב בהדיא ריש פרק המפלת דמוקמינן לחזקה אף על פי כן בספק קידושין מספקא
ליה דיש לומר השאח דאימר מה שאין בן צדה שהחזקה סותר להספק סותר לחזקה ע"י
סס בצבירות אניתיות והכרחיות מכל מקום לשיטת החוספות בהדיא דגם ספק קטן מוקמינן לחזקה
ומדברי רמ"א בסימן מ"ג אין ראיה כלל דמיידי דעכשיו הוא גדול לפנינו כדמוכח בד"מ שהוליא הגנה
זו מהשגחה רא"ש דמיידי בגדול לפנינו ולפי מה דקיימא לן ביורה דיעה סימן ל' דבמקום דנוכל לומר
שאין כאן ריעותא כלל מוקמינן לחזקה ואם בן הכא ננוי והא דכתב רמ"א בסימן קכ"ה סעיף י"ד
ספק אם הגיע לשנת שנים עשר או לא אזלינן לחומרא זה קאי על מה שכתב המחבר סס שהביאה
סימנין בחוק' שנים עשר ועודן סס לאחר שגולד הספק אם הוא לאחר שנים עשר ואנו מקושים שמה
הוא שומא על זה כתב רמ"א להחמיר כדעת המגיד דיותר מקביר לומר שהם סימנים וכבר הגיע
לשנים עשר דזה שכיח ומלוי כמו שכתב סס הנ"ש אמת שנתם כש"ע הוא מרשב"א כתב דהוא עשות
רק שהוא מדברי המגיד:

ואמנם מלינו להרשב"א הכ"ה בסימן קכ"ה בהשגחה ס"י חלק תרי"ז שהביאו גם בן הפ"ח
צ"ל סימן ק"י שמחמיר אפילו במקום ספק ספיקא שכתב בקענה שכתבקה ולא מלאו סימנים דיש ספק

ספיקא שמה לא הגיעה לשנותיה ואם תמלא לומר הגיעה שמה לא הביאה שערות וכח דיש להתיישב בדבר הרי דאפילו בספק ספיקא לא החיר:

ואמנם מה שנסתפק הרשב"א להחיר בספק ספיקא נעלם ממנו שהרי בכל איקורין אנו מחירין בספק ספיקא והנה הפ"ח סימן ק"י והב"ש בקיוון קנ"ה כתב דעמו משום דשם אונס חד הוא ולפי זה כיון שהכ"פ הוכיח דהרשב"א גופיה ל"ל שם אונס חד הוא והונ"י העלה גם כן דלא איכפה לן בשם אחר ואזי כתבתי כההוכחה בעורות ואמיתיות דכל היכא דאיכא שני מיני מליאות הוי ספק ספיקא ואם כן הכא נמי יש להקל ואזי לא זכיתי כלל להבין דברי הפ"ח בקיוון ק"י דודאי דברי מהר"א לדעמי אין להם ביאור אחר שכתב שהיה דעמו לומר שם אונס חד כמו שהבינו האחרונים וכתב שהביא לו ראיה דשפיר מיקרי ספק ספיקא וקנינא ליה דאם הוא רק שני מליאות הוי שפיר ספק ספיקא וכך מהרש"י דברי הפ"ח שם וא"כ למה נכנס בפירוש דחוקה לפרש דהרשב"א כתב דיש להתיישב משום דקנינא ליה דשם אונס חד כמו שקברו האחרונים ולכן הקשה על מהר"א וכתבנו לדעת הרשב"א ודאי גם כן קנינא ליה דלא שייך בזה שם אונס חד ומה שכתב שיש להתיישב הוא כמו שנכתב אם ירצה השם ובספר בית מאיר קיוון קנ"ה קע"ף י"ד כתב דכיון דאם לא הגיע לשנים גם נדריו אינן כלום ואם כן אחר מהיר יותר מהכירו ולא הוי שם אחר:

הדרך אחד יש לומר דרשב"א מסופק בהא דאמרינן בנדה חזקה כיון שהגיעה לכלל שנותיה ודאי הביאה סימני ונדאי משמע דחזקה זו היא בכל חזקות שנש"ס ואין שייך בזה ספק ואם כן איך נימא שמה לא הגיעה ואם תמלא לומר הגיעה שמה לא הביאה סימנים דכיון שהגיעה לכלל שנותיה הוה אמרינן חזקה שהביאה סימנים ונשרו וכל מקום דאמרינן חזקה אין כאן ספק כלל ועדיף בזה מרוב דעל כל פנים יש להסתפק במיעוט כמו שהארכתי בשער ר"ח סימן ו':

הדרך השני יש לומר לשיטת השופקים וספק ספיקא לריד שיהפך וכאן אינו מחפך דאיך חומר אם תמלא לומר הביאו סימנים ור"ל סימנים ממש ולא שומא ואיך חומר שמה לא הגיעה לשנים דכיון דאמרינן שהם סימנים ולא שומא ע"כ ל"ל שכבר הגיעה לשנים:

ואמנם כבר הרבה הגאון מהור"ר רפאל להוכיח בתשובה דחזקה זו דבנא אינה כחזקות שנש"ס אלא רק להומרא אמרינן חזקה זו ואם כן יש להקל מטעם ספק ספיקא:

ואם מטעם שאינו מחפך י"ל שהרי הפ"ח האריך להוכיח מכה"ה מקומות כרשב"א דאין לריד להסתפק ולפי זה לכאורה ספרי אהר"י האף שיש לומר שחשונה זו כהרשב"א קודם שכתבישב שאין לריד להסתפק ואונס אין לריד בזה כי המעיין יראה דכל מה שהביא הפ"ח בשם רשב"א לכולם יש חזקה הימר קרבא חלויה ודרוסה יש חזקה הימר לבהמה וערימה שנפלה במים יש לה חזקה הימר שלא היה חונן ופירות שהחליעו שהביא הש"ך בשם רשב"א היה להם חזקה שקודם שנברא המולעט לא היו מחולעים ונבינות יש לחלב חזקה שלא היה בו חלב עמא וכלי נכרים היה להם חזקה כשהיו חדשים ובלאו הכי אינו מובן דשפיר יש להסתפק עיין היעבי ואם כן שפיר י"ל דאף דהרשב"א קנינא ליה בחזקה הימר אין לריד להסתפק אבל בקטנה שהיה לה ארובה חזקה איקור על כל פנים מורכבן שהרי חקנו לה קדושין ולכן כתב הרשב"א שלריך להתיישב מה שאין כן בנידון דידן דארובה היא בחזקה פנויה שהרי אם אמרינן שהיה קטן אין בקידושו כלום ועדיין היא פנויה י"ל שפיר דגם הרשב"א מורה דאמרינן ספק ספיקא ועוד שהרי לפי מה שכתב הש"ך בכללי ק"ס אין לריד כאן שיהפך דאיך תחיל לומר שמה הביא סימנים וא"כ כבר החזקה אומה בגרול דבקטן אינו אלא שומא ועל כרחך לריד להסתכל אם הגיע לשנים והוי שפיר ספק ספיקא ומכל שכן לפי מה שכתב הכ"פ דכך הוא מורה וכן בדבר דאיחזק לאיקור דספיקא לכולי עלווא אקור מן התורה לריד שיהפך ובמקום דלא איחזק לאיקור אין לריד שיהפך ואם כן אף אם נימא דכאן לא מקרי חזקה הימר מכל מקום גם חזקה איקור נודאי אין כאן דהא בקיוון ל"ז בילא קול אם היה ספק קטן ונבטלין קלא עיין שם צ"ש ובהדיא איחא ברמב"ם הלכות שגנוח פ' דספק קדושין מקרי לא אחזק איקור ואם כן י"ל דהרשב"א לשיטתו דקנינא ליה דספק הוי לחומרא מדאורייתא כתב שפיר דיש להתיישב אבל לפי מה שהכריעו האחרונים והכ"פ כתב שכך הוא מורה וכן דברר שאין לו חזקה לא לאיקור ולא להימר כיון שהאחרונים הכריעו ברמב"ם דכל ספק רחמנא שרי ועוד דרשב"א חזיל לשיטתו בכל ספק השקול אבל לשיטת החוספות דמקמינן אחזקה אפשר דיש להקל במקום עיגון או בהולאות מרובה ליבס כהכרעת הש"ך בקיוון כ':

ואם עד אחר מעיד שהוא קטן לריד עיין אם מהני ולא מטעם עד אחר ביבמה דאפשר דזה נרע אפילו מניחין בן עיין שם בח"מ ובכ"ש אלא מטעם דעד אחר נאמן באיקורין היכא דלא אחזק איקורא עיין ב"י סימן קכ"ז ומשמע מהוספות גיטין ב' דאפילו בדבר שבערות מהני ומחידושי רשב"א ריש גיטין משמע הכי ביותר שהרי הרשב"א כתב דהיא ועוד קאמר ואף על פי כן כתב דלא היה לריד להגמרא לומר כן אלא כמו שכתבו הוספות מוכח דקנינא ליה דמהני וכן כתב רמב"ן בהדיא הביאו הר"ן בפרק התקבל גבי האומר לשלומו לא וקדש לי אשה אך מר"ן בח"י גיטין משמע דבערות לא מהני וכן כתב בהדיא בפרק המקבל שם אף שהראיה שהביא לריד עיין דגזנחה אשכך היא בחזקה הימר ולכלי עלמא לא מהני עד אחר ועוד שהר"ן כתב בשני מקוונות דעד אחר ומהני עיין בח"ע סימן ל"ז קע"ף כ"א הביאו הב"ש ושם קע"ף כ"ד הביאו הרמ"א ועיין שם צ"ש ס"ק כ' וכן כתב מהר"א ע"ה דהמשמע מדברי הנ"י בשם ריטב"א הביאו הש"ך ב"י סימן קכ"ז ס"ק י"ד דעד אחר לא מהני ז"א כי המעיין בנ"י באשה רבה מצוה דריענ"א קנינא ליה דנע"א אפילו אחזק איקורא מיהמן ובהההה כתב דבערות לא מהימן אבל בלא אחזק לא מידי כלל:

והא"ר י"י עיני ומלחתי בהרי"ף ד' לעונכורג שרש ע"ב דף ל' שכתב בהדיא דעד אחר בערות היכא דלא אחזק איקורא נאמן וכדאי הוא לקמוך עליו:

ובצאתי נכ"ש סימן ל"ז ס"ק ר' שכתב כתב הרמב"ם כל שהיא ספק בוגרת בין קדשה אביה לבדו בין שקדשה היא עלמה הרי זו מקודשת מספק וי"ל דהרמב"ם מיירי בספק אם היא בת ששה חדשים ולספק זה לא מהני חזקה פנויה כמו בכל ספק קדושין עכ"ל ולא זכיתי להבין כלל דמ"ש מספק קרוב לה ולריד עיין ועיין בשער חזקה בקיוון י"ע כתבתי שדבריו נכונים על כל פנים נראה

כי להקל במקום עיגון אך נחמתי מצורע שיסכימו על זה עוד שלשה מפורסמים להוראה וגם שיכניס על זה הגאון בעל בית מאיר וא"ל בעלה דעתי: וע"ז השיב לי הגאון בעל בית מאיר באריכות להוכיח דאין זה ספק ספיקא מכה חזקה דרנח דהוא חזקה בכל הש"ס בלא ספק ובעד אחר שיעיד שהוא בודאי קטן דעמו כועה שהוא כאמן והנה אחר שהוללות הדפוס קשה עלי לכן השמטתי:

תשובה שניה להגאון הנ"ל:

(ב) הנה הגאון נר"ו שדי נרגא ברברי שכתבתי בשם הגאון ר' רפאל דחזקה דרנח אינו חלל לחומרא וכדאמרינן בהדיא בגמרא למיחוינן אבל לא לחליה והכי קיימא לן בש"ע סימן קנ"ה ועל זה השיב לי הגאון דלפי זה הא דקיימא לן שם דבסתמא בלא דרקה אם ממה אסור בקרובותיה ואשילו בלא בעל ואמאי הא הוי קד"ר ולקולא חלל על כרחך דחזקה גמורה היא ע"כ והנה באמת לרעמי גס דין זה אינו מוכרע ואינו מנואר בהדיא ולשון הטור והמהר"ר שכתבו אינה יכולה למאן ולא כחכו דאסור בקרובותיה אפשר דרק לכחלה. וגם דין זה דספק ספיקא נגד חזקה הרי הרמ"א בסיומן ק"י והסכימו הפ"ח והכו"פ דאשילו במקום שפוזר להחזקה והכו"פ הביא דעת הרמב"ד דאש"י ספק ספיקא נגד רוב מהני וכל שכן נגד חזקה בפרק ע"י מהלכות טוונחת מה הלכה י"א והגאון בעל ק"ט הקשה על כלל זה מהא דנרה כ"ע דנבעיה לר"מ באיש ואשה שהעילו דהוי ספק ספיקא ופליגי ר"י ור"ל אם מטהר ר"מ והא לעיל דף י"ד מסקינן דר"מ מעמא משום נרה ונשים דחזקה דמיא מן המקור ואפילו הכי איך סלקא דעתך דר"מ מטהר בספק ספיקא והא קוטר לחזקה ואני אומר אדרבה משם ראייה שהרי מבעיה שם לר"מ בספק ספיקא מאי אמר ואמרינן ח"ס כיון דאר"מ חתמו מן האשה ופרש"י מדקחני חזקה חלמא לא מספקא ליה הרי בהדיא לר"מ דבמקום חזקה לא שייך ספק ספיקא ואף דלא קיימא לן בר"ש מכל מקום דבבבא זו לא מלינו שום מחלוקה ולרעמי הוא ראייה גמורה וכן ספק שונא שלא בהרגשה כיון שהחזקה קוטר דחזקה דם בהרגשה וכן ספק מן העליה שחזקה דם מן המקור והיכא דספק ספיקא קוטר להחזקה לכולי עלמא לא אמרינן חזקה וקושיית הס"ע כ"ל דהא איחא שם בדף י"ד לחד ליטנא דר"מ משום כהם ונמאח ולא סבירא ליה חזקה דנשים מן המקור ולכן נחלקו ר"י ור"ל בספק ספיקא אליבא דר"מ ועיין בשער הקבוע סיומן כ"ה הארכתי בזה:

ואמנם אף לפ"ז מ"ו לא מוכח דחזקה דרנח הוא חזקה נמש דכבר כתבתי בשער רי"ח סיומן כ"א ברמיזה גמורה דאף באיסור דרבנן במקום דשייך בדיקה ואין לא בקיחין אזלינן לחומרא וכ"כ המל"מ פ"ד מהלכות בכורות והביא ראייה ממקדיר ונוגליד בס"י ק"ץ ולפ"ז אף שיכולין לרקדק דבאמת בלא בעל ולא בדק יכולה למאן וכ"מ מרמב"ם פרק י"א מהלכות גרושין הלכה ד' וכדמשמע להדיא מרברי המ"מ ואף שהלח"מ שם דהק ונאור ברברי רמב"ם וכל המעיין יראה דליחא וכ"מ נר"י פ' ב"ש שכתב אבל בק' דרבנן בדקינן אי משכחינן כו' ואי לא נשכחינן כו' ומדלא כתב בקילור אי לא משכחינן משמע דוקא אי נשכחינן וכן משמע מרמב"ם ב"ב קכ"ו ד"ה ולמיחוינן שכתב אם הביאה שערות לא תמאן משמע דוקא בגמלא וכן נשמע נח"י ר"ן נדה שהק' ל"ל לרנח לוונר חזקה למיחוינן בתשטא בעלמא קמי ונאי קו' דאחא לאשנוועינן דאשילו בסתמא ולא בעיל אינה ממאנת דע"כ רנח מיירי בלא בעל דאל"כ מאי אירי דאל"כ בדיקה אדרבה לא נהני בדיקה אליבא דהל' אך כיון שהתוספות שם בב"ב ד"ה ולגרושין כתבו שהדיא דאפילו בסתמא אי למאן וכ"פ הטור והש"ע מי יכניס ראשו להקל:

ומ"מ לא מוכח מזה דחזקה דרנח הוא כודאי דאף דאם נינח דאינה חלל ס' מ"מ אף בסתמא אי לונאן דכל דהקון רבנן כדאורייהא היקון כיון דחקינן חכמים בדיקה והיא בחזקה איסור דרבנן כי היכי דבדאורייהא אשילו נאבדה בלא בדיקה איסור ה"ה בדרבנן וע"כ לא פליגי הפוסקים בחזקה איסור דברייהם (ובאמת הוא ב' הידולים בהוספות פסקים דף ע' ד"ה בהמה אוכלת וע"ש בפ"ש") חלל היכא דל"ש בדיקה אבל בחזקה איסור דשייך בדיקה ונאבד וה"ה הכא אם ממה בלא בדיקה ל"א ס' דרבנן להקל ובזה לק"מ השגת הגאון רשפיר י"ל דחזקה דרנח אינו חלל ס' ומלינו כה"ג דאש"ג דאמרו חזקה אינו חלל מדרבנן פסקים ע' חזקה על חבר ע"ש רש"י ד"ה ואנ"א וכמה רב חילי דהגאון ר' רפאל שכתב דה"ה זה בזה וא"כ לפי מסקנתו דחזקה דרנח אינו חלל ס' וא"כ לרידיה בסתמא ולא בעל יכולה למאן ונדבריו ההוספות בב"ב קוטר"ס זה אם זה דלפי מה שהוכיחו ההוספות ד"ה בודקין ס"ל דחזקה דרנח אינו חלל ס' ונד"ה לגרושין כתבו דבסתמא ולא בעל אי לונאן וגם הוא נגד תוספות והטור והמהר"ר ולפי מה שכתבתי לק"מ דאף דהתוספות ס"ל דחזקה דרנח אינו חלל ס' מ"מ בלא בעל אי לונאן דכל דהקון רבנן כו':

והנה באמת נראה מרעת הר"ש בהשגה (ועיין בר"ש בקדושין פ' האומ' סימן ע') הביאו הכ"י בסיומן מ"ג וז"ל אש"ג דאמר רנח חזקה ה"מ למיחוינן כלומר להומרא מחזיקין לה בגדולה ואינה ממאנת אבל לחליה בע"י בדיקה ולא ס' כיין לחזקה מ"מ היכא דבדקוה ונמלאה גדולה מחזיקין לה בגדולה משמע שהגיעה לכלל שנוחי עכ"ל הרי להדיא דוקא לחומרא אמר רנח ובאמת אין כאן חזקה גמורה דבכל החורה היכא דאיכא חזקה קיימין עליה אש"י באיסור כרס ואיסור א"א וכדאמרינן בעלמא דהעמר אשה כו' והא דאמר רנח ה"מ למיחוינן אבל לחליה לא ולא אמר קהם ה"מ לחומרא היינו משום דלמיחוינן הוי הומרא והלילה הוא לקולא ובאמת איכא אם הוא צניחאן לקולא כגון לרם ערוה שמיאנת הערוה ולא נבדקה מ"מ הלרם הוללת עוד כתב הר"ש שם ולהכי מהני בדיקה דאי מלא שערות ושפטה ידה וקבלה קדושין שאינה לריכה גט משנ' ואי לא מלא לריכה גט משניהם דחיישינן שמא נשרו עכ"ל הרי בהדיא דוקא אי מלא סימנין אבל בסתמא לריכה גט משניהם הרי כך דדעת הר"ש דחזקה דרנח אינו חלל ס' וכ"כ הגאון בית מאיר שכן דעת הר"ש:

ועד השני הוא הרשב"א הביאו הכ"י בספ"י מ"ג בשם הר"ר דוראן ורשב"א שחולקים על הר"ש וס"ל דאפילו אם נמלא סימנים עכ"פ לא מחזיקין להפיר בגדולה חלל כ"ו שלא נבדקה היא בס' קדושין ואם פשטה ידה וקבלה קדושין לריכה גט משניהם ומשמע ודחי דהוי ס' דאורייהא: **והעד** השלישי הריב"ש ועיין עוד ברביב"ב סיומן קס"ג הביאו הכ"י סיומן קע"ב וז"ל דכיון שהגיע לכלל שנוחי חזקה הביא סימנים ולהלריכה הלילה אזלינן לחומרא בחר סך חזקה דהא אמרינן לה

במילון לחומרא לענין שלא תוכל למאן עכ"ל ואם כן הכא נמי להיפך נמי אמרינן דומיא לחלילה דהיינו לקולא לא אזלינן בחר הך חזקה:

ומסתימת לשונם משמע דלא רק מדרבנן מחמירינן ועל דרך שכתבתי דכל דחקון רבנן כר דמלשונם משמע דהוי ספק דאורייתא וכזה נראה מה שכתבו האחרונים דעמא דרבא דלא סמכינן לחזקה במקום ריבול לברר וכדיעבד סמכינן ז"ל שהרי בהדיא כתבו הרשב"א ורמ"ם וריב"ש דספק קידושין הוי וכן מוכח מחיי ר"ן שהבאחי שהקשה למה ליה לומר חזקה לימא חוששין ומאי קושיא דאחא לאשמועינן דהיכא דלא אפשר סמכינן על חזקה זו אלא על כרחך דלימא דבאחא חזקה זו אינה אלא מדרבנן וכדמלינו בחוספות כוונת פשוטים שכתבו דרוכ זה אינו רוב גמור רק רובא דרבנן בכחוצות ע"י ונדה דיש המפלה וברך י"ח הכא נמי חזקה זו אינו אלא חזקה דרבנן ומה שכתרן הר"ן דאחא לאשמועינן רבשים נאמנות היינו כפנת הר"ף דאינו אלא גילוי מילתא:

וכיון שהדבר מבואר ברשב"א ורמ"ם וריב"ש דחזקה זו אינו אלא ספק השקול מעכשיו הדבר מוכרע שגם דעת הרמב"ם בפרק י"א מהלכות גירושין הלכה ד' נמי כוונתו כן ומוכרח עור ממה שכתב בהלכה ו' שם וזה לשונו קטנה שלא מיאנה והגדילה ה"ף על פי שלא נבעלה משנעשה שנים עשר הרי זה אינה ממאנת שהרי הגדילה ולריכה נע מדברי קופרים שהרי לא בא עליה אחר שהגיעה לשני נערות עד שנחוש לה שמה הביאה סימנין ומהיה ספק מקודשת ולא בא עליה אחר שהגדילה כדי שמהיה אשת איש גמורה ונמלאת שאינה לריכה נע אלא לנשואי קטנה שהן מדברי קופרים לפיכך אם נתקדשה אחר מגדלה חופסין קידושין של שני ואין הולד מן השני ממזר ואם בא עליה הראשון קודם שיגרש השני הולד ממזר עכ"ל וכל המעיין בלוק ישפט שאין דבריו מהפרכים בענין אחר דקבירא ליה דבסתמא הוי ספק מקודשת אם בעל שהרי בהדיא כתב עד שנחוש לה שמה הביאה סימנין ומהיה ספק מקודשת ומה שהקשה הלח"מ מהלכה ד' שכתב וז"ל ואינה לריכה נדיקה למילון שחזקה שהביאה סימנין ולכך הקשה למה כתב כאן ומהיה ספק מקודשת והרי מכה החזקה היא ודאי מקודשת ולכן פירש דבריו בדוחק שאין קובל כלל פירושו אבל באמת דעת רמב"ם ברשב"א ורמ"ם וריב"ש דחזקה דרבא אינו אלא חזקה מדרבנן אבל מדאורייתא הוא ספק השקול ומה שכתב בהלכה ד' שחזקה דהתם מעתיק לשון הגמרא וידוע שכן דרכו של הרמב"ם שהוא מעתיק לשון הש"ס וכי היכי שיפטרשו דברי הש"ס הכי יפטרשו דבריו מה שאין כן בהלכה ו' שכתב לשונו והדין ולכן כתב הלשון ברקדוק כמו שהוא מפרש בדברי רבא דקבירא ליה דאינו חזקה גמורה:

(ומדברי קדשו של הרמב"ם שכתב שהרי לא בא עליה כו' עד שנחוש לה שמה הביאה סימנין ומהיה ספק מקודשת וקשיא הרי הרמב"ם קבירא ליה דכל ספיקא אינו אלא מדרבנן ואם כן מה זה שכתב ומהיה ספק מקודשת ואם כן מאי שנא אם בא עליה אחר שנים עשר או לא ומה עלה בדעתי לעשות קמוכין לנוסחה רמב"ם בפרק ע"י מהלכות עומתה ומה הלכה י"ב דבדבר שהייבין חטאת מורה הרמב"ם דכל ספיקא לחומרא מדאורייתא ואמנם לפי מה שכתב הפ"ח בסיומן ק"י דהיכא דאפשר לברר מורה הרמב"ם ואם כן אין ראיה דהא יכול לבדוק אחר סימנים וכזה נסתר מה שכתבתי בהשוכה הקודמת להקל דאין לריך כאן ספק ספיקא המתהפך כיון דאין כאן חזקה איסור לפי פכרעת אחרונים רמב"ם ולפי זה אינו דכאן לכולי עלמא ספק לחומרא מדאורייתא):

עוד יש לי להביא ראיה דחזקה דרבא אינו אלא ספיקא דהא מקינן שם דחיישינן שמה נשרו והכי מיילי דבעל דהוי ספיקא דאורייתא ועל כרחך רלונו לומר דהוי ספיקא דאורייתא שמה הביאה סימנין ועל כרחך מוכח דספק זה שמה נשרו הוא על כל פנים מיעוט דשכיח דאם הוא מיעוט דלא שכיח לא חיישינן כלל כדאמרינן שגורבא אשינו שכיח ואף דמלינו שהחמירו למיעוט דשכיח באיסור אי"א במים שאין להם סוף וגופם כמו שכתבו החוספות בזכורות כ' ע"ב היינו דוקא לכחלה ובודאי הכא נשאל חלל ועל כרחך משום דהוי מיעוט דשכיח ואם כן קשיא אי אימא דחזקה דרבא הוא כודאי ככל חזקה ואם כן קשיא ואם לא בעל מאי הוי לשיעת הספקים דבאיסור דרבנן דאחזק איסורא לא אמרינן ספיקא דרבנן להקל והרי הכא אחזק איסורא שבדאי הביאה שערות כחזקה דרבא ואם כן אף בלא בעל לא הוי ספיקא דרבנן אלא על כרחך דבאמת הוי רק חזקה מדרבנן והוי ספק השקול ולא הוי אחזק איסורא ולכן דרבנן הוי ספיקא וספיקא לקולא ונדאורייתא לחומרא:

וראיתי בשו"ת שער אפרים סי' קי"ב עכ"ל בשם רשד"ם ז"ל ומעשה אפילו אין ערוה צרורה שהיא קטנה הוי קר"ר ולקולא ולא עוד אלא דהוי ק"ס ס' הגיע כו' ואח"כ כו' ומצינו ראיה מרמב"ן הנ"ל (היינו מה שהביא המ"מ דע"כ לא נסתפק הרמב"ן אלא בשהביאה סימנין ופי' אם הגיעה לשנים דנשמע מדבריו חרתי דדוקא כשלא נודע אם הגיעה כו' דיש לחוש שמה הגיע' וגם הביאה סימנים דאז יש לספק עכ"ל) ולפ"ד רשד"ם ל"ל שהוא מתהפך ואף שרשב"א החמיר בק"ס הרשב"א חיירי דנסתפקו במספר שנותיה בשעת קידושין עכ"ל חשבת שער אפרים ולפ"ד לק"מ ממסתפק:

ומישיב הגאון בית מאיר והשיג על מה שכתבתי דלדעת התוס' אף במילי דאישות אזלינן בחר חזקה מהא דכתבו תוס' גיטין ע"ח ד"ה והא א"א ללמלס זה אינו השגה דידוע שבבלי תוס' היו רבים ויותר נראה ד"ל דהתוס' מדקדקים מדלל משני הכי ומה יהיה ראיה לשיעור דגם במילי דאישות אזלינן בחר חזקה וע"ז כתבו דאין ראיה ד"ל דבאמת יכול לתרץ כן ומה שכתב הגאון דהרשב"א לא כתב דיש ס"ס רק בנדקה ולא מלאת סימנים כבבואר בהדיא ברשב"א שם אין ראיה דה"ה בלא נדקה ג"כ יש ס"ס ומעשה שהיה כך היה היולא מכ"ז דהרשב"א ורמ"ם וריב"ש ורמב"ם משמע להדיא דחזקה דרבא אינו אלא ס' השקול וא"כ כו' שפיר ק"ס ואשינו אי נימא דהוי חזקה גמורה הרי דעת הראב"ד וכ"כ כו"ס שכן דעת רשב"א דס"ס עדיף מדוב וכ"ש נחזקה וכ"כ רמ"א בסיומן ק"י דס"ס מותר אפי' בחזקה איסור זהו מה שיש בענין זה להקל:

ואמנם מה שיש בענין זה להחמיר הוא מה שכתב לי הגאון בית מאיר מח"י רשב"א חולין ג' סוף ד"ה אחר חב"י דמרמי הך חזקה דרבא לרוב מלוויין אלא שחיעה ומשמע משם דקבירא ליה דהיא כחזקה בכל הש"ס עיין שם:

עוד מלחתי ברשב"א בכה"א שכתב וכ"פ המחבר בסיומן קי"ז בהגיעה לשנותיה חוששת לכחמים משום חזקה דרבא ואם נדקה ולא נמלא שערות כתב הרשב"א דאין חוששת לשמה נשרו כיון דכחמים

דרכן ע"ש ואי ליהא דאף חזקה דרנא אינו אלא ק' השקול עדיין ק' הרי אף בלא נזרקה הס' הוא במילתא דרנא ככחמים א"ו דהוי חזקה גמורה ויש לדרוח כיון דעכ"פ הוי חזקה מדרכן כמו שכחננו דומיא דכי חוס' כמה פעמים דהוי רוב נדרנא וכיון דחכמים עשאוה לסי' זה כודאי ולכן אפי' כחכמים דרנא עכ"פ הוי כודאי נדרנא ונחוס' כדה דף מ"ו ד"ה ר"י ור"ל שכחננו נהדיא דמשום הכי לוקין דאזלינן בחר רוב שמכילין ב' שערום אחר י"ג שנים הרי להדיא דהוי דאורייתא דהרי לוקין וכ"כ שם דף מ"ה ע"ב ד"ה אילימא ולפי' אפילו אי נימא דאמר"י ק"ס אפילו במקום שקוחר לחזקה אבל במקום שהוא נגד רוב כחבו חוס' נהדיא בכחוצות ט' דל"א ק"ס ואוננס כחכמי בשער הקבוע סימן נ"ס דאינו מוסכם מכל הפוסקי' וא"כ הדבר ל"ע גדול להקל בלא חליצה ופי' ינחני בדרך אמת:

שוב השיב לי הגאון בית מאיר תשוב' ארוכה וקיים וז"ל ואם ירלה מר דוקא ככה דהתירא יתיר ונכטרי ולכן חני מנטל דעתי וכו'. אח"כ זכיתי לקנות ס' עלמות יוסף וכחב דדוקא נזרק ולא מלא סימנים בזה כחב הרשב"א דהוי ק"ס משא"כ בלא נזרק הוי ס' דאורייתא:

עוד זכיתי לקנות תשובה מהרי"ע ונחלתי בסיון מ"א דס"ל גם כן רחקה דרבא היא חזקה ברורה ונפירות תשוב' הרשב"א כחב כמו שכתבתי ועוד בתשובה מהרי"ע ח"א סימן נ"א ונסימן ע"א ונסי' י"א ונסי' קל"ח:

שאלה מי שנשבע שלא ליתן גט ואם יתן גט יהיה בטל ולא יהיה שום הפרס לפטועה (לא) כ"א על פי אביו ועבר ונתן גט וכעת יש מעררים לומר שהגע בטל:

תשובה דין זה ל"ע מבי' טעמים אחד כיון שנשבע שלא ליתן וק"ל כרבא בתמורה דכל מה דאמר רחמנא לא העביר אי עבר לא מהני וכ"כ הג' מדרכי סוף שנועה דק"ל כרבא ואמנס לזה י"ל דדוקא לענין הנשבע שלא למכור ע"ז כחב הגמ"ר דלא מהני אבל שנשבע שלא לגרש מורה דהוי גט כמו שכחננו חוס' בתמורה דף ה' ד"ה מתיבתי וכחבו בפשיטות בלונס שגירש דלכ"ע הוי גט דאיתקש גירושין למיתה וכן פרש"י שם בל"א דפרין לאביי מייחזר אבל לכ"ע הוי גיטא וכדמוכח במכות דף ט"ו ואף דשם דף ה' הקשו חוס' דלימא כ"מ שנשבע שלא לגרש דלרבא לא מהני ואף שהחוס' מהרלים דאיקור שברה מלכו לכולי עלמא מהני כבר כחב הקמ"ע בה"מ סימן ר"ח דאשינויי לא קמכין ועכ"פ משמע מחוס' דאפילו בגרושין לרבא לא מהני ע"כ ל"ל דקו' חוס' דלרבא נימא דלא מהני ולריך להחזירה כמו בלונס שגירש וע"ז חירלו חוס' כיון שהוא בדה אבל הגמ"ר לא ק"ל חילוק זה אלא דס"ל דמה שנשבע הו"ל דונה למה שאקרה חורה ואם כן דנגירושין הוי גט ובאמת הוא עובר בעשה או בעונם שנועה כשאינה מהזירה אבל האישה מותרת דלא כייפינן לה אבל שנשבע שלא למכור אין במכירתו כלום כן נראה כמו שכחננו הפוסקים דבמקום שבפוסק א' אימא להדיא ובפוסק החולק קהם דבריו ולא חילק בהדיא כל מה שנוכל להשוות דעתם דלא פליגי כיחא עפי' וכיון דחוס' כחבו בהדיא דבגט לכ"ע הוי גיטא מהקישא ניחא לומר דגם הג"מ מודה בגט ולכן לא משתמיט בשום פוסק שיזכיר דין זה לענין גט ועוד דכן מוכח ע"כ דאל"כ למה לא חקנו מוקדרי גיטין להתיר שנועה לכל מגרש שאף שנשבע שלא לגרש יתיר לו כמו שחקנו להתיר שמה נשבע לגרש ואף שי"ל דלא השדינן ליה שיטעור על שנועה עכ"פ קשה מה הועילו בכל התקנות שחקנו בגט מומר וכמה פוסקים הסכימו שא"א על ידי שליח ומה הועילו בכל התקנות דשמה ישבע קודם הנתינה שלא לגרש אע"כ דאף אם נשבע גיטא הוי גיטא והלעיטהו לרשע וכיון דלא מלינו בשום פוסק ראשון ואחרון שיסתפקו בזה בגט ובחוס' כחבו להדיא דמהקישא ילפינן דהוי גט לא שבקינן מילתא דפשיטא ולחלק שנאמר דהגמ"ר חולק ע"ז ולענין דין זה פשוט להלכה:

אך מה של"ע כיון שנשבע שאף שיחן גט יהיה הגט בטל ואם כן לרבני הג"מ והפוסקים הקמ"ע לרבניו רגם הש"ך כ' שדברי הב"ה נכונים דבמכר הוי ספיקא דדינא וא"כ ל"ע דלפי' עכ"פ שמה הוא בטל וא"ל כיון שאנו נוהגין לפקול כל העדים שיטערו על הביטול כחקנת רשבי' ואם כן אין כאן עדים שיטערו על הביטול ז"א שהרי כ"י הרשב"א דפיקול עדים אינו מועיל לענין איקור אלא כיון דיועד דאין יכול לבטל בכ"ד חס' כן מנטל באונס בכל לב המודעה אבל זה שנשבע וא"כ לא מהני מה שמנטל השנועה דריבורו וא"כ מאי מהני שאין כאן עדים שנשבע ע"ז וא"כ מהיכל הביטול במ"ע עיין רשבי' פרי השולח דף ל"ד והביאו הכ"י בסי' קל"ד (ול"ע צדין פלגינן דיבורא) אף שהע"ז שם חולק מ"מ מידי ספיקא דפלוגתא לא נפיק ומי' יכניס עלמו באיקור חומר בסי' פלוגתא:

ואין להביא ראיה לט"ז ממגרש בעל כרחא דעבר לחקנת ר"ג ואפילו הכי הוי גיטא וקיימא לן דכל חקנת לכור ומכל שכן חקנת הגאונים הוי כאיקור דרבנן ואם הוא נחקן עם חרס הוי איקור דאורייתא כדאימא בי"ד סימן רי"ה עיין שם בש"ך מכל מקום י"ל דרי"ג לא חררים אלא האיז אבל לא התקין להפקיע הגירושין וכמו שכחב הרא"ש בחקנת הלכור וכן כחב מהרי"ק סימן פ"ד בשם המדכ"י דאפילו קידושין אינן מפקיעין ואף שיש חולקין בזה וסבירא להו דחלים חקנת הליבור להפקיע קידושין היינו משום דהפקר בית דין הפקר וכל המקדש אדעתא דרבנן מה שאין כן בגרושין ובאמת לריך עיין דלמה היה חלים חקנת ר"ג להפקיע קידושין דמהרי"ק משמע דטעמא משום דלא חלים ולא משום דכן היה חקנת ר"ג ול"ע. עכ"פ י"ל דלענין גירושין כך היה החקנת:

גם ח"ל מי"ד סימן א' דאם העילו חרס שלא ישחטו כי חס' אדם מיוחד ושחט אחר דאקור דהתם י"ל רק משום חונתא עיין בפ"ה ועוד כודאי ביד הליבור לחקן דאפילו היתר זה יהיה איקור כראימא בי"ד סימן רי"ח:

גם ח"ל לשיטתם השוחט בשבת קיימא לן שחיטתו כשרה נימא כיון דעבר אדרחמנא דינו כאלו לא נשחט דלפי' מה שכחב הקמ"ע כיון שהיה אפשר לשוחטו בהיתר למחר מה שאין כן בשנועה שאי אפשר לקיים המכר אלא אם כן עבר:

אך הדבר תמוה מאוד דמאי שנא בשוחט בשבת דמומר כיון דאפשר על ידי היתר למחר ומאי שנא שנשבע שלא למכור ומכר הרי יכול לקיים ג"כ בהיתר דהיינו שיטאל על שנועה והנה מבי' וקמ"ע נראה דאשחמיע מהם דברי הרא"ש בתשובה אבל תימה קיימת על הש"ך שהעתיק דבריו בי"ד סימן ר"ל ואם כן למה הפוסקים לרבני הב"ה זכב"ה שהוא ספיקא דדינא וגם תמוה שכחב שם שכן משמע ברש"י וברי סדור מכוחר ונוסחא באר היע"כ ברש"י בתשובה כלל ז' סימן ד' והביאו הע"ז בי"ד

סימן רכ"ח ס"ק מ"ד וגם הש"ך סימן ר"ל שכתב להר"א ול"ד לפלוגתא דרשב"י ורבא דהתם פליגי במלות שאי אפשר לבעולן כחונק שגירש וחורס מן הרעה על היפה ומזין על שאינו מינו אבל התקנה והחרס שאפשר לבעולן מורה רבא דמהני ורב"ה ע"ז שם בפירוש דברי הר"א דהוקים ולכן הקשה על זה אבל בלתי דברי הר"א הוא פשוט דבסימן ו' כתב רח"ל לא התיירו ראשונה ח"ן יכולים להחרים לעבור על הראשונה ואין השניה כלום ר"ל דאינו חל כלל ואסור להתנהג על פי שניה חלל כהקנה ראשונה ואמנם ח"ס לא התיירו הראשונה עד שתקנו השניה ואחר כך התיירו הראשונה בזה י"ל דאף על פי כן לא חל השניה כיון שלא הייתה יכולה לחול בשעתו או י"ל כיון דהותרה הראשונה חל השניה חלל דמה לא דיבר הר"א בראשונה זו אבל בסימן ד' השיב בני דברים אחד שהערות שנעשו באיסור נגד התקנה ראשונה כשרים וכדי שלא יעלה על דעת שכשיתיירו הראשונה אזי מותר לכל אחד לבחוב שערות על זה כתב דמ"מ השניה קיימת דאף על פי שכל זמן שלא התיירו הראשונה לא חלה השניה מכל מקום לאחר שיתיירו מחול לעפרע ועיין במל"מ פרק ד' מהלכות נדרים הלכה ה' ועיין בש"ך סי' דל"ח ס"ק כ"ב דכתב להר"א דכך סבירא ליה לרא"ש וכן ע"כ ל"ל שהיא דעת הש"ע בסי' דל"ח דבסעיף ע"ז כתב ליבאר שהחרימו כו' ח"ן השני כלום ובסעיף י"ז כתב מי שנשבע כו' יש להקפיד וכו' ח"ן חילוק בין יחיד לבעור ואם כן ח"ן כתב בפשיטתו דח"ן השני כלום חלל על כרחיך דר"ל כל זמן שלא התיירו הראשונה ח"ן בשני כלום ואחר כך כתב היכא דמלאת מקום לחול יש להקפיד עיין שם בש"ך וע"ז ועל זה כתב הר"א דל"ד לפלוגתא דרשב"י ורבא כיון דיש תקנה ולכן השערות כשרים וגם התקנה קיימת ואין זה קוטר למה שכתב הר"א בכלל ה' שאם נכרו הקהל עד שלא התיירו החרס ח"ן מכירתן כלום כמו שכתב הע"ז דז"א דח"ן כאן סתירה כלל שהרי המקומות שייכים לבעלים רק שיש לקהל שיעבור עליהן לפרעון חובות וכיון שתקנו בחרס שלא למכור כלל רלוו הבעלים ואם כן חרובה נהלו השעבוד ולכן כל זמן שלא התיירו ח"ן מכירתם מכירה ואם כן ח"ן שום קושיא וסתירה בדברי הר"א ורב"ה הש"ך בסימן רכ"ח ס"ק ל"ו אפשר שיש לפרש בו כל מה שכתבתי:

גחזור לענינו שהר"א כתב באר היטיב דבחרס כיון דאפשר לבעול ל"ש פלוגתא דרשב"י ורבא וא"כ ח"ן ספק דב"ט בשבועה ואפשר שזהו ג"כ כוונת החוס' בתמורה שכתבו כיון שאין האיסור כו' חלל שהוא ברה מלכו כו' ר"ל דהוקא באיסור שלא יוכל לבעול משא"כ מה שהוא בודה אפשר לבעול ועיין בהשו' מהר"י עראי ס"י ס"ט שהאריך בראיות דאם המעשה אינו איסור מלד עלמו לכ"ע מהני וכ"כ הע"ז ואין ס' שמב"ה וסמ"ע נעלם ל' מרי דברי הר"א וכו' דברי מהר"יט ואף שהש"ך רביא דברי הר"א שוא"פ כ' דהוי ספיקא דרינא היינו דלענין ממון ח"ן כ"מ דאף ח"ס הוא כפק דרינא ואף ח"ס המוכר עדיין מוחזק רק שעשה קנין חפילו הוא ור"י כרא"ש דהמכירה קיים היינו דוקא כשנא כבר ליד לוקח ח"ן לריק להחזיר לו אבל כשעדיין בידו בודאי יכול לומר ח"ני רולה לעבור על שבועתי וכמו שכתב הש"ג בפי' משילין גבי מי שפרע ועוד דראיות ברורות שהביא מהר"יט יתנו עידיהן וילדקו וכ"ש שכן מצאנו בחוס' ור"א ומהר"יט לא שנקיין מלחא דפשיטא להו משום ספיקא דש"ך וכ"ש דלא נרחוק לומר כסמ"ע שהח' כתבו זאת רק ברך דחי' וכמו שכתב הב"ח בסי' ר"ח:

ועוד כ"ל דגם הגמ"ר מורה בגט בחוס' שהרי כתב כשנשבע למכור רח"ס מהחובות דאמרינן כיון דאמרו רבנן לא לזבין ואחר כך כתב ואמרינן בתמורה כו' ויומר היה לו להביא תחלה מתמורה דמדאורייתא לא מהני ח"ו משמע דודאי מדאורייתא מהני חלל מטעם קנס לא מהני כדאמרינן בכחובות וכיון דאמרו רבנן כו' וא"כ מזה למד דה"ה בעבר אדאורייתא ועל זה הביא לדוגמא מההיא דתמורה ואף שזה דוחק גדול וי"מ יומר טוב לומר דלא פליג על חוס' ולא כמו שכתב הסמ"ע דהא דר"י כיון דאמרי רבנן כו' דכיון דעבר אדרבנן לא מהני מעשיו חלל דהכמים קנסו כדמלנו בהרבה מקומות הוא עשה שלא כהוגן כו' וכו' דא"י בגיטין ל"ג ובמקומות הרבה בש"ס ח"נה דקדים בכספא כו' ואפשר שזהו דעת רבוהו של רש"י שם שכתבו דכל קדושי ביאה הם בעילת זנות ותמה דש"י עליהם ולפ"ז י"ל דק"ל כסמ"ע דכיון דעבר אדרבנן לא מהני מעשיו חלל ח"ן לא סבירא לן כדכתיב על רש"י חלל דהוא מטעם קנס וזה לא שייך בביאה:

ובזה ח"ש מה שהעריחו הראשונים הרמב"ם ורשב"א ור"א לחקן הלשון לבעול המורעות ואי כימא דהכשבע שיהיה בעל לא מהני ח"כ לא הועילו כלום חלל ע"כ בין שנשבע שלא לגרש או שיהיה בעל כיון שנבעל כל המורעות גיעו גט (ואני מסתפק כשיחיד לו השבועה עכשיו ועוקר אוחו מעיקרא ואם כן אפשר דדוונה לנהוג על חנאי במעשיו דחפילו נקרע הגט כבר שנחרשה למפרע וא"כ הכי כו"י אף שלא אמר מעשיו בזה לכ"ע כמעשיו דמי ואם כן ח"ן כאן שבועה כלל ואף שאין כאן מקום שיחול עליו השאלה הא קיי"ל כאמיר בשבועות כ"ה דחפילו חלל כולה נשאל עליה) וכן במסר מורעה סס"י קל"ד ול"ע:

אך ל"ע שהרי במג"ש ע"י שליח או כשילח לפני הנתינה לא מלחו חיקון חלל שיקבל עליו בשבועה שלא יבעול ואלא יבעול גט זה וא"כ משמע דאע"פ שמבעל ח"כ לא מהני והיינו מטעם שנשבע שלא יבעול וכ"ל דלק"מ דבודאי ח"ס יבעול לפני עדים בעל חלל רח"ס יבעול בלא עדים אזי אינו כאמון דח"ן ח"ס ח"ס כו' וע"ס זה ונלחמי בניראה מקום שבתשובת ר"ן בדיני גיטין שכ"כ להדי' אף שנחשו ר"ן לא נלחמי טעם זה חלל שכתב כמו שכתב בס' הסרומה סימן קכ"ח וז"ל ואכן נכון הדבר לומר לבעול לעשות שבועה שלא יבעולו כששולח גט לאשתו במקום אחר עכ"ל ולא ידעתי מי חיקן הו"מ בתשובת הר"ן וכפי הנראה שתקנו הגאון ר' ילחק דלעילא שהוא הביאו לדפוס ברומי:

ועוד כ"ל רח"ס דאמרי בגיטין ל"ד דר"י חשקל"י לביטא ואמר לעדים אומני קירא באורניינו ול"ל כו"י ח"י היה לו להשביעו שלא יבעול ח"כ דאף ח"ס ישבעו מהני ח"ל דהוי כשבועת אונסין ולא חל דא"כ גט מומר שכל ידי כפיה תקנו ליטבע מאי מהני ויש לדחות ובעט מומר גט שני רק לרווחא דמילתא (ויש לעיין במל"מ בהלכות מלוה וכוה פ"ה הלכה א')

ודגה יש להוכיח דרמב"ם ספק כאב"י דאי עבר מהני שהרי מסקינן בתמורה ה' ע"ב דפריך מלח חפרה בכבוד וסני הון מן הבעור אלמלא לא מהני וה"י חב"י ש"ה דכתיב הם בהווייתן יהא ורבא ס"ל דהם לימוד על בכור שנחשב דמו שקרב דס"ל כר"י דמילתא מודם הפך לה מוכה דח"ן מעריבין לקרנות חלל חב"י ק"ל כר' יאשי' דנערבין ח"כ ח"יהר ליה הם ללימוד דהכא לא מהני ח"כ מוכה דבכל התורה

מהני דלמי ל"ל הם והרמזים דפסק צפ"ד מהל' עיי"כ דמערבין ח"כ מוכח דפסק כאזני (ודברי הלח"מ צפ"ג מהלכות תמורה הל' א' שכתב הרמזים שם דנפקא לן מלהם וכחב של"ל דלרמזים היה גירס' אחרת והוא תמוה דלכ"ע נפקא לן מלהם ע"ש בחמורה) וכ"מ עוד מרמזים פ"ג מהלכות תנומות הל' כ"ג דא"כ הקדים תרומה לבכורים ונה שעשה עשוי ולא כתב מקרא דמכל מעשרותיכם כרובא ש"מ דכלא קרא ידעינן דכן הדין בכל החורה וכן בפ"ה מהל' ערכין הל' ה' במקדש חמיונין לכה"כ כי סתם אע"פ שעבר על מ"ע מה שעשה עשו וכן בפ"ה מהל' איסורי מצבה הל' י' כתב סתם מה שעשה עשוי (וכ"מ בפ"ה מהל' מתנות עניים שכתב עבר וקלר כו' נותן לעניים דכתיב מעוזב כו' והיינו כאזני במחורה דל"ל כרובא אליבא דר' ישמעאל בב"ק ל"ד עיין בחו' שם ובחמורה דל"ל לרמזים לכתוב פסק זה על טהן ואשה כמו שכתב שם הל' ד' ה' בלקט ושכתה אע"כ להכי דקרק לכתוב מעוזב חפ"י בל"ל טהן ואשה להורות דאף בזה דל"ש שינוי קונה חפ"ה עמאל משום מעוזב אבל בל"ה א' עניד מהני והיינו כאזני) והא דפסק דלא כרובא היינו דס"ל לרמזים דפליגי בשינוי קונה וכפרש"י שם וכיון דקיי"ל דשינוי קונה היינו כאזני ח"כ מלאהי בבה"ז בחמורה ולח"מ פ"ו מהלכות בכורות הל' ה' כ' צהדיא דרמזים פסק כאזני והיינו משום דס"ל דפליגי בשינוי קונה ולפי מה שכתבתי מוכח כן אכמה מקומות וכפרט מהא דפסק מערבין לקרנות (כ"ז כתבתי להלכה ולא למעשה עד שיכנימו עומדי הרהורים להוראה):

(לב) שארף בא' שנתן גט ע"י שליח וקודם נתינת הגט נחפשו שיחזרו לו חפלים ידועים וכן עשו והשלישו החפלים ולאחר נתינת הגט בלקחו החפלים ענין שרמו אורו נחפן א' שכוונתו היה שהוא טוב ונחתו לו חפן רע ונחמת זה רולה לבטל הגט:

תשובה הנה כבר נעשה בזה היה בגט שקידר הפנו"ע בזויתא כמבואר בחשוכה מהר"מ מלובלין וילא מחכמי הדור בהכשר וכ"כ ברש"ל ומ"ב וב"ח ונש"ו גאוני בחראי וכן כמלא בחשוכה אלשיך ומכ"ע ועכ"פ הקכימו כיון שעכשיו הבטל מבטל קודם נתינת הגט כל דבגר שיזיק לבטל הגט אין אחרי דבריו כלום ע"ש שהאריכו אך כיון שהבטל החלמן בראיות כאלו כולם עשו ואחו החכמה וגם אזי הקטן נקראתי לזה אמתי אין מדרש בלא מרוש:

דגה כל בנין של המערער הוא על דברי ר"ן בפי מי שאלחו שכתב בשם אחרים במסקנא דגלוי דעתא אומדנא עדיף מחכמי שאינו כפול וא"כ כיון שהש"ע בסימן ל"ח כ' ד"א דנקטינן לחומרא בין בכפול ובין בלוי כפול וא"כ לפי דברי הר"ן כ"ש בגלוי דעה ע"כ דבריו ובסימן קנ"ג סעיף א' כ' וכבר נכתב השפטי הנאים בסיוון ל"ח הרי שאין היכוח בין קדושין לגרושין:

וג"ל דאין בדבריו שום ממש שהרי ע"כ מוכח דהר"ן גופא וכן הרשב"א בפ' השולח במוליא משום ש"ר ובפרק מי שאלחו בחתקין שמואל וחוססות בפ' השולח במוליא משום ש"ר ע"כ לא ס"ל כקצרת אחרים הנ"ל שהרי הרשב"א כי בחתקין שמואל כדברי האחרים וז"ל דלית הלכתא כר"מ ונהו דבעי למיסק לא"י אלמא גילוי מילתא מהני לענין ממונא כ"ש מי שמחנה ולא כפל ומיהו אין ראי' דאפשר דטפי עדיף גילוי מילתא מחנאי שאינה כהלכה מ"מ לא שבקינן חכמים ועבדינן כר"מ כו' וכ"כ רשב"ם ואע"ג דלגבי גיטין קיי"ל כר"מ הי"מ לענין גיטין וקדושין לכתהלה לרווחא וניהו לגבי ממונא לא בעינן חנאי כפול אלא גילוי דעתא כחנאי הוי עכ"ל ומדסיים הרשב"א בשם רשב"ם וניהו לגבי ממונא כו' שמש מינה דבגט לא מהני גילוי דעתא והא כן ונה שכתב מקודם דאפשר דטפי עדיף גילוי דעתא מחנאי על כרחק ל"ל דר"ל נמי דוקא בממון ועוד דאם חולל לומר שכוונת רשב"א אפילו בגט אם כן קשיא עליו קושיית הר"ן מההיא דאילוניות דאמר דוקא דכפלינן לחנאי ואמאי הא החס הוי גילוי דעתא ואומדנא כמו שכתב הר"ן וכן כתב הרשב"א גופא בפרק השולח דף מ"ו ד"ה כמלא בניס ממזרין וכתב וז"ל לא בטל ממש דהא לאו חנאי גמור הוא וכ"מ גלוי דעתא יש והוי בחנאי גמור כההוא דזבין למיסק לארץ ישראל לא היא דהא אמרינן מאן הכוונת ר"מ ואי משום גילוי דעתא קא ארי' לא שייך חנאי כפול ועוד אה"ל דאיכא גילוי דעתא הראוי לבטל הגט כי אמרינן ליה לא יחזיר מאי הוי ואי איהו שהיק כו' עכ"ל וכן כתבו חוספוט שם וליכא למימר דכוונת חוספוט ורשב"א שאין כאן גילוי דעתא וכמו שכתב המערער שאפילו היה יודע שהש"ר שקר חפ"ה דעתו לגרש כיון שכבר הייתה פרולה ז"א דהא אילוניות וש"ר שוין ומה יעשה באילוניות החס בודאי לא היה רולה לגרשה אלו היה יודע שיהיה לה בניס ועוד דכיון דהמערער דוהק ח"ע בדברי תוס' כדי לקיים דברי אחרים שהביא הר"ן והרי הם הק' מאילוניות ל"ל כפילא וס"ל דזה הוי גילוי דעתא ואומדנא אע"כ דדעת תוס' ורשב"א דדוקא בממון מהני גילוי דעתא מה שאין כן בגיטין ואם כן קשה למה דחה הרשב"א הראיה דכיון דגילוי דעתא מהני פשיטא חנאי שאינו כפול ול"ל דגילוי דעתא עדיף ז"א מדמלריך ר"מ בפילא בש"ר אע"כ דס"ל לרשב"א דבדאי בגיטין לא מהני גילוי דעתא ואפילו ביש ג"כ אומדנא ומזה הוכיח שפיר דאינו אלא לעז וכן הוא דעה הר"ן בעלמו שהרי בקדושין פ"ג גבי האי דבעי למיסק עיין שם היעיב כתב דברי עלמו כמו שכתב הרשב"א שהעסקנו וכפל דבריו הכל בנומנא וכתב ג"כ ד"ל דגילוי דעתא עדיף וא"כ ק' עליו למה לא דחה זה כמו שכתב בגיטין אע"כ דהר"ן חולק באמת על האחרים וס"ל דל"ד ואומדנא לא מהני בגיטין ובזה א"ש ג"כ מש"כ שם גט בעל פ"י הוא יוליא לעז ולדברי האחרים הרי בניו ממזרים אע"כ דזה דוקא אליבא דאחרים הוי ממזרים ממש אבל הר"ן חולק וס"ל דג"ד ואפי' במקום אומדנא לא מהני בגיטין ואה"ז בא לירי השוכת מהר"ם אלשיך ומלאהי שכיוונתי ב"ה לדעתו שכ"כ בכונת חוספוט ורשב"א בהוכחות ברורות ולפ"ז סרה הלכות המערער דכיון דגם הר"ן חולק על האחרים וכ"כ רשב"א והוספות ומ"מ לדעה רוב מפרשי' שאינו אלא לעז ש"מ דלא קיי"ל כאחרים וא"כ סברת האחרים נדחו וכן ה"רוב וגם הר"ן לא הביאם רק לתהלת דבניהם שכתבו ג"כ דהלכה כחכמים ולא כר"מ אבל על קוף דבניהם חולק כדמוכח ומה שכתב בגיטין דאינו אלא לעז ומוליא ש"ר ואילוניות שוין ולקצרת האחרים דס"ל דבאילוניות הוי גילוי דעתא ואומדנא וא"כ הי"כ ש"ר ואפ"ה כתב הר"ן דאינו אלא לעז ובקדושין שכתב ד"ש לומר דר"מ מודה בגילוי דעתא ולא הק' מאילוניות ש"מ דלס"ל כאחרים אלא דס"ל דאפילו אומדנא וגילוי דעתא לא מהני בגט אף דמהני בממון וז"ל בזה עמאל רבה לחלק שהרי אפי' בממון כ' השוקקים דהיינו דוקא בנוכח קרקעותיו דאין קשהי' שלא מוכר מה שמחפונק מהם אלא בשביל שהיה דעתו למיסק ומשום שאינו מוכח כ"כ בניו ונכרהחא ולכן בעינן נמי גילוי דעתא ולכן בגט דאין קשהי' שאף אם יתנו לאיש חלפים לא יגרש אשהו האהובה לו ומתגלגל עמה אפילו

כשהיא איילונית וכן מדרך אדם לחפוח על אשתו אפילו על שר וכאשר יגרש אותה משום איילונית
 או שר וכדו' בודאי נמר בדעתו שא"ל שידור עמה עוד בשום אופן או משום דמלוה לגרשה או עמם
 אחר דאם היא בדעתו שמה חשוב ומעשיה או שהתפרש וחלר היה נותן לה גט הנאי דהא קמים בידיה
 ומדלא התנה ש"ת שאינו הושב עוד להיות עמה ומגרש אותה בלא שום ס' ואף שאומר שמגרש משום
 איילונית וש"ת והוי כאומדנא וגי' ז"ל אלא שאומר שסיבה זו הביא אותו לכך לגרשה אבל עכשיו
 מגרשה בלא שום הנאי ופקפוק ולכן אין זה מקפיק לבעל הגט ופיהוש זה היה יכול המערער לומר
 בדברי התוספות ואמנם אין זה מקפיק לחזק סברתו רמב"ם כשמגרש אדם אשתו אין מן הסברא כלל
 שיגרש אותה בשביל שנותנים לו ממון ומי ראה כזאת אלא שבדאי בלא"ה היה מן ההכרח לגרשה יהיה מאיזה
 עמם שיהיה רק כל מה שיוכל להוליא ממון עושה כל ההתכונות שיוכל לאמר שאינו רולה לגרש אבל
 חן קהרי שלא בשביל זה הוא נוגרשה ולכן כיון שהוא מגרש אף אם יגלה דעתו ואומדנא שבשביל זה
 הוא מגרש כיון שנותן לה גט ע"כ גומר ומגרש בלא שום ספק ולכן לא הזכיר הש"ע גם כ"י דעת
 האחרים שהיא דעת יחיד וכדחית מכל הפוסקים ולא הביא בש"ע רק דעת י"א אס בעינן כפל דהיא
 דעת גאונים אחרונים שהביא הרמב"ם ודעת רשב"א ור"ן אבל דעת אחרים לית דחש לה ויפה עשו
 האלשיך ורשב"ל ומ"כ שכתבו דא"ש גילוי דעתו ואומדנא לא מהני לבעל הגט ולא כמו שקובר המערער
 שמכולם נעלמו דברי האחרים שבר"ן אלא שידעו וגם הב"י ידע אותו ולא חשו להם כלל:

ובזה א"ש גם כן מה שהביא המערער ואיה מר"ן דקידושין דף רל"ה במהני קבור הייתי שהיא
 כהנה והניח בספק אס גי' מהני בקדושין או לא בהטעמו ההיא היינו גמי משום דאפשר לומר דקדושין
 דומין לממון ואפשר שדומה לגט אבל בגט כבר הוכחנו שדעת הר"ן דלא מהני גי' ואומדנא:

ועוד נראה לי דאפילו לדעת האחרים אין כהן בית מיתוש שהרי כתב הר"ן בשם ושינה ושיגש
 דדוקא אומדנא ונלוי דעתו ומוכח שס דר"ל תרומהו התם מהניירין האחרים והיינו דוקא כמו גילוי דעת
 בש"ר ואיילונית אבל בכל המעשיות שנזכרו בחז"ל האחרונים וכמעשה דירן ליכא כלל אומדנא לומר
 שמגרש רק בשביל שנותנים לו חפץ זה ולכן אף שיש כאן קלח גי' לא מהני אפילו לדעת האחרים ולא
 כמו שחשב המערער שהב"ח כתב שרשב"ל כתב זה רק להלכה ולא למעשה ולא עיין יפה שהרי רשב"ל כ'
 זאת על מעשה שבא לירו אלא שהב"ח כ' דמה שכי רשב"ל להחיר הטעם דקיי"ל כר"מ ולכן לא מהני
 אומדנא ע"ז כתי הב"ח ולא כ' זאת אלא להלכה שבדאי ראוי לחוש לסברת י"א שבש"ע שהוא דעת
 גאונים אחרונים שהביא הרמב"ם והרבה פוסקים מהראשונים אלא דרשב"ל כתב עמם זה רק לכניף ובאונה
 העיקר דהלכ' כר"מ כדפסק רמב"ם ורא"ש ועוד וכ"י רק שאנחנו מתמירים בלא כפילה אבל אומדנא
 וגי' דגט מהנאי שא"כ ליכא למיחש כלל:

ולכן אפי' אס נאמר שדעת אחרים שבר"ן לאו דעת יחיד הוא והר"ן ספקי מספקא ליה כיון
 דהב"י לא הביא דעתם לא כ"י ולא בש"ע וגם רמ"א לא הביא כלום וחזינן דכל האחרונים לא חשו
 לה ומכ"ש עכשיו שהבעל מבעל כל מה שיזיק לבעל הגט מי הוא זה אשר יחלוק עליהם ולכן אין ס'
 שאשה זו נותרת:

(ג) תשובה ע"ד דברי ריבז נשעריכם באי שנקרא צפי כל יהודא ליה דמקלחם אומרים
 לכחוכ רק שס יהודא כמבואר ברמ"א סימן קכ"ע ומקלחם אומרים לכחוכ יהודא המכונה ליה:

אני איני כדאי אך מפני השלום אודיע דברי בקילור. הנה אס יכתבו יהודא המכונה ליה אס כן
 במה יהיה ניכר לבין אחר שקוראין אותו רק ליה ולכן לא נ"ל בעניי. גם כדעת האומרים שלא לכחוכ
 רק יהודא לא נ"ל כי מה שכתב כמבואר ברמ"א סימן קכ"ע איני מכיר מקומו דאס כוונתו על רמ"א
 ס' קע"י ע"ז שכתב בשם תה"ד כל שס כינוי כו' א"ל לכחוכ הכינוי ל"ע דאס כן קומר דברי עלמו
 מה שכתב מחלה בלוחו הג"ה על ליאון והרי שס שמו יהודא ליה ועיין בד"מ סימן י"ע ובק"י כ"א
 מלאתי דמומר כו' וכראה שמתא למדו כו' ועוד דאין דרך לקרואו כו' ועוד שס בשם תה"ד ששמו שמעון
 צויק כו' רמב"ם מוכח דלא מיירי אלא בכינוי שאינו שס בפ"ע אבל ליה שהוא שס בפ"ע היינו הר"ן
 יהודא ליאון דלרין לכחוכ שניהם ונ"ל דיכחוכ אלא יהודא ליה בלא דמתקרי ובלא המכונה כמו אסתר
 פעקליין שכתב רמ"א בהש"ב ס"י פ"ד וב"ש ס"ק כ"ד דדוקא אס קורין אותו בשם הכינוי לכד כגון
 ליה ובק"מ עולה בשם יהודא שפיר כותבין יהודא המכונה דר"ל יהודא הוא שמו אלא שהכינוי שלו הוא
 ליה אבל כשנקרא בשניהם ל"ש המכונה אלא יכתוב יהודא ליה. וארון השלום ישפיע עליכם שלום:

(ד) שאלה אשה קשת רוח ענוה ושכולה כמה שנים ונשוא דעובדא הכי הוי שבעלה מת
 בקהלה אחת וקודם מוחו קרא לח"ק ואמר הוו יודעין ששמי דניאל בן פ' ויש לי ד' אחים ושם פלוני
 ופלוני ושם אשתי פ' ושם אחיה פ' ושם עירי פ' ולכן כתבו זאת וחודיעו למקום פ' לאשתי ובני ח"ק
 עשו כן וכתבו הכל בפנקס ובאיזה ימים הייתה שס שרפה ונשרף הפנקס ולא זכרו להודיע לאשתו עד
 שנשכת מהם שס המת ויהי שס אשה אחת הדרה בבית ההקדש ואמרה ששמו דניאל והלכה האשה לפני
 כמה רבנים ונתנו לה כתב ראייה שהיא מותרת לחלון ולהנשא כי לא היו לו בנים והלכה וחללה כדת
 ולאח"כ קודם שנשאת נאכד הכתב הימר ונהאשה ובחוק כך בא איש אחר ואמר שראה את בעלה והוא
 חי והעד הזה לא נחקרה עדותו כ"י רק שאמר כך לפני רב א' ויש שמרננים על הער הזה ואומרים
 שהוא פסול לעדות מחמת עבירה ועוד נכתב בדבריו לפי דברי האשה כי הכל מעידים שבעלה דניאל
 היה לו זקן להוב ר"ל בעלג והעד אומר שזקנו הוא שחור וכבר עברו הרבה שנים והאשה גלמורה
 ובקשה ממני אולי אמלח הידפה למכתה:

תשובה הנה דין זה אף אס היה כודאי שהימר שנה היה רק ע"פ אשה הנ"ל בעלת ההקדש
 נמלא זה הלוי במחלוקת רמב"ם ורמב"ן באה"ע סימן י"ג קע"ף ל"ח ולדעת רמב"ם באשה אומרת מה
 ואח"כ בא עד כשר ואמר לא מת לפי מה שהכינו דבריו רמב"ן ורשב"א (ע"ש כ"י) אע"פ שלא בא
 העד עד אחר שהתירוה אפי' אפי' נשאת הלא וכן קחם הב"י בש"ע וכ' ד"א דכיון שהתירוה לא תלא
 מהתירה ומוהרת להנשא לכחחלה והאהרונים לא הכריעו ומאן קפין להכריע ולהכניס דאשו צין הרים
 גדולים ומכ"ש שהב"י הביא דעת רמב"ם בקחם וכ"כ העור רק דעת רמב"ם ואמנם להיזה ששקרו חז"ל
 על סקנות עגונות נ"ל במקום עיגון שחוקובש"ע שהאשה היא עדיין רכה בשנים ובפרט בזמה"ז י'
 לסמוד ע"ד האי שכתב הש"ע והיא דעת רמב"ן ורשב"א ונ"י כמש"כ הב"י בשום ובפרט שמלאתי שכ"כ

ריאזי נשיג ביצמות שס וכן הכריע היפ"ט בפ' י"ד דיצמות ק"י י"ז ומי לנו גדול מהם שהם גדולים
 שנלחמו ונח"ט די"ל דגם דעת רמב"ם נמי הכי ומש"כ ואח"כ ר"ל קודם שהחזירה וכמש"כ הנ"ט
 וכבר כ' המה"ד כמה פעמים דבמקום שמלינו איזה פוסק בהדיא ובשני נוכח לפרש דבריו שאינו חולק
 ע"ז טוב יותר לומר שאינם מחולקים ועוד שכפי שאמר לי שאין זה ודאי שההיתר לא היה רק ע"פ
 אשה אלא ספק וא"כ הוי ק"ס שמה היה ההיתר ע"פ איש ואח"כ ע"פ אשה שמה ה"ל כרמז"ן ולכן
 נ"ל להתיר אשה זו בחנאי שיכניחו ע"ז עוד ג' רבני מ"ל מקהלתנו וגם מחו' הרב מוה' אליה קו"ד
 דקהלתנו ובח"ל דברי בטלים:

(לה) שאלה אי"ח שנשגעה והיתה הולכת ברחובות עדומה בלא לבוש כדרך המשוגעים
 והיתה הולכת עם אנשי החילות מלרפת וקרוב הדבר שנעמאה ואח"כ נחפזה וחזרה לרעמה אם
 מותר לבעלה:

תשובה בהכרח מקום שמואל האריך בזה ודעמו לאסור דכיון שאנו רואים שיש לה האוס
 חיישינן שמה יש לה רלון ג"כ ומחשבתה ניכרת מהוך מעשיה וקיי"ל דמחשבה ניכרת כו' מהני בקטן
 וא"כ היה לשועה וכל דבריו רחוקים כי תלמה אין ענין לרלון כלל שהתלמה בה הוא כמו שהבנתה מהלוח
 לאכול ורלון הלוי בשכל וכי בשביל שמחלוח לאכול ולזנות נאמר שיש לה רלון השכלות. ואף דמחשבתה
 ניכרת מהוך מעשיה שמחלוח לזנות בשביל זה לא נאמר שיש לה רלון. ושועה גרע מקטן כדאיחא במי
 שהחשיך ובהדיא אמרינן בקטנה קטנה נמי המורי מחמירא כדאיחא בנדה לענין חבועה ליכא ואי"ל
 הכי אמרינן דפתוי קטנה אונס הוא ובחמת מה שאז"ל קטנה אין לה רלון הוא לשון מושאל כי רלון יש
 גם לבהמה אלא ר"ל בחירה (ועיין זה בע"פ בסופו):

ואמנם בחמת הוא כמש"כ שם בשם חכ"ס אי' דשועה דמי לקטנה ואף שהוא כתב שם שאינו
 רולה לפרסם נ"י הוא זה החכ"ס הנה מלינו לחנא גדול שכ"כ בהדיא הרב הגדול משנה למלך בה"ל אישות
 הלכה ד' ב"ה אף אחי וב"ה ומ"מ ק"ל שכח בהדיא דזה הלוי בפלוגתא אם אמרינן דפתוי קטנה
 אונס המכחל נא"ע בקימן קט"מ קט"מ ג'. ולפ"ז כיון דהש"ע לא הכריע לענין קטנה א"כ י"ל דה"ה
 לשועה ואפשר י"ל דשועה גרע מקטנה דהרי קטנה אנו רואים שיש לה דעת ורלון אלא דמשום דנחה
 לשחפתוח חשבינן לה כאונס אבל שועה ראו רואים שאין לה שום דעת ורלון כלל י"ל דגם הרמב"ם
 מודה דחשבינן לה כאונס גמור ומכ"כ דדעת רוב הפוסקים דגם בקטנה אמרינן דפתויי השונה כאונס
 כמש"כ הב"ש שם וגם המ"ע הניח דברי הרמב"ם בל"ע וכ"כ בנידון זה שלא ראינו שנעמאה אלא שקרוב
 הדבר שנעמאה ומידי ספיקא לא נפקא וא"כ הוי כמו ק"ס שמה לא נעמאה ואח"כ דנעמאה שמה
 הלכה כדעת רוב הפוסקים דחשבינן זה כאונס ולזה אם יכניחו עמי עוד שלשה מהראויים להוראה
 א"ה קניף להתיר:

(נז) ובדבר אשה שרופאים אומרים שאם תתעבר תקחנן אם מותר לבעלה לשמש עמה במוך:
תשובה דבר זה הלוי בפלוגתא ביצמות י"ב וכהנ"ל ל"ט. דלרש"י שלש נשים משמשות במוך
 היינו לפני השמים אבל שאר נשים אסורות דהוי כמעיל זרע על עלים ואבנים ולאחר השמים אסור
 בשום השחתה זרע. ולר"ם איפכא דלפני השמים אסור אפילו לנ"י נשים דהוי כמעיל זרע על עלים
 ואבנים אלא ר"ל לאחר השמים דהא גברא כאורחא משמש מידי דהוי אקטנה ואי"לוניה כו' והאשה
 שנוחנת אח"כ מוך לא הוזהרה אהשחתה זרע כיון דלא מפקדה אפריה ורביה ומשמש במוך דקהני הכא
 היינו דלריכות לשמש במוך זהו דברי ר"ם בחוספיה יצמות י"ב ע"כ ד"ה שלש משמש לדעת ר"ם דאף
 שאר נשים מותרות לשמש במוך היינו שנוחנת מוך אחר השמים והנה בי"ד ק"י קל"ו קט"מ י"ג כתב
 בש"ע דמותר לרמוץ להפליע זרע וא"כ בנידון דידן נותרה עכ"כ סיכף אחר השמים להפוך עלמה כמ"ס
 הרמב"ם וגם תרמץ בחמין ולקנה בלמר גפן או צבגה דק. וגם מהלך ברגלים סיכף אחר השמים אולי
 הועיל. אבל ליתן מוך בחוהו מקום קודם השמים אסור כנ"ל:

יח) וראיתי בהשוכה הרד"ג שכח שהוא טעות דא"כ למה כתב הרמב"ם שלא ילא בלבא הוי"ל
 לכחוב דבוא יוהר ומש"כ במנין המלות בל"ה סימן ס"א וז"ל ודע כי החסן עלמו מזהר לללח מביחו
 לסקורה כל שנחוכ' שהוא טעות המעתיקים. ובדאי לא ראה שכן הוא מפורש בליקוטי הפרדס ובספר
 ההינדוק שהרי לא הביא דבריהם וכן משמע במנין המלות להרמב"ם מ"ע סימן ר"י"ד שכח וז"ל שלחו
 להתיחד החסן עם אשתו שנת המיתה שלא ילא חוץ לעיר ולא ילא ללבא אב"י שמה כו' ומדכתב שלא
 ילא חוץ לעיר ולא ילא בלבא מוכח דאפילו הוץ לעיר לסקורה אסור ומה שלא כתב ברמב"ם היינו משום
 שכח שם דהיולא בלבא עובר בשני לאוין וא"כ יש לומר דבאמת לללח לסקורה אינו עוזהר בלאו אבל
 הוא מזהר בעשה מושמח את אשתו ומה שהקשה הרמב"ד דא"כ מי שאין בידו להספרנס אין יקיים זה
 ולא שייך לומר דהללו נאמר לעשיר ולא לעני י"ל דבודאי אם האשה מוחלת הוא פטור כונו שמלינו
 בעלין שמה בנ"י יוני הגמטה שהאשה יכולה למחול כדאי' בל"ה ע סימן ק"ב הגם די"ל דהתם אינו אלא
 חקנה הכמים ובה שייך לומר אי אפשרי בהקנה זו אבל שנה ראשונה הוא מה"ט אפשר דלא מהני
 מחילה מ"מ אינו מוכרח:

(לח) שאלה א' שהיה לו חולי ותחבו ראש הגיד והעטרה בגובה קיים אלא שהקר ממנו מעט
 ומ"מ רוב הקיפה מלמעלה קיים ונשא אשה וכעת נחללה הדבר. אם ב"ד מלווין להפרישו כיון דיש
 פוסקים מכשירין בנשאר רוב:

תשובה ביצמות ריש פי הערל כ' רש"י ר"ה ואם נשחיר מעטרה שנכרת מעטרה ואילך כו'
 שאין גיד אלא מעטרה ואילך ללד הגוף עטרה שורה בשר המקפת במקום המילה בגובה ושופע ויורד
 עד סופו עכ"ל וכ"כ בשנת ס"פ דמילה וז"ל העור סימן ה' בראש הגיד יש בשר וכהכורו לגי' הוא גבוה
 מוקף קניב הגיד ונקרא עטרה ואותו היקף אינו בעיגול ישר אלא בעליזו של גיד מארכת העטרה
 כלפי הגוף ומתקלרה והולכת בהחתימו עד קרוב לראשו של גיד ואותו הנשר אין דינו כשאר הגיד שאש"י
 אם נחחק כולו ולא נשאר אלא מלל החוט על פני רוב העטרה ללד גוף כשר עכ"ל והיינו דגם במחל
 ע"ה ע"כ מלל החוט ע"פ רובו וכלפי רישה וכפרש"י שם וז"ל וכלפי ראשה ללד גופו נשחיר מלל
 השער ע"פ רוב הקיפה אבל אם נחכמה כלפי הגוף ונשחיר מלל החוט מן העטרה ע"פ היקף כל הגוף
 בלדה כלפי קרקע סקול עכ"ל ולשיטה זו הכל הלוי בהוט המקיף שהוא ללד העליון מהעטרה שהוא

לר הגוף ואם נשתייר מה רובא אשר חס חין שם רוב אע"פ שנשתייר מן הלר הקרקע פסול אבל הרמזים כי כלשון הש"ע בסיומן הי' חס נכרה מראש עטרה ונשתייר ממנה חסילו כחוט השערה מוקף לכל הגיד אשר עכ"ל וכי הכ"י דגרסו בגמרא היה מלא החוט ע"פ כולה ע"ש ולפ"ז ע"כ ל"ל דל"ג בגמרא וכלפי ראשה כיון דק"ל דלריך לביות ע"פ כולה והכ"י חמה על העור דפקק כג"י רש"י ולא ספק כג"י רמב"ם ורא"ש שכן מלא בפסקי רא"ש עיין בכ"י אפשר שכ"כ בנוסחא שהיה לפני כ"י אבל בשלנו לא נמלא מזה כלל בפסקי רא"ש אלא צרא"ש גושא כ"כ רפ"ח וז"ל ע"פ כולה וכלפי ראשה אך ל"ע דהוי כחתי דסתרי דלפי גרסה ע"פ כולה ח"א לגרוס וכלפי ראשה וחמנס מלאחי ברי ירוהם ככ"ג ח"ד שכח וז"ל ע"פ כולה וכלפי ראשה פ"י שיהא החוט קובע אח כולה כלפי ראש' שהיה כלפי הגוף אע"פ שלא נשתייר בה כלום כלפי קרקע אשר ואם נחכה כלפי הגוף אע"פ שנשתייר מלא החוט ע"פ היקף כל הגיד כלפי קרקע פסול וכ"כ הרמ"ה ורוב הפוסקים ע"פ כולה ורש"י גרס ע"פ רובה עכ"ל:

והנה לכאורה משמע דרי ירוהם פליג בחרתי (א) דלרש"י סגי שיסאר רוב ולר"י בעינן כולו (ב) דלרש"י שכח דאם נשתייר על פני היקף הגיד בלידה כלפי קרקע פסול משמע דיון הלך לא נחשב גם כן לעטרה ואם כן חין לריך רובא אלא מרוב עטרה שהוא ללד העליון של גיד ואפילו ניטל גם מן הלך אפי' הכי אשר ולר"י שכח רק כלפי קרקע משמע דגם מה שזמן הלך נחשב לעטרה לריך שינשתייר כ"י מן הלך. אך לרברי רי ירוהם דקיים ורש"י גרס על פני רובה משמע דלא פליג עליה אלא בחדא דלרש"י סגי ברובה ולדידיה כולה ולפ"ז כיון דרבי ירוהם לא כתב רק כלפי קרקע מוכח דקבירא ליה דבאוחו שיעור דקבירא ליה דלריך כולה בזה לריכין לרש"י רובא ואם כן גם לרש"י לריך שיסאר מכל העטרה דהיינו מה שנלדין ומלמעלה רק דקני ברובה מזה השיעור ורק מה שכלפי קרקע אינו מעכב וכן מרש"י שהיה בלדה כלפי קרקע משמע דוקא הלך שכלפי קרקע אך ביש"ש סיומן ח' כתב וז"ל מלא חוט על פני רובא ולא בעי כל היקף הגיד והוא שנשתייר אוחו רוב היקף ללד הגוף דהיינו למעלה על הגיד שנוטה ללד גופו ולא למטה הנוטה על הארץ עכ"ל ואם כן יש לומר דמה שכח ר"י ללד הקרקע היינו דהלדין נכללו כמי בזה שהן גם כן ללד קרקע ילא לנו דלריך שיסאר על כל פנים כחוט השערה בשיעור העטרה מלמעלה ומלדין אלא דלרש"י ועור סגי ברובה ולרוב פוסקים כולה ואם חסר כל שהוא בשיעור זה פסול אבל מה שכלד הקרקע לדידהו לא מעכב ולהרמזים שהוא לשון ש"ע שהנחתי לכאורה משמע דקבירא ליה דלריך שינשתייר מהחוט הגבוה המקיף כפי גידולו של העטרה שהעמקתי ב"ש העור מכל החוט הזה לריך שינשתייר כחוט השערה קניב כולו דהיינו בשיפועו אבל אם נחמד ראש הגיד כהן העטרה בשוה אף על פי שנשתייר ממנו על פני כולו כיון שנחמד החוט המקיף פסול אלא לריך להקיף כל הגיד. אחר זה בא לידי ספר הב"ה ורא"י שכיוונתי ב"ה במקלם לרעהו שכח גם כן דלפי גירסת פסקי רא"ש שגורס על פני כולה ל"ל דלא גרסינן וכלפי ראש ואחר זה הביא להלכה בדברי ר"י אך מה שכח בשם ר"י שכך מלא בחוספות פירוש חס' נשתייר מן עטרה ולפנים חסילו כחוט השערה קמוך לראש ומקיף את כולה אשר עכ"ל זה לא מלאחי בר"י שלנו וקיים הב"ה והיינו כלפי ראש דנקט בגמרא ודלא כהרמזים דמכשיר במוקף לכל הגיד אף על גב דלא הוי כלפי ראש וכן כתב ב"ש ול"ל דהכ"י וב"ש מפרשים דכוונת הרמזים דאפילו נחמד כל גובהה של עטרה רק שנשאר מראש הגויב מוקף על פני כל הגיד אשר ולדידיה אינו חלוי כלל בצער הגבוה דוקא אלא דכל ראש הגיד קרוי עטרה שהרי ב"ר"י איתא במתניתין ואם נשתייר מהעטרה אבל לרש"י ודאי ז"א שהרי כתב בדבור המחיל ניקב למטה בסוף הגיד כלפי קרקע כו':

וע פירוש זה יובן לי מה שכח הכ"י בהלכות מילה הביאו הש"ך סיומן ק"ק ט' רעטרה דלגבי מילה הוא העטרה אשר בראש הגיד כולו כו' משמע דלגבי שאר דברים אף ראש הגיד נקרא עטרה אבל נראה לי שהוא דוחק גדול דעל כרחק ראש הגיד לא נקרא עטרה כלל כדמוכח בכחוכות דף כ"ה ע"כ וכ"כ הב"ש גופא סוף סיומן כ' ס"ק ג' דלא נקרא עטרה אלא הגובה אך יל"ד מרש"י דבסוף פרק מילה כתב עטרה שורה גבוהה וכן ציננות לפנין פלוז דכ"א ובכחוכות שם פרש"י עטרה ראש הגיד וכן כתב רמב"ם בפרק אי מהלכות א"כ המכניס ראש עטרה בלכד כו' משמע דכל ראש הגיד נקרא עטרה לענין זה והיינו כיון שמכניס על כל פנים קלח מן עטרה התחוכה המגיע עד הנקב ועיין בפירוש המשניות לרמב"ם ציננות דקנה לא משמע כן:

והנה נודאי אע"פ דלכחילה ודאי דפסקין כדעת רוב הפוסקים דלא סגי ברובא כרש"י עכ"פ אם כבר נשא אי אפשר לכופו להוליא כמו שכח הב"ש שם סוף ס"ק ט' כיון דלרש"י ועור אשר ול"ע גם כן אם לריכין אנו להפרישם אם היא מרולה בכך ואם היא אינה מרולה חין יכולין לטפה ואין לה דין מורדה וע"ש סיומן ק"י ב"ש ס"ק ג':

וב"ב מאחר שגדול השלום ומלינו חסילו באיסור נדה החמורה דמכניס על פוסקים ראשונים בשעת הדחק שלא לעגן ומאחר שעל כל פנים שאי אפשר לכופו לנט נמלא התעגן אפשר דיש לסמוך על שיטת רש"י ועור וכן פסק גדול שבאחרונים הי"ש יבמות פ"ח סיומן ח' וכן משמע מדברי ראב"י שהביא שם בסיומן י"ב וז"ל מעשה בא לפני ראב"י כו' ומקום החתך היה כמעט כרוחב חלי אלבע ומגיע עד גובהה של עטרה עד ועד בכלל ופגע ונגע מעט ורוב גובהה של עטרה קיימת וכלפי אור העליון נחתך בעובי אשר כו' ועל ידי רעייה נעשה מקומו ללקח לחשך ראש העטרה ולא גובהה של עטרה ולכך השתן מקלה למעלה כו' ועל פי הדברים האלה החזירו לו אשמו ויצא אליה ומהר וחלד בן ואביו קרא לו אליעזר ע"ש ראב"י עכ"ל הרי להדיא דאף על גב דפגע ונגע בעטרה מעט כיון דרוב גובהה קיימת אשר ומה מביא רש"ל ראיה דאם נחתך כקולחם או כמרזב אשר דמעשה רב ואם כן אף ח"א כדאיתא בשם ראב"י מעשה מעשה וכשיעט רש"י והעור וכן כתב רש"ל ולכן נראה לי דאין אנו לריכין להפרישו על כל פנים בעבר וכשא ועדיף ומה שכחתי בהשונה הקודמת דעל כל פנים היא לריכה לפרוש ממנו כיון דראב"י עשה מעשה. וכל זה כשהעטרה למעלה על כל פנים נשאר כחוט השערה אבל אם ניטל העטרה העליונה ולא נשאר רוב הקיפה פשוט דאקורה עליו כיון דרוב פוסקים מסכימים לזה וכן כתב הב"ה שכן ראוי להורות ועוד כיון דבכל הפוסקים מפורש מה היא עטרה ודברי רמב"ם סתומים עכ"פ מפרשינן דבריו גם כן ככל הפוסקים ואדרבה הוא מחמיר וכו' שפרשתי דבריו:

אך לריכין עיון אס יש בשיעור הזה רוב חקרן כל שכן אס אמרין דלריך רוב במקום אחד או חפילו על ידי לירוף והנה מלינו בשחיטה דבעינן רוב הק"י ואף על פי כן אס שחט בני וג' מקומם [מלרפינן] בסימן כ"א ונגמורא חוק' שס דף ל':

שער משפטי צדק

א כ"ב בש"ע סימן ק"ס סעיף כ"ב ועיין שם בט"ז ותמוה מאוד פשיטא שאפילו שבת החמורה נדחה מפני פ"ג וכל שכן איסור לאו וב"מ ב"ז שהוליא הב"י ממנו כחב דהוי פ"ג ומלוא ונ"ל דכוונת התוספות כמו שכח הב"י בשם השוכח מהרי"ל על מה שנהגו ללוות מעות יחומים בר"ק שאפשר שנהגו כן מדכחו קלת מרבושינו דמוחר להלוות לדיקה בריבית והביא מירושלמי דלויין בריבית למכור מלוא ולקידוש החדש עיין שם והמ"א בס"י רנ"ג כהב גם כן ירושלמי זה דלויין בריבית לסעודה שבת ואף על גב דיי"ג כפשוטו דודאי ההס היה פ"ג ממש כדכתיב ואכלכלם לחם ומים סבירי להו לתוספות רבולל כל דבר אכילה ושתייה אף על גב דאינו פ"ג ממש ואין בירי ירושלמי לעיין בו הטעם לזה להיחר ול"ע:

ב ליתן שבר להיות ערב שלוף דון הע"ז בס"י ק"ע סק"ג אוקר והש"ך בנקה"כ כחב דחוכך בזה וכדומה לו שנהגין להיחר עכ"ל. וכימיהם לא נרפס ספר שיטה מקוי ב"מ ז"ל הריעכ"א שם דף ס"ט ע"ב ד"ה אור רבא כו' הילך ד' זוזי ואימא לפלוני דלזמין לי מ"ע שבר אמירה נועל והקשה הריעכ"א היפוק ליה שזה אינו מלוא לו כלום ותיך ח"י א' דקא משמע לן דאף על גב דלא נחרלה זה ללוות אלא לזה והוא מלוא ללווה אין כאן חפילו ריבית מוקדמת כי הוא לא נתן לו על דעת שילוח לו אלא על שבר אמירה בעלמא ושכירות בעלמא הוא ודוקא דקדים ויהיב ליה זוזי מעיקרא דאס לא כן כיון דמדדידיה שקיל השאח זוזי הלואה מחזי כנוטל שבר מעותיו עכ"ל ומשמע מלשונו דדוקא אס לא ביקש ממנו שיהיה שלוף דון אלא מדעתו ורלונו עשה זאת אבל ליתן שבר שיהיה שלוף דון אקור וכן משמע לכאורה דאס לא כן הוה ליה לרבא למימר אימא לפ' דלזמין לך ואתה הלויני ח"י דבכחאי גינא אקור אבל אס עשה זאת מדעתו מותר וזהו שכלל רבא בדיבורו דלזמין לי ר"ל שעל כל פנים תראה שיגיע המעות לידי ונ"מ זה מירי דוקא שנתן שטר חוב בעלמא בלא ריבית דאל"ה אקור:

ג הלואה זהב בזהב כחב ימ"א בסימן קס"ב דאין למחות בידם דיש להם על מה שיסמוכו והוא כפי ונה שכח בפסקי ו"הר"א ק"י ג"ד שלשה טעמים להחיר. א' דתוספות חולקים על הגאונים וסבירי להו דזהב הוי טבעא. ב' דאפי' לשיטת הגאונים שיש לו דין פרי כיון שרוב בני אדם יש להן מטלטלין דהוי זהב ואס היו חלים לנוכחם בזול יכולים להשיג ואס כן הוי כהלואה קאה בראה ויש לו מעות מזונות דשרי הכא כו"י הרי יוכל למכור מטלטליו מה שאין כן קאה בראה דלא ונהכי מטלטלין דאין דרך לקנות תבואה אלא בזמזמן. ועוד טעם ג' דדוקא בזמניהם שהיה המטבע של כסף מעורב במטע נחושת ואס כן היה חשוב והריף בהולאה ולכן נגר זהב טיבעא וזהב הוי הפירי ונה שאין כן בזמן הזה שהכסף נחזיק מאור בהרבה נקושה ואס כן דינו כנחושת דלכולי עלמא זהב נגר נחושת הוי טיבעא עיין שם. והנה טעם שני שכחב הוא דוקא לרעת הנ"א שהביא הב"י בסימן קס"ב והוא ברא"ש ריש פרק א"י ד"ה ונראה וכן הקשו התוספות דף ע"ב ד"ה אין לויין וכחב הב"י דזה דוקא לפי הגירסא שם אין לויין על שירות שבשוק אבל כל הפוסקים גרסי אין לויין על שער שבשוק ולכן כחב הב"י דההוא פסק לאו דקמכא הוא וכן כחב הש"ך בסימן קס"ב ס"ק ה' דכן הסבמת הפוסקים ואס כן כל שכן דלא מהכי הוה שיוכל למכור מטלטליו דאפילו מעות מזונות לא מהכי דהו זהב אין לו שער קבוע וגם טעם שלישי לא שייך בזמן הזה שאדרבה כל מטבעות כסף שלנו הוא כסף טוב (ועוד בה"מ סימן ר"ג לא נחלק בין זמן לזמן ופסק דזהב הוי פירא נגר כסף ואס כן הוי הדין לענין ריבית כדאמרינן בהה"ב) ואס כן לא נשאר אלא טעם ראשון שכחב, דהוקמת חולקין וסבירי להו דהוי מטבע וכן משמע מהשוכח רש"א שהביא ב"י ובאמת נראה לי דבזמניהם היה הדרך למכור הכל על המטבע כדרך שנהוג גם עכשיו במקלת מקומות בריגא ובלישיא שמוכרין הכל כן וכך ליטרות בעד ר"ע ואס כן היוקר והזול תלוי בפירות ולא במטבע אבל עינינו רואות בכל המקומות שהיוקר והזול תלוי בדינר זהב ולא בפירות ואס כן ודאי הוא כינהו דיוקר זול ואס כן יש לו דין פירא ולכן נראה לי דיותר טוב שיזרח הלואה שיהיה לו על כל פנים ארום זהב אחד כדין קאה בראה שלא ילא השער וכן הדין בבאגקע נאטן ואסי"ג בנדיכת קיסר יר"ה או י"ל כיון דקיימא לן בסימן קע"ה דבני בשער של עיירות אף על גב דלא קבוע ובראה בראה כיון שילא השער לויין אף על פי שאין לו: **והנה** כל זה לענין שעה הלואה אך אס כבר הלואה לו אדומים ונתייקרו אס כן לשיטת הגאונים דסבירי להו דהוי כפירא אס כן דינו כהלואה קאה בראה בלא ילא השער דאין לריך לסלק אלא כפי השער שהיה כשעה הלואה כדאימא בסימן קס"ב ואף דקיימא לן לענין ריבית דמהכי שער של עיירות מכל מקום יש לוור דיכול לטעון קיס ל' כשיטת רוב הפוסקים דבעינן שער קבוע וזה אינו באדומים ואף דמותר לסלק כשירלה ולקמור על המקילין אבל כשאינו רולה אס כן אין הב"ד יכול לכופו דיטעון קיס ל' דבעינן שער קבוע וכשיטת הגאונים דזהב הוי פירא אס לא שיטעון המלוא שהיה ללווה ודאי אפילו ארום זהב אחד דאז ילערך הלואה ליטבע שלא היה לו כן נלע"ד ואס טען המלווה שהודה שיש לו עיין בח"מ סימן ק"י סעיף ד' והרולה יכהוב בשער שהודה הלואה שיש לו אדומים. בהוך ביחו ואז אין חשש כלל: **ז"ל** דגם דין המלווה על המטבע והוספו עליה הנזכר כ"ד סימן קפ"ד הוא נמי על דרך הונאה שכל המו"מ הוא כונה נוחנין פירות בעד מטבע זר. (דברי הלבוש בסימן קס"ח סעיף ז' שכחב שטר העומד לבטוח כגבוי דוני ל"ע דהן דברי ב"ש ומה שכחב דכל סילוק בלא זוזי אסוקי הוא עיין בסימן קס"ו בש"ך ס"ק י"א ונסוף סימן קס"א שער שיש בו ריבית של דנריהם שאינו גובה הריבית עיין שם):

ד מנהג הסוחרים שזולמים לירידים וכוהנים שם להסוחרים שזה הוא שלוחו ואס ילטרכו ללוות לזו להם על הסכום והמשולמים לזים לפעמים מנכרים ולפעמים מישאל בריבית קלולה וחומעים

עלמם במקורם המשלח ולפעמים שאין המלוה רוצה להקיף לבטיה המשלח חלף לשליח ונתן שטר על שמו לבר כערב שלוף דון ולריכין חנו לברר חיזה מותר ואיזה חקור דמנהג זה הוא תמיד בין הקוחרים ונעשה להם להיחר ומעולם לא שאל אדם על זה:

והנה דין זה דריבית ע"י שליח כי רש"י ומקלח האחרונים לומר ע"י אך הש"ך בסי' ק"ס ס"ק כ"ב החזיק דברי רש"י וכ"כ בשם הב"ב ג"כ והמל"מ פ"ה האריך מאד בדין זה וכחכ שרעה רש"י חורה היא ואף שרמ"א כחב דאין לפרסם הדבר ואין לקמוך ע"י כ"א לעת הלורך אין לנו עם הלורך גדול מבזמה"ז ומכ"ש אם לא נוולחו להם בהיחר יעשה חקור ולכן ינעתי למלוח הדך הכבושה בחיזה לך להקל עכ"פ האיפור כדמלינו שחז"ל השנו ע"י בריש פ"י מי שהש"ך ע"ש. ול"כ דוראי מה שהפיר רש"י ע"י שליח לא מי רי שהמלוה נותן שט"ח וקולץ הריבית רק שזולח השט"ח ע"י שליח וא"י מי המלוה רק הכל ע"י סקור דזה ודאי הוי ר"ק שהרי המלוה קומך רק על הלוה ואפי' ישלח לו הריבית ע"י קוף הוי ר"ק כמו שכח המל"מ חלף מיירי שהמלוה יודע שזה הוא שליחו של הלוה דוראי לא שרי זוזי בכרי וא"כ אף שהלוה כחב לו בכ"י שזה הוא שליחו ושחם ילערך ילוה לו חלף שלח כחב לו שילוח לו בריבית חלף כחב לו קחם שילוח לו אין בכך כלום שכוונתו שילוח לו בהיחר ואפילו כחן הלוה שט"ח בח"י והשליח קלץ ריבית חש"ה מותר דדוקא חס הלוה גופא קלץ ריבית בשט"ח חקור לכ"ע כוח זכח רמ"א בשם מהר"ק רכ"ן דהלוה עלמו משעבר מעלמו בריבית הוי ריבית הבא מלוה למלוה אבל כחן שלא עשה אוחו שליח על ריבית וא"כ כיון ששינה מדעת משלחו נהבעל השליחום כדאי בח"מ זימן קפ"ב וא"כ עדיין היחירא של רש"י במ"ע דאין שליח לדבר עבירה ודומה לזה בסי' קס"ח סעיף ו' ח' וכ"ז כשהחוס במקודות המשלח ונמלח סמיכת המלוה על המשלח. וב"ה שבינוחי לדעת הגאון הוזה דעת שכח ג"כ דדוקא כענין זה מותר חלף דק"ל דדוקא חס אחר השליח חני חתן לך הריבית מותר אבל חס אחר שהמלוה יתן ריבית חקור מדרבנן ולענין כפי מה שכח המל"מ שהכחסי גם כזה מותר ואם אפשר לעשות כדעת הגאון ודאי יהא עפי':

ואמנם חס המלוה יאמר אין חני מלוה להמשלח חלף לך ודאי חקור לכ"ע שהרי חס השליח הוא הלוה מן המלוה והוזה להיות מלוה למשלחו ובה אין שייך מה שכח המל"מ וז"ל דחשבינן ליה כאילו השליח לוח לעלמו כיון שאינו שליחו של לוח דאין שליח לד"ע והוא לא לקח בריבית חלף בחושבו שההלוה היחה למשלחו לא לו אבל האמת הוא שהשליח הוא הלוה ומזה אוחם למשלח והמשלח אינו נותן הריבית לוחי שהלוה לו חלף למי שהלוה לשלוה שזה היחר במור כדאמרינן שרי ליה למימר להבירו הילך ד' זוזי ואחפ"י לפלוני זוזי כו' וכשהשליח נוהן הריבית חע"פ שהוא הלוה אינו שום חקור דהאי ריבית לאו דיריה הוא עכ"ל וכ"ז ל"ש כשהשליח נותן שטר שלו ואין למלוה שום עסק עם המשלח ח"כ השליח הוא לוח מן המלוה ונותן לו ריבית ומזה ולוקח הריבית מן המשלח: **ולא** מיבעיא חס המלוה הוא ישראל דחקור חלף חפ"י חס המלוה הוא בכרי דאע"ג דאינו עושה חקור בהלוה זו מ"מ כשהחור ומלוה למשלחו הרי מלוה בריבית כדאיחא בקימון קס"ט סעיף י"ז (ועיין בקימון ק"ס בש"ך ס"ק כ"ב בשם ד"מ ונש"ך ריש קימון ק"ע דבערב שלוף דון הוי ר"ק וכ"מ בשיטה מקובל' דף ת"א ע"ב דהוי ר"ק וכ"כ הע"ז ס"ק ב' וכן הוכיח בשיטה מקובל' מדאמרינן בגמרא אשכח בישראל קא מוזיק בריביתא ונ"ל דאפי' לדעת הב"ב ס"י ק"ע שם מורה בישראל בערב שלוף דון דהוי ר"ק):

וכן חס המשלח נתן שטר וחוס שמו והמלוה רוצה שיחמוס גם השליח על אוחו שטר כמי חקור חסי המלוה בכרי דבדיניהם נעשו שניהם לויס ברמ"ג ורמ"ג:

אבל מותר להיות ערב לככרי דאז מהוייב לחבוע חחלה הלוה כדאי בקימון ק"ע ומותר לחמוס השליח שהוא ערב שכשלל יפרע המשלח בזמנו חייב הוא לסקל החוב דזה מותר לכ"ע וז"ל ריעב"א ב"מ ע"א ד"ה אבל אהה וכחב ר' משה ב"ר עזרוס שאם חמב ישראל לישראל חבירו לא ולוח לי מעוי מן הנכרי בריבית והיה לו ערב בשליחותו מותר כיון שיש שליחות לישראל ה"ל כאלו הלך הישראל לשם ולוח מן הנכרי ואע"ג דאמרי' כיון דבדיניהם דחר ערבא חזיל חקור הבא הוא שהערב אומר חני אה"י לך ערב בעבורו אבל הלוה לא אומר לו בחחלה היה ערב בשליחות חלף הערב אומר חני אהיה לך ערב בעבורו וכשישאל הערב את פי הלוה חס ירלה ואמר חני מוליאך מן היק שיארע לך כזה אבל אינו אומר לו הלוה לבחחלה היה ערב בשליחותי הילכך ככה"ג שרי ומנהג פשוט הוא שעושין בכל יום עכ"ל ומכ"ש בזמה"ז שרויך לחבוע הלוה חחלה כונו שכח רמ"א בסי' ק"ע כיון שהשליח עושה כן מעלמו ואפי' חס לוח מן הנכרי ק' ונתן לו שט"ח על ק"ן מותר לכ"ע שאין כאן דיבית כלל שנעשה כאלו הלוק היום להמשלח ק"ן וכן משמע ממש"כ הב"י בשם בה"ט הביאו הש"ך ס"ק ח' בסי' ק"ע:

ויש עוד למלוח תקנה ללורך גדול בשעת הדחק שיכתוב המשלח להמלוה ישראל שיחן לו כך וכך כדי שילוח לשלוהו ד"מ חס רלונו ללווח חלף ד"ע על ב' חדשים ומנהג' ליקח ב' למאה לחודש יכתוב לו שיקבל במחנה ארבעים ר"ע כדי שילוח לשלוהו חלף ר"ע על ב"ח חס היחר במור כדאמרי' שרי ליה כו' הילך זוזא ואחפ"י לפלוני (וכדאי כ"ל דאין הילוק חס אוחו פלוני כוחן לו בשליחותו של זה הנותן או אחר דמ"ש כיון דעיקר העעם שאין הלוה נותן כלום) וזו ילוה השליח ומנו על שמו דוקא בלא ריבית אבל חקור ללווח על שם המשלח (וכמו שכח המל"מ פ"ה דלדעה רמב"ן ורשב"א מותר כשיאמר פלוני יחן לך) ויקנה השליח בעד המעוה קחורה לעלמו וימכרו להמשלח ואף שיש כאן הערמה ריבית במקום שלא ישמעו לנו לאיפור מועב להחיר משיבולו לר"ק:

עוד יש תקנה שיחן המשלח בוחנה גמורה להשליח סך מ' ר"ע שישג לו הלווח חס מותר כדאמרי' שרי ליה למימר להכרי' הילך ד' זוזי ואיחא לפלניא דלחפי זוזי מ"ט שבר חנירה כועל ואע"ג שהשליח חחר ונותן אוחם להמלוה שילוח להמשלח מותר כושי"כ בה"י בשיטה מקובל' ד' ס"ט ד"ה ואמר דבא בהק' ריעב"א ל"ל האי טעמא דשכר אמיר' נוטל חיפוק ל"י שהרי"ז חינו מלוה לו כלום ומחרן דקמ"ל דאע"פ שלא נחרל' המלוה לאיש ההוא עד שנתן לו אוחס זוזי מותר כיון דלאו אדעתא דליחמו למלוה יהיב זמאי דיהיב איהו למלוה מדידי' יהיב עכ"ל ובה לריך השליח ליתר שלא יהיה הוא כלום

ואע"ג דהע"ז כי דק"י ק"ס ס"ק ז' בשם הפרישה דהוי ריבית גמור היינו משום שלא ראו דברי ריטב"א
אלו שלא נדכס בימיהם ורחימי בחוות דעה שכי ג"כ דאם נותן לו במחנה גמורה אע"פ שלא ישיג
הלואה יהיה שלו דמוחר ולפי דברי ריטב"א הנ"ל משמע דאפילו בלא"ה מותר אלא בכידון דידן ורחי
הוי הערמה ריבית ואין להחיר אלא ללורך גדול:

ד' דיתר זה של זקוקי לא ידענו מי חיקנו והע"ז בסיומן קע"ג סק"ק י' הזכיר אוחו שיש נוהגין
בן זבנק"ק ווילנא וסביבות"י נחפשת מנהג זה ואין פולה פה ולהרבה אפילו בזמן שהיתה יד ב"ד הקיפה
היו דנין בן והולילו רוחים מלוה ע"י היחר זה ועוד דנין שכאשר עלה הרווחים יוחר מן הקרן א"ל
הלוח לשלם רק עד הכפל ולא יוחר ונחפשת המנהג שאפילו ה"ח ולומדים מופלגים ויראים ושלמים
נהגו ע"פ היחר זה אלא שיש לנועין שמושכין ידיהן ואינן נוהגין בהיחר זה ולריכין אלו לידע עכ"פ
עם היחר והמנהג ולהעמיד הנוסח וההיחר על מכונו לריך חני להחריך הנה היחר זה או שנובע מפי
הזהב דף מ"ו והכילו העור והש"ע בסיומן קע"ג סעיף ו' ורי"ף והרמב"ם השמיעו לגמרי ולריך עם
לזה וז"ל הש"ס היו חמרי ופועלי חובטין אוחו בשוק ואמר לשולחני הן לי בריכר מעות ואפרנסם
ואני אעלה לך יפה דיכר וערסיה מנעות שיש לי בניהי אס יש לו מעות מותר ואס לאו אסור ואסיקנא
רב אשי אחר לעולם ברמים ופרועות כיון דאית ליה נעשה כאומר הלויני עד שיבא בני או עד שאמלא
מפחה וע"פ ברש"י ומוסי' אכל הרא"ש וכ"כ העור והש"ע דר"ל שהשולחני נותן לו מעבע ומיהו
אוחס של בעה"ב הם בלא לורה ואפ"ה ליכא משום ריבית דכיון דהני דבעה"ב לא עביעי שרי דה"ל
כפוקק על הפירות ומוחיל גבי" כיון דאית ליה שרי אכל אלו היה של בעה"ב נמי עובע אע"פ שיש
לו אסור וריבית קלולה היא ואע"ג רלאו הלואה היא מונש אלא דרך מקח ונמכר דכשאוחר לו הלויני
עד שיבא בני ה"ל כאילו מוכר לו אוחס שבביתו בשביל אלו שנותן לו השתא עכ"ל הנ"י (ומש"כ בני"י
ומדברי ראב"ד כו' כי הא שרי הוא ע"ס ול"ל מדברי רש"י דהיינו דמשמע מרש"י ד"ה רב אשי משמע
דאף בזה מוח' ולראב"ד כי שהוא טעות) וא"כ אין כאן חרוש דין דכיון שכבר כי הרי"ף והרמב"ם דין
דפוסקין על הפירות ביש לו ולכך לא הולרכו לכחוב דין זה ולפ"ז ה"נ שהלוח מוכר לו זקוקים ובזמן
בתיקנו היחר זה היה הזקוק שיה כי זהו פוליש והלוח מוכר אוחו בעד י' זהו פוי (ואף שעכשיו
הזקוק הוא ערך ק"ו זהו פוי כידוע כי זקוק הוא מארק והוא ע"ז לויט ברלינר מ"מ אין נ"מ בזה
כמו שאנו כוחנין בכחובה ר' זקוקים ומשערין ה' זהו או ה"ק זהו כי הכל ארעחא דנוכהגא ובזמנס
היה הזקוק ב' זהו עיין בצאורי הגר"א בי"ד גה"י פרה"ב) ומעט זה דנין שלריך לשלם עד הכפל
כי הזקוק שיה כי זהו:

ו' פ"ז היינו מונש דין זה שהלוח מודה שיש לו סך יאה זקוקים ונאמן בזה ואין לריך להביא
ראיה כדאיתא בש"ע בסיומן קס"ב וקס"ע וכיון שיש לו מוכר אוחן למלוה כל זקוק בעד עשרה זהובים
והזמן פרעון של הזקוקים הוא באוחו היום שמקבל המעות מיד המלוה דהוי בעד שיבא בני ולכן
כוחנים והזמן פרעון באוחו היום אלא שהלוח יכול לחזור בו ויקבל מי שפרע כיון שלא היה משיכה
ולכן כוחנין וקיעל בקאג"ס וכיון שנקנה הזקוקים להמלוה אס כן הכרירה למלוה כשירלה חובע הזקוקים
מיד הלוח או כשירלה יוכל ליקח מעות ונזמנים כפי שויין דהיינו עשרים זהובים בעד כל זקוק שהרי
לא היה כאן הלואה בלב ואס כן י"ל דסמכינן אר"ח שהוא דעה ה"ס אוננים בש"ע סיומן קע"ה סעיף
ו' דאונרינן מה לי הן ומה לי דוייהן אלא שנחרלה המלוה כשיחן לו הלוח לפ"ע הריזוח שקלכ עמו
דהיינו שירויח ערך י' לנאה לשנה וכדוונה לזה כפי שפסק ביניהם אזי לא יכול לכופ להלוח שיחן לו
הזקוקים דוקא אלא הוי כאלו נחרלה המלוה ומוכר לו חיקף הזקוקים לסלק לו לזמן פרעון לשנה בעד
כל זקוק כך וכך דהיינו שאס ירלה הלוח לסלק לו בעד כל זקוק אחר עשר זהובים יחרלה בזה ולא
יחבע אוחן הזקוקים ואס לא יסלק לזמן פרעון ומילא נשאר עליו החוב של הזקוקים ול"ל שכך חקנו
חכמי הזמן שחקנו היחר זה שיהיה כאלו היה הנאי כפול בלא אסוכחא ומעט זה ג"כ דנין שאס יחבע
המלוה שיחן לו הלוח דוקא זקוקים שאין לריך הלוח ליחן לו אלא כפי תיקון המדינה או כפי שקלכ
המלוה עם הלוח אלא על כרחך היינו מעט שכך תיקנו שחיקף לאחר שנקנה הזקוקים למלוה נחרלה
שכאשר יחן לו הלוח כפי התיקון או כפי הקלבה אין לו עליו כלום ומעט זה גם כן דנין שכאשר
נכתב בשטר חוב ויעלה רוחים לשנה כך וכך שלא יוכל המלוה לפבוע אה הלוח בהך הזמן חה תמות
שהרי נכתב בשטר חוב שהזמן פרעון הוא ביום ההלואה ומוכרח לכחוב כך כמו שכתבתי שכל ההיחר
חלוי בזה כי היכי דלהוי עד שיבוא בני ואס כן למה לא יוכל לפבוע אוחו בכל עת שירכס המלוה אלא
על כרחך שחחר המלוה שהוא הקונה ומתנה עם הלוח שהוא המוכר שכאשר ירלה ליחן לו ריווח כך
וכך ימוכר לו הזקוקים ואין זה דומה למה שכתב בסיומן קע"ד סעיף ב' דאס מתנה עמו שיחזיר לו
שער המכר אס נעשה הנאי זה בשעת המכר אין לו דין מוכר כלל דהתם מחזיר לו רק מעותיו אבל
הכא אינו מחזיר לו אלא שהחר ומוכרו לו לשנה בעד כך וכך ואף שכוחנין ויעלה רוחים כך וכך לשנה
וכן לפ"ע לכל חודש כנוי מותר שהלוקח הזקוקים הוא נעשה מוכר ומוכר אוחס לשנה בכך וכך ומתנה
עמו שכאשר ירלה לסלק לו מקודם לזה ינכה לו מן הדמים כדאיתא בסיומן קע"ג סעיף ג' אבל אסור
לכתוב ויעלה רוחים לכל חודש כך וכך וכן לכל חודש דכיון שחחר ומוכר לו לחודש בעד פחות אס
כן אס מתנה עמו שכאס שלא יסלק אזי יחן יוחר הוי כריבית כדאיתא שם בש"ע:

ו' פ"ז לריך הכותב השטר חוב ליחר ולכתוב בלשון זה ונותן הכרירה לבעל השטר (שהוא המלוה)
או לקבל הכסף הנ"ל או שיקבל עבורם סך אלף זהובים (דהיינו מאה זקוקים) ויעלה רוחים לשנה כך
וכך ויהיה הכוונה שנחרלה הנוכה שאס יחן לו בעד הזקוקים הריזוח חייב לחזור ולמכור אוחס ללוה:
ואמנם אף שיש בהיחר זה כמה דרכים מסוכנים וקורא חני על זה היחמה א"ס אס בחיקו כו'
כאשר נבאר למטה בע"ה ואמנס אף אס יהיה היחר ברור היינו אס יש לו נאמת הכסף בביתו מה
שנודה אבל אס אין לו הכל אפילו יש לו מקלח בוראי יש כאן על כל פנים כמה איסורים והנה הע"ז
בסיומן קע"ג בוף ס"ק י' כתב דמה מהני הוראה לשקר באיקור דאורייתא ומשיג על הירמ"א שכחב
דמתקשות ור"ש משמע דאפילו אין לו אלא מעט מעט ומדמה דין זה להלואה סאה בקאה ובזה לדקו
דברין דדברי רמ"א דחויין לגמרי כמו שכחנו כל האחרונים וכן כתב בשיטה מקו" ד' ס"ג ע"כ ה"ד

ולענין פסק כחז רמ"ך עיין שם שהאר"ך דאין שום היתר במכירה חלף אם כן יש לו ככל שיעור מעומי עיין שם שהאר"ך דדין זה אינו דומה לטאה נטאה חלף לפוסק לשער שבסוק והתם לא מהני חלף בשיש לו הכל וכמו שכתב בהרי"א בסיומן קט"ג בש"ך ס"ק ב' אך מה שכתב הע"ז דמאי מהני הודאה להפקיע איסור דאורייתא דמשמע דכבירה ליה דהוי איסור דאורייתא ל"ע דכיון דהוא דרך מקח וממכר אין כאן חלף איסור דרבנן וכן השינו בספר שו"ת צ"ח יעקב סיומן קי"א ויש ליישב דברי הע"ז שהרי בודאי במקום שאין כאן מכירה חלף אמר בלשון מכירה מכל מקום הוי איסור דאורייתא כדמ"ז בסיומן קע"ד קע"ה א' במכר לו שדה והתנה עמו כשיהיו לי מעוה החזיר לי הקרקע והוי ריבית קל"ג חף על גב דאמר בלשון מכירה דבודאי חס' יאמר חרם לחזירו מכור לי מלה זהובים כו' ואני חס"ך לך ק"ך הוי ריבית קלוה חף על גב דאמר בלשון מכירה דדוקא בעד שיבוא בני דזה לא הוי הלואה כלל דזה דעת רש"י משמע דנואר חלפלו במעוה וגם בזה כתב הראב"ד שהוא טעוה גמור אבל היכא דהוי ריבית גמור לא יועיל לשון מכירה וכן כתב בהרי"א בשיטה מקו" דף ק"ג ר"ה על מנה להחזיר במכר לו שדה וחלף חס' החזיר מעומיך מחזור ותמכרו לי כיון דאין כאן מכירה בדרך המוכרי" הוי ריבית קלוה ולכן כתיב כספך לא תהן כנסך ולא כתיב לא חלף חלף לרבות חלפלו על ידי מכר מכל מקום י"ל דשאינן הכא שהרי באמת זה מודה לו שיש לו הכסף ולענין מכר מהני הודאה וכתחייב למכור חלפלו גלימא דעל כהפיה וליהן לזה הכסף ואם כן באמת יש כאן מכר חלף דמ"ל דכוונה הע"ז דהלוה המזהיר באיסור דאורייתא בכל השיך חס' כן הוא עושה איסור דאורייתא בהודאהו (ועיין בדף ס"ו חו"ס' ר"ה התם זב"ני כו' בשם ר"ח ועיין בסיומן קס"ה בט"ז ס"ק י"ד ונקה"כ שם ובש"ך ס"ק מ'): **ומה** שכתב הרי"א יעקב שטעם היתר זה משום שכל חרם יש לו מעלטלין והוי כטאה בטאה ביש לו מעוה לא דקדק יפה וכמו שכתבתי בסיומן ג' דמהרי"א כתב קברא זו חליגא דהנהגה אשר"י דק"ל דמהני ביש לו מזומן אבל להפקעת הפוסקים דחלפלו מזומן לא מהני וכמו שכתב הש"ך בסיומן קס"ב ס"ק ה' חס' כן כל שכן דמעלטלים לא מהני וכל שכן דאין ענין זה דומה כלל לטאה נטאה חלף לפוסק על הפירות בסיומן קע"ה והתם לכ"ע לא מהני מזומן ותמה על עלמך חס' ימכור ליטרא כסף לחזירו וידוע וגם הוא אומר שאין לו ברשותו וכי נאמר שזה קנה הואיל ויש לו מעלטלים דחס' כן בעלה דין מוכר דבר שאינו ברשותו:

ומש"כ הב"י עוד היתר דהוי ביולף השער דחלפלו אין לו כלום מותר גם ז"א דילף השער לא מהני חלף לענין זה דמותר לפסוק עליו כשער הגבוה דחלפלו יתייקרו חייב להעמיץ לו כשער של עכשיו דאמר ליה שקיל שיבואך כו' דהתם אינו נותן לו יומר והכא נמי חס' היה הזקוק עשרה זהובים ונוכל לקנות בשוק בעד עשרה זהובים (חף שיהיה שני לויט וחלי שהמקח הוא עשרה זהובים) חס' כן באמת היה מותר אבל בנידון דדין שכל כרחך הזקוק שזה יומר דחס' כן בחליה ענין יקה ריווח ואם כן הוא דומה ממש ליהיב זוזי לקירתי ואם כן דוקא ביש לו מותר כמו שהוכחתי לעיל ועוד דחף דקיימא לן כה"מ סיומן ק' קע"ד ו' דאדם יכול להחזיר דבר שאינו ברשותו וכן כתב רמ"א שם סיומן ר"ט קע"ד ו' מכל מקום הא קיימא לן שם דהפוסק על שער שבסוק וק"ל דרמיס חייב לקנות וליהן ללוקח אבל חס' פסק עמו עד שלא ילא השער שהמקח נעשה באיסור חזר בו ואין לריך לקבל מי שפרע וכן בסיומן ר"ו דמקח שנעשה באיסור המקח קיים ואסור ליהן לו יומר משער של היתר ואם כן הכא נמי לא מהני מה שפסק על שער שבסוק שהרי הזקוק הוא ס"ו זהובים ומה שהודק שיש ברשותו לא מהני להפקיע מן הלוח האיסור:

עוד יש בזה איסור שכיון שמתנה עמו שימכור לו הזקוקים בחזרה חף שהמלוה מתנה זה מ"מ דומה למש"כ ס"י קס"ג קע"ז ג' שכתב רמ"א שאם התנו מתחלה הוי ריבית גמור וחף שהש"ך כ' בשם הב"ה דליחא חלף כעין ריבית גמור ובאמת כן הוא בכ"י עכ"פ איסורא דרבנן איכא ועוד יש איסור שאינו חומר לו מתחלה בלשון מכירה חלף הלוח חומר הלויני חלף זהו כמש"כ הע"ז בס"י קס"ז ס"ק א' ואמנם הש"ך שם בנקה"כ מהיר חע"פ שאמר לו תחלה הלויני ע"ש:

ומה שאין המלוה והלוה יודע כלל מן היתר י"ל דחינו נופסיד וכמו שכי' הש"ך בשם הב"י בס"י קס"ב ס"ק ז' ומש"כ הע"ז שם ס"ק ג' בכוונת הב"י הוא המוה חלף פשוט דכוונת הב"י שהקי על הב"י שכי' מוחמר נעשה כאומר הלויני עד שיבא בני כו' דומה מוכח שאל"ל להדיא הלויני עד שיבא בני חלף דבגי כשיחמר שיש לי בניתיוע"ז כ' הב"י דפשיטא דאל"ל עד שיבא בני ומה שכי' הב"י שם ונ"ל דלאו למימרא דאי לא עביד כו' זה לא כ' להרץ קו' שהקי ששיטא חלף מילתא באנשי' נפש"י עיין בב"י ותחלה האמת והא דפשיטא ליה לב"י הכי היינו מהא דברך ס"ג האי מאן דיהיב זוזי לקירתי כו' שפרש"י שם להדיא שמקדים לו מעוה ולהעמיד לו לזמן פלוני. ואמרינן נמי שם נעשה בעד שיבא בני ורב דלא אמר לברתי דר"ה שיש לו דינר בזיתו היינו דרב ק"ל דזה לא מהני שאם יתייקר חע"פ שהיה לו אסור לקבל חלף כשער של עכשיו ולכן חזל לשאלו לר"ח וכמש"כ הע"ז וע"ז השיב ד"ה זיל שלים ענין ותקילין דחף לכתחלה לריך שיחמר הלוח יש לי בזיתו מ"מ בדיעבד חף דלא חמר כיון דבאמת היה לו אין כאן איסור חף שלא חמר ובודאי חס' המלוה יודע שיש ללוה בזיתו חלף לשאלו וגם ה"ה אין לריך שיחמר דאין האמירה גורם איסור או היתר חלף שהאמת יהיה כן ומש"כ הע"ז בכוונת הב"י אין זה כוונת כ"י שכ' בהדיא דאל"ל לומר עד שיבא בני ואמנם האמת כן ה"ן כונש"כ הע"ז דחס' יודע המלוה שיש לו חלף לשאלו וגם בדיעבד מותר ליקח וחף שהב"ה מחזיר דבעינן שיחזירו שניהם המלוה והלוה בענין היתר וכי' הב"י שכן משמע מרמב"ם ובדדאי ראוי לכל ירא שמים שיהיה ביריע' היתר ולרבי' הכל בדרך היתר מ"מ בדיעבד יש לפמוך על הב"י שכתב בשם הרא"ש שאל"ל ידיעה דאל"כ דעם הארץ דלא ידע באסור:

ואמנם חף חס' נאמר ליסור מונח דאין כאן חלף איסור דרבנן כיון שהוא דרך מו"מ מ"מ גם בזה לא מהני הודאה להפקיע מעליו איסור דרבנן דנהי דהמלוה מותר להאמין ללוה כדאיתא בסיומן קס"ב וסיומן ק"ט וסיומן קע"ג וגם הלוח אינו עובר על לא השיך חלפלו מדרבנן כמו שכתב רמ"א בסיומן ק"ס קע"ד א' מ"מ לכ"ע עובר הלוח על לפני עור ואם הוא סך כסף שהמלוה יודע שאין לו ללוה גם המלוה עובר בכלן מדרבנן כמש"כ רמ"א ג' מן קס"ט קע"ד י"ח ורא"ה ברורה לזה דאמרינן

זההיא צרי" דחמרו ופועליו שהנחמי חן לי מעות צדינר ואני מעלת לך יפה דינר וערסית תמעות
 שיש לי צדיתי אס יש לו מותר ואס לאו אקור ופרש"י וכן הנ"י אס יש לו אותן המעות שהוא אומר
 הרי להדי" דאע"ג דאמר תמעות שיש לי צדיתי אעפ"כ כפל הנרי" דדוקא אס האמת כן מותר וא"ל
 אקור אע"פ שהודה וכן משמע עוד צ"ק ס"ג בגמרא מאן דהיב זתי לקיראי כו' וקא אזלי די די
 ואמר ליה יתיבנא לך ה' ה' איתנהו גציה שרי וא"ל אקור ע"כ משמע דוקא אס באמת יש לו מדלח
 אמר הודה שיש לו שרי (ומה קשה על מה שכותבין והזמ"פ ביום הלואה דכיון דהיתר דזקוקים הוא
 ממש דין זה וא"כ יכול לכתוב והזמ"פ לשנה כיון שמודה שיש ח"י ונרשמו לחפוקי אס יש לו אשראי
 במחל) וכן מוכח מחשו' דא"ש הביאו הטור קס"י קס"ב וכ"פ בש"ע פעיף ה' שישבע הלוח שלא
 היה שער ושלא היה לו חיעין ואי איתא דאפילו לא היה ללוח הלואה מותר אס כן ה"ל ללוח
 לישבע שלא הודה אע"כ דהורחמו לסקר לא מהני אע"ג דכל זה אינו אלא מדרבנן וכ"מ בסיון קס"ב
 בש"ך ק"ק ע' שכחב מ"מ לא נעשה איקור בהלואה זו וחייב לשלם מוכח אבל בלא"ה אקור לשלם:

ולכן חני אומר מה שהעלימו חכמי הדור עיניהם מפני שקורבים שאין כאן אלא איקור דרבנן
 אע"ג דאין לו דכיון דמהני הורחמו מדאורייתא לחייבו שיתן להקונה מהני נמי להפקיע איקור דאורייתא
 מריבית ואף שיש כאן עכ"פ איקור דרבנן ואפשר שקמכו אהא דר' ינאי בפי' זה בורר דאמר פוקד
 וזרעו בשביעיה וכי חוס' בזמנה"ז משום שהוא חיי כפש הרי שהתירו איקור דרבנן וא"כ מי שאין לו
 צמח להפטרם אלא ע"י הלואה מותר לעבור על איקור דרבנן ולב' יודע מרח נפשו דאפשר שאוחזן
 הלומדים ויראים שנוהגין בהיתר זה אס לא הותר להם ללווח אפי' בריבית דאורייתא משום פ"ל ואף
 שנראה שהם קוחרים אין ארס יודע בנותמוניות של חברו ובדאי אס מתנהג בעשירות וקונה מרגליות וכסף
 ומרצה בחכשיט"י ודאי על ח"ח כזה יש להתרעס אס נוהג בהית' הזקוק"י כי אין להמלט בזה מאיקור דרבנן:
ועם זה שכתבתי שחושבין הזקוק כ' זהו' צדידי הוי עובדא שהיה לי שט"ח על אי' וגם לאחר
 היה שט"ח בש"ג על אותו הלוח והיה אותו המלוח מחזיק בנהלוחו של הלוח ומשכירן לאחרים ונוטל
 השכירות שנים הרבה בהיי הלוח צאמרו שכך מגיע לו רווחים בכל שנה ואח"כ מה הלוח ועדיין החזיק
 זה בנהלוחות ונטל השכירות אבל לא לקח החלטה מצד' ותבעתי אותו המלוח לדין לפני מופלגים
 וא' מהם הירב ר' חיים ב"ר עובדיה כ"ן ז"ל וטענתי ה"י שכפי המנהג להגבות רווחים עד הכפל
 והיינו שהזקוק שזה כ' זהו' וא"כ כ"ז שהלוח חי כיון דפריעה בע"ח מלוח וא"כ אף שמסלק בכל
 שנה הרווחים הרי חוזר ומקנה לו זקוקים וא"כ אף כשלקח בחיי כפליים מן הקרן לעולם
 נחשייב הלוח עד הכפל מזמן שלא קילק רווחים אבל לאחר שנת הלוח ופטור מן המלות א"כ א"א
 להתחייב לגבות מן הנהלוחות עד הכפל ואף שגבה המלוח בכל שנה אחר מיתא הלוח וכ' שקיבל זאת
 לרווחים לא מהני נידוי אלא נחשב שעולה להסלוס החוב כולו עם הכפל והמותר מה ששנה הנהלוחות
 יותר מן הקרן והכפל לאחר כיכוי מה שיקבל שכירות מיום מיתא הלוח שהוא עולה ג"כ לקילוק החוב והמותר
 הוא שלי ובעונה זה זכיתי צדין ובזה"ל אמר לי הרב הנ"ל קבלתי ממנו דין חדש שלא שמת לי לזה:

דין ריבית שרי"מ צעות נכרי:

ו דין זה כתב רמ"א בד"מ בשם חסובות רמ"א ול"ע שזה קותר למה שכחב הנ"י צדין משכונו
 ישראל ציד' נכרי שכחב הטור דבעה"ע אוקר והרא"ש ממיר וכחב שס הנ"י בשם הרשב"א דמותר ליעול
 הריבית מיד ישראל עיין שס וכן כתב רמ"א בקעיף כ' דלקברא ראשונה מותר לישראל ליעול מישראל
 ראשון וכן כתב הש"ך בס"ק כ"ה בשם רשב"א אפשר שיש לחלק בין משכון לחוב ש"ש עליו שער עיין
 צנ"י סוף סיומן זה בשם רשב"א:

ו במה שכחב הע"ז ריש סיון קס"ב דסאה צקאה בדרך מו"מ מותר לעניד ל"ע דמכר לא הוי
 אלא בכסף כדאמרינן אין קיחה אלא בכסף אבל חפץ בחפץ מקרי חליפין וכן כתב רש"י
 בקדושין ו' דרשה דאינו נקנה בחליפין הא דנקנית בשוה כסף דוקא כשנאן לה בחורה כסף ומקרא
 מלא לא יחליפנו כו' וכיון דמכר סאה צקאה הוי דרך חליפין כיון שאין לזה אין כאן חליפין כיון
 דהוי דבר שאינו ברשותו ואף שאמר לשון מכירה לא מהני כוונ' שכתבתי צדין ריבית ע"י הלואה ק"י
 ג' בשם שיטה מקו' דכל מקום שאין כאן מכירה אף שאמר בלשון מכר הוי ר"ק וה"ה סאה צקאה
 הוי דרבנן:

ח ע"י בט"ז סיון קע"ג ס"ק י"ב והאריך לתמוה על צ"י ורמ"א ולעניד דצריהם נכונים והנני
 מפרש בקילור הנה דין דאין פוסקין על הצירות אקור צאין לו אפילו שוה צוה דכיון דהוא
 דבר שיהיה לו שער קבוע אף שעבשו אין לו שער אקור רשמיא יהייקר ובמש"כ הש"ך ס"ק י"ז אבל
 ביש לו מותר דרשום לארס לזלזל במכירתו מעלטליו וכן צילא השער מותר דא"ל מאי אהגית לי וכן
 ההוא דר"מ בקיראי דאזיל די די והוא יהיב ליה ה' ה' מותר ביש לו לזלזל במקח ובאין לו אקור כיון
 שהשער ידוע שנותנין רק די די הרי מחזי כריבית דהוי כמפיש בהדיא אס חתן לי עכשו חתן לך די
 די ואס לאחר זמן חתן ה' ה' כונש"כ חוס' צדף ס"ג אבל קחורה שאין שוממו ידוע לעולם לא עכשו
 בשעת מכירה ולא בשעת הפרעון אע"ג דאלו היה רוצה למוכר הקחורה עכשו במזוון לא היו נוחים
 לו אלא י' זה נוחן לו י"ב בשכר הונחנה מ"מ מותר כיון שאינו אומר לו בהדיא ודומה למש"כ בש"ע
 שס קעיף ב' וזהו שכחבו חוס' דזהו ערשא דר"כ דמתיר כיון שהוא דבר שאין שוממו ידוע לעולם וגם
 לא שייך בזה ילא השער ולפיכך מותר:

ו לפ"ן כיון דהיתר בערשא דר"מ אינו מעעם יש לו שהרי אפילו ביש לו אס שוממו ידוע אקור
 אלא בהיתר הוא משום שאינו מפרש לו א"כ ה"ה במוכר לו קחורה ודבר שאין שוממו ידוע לעולם וגם
 לא שייך בו ילא השער לעולם לא עכשו ולא לחת' זינן אין כאן איקור כלל שהרי אין נזכר כלל שום
 ריבית ואין זה אלא כמתחייב עלמו להעמיד לו דבר זה וכ"ז דבר שאין שוממו ידוע אבל אקור למכור
 פירות בהקפה ביקר בשביל המהנה מטוח שביון שפירות יש להם שער בשוק ואף שאין להם עכשו
 יהיה להם שער לאחר זמן ולהכי אקור כונש"כ חוס' שס ודברי הש"ך שס שכחב וכי שרינן צאין

שומחן ידוע אפילו באין לו צילא השער בדוקא הוא לא זכיתי להצין כלל כי אין לזה ביחוד חס לא שיש ע"ס דחך שייד בזה ילא השער כיון שחוא דבר שאין שוממו ידוע ואררבה צילא השער חסור למכור ביוקר:

ו כי הנ"י בדריה נשם הריעב"א שלא החיר ר"כ אלא בני שמוכר לחנוני למכור ולהרויח בדבר והם מוכריי מעט מעט ומרויחים כו' אבל הנוהגים ליקח טרשות למכרן לאלתר בפחוח לכ"ע חסור עכ"ל ולא זכיתי להצין דבריו חס כוונתו דאם כוונת הלוקח למכור לאלתר בפחוח חסור לא ידעתי מה חסור יש בזה שהרי בשעה שניקה הטרשא דעמו ג"כ השום המחנה נעשה ואפ"ס מותר כיון שאינו מפרש שנתן לו משום שבר המחנה וא"כ כיון שאינו עושה חסור בזה מ"ש חס כוונתו ג"כ למכור בפחוח תיכף וכי אין לו רשות למכור מעלטליו בדבר ואפשר שכוונתו שהלוקח אומר כן להמכר ונגלה לו סודו שהוא לריך למעות ולפיכך לוקח ממנו סחורה זו וימכור תיכף מפני שלריך לדמים ול"ע:

ט כי הקמ"ע בקונטרסו ק"י ג' שאין להמלוה לבא בהחבולות על הלזה לומר השבע לי בין חשתי ולענלח באופן שימנע ודאי מלישבע ע"ש ולפי מה שהבאחי בסיון י' דברי ראב"ד דאמינן היה מועיל בכחיבה שהיה מפחד הנוקבל והיה קובל ההפסד מוכח דאין בזה חסור גם מה שכח שם בקע"ף ר' שאם אינו רולה לגלות זה ללוה שחאמינו כשנועה יכול להסתיר הדבר אבל יסכים בדעתו להאמיני בשנועה ל"ע דכיון דהוא חסור גמור חס אינו מאמינו וכמו שכח בלבוש סיון קס"ז וכ"כ הקמ"ע גופיה ק"י ח' ע' ח"כ אך יסתיר הדבר ולא יכחוב בשעה דתא גופא דאמר ו"ל לצריה דאמינן תיכח אבא ושחא יכול לפני יחומים ול"ע:

י הרמב"ם בפ"ה מהל"מ כ"י המשחחף עם חברו במעות או בקרקע או הנותן לו עסק לא ילרף השכר עם הקרן שחא לא יהיה שם שכר ונוולא באין לירי דיבית (וכ"כ העור בס"י קע"ז) וכן לא יתן לו מעות בחורה עסק או שותפות ויכחוב אותן מלוה שחא ימות ויהלל השער ביד היורש וגובה בו חס הריבית עכ"ל וכן הוא לשון הש"ע סעיף כ"ד והב"ח כ"י שהרמב"ם נתן טעם אל לשניהם שחא ימות ושחא גרמב"ם שלפניו היה גירסא אחרת:

וכן שהשמיע בש"ע דברי רמב"ם שכח המשחחף כו' וכש"ע לא כ"י אלא הנותן עסקא היינו הרמב"ם חז"ל לשיעורו רבי ריש ש' ו' מהל' שלוחין דהמשחחף עם חברו חס אל עוק' לכד דינו כמותן על עסקא וכמש"כ כ"י נכ"י זה אבל הנ"י פסק בדעת ר"י וסמ"ג וכו' רמ"א סעיף ג' דמשחחף אפילו אל עוק' לכד אין לו דין מתעסק ויכולו נחלוק כמו שירלה וא"כ בשותפין יכול שוחף כו' למכור חלקו קרן ורווחים ולכן לא כ"י רק מתעסק משח"כ בדין כ"י לכחוב מלוה דחסור שחא ימות כו': **והנה** מלשון הש"ע משמע דאין הכוונה כמש"כ הנ"י וכן כתב הקמ"ע בקו' ריבית והש"ך בס"י מ"ע דר"ל שיגבה כל הקרן שהרי פרשו שכחב נלוה על הקרן דלפ"ז ה"ל לכחוב ויגבו חס הכל והעור כ"י וכן לא יכחוב עליו שמי"ח רכיון שאינו מפורש בשער שהוא עסקא ח"כ ה"ל הכל מלוה וקרוב לשכר כו' אפילו התנו ביניהם ע"פ שיחלקו הריוח לא מהני דבחר שערך אזלינו וס"ל כולו מלוה ואינו יכול ליקח ממנו שום ריוח עכ"ל העור והנה כל האחרונים בימיהם לא נרפס ריעב"א ב"מ וסמ"ק וחו שזכינו ליהנות מחורן והנה הריעב"א הביא דברי ראב"ד וז"ל דשערי מחוזנאה דרמפי וכחבי בשערך קבלתי מפלוגי מנה למחליה שכר וקניתי ממנו חלי הריוח כ"י דינרין לשנה ולא חשבע והרי חבי חייב ק"ך זהובים לקוף שנה ואם אמר הפסדתי ואשבע לא היו מאמינים לו ואומר שכבר קנית השנועה וחייבת חס עלמך ק"ך דנרים ולא היה זה מן הדין (ג"ל דר"ל דלא מהני מכירסו) ואמינן היה כחב בו והיה האמין והכחיבה היתה מתעלם לו שהיה מפחד המקבל והיה קובל ההפסד ח"כ פעמים שהיה מכחב והיה מפחדו מכח השער וא"ל ח"כ לא היה חביך מתשחר חס ימות ויפול השער ביד בניו ולא ידעו הדין כמותו ויגבו הכל עכ"ל ראב"ד וזה הדין שכחב הרמב"ם והעור שלא ילרף הקרן והריוח שנמלל באין לירי ריבית דבאמה אין כאן מכירה כלל ואפ"י יהיה ריוח חסור ליעול וכ"ל דגם רש"י ונ"י שכחב שהיו כוחבין כך וכך חייב פלוני ג"כ כוונתם כך דא"ל שלא היו מחירין כלל שהוא שער עסקא פשיטא דחסור רהוי קרוב לשכר ועוד שהרי כתב הש"ך ריש סיון קע"ז ס"ק אל דכ"ע מודה דאם פסק דמים על הללן וגם פסק דמי השבח וקבל עליו לתת דבר קלוב הוי ר"ק ח"כ דמיירי בעסקא וקנו הספק וע"כ שכוונתם ג"כ שהיו קונים מהם הספק ודין השני שכחב הרמב"ם שלא יכחוב מלוה ע"כ ח"כ דכוונתם כמש"כ האחרונים דר"ל הקרן לכד דא"כ ה"ל לכחוב ויגבו הכל ועוד שכבר כ"י כמה פעמים דקרוב לשכר ורחוק להפסד רשע וא"כ לעה הולכנו לכחוב זה ומכ"ש לפי מה שכי הו"מ שם שזה למד הרמב"ם ממילא משערך דמחוזא ק' דל"ל ללמוד מהכח וכבר נלמד מהם אלא ע"כ דכוונתם שלמדו כן מההיא דאמינן וכמו שפי שם באמת הכ"מ אלא שקילר מאוד והנה אמינן עשה ג"כ כשערי מחוזא והיה כוחב שער מלוה על הקרן ועל הריוח אלא שהוא עשה רק להפחירם כמו שכחב הראב"ד שהבאחי אבל באמת היה מאמין להם כשאמרו שהיה הפסד וזה הוא היחר גמור דלא חיצרף סהדי ושערך אלא לשקרי ואין השער גורם היסר ואיכור אלא הסכאי וס"ל לאמינן דלא חיישינן שחא ימות ורב חשי ק"ל דחסור לעשות בן שחא יכול לירי יורשין ויגבו בו הריבית ג"כ שהיושינן לא יחמינו לו והו דין כ"י שכחב הרמב"ם וממילא לא מוכח שחאמינן לו שהרי כ"י וכן לא יתן מעות בחורה עסק או שותפות ויכחוב אותן מלוה וא"י ח"כ שאינו מאמין לו כלל ח"כ מני"מ שנתן לו בחורה עסק ושותפות וע"כ דכוונתו שבאמת נוהג לו בעסקא ומאמין לו והיה מותר הלך הדין אלא דחיישינן שחא יבוא לירי יורשין והם דברי ר' חשי ובאמת י"ל דבהא פליגי הרמב"ם והעור דלרמב"ם כשאמת מאמין לו אע"פ דחסור לעשות כן שחא ימות מ"מ חס כבר עשה והרויח מותר ליתן לו הריוח כדעביד אמינן אבל העור ס"ל דווקא אמינן דלא חייש שחא יבוא לירי יורשין ח"כ היה עיסקא בהיחר אבל בחר דאמר ליה ר"ח תיכח היכח דאיתא לירייה ור"ל דווקא חביך שהוא חסיד גדול אבל לכולי עלמא לא סמכינן עליהם דחיישינן שיחזנו מדבורס ויחבע עם השער וס"ל להעור כיון שהעסקא נעשה באיכור חסור ליעול הריבית ולכן כתב העור ואינו יכול ליקח ממנו שום ריוח משמע ודאי אפילו זה נותן לו מרלנו וכ"כ הרא"ש בשנועה כלל פ"ע ק"י י' הביאו העור

בה"ע סימן קע"ז וע"ש בב"י פ"י י"א שמתקיים ח"ל ואם השער הוא שטיח ואין מפורש בחוכה עסקא
 אין ראובן יכול ליעול כלום מן הריוח כי רביה הוא וכ"כ הר"ם ב"ד ס"ק ל"ג וכן משמע מחשבת
 הרא"ש הביאו הב"י פ"י קע"ז והע"ז בס"ק כ"ו דהיינו דהחילה העיסקא היה באיקור לא יעול ריוח
 כלל ע"ש בב"י ובאמת י"ל שגם הרמב"ם מורה בזה אלא שדרכו להעתיק מה שנבחר בגמרא ולכן
 כתב דהנעם שמה ימות דזה שייך אצילו צחקי גדול וכוונתו באמת להאמין והטור מיירי בזממ"ז דאין
 לנו חסיד כחמימר וא"כ מקחמא דעמו שאם יהיה הפסד יתבע בשער ול"ל דזה חמור טפי מבכ"י קס"ג
 דאפילו לרמב"ן והרא"ש משמע דעכ"פ אם רלה ליתן מותר ליעול כמש"כ הטור שם בהדיא דהסם אין
 כאן ריבית בשום אופן ונה שאין כן כאן ועכ"פ כיון דברא"ש וטור איי להדיא דאקור ליעול הריבית
 וא"כ אף דמרמב"ם אין הכרע כו"ש הב"י נקטינן דלמעט בפלוגתא עדיף ולמידין דברי הרמב"ם
 הקהומים מדברי רא"ש וטור המפורשים שכתבו דבחר שער אצלין ור"ל בזממ"ז בודאי קמכין יוהר
 על השער מהנאי שבע"ס וכל זה אם באמת לא כתב השער מלוא אלא להפחידו אבל אם כוונת המלוה
 באמת שאם יהיה הפסד יתבע לו בשטיח אצילו אם אין השטיח רק על הקרן לבד לכ"ע אקור לזה
 ליעול ריוח ואפשר שלכך דקדק הרא"ש והטור וכי דאקור לזה ליקח ריוח ולא כי כן על הלוא דבאמת
 העיקר הליא בכוונה הלב וע"ז נאמר ויראה ולכן הלוי הכל במלוה ור"ל דהלוא מותר ליתן ריוח אף
 אם היה הפסד כיון שהמלוה הכתיחו עכ"פ שיאמין לו וא"כ לא עשה איקור וכן מוכח ממה שכתב
 הראב"ד שהנאי שלכך עשה מלוה שהיה מותר להמקבל והיה סובל ההפסד ע"כ הרי להדיא דמותר
 אלא שהאיקור הוא על המלוה וע"ז נאמר ויראה ועיין בה"א כלל קמ"ב סימן כ"י:

יא ג"ל דמותר לומר ללוה אני קונה מונך או מוכר לך הספק שחנן לי בכל שבוע ריוח כך וכך
 ע"ז חנן לי שטיח מהיום רק בחכאי מפורש שאם חשבע בכל שבוע ושכוע שלא הרווחה אזי אפטור
 אותך ובחכאי זמן החזרה העיסקא הוא בכל ע"ש וכאשר לא חשבע הרי הוא כהודאה שהרווחת ולא
 חועיל לך עוד שבועותך ודאי מאמימר שהנאי למעלה בס"י דהאיקור הוא רק שמה ימות או שאינו
 מאמימו אבל כשנבחר כן בשער או שמתנה בס"י עדים מותר ובאמת אין כאן מכירה רק שבכל ע"ש
 יש לו רשות לישבע ואם אינו רולה לישבע מה איכפת למלו' ואין זה אלא כמתחייב א"ע ולומר הריני
 מקנה לך ועכשין שטיח בסך כך וכך ואם אעשה זאת אזי הפערני וזה מותר:

יב שאלה עניים ידועים שלחו לחיה ק"ק והשלוחים מינו גבאים כוללים לגבות הנדבות והשלוחים
 בעלמם השתדלו אצל הרבה ב"ב והתנדבו ליתן רק קלוב בכ"ש ומינו גבאים בכל עיר ויש מקומות
 שהגבאים הכוללים שלחו להקהלות לבקש למנוח גבאי ומינו בכל עיר גבאים והם גובים בקהלת'
 ושולחי לגבאי כוללים והנה רלו אנשי עיר אי לשנות הנדבות שהי הגבאים שבעירם לשאר לרכי קהל
 באמרי דזעה"ע מותר"י לשנות. אם שפיר למיעבד הכי:

תשובה לריבין אנו להקדים בענין שינוי המעות של לדקה יש בו ג' תקירות. אי דאקור
 לעבור על דעת הנותן. ב' אפי' יסכימו הנותנין מ"מ הא קיי"ל דאקור לשנות ממלוה למלוה אחרת ג'
 אפי' בענין שמומך לשנות כגון שחנן ליד גבאי או איש מיוחד שיעשה בו העוב בעיניו אלא שגבו
 לעניים ידועים וא"כ היכף זכו העניים במעו' הללו ואקור ליתן לעניים אחרים דהוי גזל גמור
 שהרי זכין לאדם שלא בפניו והיכף זכו בה העניים כדאר"י אלא יד עניים אלא וכדאי להדיא
 במהרי"ק שרש ז':

ודנה מבואר ברא"ש פ"ק דב"ב והביאו הב"י בס"י רנ"ו ומהרי"ק שם שכח על מה שהק'
 הרא"ש מהא דאי' בב"ב דעושין מקופה תמחוי ומתמחוי קופה ע"ס זעה"ע והא קיי"ל מותר עני
 לאוהו עני ומותר עניים לעניים וכיון שזכו בהם עניי העיר איך מותר לשנות לעניי עולם ופי' הרא"ש
 דשאני קופה ותמחוי דאין הפסד לעניים בזה דכיון דדבר זה הוא קבוע וא"כ אם ישנו ויחמו התמחוי
 לקופה שהיא לעניי עולם יחזרו הגבאים ויגבו פעם אחרת אבל ההוא דמותר עניים מיירי שעי' מקרה
 הולרכו לגבות מעות ללורך עניים כגון מלבושים או שנאו שם עניים הרבה רומי' דשבויים בהא הוא
 דאמרי' מה שגבו לשמש לא ישנוה ליתן לעניים אחריו עוד כתב הרא"ש דגרסי' צירושלמי דשקל"י
 מותר עניים כו' ואין ממחין ביד הפרנס' כלומר שאם ראו שיש לורך בדבר ורלו לשנות אין ממחין
 צידם עכ"ל וכחכ דר"מ פ"י רנ"ו דל"ע שהרי כתב הרא"ש והטור דאפי' לעניים אחרים אקור ליתן
 וא"כ האיך כי דאין ממחין ביד הפרנס' וכי הש"ך שם ס"ק ז' דלק"מ דהרא"ש כתב דהאי דמותר
 עניים לעניים מיירי שגבו בדרך מקרה ע"כ ל"ל דכוונת צירושלמי דאז אקור לשנות לרשות אבל לדבר
 מלוה מותר ע"ס. ודבריו המוהים דאם הרא"ש ס"ל דמותר עניים מיירי שגבו לשמש א"כ כבר זכו
 בה העניים כמש"כ מהרי"ק דהגבאים הם שלוחי עניים ואם כן הוי גזל גמור:

ודנה באמת פשטא דלישנא דהרא"ש משמע כמש"כ בר"מ וש"ך וכ"מ ממהרי"ק ובר"פ ובכ"י
 איך מחר המוה ל"ל למחני' למחני כפל מותר עני לאוהו עני מותר עניים לעניים ור"ל לאוהו עניים
 וזה משנה שא"ל דמי' אס גבו ללורך יחיד או שגבו לעניים הרבה כיון שהגבאים הם שלוחים וכן
 מותר שבויים כו' מותר שבוי והכל כפל שלא ללורך ועוד שהרי בסיפא חני מותר המהים למחיס מותר
 המה ליורשיו ואם כן ממ"כ אס ר"ל מותר המהים לאוהו מחיס דהיינו שירצה בתכריכין מלכד שאקור
 להרבות בתכריכין ק' דאם כן למה מותר המה ליורשיו ולמה לא ירבה לאוהו מח הכריכין ועוד שהרי
 הטור כתב בס"י רנ"ג גבו לעני והותר המותר שלו ואם גבו לעניים כחם והותרו ישמרו לאחרים
 דבר הגדלה לעניים שהיא מעתיק לשון המשנה ובכ"י רנ"ו כתב מדברי הרא"ש דאם גבו לעניים לשמש
 אקור אצילו לעניים אחרים:

ג"ל נראה שאין ספק כלל דמחני' שרמי קאמר וכ"כ הרע"ב שם מותר עניים ר"ל שגבו קחם
 לעניים וכ"מ מפי' רמב"ם במשנה שכח מותר המהים פי' כשגובין מעות להוליאם בקבורת מהים כו'
 ומותר עני ר"ל שאם גבו לעני ידוע וה"ה לרבים ידועים דמי' וכיון שגבו ליחיד או לרבים ידועים
 היכף זכה בה אוהו יחיד או רבים ושייך לאוהו עני וכן מותר שבויים ומותר מחיס הכל מיירי שגבו
 לשבויים ומחיס קחם ולא לידועים כמש"כ הדרישה בס"י שני' דאם אמר הגבאי הגובה מן הקהל חנו
 ללורך מחיס קחם אז המותר לשאר מהים אבל אם אמר ללורך מם זה המותר ליורשיו ומותר עני

דמותו שנוי ומותר המה מיירי לעני ושבו ונתן ידוע וכחש"כ העור ולפי"ז הא דמחלק הראש"ש בין קופה למותר עני אין כוונתו על מש"כ ברישא דמחני מותר עניים אלא מש"כ בסיפא דמותר עני לאוחו עני וה"ה לרבים כיון שהם עניים ידועים דאקור חפי"י בעניים אחרים וא"כ ק' מ"ש מקופה ומחוי שהגב' ג"כ ללורך עניי העיר ולכן הולרך לחלק ונתן שכחב בירושלמי דאין מוחין ציד שפונקים קאי על רישא דמותר עניים לעניים דמיירי שגבו לעניים קהם ולא לידועים וא"כ אין כאן מי שיזכה במעוה ולכן אין מוחין לשנות ובאמת חפי"י לדבר הרשות מותר לדעה א"ת שהקסים הראש"ש לדעהו דמ"ש ונשאר הקדמות דרשות לזעה"ע לשנות חפילו לנשחי שכרס וא"ל דא"כ למה חני מותר עניים והלא חפילו העיקר מלורך לעניים רשאים לשנות וחפילו לדבר רשות כמו שכחב ר"ת בקופה ומחוי זמן הירושלמי משמע דקאי על מחני דחני צה מותר עניים דוקא זה לק"מ דבאמת העיקר הוא דומה לקופה ומחוי דאף דיש להם רשות לשנות חפילו לרשות לר"ת מ"מ לריבים לפרוע לעניים כפי הלוך להם וכמ"ש הראש"ש חבל הנוותר ס"ל להירושלמי דמותר לשנות לגמרי כיון שאין כאן פקידא לעניים דוק היטיב בדברי הראש"ש שחסיים לכן נראה דברי ר"ת מוכח דמפרש בירושלמי דמותר חפילו לדבר רשות והב"י שכחב בכונה הראש"ש דדוקא לדבר ולזה ל"ע:

ובמה שכחב הב"י שכ"כ ר' יונה ל"ע דאדרבה בדברי ר"י מוכח חפיכא שהרי כתב לחלק דעיקר הלקחה אקור לשנות וההוא בירושלמי דאין מוחין היינו כשהקסיונו לשנות הנוותר ללרכי לבד ובן קופה ומחוי לא גבו אלא כדי ליהן לרכיהן וכשהותירו רשאין לשנות עכ"ל קאי להדיא דמותר לשנות לכל לרכי לבד והיינו חפילו לדבר רשות והיינו הנוותר וכ"כ הר"ן שם דברי ר"י ל"ע:

וב"ל דגם ר"י ור"ן שכחבו להלק בין לורך עניים למוותר היינו דוקא שגבו לקהם עניים חבל שגבו לעניים ידועים המותר שלהם ואין בני העיר יכולין לשנות דהוי כגזל וכמ"ש מהר"ק:

ור"פ ז' גס מה שכחב הש"ך שם ס"ק ז' על דברי הראש"ש שכחב דאם גבו לשנוס והותר אקור חפי"י לעניים אחרים וכחב הש"ך דלפרדיון שבזים מותר חפי"י כה"ג לשנות ונ"ל דחזיל לשיטתו דלא נחית לחלק בין אם גבו לשנוס או לקהם עניים חבל לפי מה שכחבתי דאם גבו לעניים ידועים זכו העניים וכמו שכחב מהר"ק ודאי לפ"ש אקור ונתן שכחב הש"ך ראייה מסימן רנ"ב ס"ק ג' אין ראייה כלל לגבו לעניים ידועים דשם מיירי ונזכר ללדקה בפתחם ונזה שפיר קאמר דמדעת חנשי עיר מותר לשנות חפילו בענין שיחמר לעניים חבל שגבו לעניים ידועים ודאי אף לפ"ש אקור ועכ"ל דהש"ך לא נחית לחלק כמו שמחלק מהר"ק בדברי הראש"ש חבל דהראש"ש חבל לחלק חס ים הפקר לעניים או אקור לשנות אף לפ"ז ח"ל לכחוב דנראה לו דין זה ולשפוט למראם עיניו ולהוליא מכה דיוק ומשמעות בפי"י רנ"ב דהא דין מפורש הוא בש"ע סק"י רנ"א דיכולים לשנות חפילו מתי"ח ללורך ל"י פשיעים להנזון ועיין בחשוכה ראש"ש ר"ש כלל ו' שבי' משום דהללח נפשות קודם לכל וא"כ ודאי דעמו חפילו הוא בענין שלא יגיע לה"ה כלום וכ"ש חס יחמר לעניים ואמנם כל זה שגבו לעניים קהם חבל שגבו לעניים ידועים ודאי אקור לשנות חפילו לפ"ש שהרי גזל חלו עניים אלא דהמותר י"ל דמותר לשנות ע"פ זעה"ע וכמו שכחב ר"י כחש"כ הב"י דמעיקרא לא היה ברעחם לגבות ללרכס אלא מה שלריך להם ובגבו לקהם עניים אקור לשנות אלא הנבואה או ע"פ זעה"ע חפי"י לדבר רשות:

ודגדג בענין השינוי יש ג' שיטות דעה רש"א ונרנח יחיד חע"פ שמקר לבבאי העיר אקור לשנות מדעת הנותן כחש"כ הב"י בשמו בפי"י רנ"ע ודעה הראש"ש דמותר ורמב"ן חילק בדבר דאם מינה הוא בעלמו גבאין אקור לשנות חפילו בני העיר שלא ע"ד נחן חבל חס נחן ליד גבאי העיר ח"כ נחן על דעת זעה"ע ע"ש בב"י וכן כתב רמ"א בפי"י רנ"ו סעיף ד':

ודגדג מהר"ק בשם ו' כתב דיש לפסוק כראש"ש דהוא בשרא דרש"א ור"מ שבמרדכי ג"כ ס"ל כראש"ש וא"כ הם רבים ותמור מאד שהרי בנידון דמהר"ק היהידים מינו גזברים וא"כ בזה אדרבה דעה רמב"ן ור' יונה שהביא הב"י שם ורש"א לאקור וא"כ הם רבים שהרי שכמו שכחב כיון דהר"מ מסכים לראש"ש ור"מ הוא רבו של ראש"ש וא"כ ג"כ רמב"ן ור"י היו רבותיו של רש"א:

עוד כתב שם לחלק בין אם נחן לחלק מיד לעניים ידועים דאקור לשנות וזהו מחני דמותר עניים כו' חבל חס מהלקים רק מדי שנה ח"כ לא זכו בהם עניים דכודאי לא נחכונו שיזכו בהם העניים מיד דא"כ לא היו יכולין ליהן שוב לעניים אחרים הבאים אח"כ ע"ש גם זה חמוה דכודאי דעה הנוחנים ליהן לאוחם עניים שהם שם בהיים ואם ימותו יתנו לאחרים וכאלו הפנו לומר ק' מנה לפלוני יאחרין לפלוני ובאמת חילוק זה לא מולאנו בשום אחד מראשונים וכן הב"י ורמ"א חע"פ שהביא דבריו בד"מ מ"מ בש"ע כתב קהם דאם מינה גבאים לעניי עיר אקור לשנות ואם מינה בעלמו גבאים אקור לשנות ולא חילק כמו שהילק מהר"ק ומה שהביא מהר"ק ראייה דא"כ ק' למה שגבו במקרה כתב ראש"ש דאקור לשנות ולמה בהתנדב מנורה מותר לשנות וכנסק לדחוקים גדולים וכבר כתב הע"ז בפי"י רנ"ע כמי בזה ס"ק ה' דחירולו אינו מחייב כלל וחילוק הע"ז הוא ברור דכאן אין מי שיזכה חלא הפונקים ולכן מותרים לשנות ובאמת הנועין במהר"ק יראה דכל זה רק לרווחא דמילתא בדרך מו"מ חבל כל קמך שלו היה בנידון ידיה שאחד מינה גבאים לעניי ירושלים ושאלו חס מותר ליהן מזה לבנות בהכ"כ שבירושלים וכחב דמותרים לשנות שגם זה הוא לורך עניים חבל בנידון דידן אין ס' דגם למהר"ק אקור לשנות שהרי כתב וכן מוכח מהשוכה מהר"ן הביאו בד"מ ס"י רנ"ו סעיף ד' ובט"ז שם ס"ק ד' דלא מהלק בהכי ודלא כמהר"ק ועיין במהר"ק שרש קכ"ח שם מוכח להדיא דאקור לשנות ולפי"ז בנידון דידן שגבו לל רך עניים הידועים ונקרא הלקה על שמוס וא"כ סיכף כשכח ליד הגובה זכו בהם אוחן עניים ואקור לשנות חפילו לפדיון שבזים ולא מצעיא במקומות שהשלוחים בעלמוס מינו הגבאים וא"כ הם שלוחים מהם ולא מוצעה"ע דהוי נדנח יהידים אלא חפילו במקומות שהוצעה"ע מינו גבאים מ"מ כיון שאין זה מן הלקות הנוהגים בכל מקומות רק להפלת הגבאים הכוללים לפ"ז שהם אינם מכירים מי ראוי למנות לכן בקבו מוצעה"ע ומתלא דזעה"ע הם רק שלוחים מה"כ והמתמנה עהם הוא שליח מהגבאים הכוללים ודומה ממש ליחיד המתמנה גבאי ולעניים ידועים דאקור לשנות ל"ע:

שער רנה וישועה

שאלה חינוך שחך המוחל מעור הערלה חיתוך קטן ופרע כדון עד שנחנלה העטרס עם החוט המקיף ולאח"כ לאחר שנחמפח נראה שאינו מהול רק ראש הגיד נראה מה דינו:

תשובה לכאורה נראה דעיקר המילה הוא לגלגל העטרה ע"י הפריעה ולא איכפת לן בעור הערלה וא"כ חינוך זה כבר נימול מה"ה ואינו לריך היקון אלא מדרבנן א"כ אם נראה אפי' כשליש מראש הגיד כשהוא מוקשה א"ל לחתוך כלל כמש"כ בס"תן רס"ד וכש"ך שם וכמרומה לי שכן חושבין כל המוהלים שאינם נזהרים להחוך כל העור החופה את ראש הגיד ולכאורה יש לי להביא ראיה לזה ממש"כ הש"ך סס"י רס"ד על מה שכחב הב"ח ובכ"י כשט הכס ספרדי כו' שכחב הב"ח אם לא נימול כהלכתו לריך לחתוך הנשר עד שמהא העטרה מגולה אפילו שלא בשעת הקישוי וכך הוריתי הלכה למעשה עכ"ל הב"ח (כן ל"ל בש"ך. כי כן הוא בב"ח אבל בכ"י לא נמלא זה) ועל זה כ' הש"ך והביא רא"י מירושלמי דאפי' בלא נימול כהלכתו אמר שמואל דבורקין אותו בשעה שמתקשה זהניח בל"ע ובנקה"כ סס"ק ע' מקיים עכשיו מלחתי רא"י ברורה לדברי מדברי הרמב"ם בפ"י המשנה ס"פ מילה ע"ש הרי דמשמע דאפילו אם תמלא לומר שגם עור הערלה מעכב במילה מ"מ אפי' בלא נימול כהלכתו אם נראה כשהוא מתקשה שהוא מהול א"ל לחתוך. וכן משמע מט"ל סק"ע דעיקר מילה דאורייתא הוא ב"ה שיחנלה העטרה ע"י הפריעה שהרי כ' שם דיש שש שמה לא פרע כראוי כי לפעמים נמלא עור דק מאד כמו שליימיל וע"כ כחב שלריך לעיין המיד בשעה המילה שיפרע עור הפריעה ולמה לא כ' ג"כ לעיין אם נחטך עור הערלה עד למעלה מראש הגיד אלא ודאי משמע דעיקר הוא רק שיחנלה ע"י הפריעה וכן יש להביא רא"י מדברי החוס' ס"פ ר' אליעזר שכחבו סימה דמאי אילעריך למיתני במהניחין מל ולא פרע כאלו לא מל כיון דכבר הני דבשר החופה את רוב העטרה מעכב המילה וכי לא פרע עדיין רוב העטרה מוכסה ולכאורה לק"מ דהרי ברישא מיירי בליגין המעכב"י אם המילה והיינו ליגין של בשר הערלה ואלו לא הני מל ולא פרע ונ"ל דלריך לפרוע דשמאל אינו עכוב אלא להודך עור הערלה ולכן הולך למיתני בסיפא מל ולא פרע לאשמועינן דאפי' אם חטך כל הערלה החופה העטרה כאלו לא מל אלא ודאי משמע דכ"ל להחוס' דעיקר תלוי בעור הפריעה ואמנם לדעתו אי אפשר לומר כן שהרי דיכמות ד' ע"א ע"כ אמרי' בגמ' דאזכרהם אבינו לא כלטווה על הפריעה ואפי"ה אצרי' שם דהמול ימול לרבות ליגין המעכבין את המילה וא"כ ע"כ ל"ל דר"ל ליגין של בשר הערלה ולא של הפריעה וע"ש בחוס' ר"ה סוף מילה ודברי הש"ך הם באמת טוהים דדברי הירושלמי הם בעלגס כש"ס שלנו אלא דכש"ס דילן נרשס המיד מקום המשנה על מה שאמר האמורא ובש"ס ירושלמי ידוע שאין דרך לרשוס שם על מה אמר האמורא דבריו ואין שום ספק דמה דאיתא בירושלמי אמר ר' עבי בשם ר' שמואל דבורקין אותו הם הם דברי שמואל דאיתא בש"ס דילן מה קאי על מחנ"י אם היה בעל בשר כרא"י בש"ס והיינו שנימול כל לרכו אלא מחמת שהוא בעל בשר נראה כערל וע"ז קאי שמואל דבורקין אותו ומש"כ ראיה בפ"י המשניות להרמב"ם ג"כ תמוה שהרי כחב שם בהדיא ואם היה בעל בשר וכבר מל אותו וא"כ אדרבה מנאר שם להדיא דדוקא כשנימול כל לרכו מהני דריקח הקישוי ול"ל דכוונת הש"ך מלחר שבי' שם הרמב"ם והעיקר אללינו בכל זה שיבוקר האדם בשעה שהוא מתקשה כו' ומדכחב בכל זה משמע ליה להש"ך דכוונתו על כל מה שזכר במשנה דאל"כ הרי לא כ' אלא דבר אחד ולא שייך בכל זה אבל באמת אין ס' שיש ע"ס בפ"י המשניות דאיך כ' איש שמן רפוי הנשר אם הוא שמן אינו רפוי הנשר אבל בחנורו הלי מילה וכן העמיק הש"ע ס"י רס"ד כ' קטן שכשרו רך ומדולדל או שהוא בעל בשר וכן ל"ל בפירושו איש שמן או רפוי הנשר וא"כ קאי האל בכל זה על כ' דברים אלו וכן מוכח ברי"ף שבי' רוב גובהה של עטרה וכן הלכה אמר שמואל קטן הנוסרבל כו' ואי איתא דשמואל קאי גם על רישא לה"ל לכחוב וכן הלכה באמצע הדין אלא ע"כ דזה דבור בפ"ע דלריך שלא היה רוב גובהה כו' ושמואל קאי על בעל בשר:

וקושיות חוס' נמי ניחא שהרי שם סיפא זו דמל ולא פרע לא אפא לאשמועינן כילד מלות מילה שהרי כבר חנן שם מוהלגין ופורעין ומולגין אלא דבסיפא אחי לאשמועינן דריעבר מה מעכב ואם כן שפיר הקשו דכיון דכבר הני בשר החופה רוב עטרה מעכב וא"כ ודאי גם עור הפריעה בכלל שלריך שיהיה מגולה דבר החופה דבשלמא לא"א שלא כלטווה לו פריעה לא נכהוב המול ימול רק על הנשר אבל כיון דכבר נחנה לנו מלות פריעה ומרבינן גם כן מהמול ימול וא"כ כי היכי דלריך שיהיה מגולה מנשר ערלה ה"ה מקרום הפריעה עכ"ז כ"ל דאם לא חתכו כל עור הערלה החופה העטרה לא נימול מה"ם וכמש"כ הב"י דיש ילדים הרבה שלריך לחזור למולן ככלע"ד:

שער השמחה

השייך לשער הזה תמצא בחלק ראשון בקונטרס מצבת משה:

שאלה בט"ז בכסליו תקס"ד נפלו בח"י חלרי בעו"ה ונהרגו ל"א נפשות והח"ק הפרו ופקחו הגלים עד שמלאו כל ההרונים אך ג' גופים נמלאו איברים איברים וחסידה חסידה והנה כשפנו המרחף שבהלרי ומלאו בו איזה הרונים חזרו להשליך האבנים והאשר לחוך המרחף עד שמלאו מקפר הכפשות שהיו ידועים שהיו שם צנחיים אך יש לחוש שמה נשאר במרחף עוד עלמות וחתי בשר ודם ובהמות תקס"ד החלמתי לשנות ההלך לבנותו וכמלאו עלמות שאמרו הרופא"י הבקיא"ים שהם עלמות אדם וגם נמלא לחי אחד עם השיכיים החובים בו וחלי בלגולה והנה החלר היה כמין גאס מזרח ודרוס ובלר דרום היה מרחף ועליו בית ועליה והמתים נפלו לחוך המרחף וכעת אני בונה בתי החלר רק לר המזרחי ולר הדרום ישאר לחלר ואמנם חלי המרחף יהיה חחת הבית שאכנה אי"ה זה החלי אני מפנה עד קרקע בחולה ולויתי להיהודי המפנים כשיחזרו להשליך החרורות והעפר לחלי מרחף זה לקטום אותו ישגיחו שלא יחזרו להשליך לחוכו איזה עלס אך ראיתי שלא השגיחו בכל הלוך ולפנות חלי

המרחק הני שכעת יהיה חלר הוא סולחה גדולה באופן שאין חשש בכל החלר רק מחמת חלי המרחק הזה שהרעפים שעל גב הכתים יהיה מאהיל על הלי המרחק הנשאר בלא פניו אם מותר לכהנים ליכנס לבתי החלר. והספיקות הנולדי לכנס בו אי מחמת כמה וכיעויו דם שנבלע בקרקע כי מחמת רקב כי שמה יש רובע עלמוס וכל אי מאלו כי ספיקות נשמאין באהל רי חף אם לא נהוס לזה שמה יש עלם כשפורי ולא גרע מניה הפירק:

תשובה מחמת קי רביעית דם אי להדיח בנדה ק"ב דם שנבלע בבית הבית עמא ואיל עהור ולא פליגי הא בכלים דמעיקרא הא בכלים דלכסוף וכ"פ הרמב"ם בפ"ד מהל' ע"מ ועוד דלחחר שנבלע אין לו חלל דין רקב ועיין בנדה כ"ז ע"ב ברש"י וחוס' שם ד"ה למטועי הרוב וברמב"ם פ"ג הל' ח' כי הכ"מ דלרמב"ם רקב מרס עהור לגמרי ובחמת מרש"י וחוס' והרב לא משמע הכי ודינו כרקב:

ולספק כי מחמת רקב בין מנשר או מרס אי להדיח בנזיר כ"א מת שהסר אין לו רקב וכ"פ הרמב"ם בפ"ג הל' ד'. ואמנס ק' ג' מחמת רובע עלמות ל"ע גדול. והנה תחילה לריכין חנו לידע הא דלמרינן בכ"מ בית הפרס דרבנן וק"ל באהלנות פ' י"ה ג' בית הפרס הן השדה שנחרש בו קבר ושדה שאנד בה קבר כו' וכחנ הר"ש שם מ"ג ושדה שאנד בה קבר ברה"י דלורייחא הוי כבקעה בימות הגשמים דק"ל כחכמים פ"ו דעהרות דמעמא חפילו בקי ביהא דהוי ק"ס וכן פ"י הרמב"ם בפ"ג מהל' אה"ע ומשמע ור"י דהוי ספק דלורייחא וכן הדעת נוטה דכיון דליתחזק שנאנד בו קבר הוי ק' דלוריי דרוקא בנחרש בו קבר הוי ק' דרבנן כמו שכחנו התוספות במ"ק ה' ע"ב ד"ה מכסה דמסתמא לא הגיע המחרישה עד המס ואוקי לחזקה עהרה וכדמחלק חס הש"ס להדיח בין נחרש לנאנד ולפ"ז נידון דידן הוי כשדה שנאנד בו קבר והוי ק' דלורייחא שמה יש כאן רובע עלמות ומעמא חפילו באהל ואמנס י"ל דהוי ק"ס שמה אין כאן רובע ואח"ל יש כאן רובע שמה אינו מחרש אהר ושמה אינו חתה האהל רק הוא בחלק המרחק שאינו חתה הגב וכעין זה כתב הר"ש פ' י"ז מאהלנות משנה ג' והביאה הרב שם חף י"ל דרוקא חס שחרש משדה שנאנד דכיון דחרש אין כאן חלל עומאה דרבנן כו"ש שם חוס' מ"ק חבל הכא שיש ק' דלורייחא וק"ל דס"ס ברה"י עמא כדליתחא בעהרות פ"ו וכ"פ הרמב"ם פ"ה מהלכות אה"ע ובפסחים י' ובב"ב כ"ה ע"ב משנוע בתוס' דאע"ג דכלל החורה ק"ס מותר ואפילו מדרבנן אבל לעניין עומאה לרבנן דר"א בבקעה דק"ל כוונתי עמא דלורייחא ע"ש ואמנס מדברי הרמב"ם בפ"ע מהלכות עומאה מה הלכה י"ב מוכח להדיח דק"ל דאפילו בעומאה ק"ס אינו חלל מדרבנן וכ"מ בב"ב שם בתוס' לדעת רש"י ורשב"ם ועיין בחי' רשב"א בב"ב ד' כ"ה שמיישב מהני דכל שחתה יכול להרבות ק"ס ברה"י עמא לדעת רש"י ורשב"ם ובדאי זה בזה תליא דאי ק"ס עמא ודלוריי ח"כ כי חזר רחמנא לכהנים לעומאה בודאי גס אק"ס הוצהרו אבל אי כימא דאינו חלל מדרבנן מלינו כמה דברים שהחירו לכהן בערכות י"ע משום כבוד הדתות ובעירובין מ"ז ללמוד חורה ולישא אשה ועי' בתוס' פסחים ל"ג ע"ב ובע"ז י"ג בתוס' ד"ה ללמוד מה שכחנו בשם השלחות ומשמע שם דלכל מלוה מותר בלא ניפוח ובהשוכה רשב"א קיימן פ"ג ששאלוהו על קבר שנחלח בשכונת ישראל ולא נודע אם גוי או ישראל אם נאמר דהוי ק' עומאה ברה"י והשיב וז"ל כל כה"ג ק' עהור ואפילו ברה"י שלא חמרו רה"י ורה"י חלל בדליתחזק איקורא כגון ע' לפירדעים ושרץ ונבע באחד מהם וא"י באיזהו ח"כ ברנלים לדבר וא"כ אע"ג דלא לחזק והוא דל"ל כל דפריש כו' ע"ש וגם התוס' בקוטה כ"ב ברה"י ר"ה משמע דמפקחא לכו אם גמרינן מקוטה היכא דלא לחזק איקורא ורה"י בחי' ר"ש בדה כחנ בפשיעות דלא ילפינן מקוטה חלל בשנוחן העומאה הוא בודאי כמו הכועל והקפקה הוא רק על האשה אם קבלה הטומאה ונ"ל שזה ג"כ דעת הרמב"ם ובזה יחיישב כמה הלכות ח"ל פ"י ע"ז מהל' אה"ע מפני מה עיהרו חכמים ק' עומאה ברה"י שהרי הלבור עושין פקה בעומאה כו' אם עומאה ודאי נרחים ק"ו לספק שאיקור כל הספיקות מדבריהן כמו שביארנו ומפני מה החמירו בקי רה"י שהרי קוטה כו' עכ"ל ודבריו ל"ע כמו שהקשה בחשו' מהרי"ע ח"ב קיימן אי דלמה נתן עעס לכל הספיקות מדבריהם והלא יליף מק"ו ואדרבה מכאן קי על הך כלל דאי ק"ר דכל הספיקות מדבריהם ל"ל לחתויי מפקה ועוד דהא מקוטה גמרי' ונ"ל לפי מה שכחתי בשער רוב וחזקה קיימן ע"ו דהרמב"ם ק"ל כדעת רשב"א דבכל איקורין היכא דליתחזק חזקה לא מוקמינן לחזקה והנה חוס' כי בדוקא לעמא ברה"י גמרי' מקוטה אבל לעהר ברה"י לא חלעריך כלל למילף דמוקמינן בנרס לחזקה ואמנס לרמב"ם דלא מוקמינן לחזקה בכ"א חף דק"ל דכל ק' אינו חלל מדרבנן וא"כ ה"ה בעומאה ברה"י ח"ע"ג דנדרחוקייחא עהור כדון כל ספיקות ולא מעעס חזקה דהא חזקה לא מהני לשיטתו ואעפ"כ אקור מדרבנן ח"כ ק' למה עיהרו חכמי לגמרי ק' עומאה ברה"י חף דלורייחא עהור ככל איקורין שבהורה מ"מ מדרבנן יהיה עמא וע"ז כי מפני מה עיהרו חכמים וכי העעס דכיון דמלינו דפקה בא בעומאה ולא גזרו בו חכמים ק"ו לקי עומאה דחכמים השוו מרחס ולא דילפינן מפסקה כמו שהקשה מהרי"ע דמה לפסקה שהותרה בו עומאה ודאיחא חלל דבן זומא באונת לא יליף לעהר ברה"י ק' מפסקה חלל עעמא יהיב למה לא החמירו בו עכ"פ מדרבנן ואמר דכיון דאפי' עומאה ודאי נרחים כ"ש דלא שייך שיהמירו חכמים דפקה ולכן מקיים הרמב"ם שכל ק' אינו חלל מדבריהם ואע"ג דבשאר איקורין גזרו בעומאה לא גזרו אבל אם היו כל ק' איקורין איקור דלורייחא ה"כ בעומאה היה עמא דמפקח לא ילפינן כק"ו מהרי"ע:

והנה ל"ע שהרי בהל' זו כי הרמב"ם להדי' דק' עומאה ברה"י עמא דילפי' מקוטה ומשמע שהוא מדלורייחא ובפ"ע מהל' עו"מ כי עור שמעילין להוכו כבלים הוחהיל עליו עמא דין חורה אע"פ שחולדה מלוי אין ק' מוליא מידי ודאי אבל אם הפילה שם נפל וא"י אם הפילה דבר הטמא הואיל וחולדה מלוי שם הרי ספיקו עהור דבר ידוע שכל חלו העומאות וכיולח בהן שהן משום ק' ה"ה של דבריהן ואין עמא מן החורה חלל מי שנעמא עומאה ודאיחא אבל כל הספיקות בין בעומאות בין במהלכות אינו חלל מד"ס עכ"ל ומדכי הואיל וחולדה מלוי עהור ע"כ מיירי ברה"י דאי ברה"י ח"ע"פ שאינו מלוי שם חולדה כיון דק' אם הפילה נפל הוי ק' ברה"י וא"כ קשה האן דמסיק דבר ידוע כו' ואין עמא מן החורה חלל מי שנעמא עומאה ודאיחא ופ"ה ק' ברה"י עמא מדלורייחא חלל לפי הכ"ל ח"ב דק"ל לרמב"ם דלא ילפינן מקוטה חלל כשיש כאן עומאה ודאיחא ואין ק' חלל על המקבל הטומאה וא"כ אין כאן עומאה מדלורייחא חלל מד"ס ואף דבשאר עומאה דרבנן היכא דליכא ק"ס עכ"פ מולין וכמ"כ

הרמב"ם סי' י"ג מהל' אה"ע הלכ' י"ב אבל על ס"ס אין שורפין אלא חולין ושם הל' י"ג ואין שורפין על צ' ספיקות אלא חולין ע"ש הכא כיון דהוי ס' הרגיל עהור וכמש"כ חוס' נפסקים ע' ע"ב: **ולפי'ן** אין כאן בחלר זה ס' דאורייתא שהרי אין כאן טומאה וודאית ויש כאן ס"ס וכדמשמע מראב"ד שהבאתי ואע"ג דבפ' י"ח מהל' אה"ע כ"ל שאלה יכול להרבות ס"ס ברה"י עמא ומוכח החס דאפי' אין כאן טומאה ודאית ל"ל דאינו אלא חולין כמש"כ רעל ס"ס אין שורפין עליו טומאה לעולם וכ"כ חוס' בשב"כ וכנה ל"ג בהדיא וא"כ משמע כיון דאין שורפין מוכח דכל ס"ס אינו אלא מדרבנן דכיון דאפי' בפי' א' מן הדין ראוי לטהר ואעפ"כ גזירה הכתוב לטומא החמירו כמי חכמים אפי' בס"ס ולכן השינו הראב"ד כיון דעכ"ס ס' דאורייתא להומא עכ"פ מדרבנן וכמש"כ מהרי"ט דזה כונת הראב"ד ואינו קוחר דבריו למה שכת' בהלכות כלאים ונ"ל דזהו מה דמקיים דהל"ל משום ס"ס ר"ל כיון דהוא ס"ס בלא"ה אינו אלא מדרבנן ואף דבס"ס חולין כיון שיש כאן ס' הרגיל טהור וכל ה"ה לו לרמב"ם לורך לכחוב כיון דהוי דרבנן דאפי' אי הוי ס' אי דאורייתא עכ"פ ס"ס וודאי אינו אלא מדרבנן. וא"ל כיון דמלאו בו חמה עלמות חרס הרי הוחזק שיש כאן טומאה ז"א כמש"כ המ"א בא"ח סיומן חס"ד והס"ז כדעת הע"ז בשם רש"ל דדוקא בחולעים דמיני' קא רבי אמרי' ואתחזק בגי' אבל בדבר דאחי מעלמא ל"א הכי והח"י בפי' חמ"ז מיימי רחיה מראמרינן ג' שכונת קברות אע"ג דכל מיני' קא רבי ע"ש וטומא דאורייתא משם מוכח איכא דדוקא חס מלאן כדרך הנקברין אבל בלא"ה לא וודאי' שם במחני' שרגלים לרבי ועכ"פ אין רחיה משם וכונת רש"ל בדבר רלאו מיני' קא רבי א"כ אוקי הדבר על חזקתו ואמרי' שאין כאן יותר משכונת משא"כ בדבר דמיני' קא רבי דאין כאן חזקה הי"ת:

ודג'ה לפי' עכ"פ ילא לנו דבמקום שיש ס"ס וס' הרגיל טהור לנמרי' אשילו מדרבנן וא"כ סי' אין חשש כלל בחלי המרחף שהגית יעמוד עליו שיש לחוש אף כשפינו כל העפר וכבר אוחו במכר כדרך הבנאים ואף שיש בכנה נקבים גדולים ואף לזרית נחערב בעפר מיני' כיון שהמפנים היו יהודים והזרתי אוחס וגליתי אוחס העעס והוכהתי אוחס בלא ישגיתו היעיב אזי יהיה העון חלוי בהם ואף שראיתי איזה פעמים שלא עשו כאשר לזייתי להם להגית העפר בידים בכלים שזורקים מהם למרחף מיני' קרוב לודאי עכ"פ השגיתו שלא יהיה שם עלם רק שנתעללו ליקח בידים ועכ"פ הוי ס' הרגיל ס"ס כמו שכחתי ולכן אין לחוש על חלי מרחף זה:

ואמנם עדיין יש לחוש לעלם כשעורה אף כאשר יעשו עליה מקרשים כרגיל בכל הבתים וא"כ אין לחוש דהא אינו מטמא באהל ואינו מטמא אלא בהיקט ובאהלות ס' י"ח מ"ה אי' דהקט לא מקרי אלא באבנים שכתן רע ובזבים פ' ה' מ"ג כ' הר"ש והרע"ב וז"ל אבל חס אין המט ז' ממקומו שאין כאן היקט טהור וכ"כ החו"ט שם בשם הרמב"ם וז"ל אונס כשהארס נישא ע"ג המת ולא יהיה מאהיל שיש ביניהם מחילה מאהלות אז לא יטמא אלא עם היקט ועיין ברמב"ם פ"א מהל' עוה"מ הלכה י' (ודברי הכ"מ שם לא זכיתי להבינם על צוריים) ולפי' אין לחוש ג"כ חס לקחו מאוחו עפר שכבר וערבו עם סיד שנו החומה דאף דמטמא במגע מיני' הא טהין עליו סיד בעיני' שמכסים כל החומה וא"א שיהיה שם עלם כשעורה כידוע לצקיאם במלאכה הכנין:

ודע דהא דאמרי' ס"ע ברה"י דוקא בדליכא ג' אבל חס איכא ג' הוי כרה"ר וכ"כ הרמב"ם פ' ע"ז מהל' אה"ע וכ"כ הר"ש בטברות ס' ו' מינו להדיא ודוקא ג' אנשים אבל נשים ב' המל"מ שם בשם הרבב"א דאפילו מאה נחשבים כחד אבל בתוספות קועה כ"ב ד"ה ובר"ה לא משמע הכי ומוכח שם בתוספות דאין חילוק:

ודג'ה לטהר כל החלר בענין שלא יהיה בו חשש טומאה כ"ל לעשות ע"ג המרחף רלפת של קרשים ויהיה חלל טפה בינו להמרחף וא"כ חולץ ומלר א' יהיה פתוח כמש"כ חוס' בדברות כ"א וכ"כ ועיין בפ' י"ב מהלכות ע"מ הלכה ו' ונ"ל דמש"כ הרמב"ם ארונות של עץ ל"ד עץ אלא אפילו בארון של אבן דינא הכי שהרי הוליא זה ממעשה דראב"ל שאמר מדלגין וס"ל דיש חילוק בין ארון לקבר וכ"מ להדיא בסמ"ג בעשין סיומן רל"א שכח משם הרמב"ם שדין ארונות חלוק מדין קבר דאע"ג דבקר חס יש טפה חלל מטמא אבל בארון שיש בו חלל עפ"י אינו מטמא באהל ולשון הסמ"ג ל"ע קלה ונ"ל דס"ל לראב"ד דהרמב"ם סובר דוקא של עץ דדוקא כשהוא עומד ע"ש השדה וע"ז הגיה דז"א דמעשה דראב"ל היה בארונות של אבן והיו מונחים בקבר ואס"ה היו מדלגין דדוקא בפחות מטפה הוי כגופו של מה והכהן מזהר עליו אבל בחלל טפה דינו כקבר ואין הכהן מזהר עליו לפי שאין הנזיר מגלח עליו אבל באמת הרמב"ם אין מחלק בין עץ לאבן ובין העומד ע"ש השדה או שמונח בקבר אלא כיון שיש בארון חלל עפ"י חשש שמונח בקבר דינו כאלו עומד מגולה על השדה ועיין בחו"ט פ"ו דב"ב מ"ח ד"ה ודומן אבל להרמב"ם מוכח להדיא כמו שכחתי ולפי' לא היה לדקדק לכחוב ארון של עץ דהוא הדין של אבן והכ"מ שם לא הבין כן ודבריו לריך עיון ואי"ה כשגרלה לטהר החלר נעין עוד בזה כי כחתי זה לפום רהיטא:

(ב) נשאלתי בענין ההרונים שנמלא בגדיהם מלאים דם שנבלע בחוכם וגם דם בעין חס לריכץ לקבור כל הגורים אפילו מה שאינם מלובשים בהם ואח"ל שאינם לריכים קבורה איך יעשו שיהיו מותרים לכהנים ליכנס באהל שהם שם זה חשוכי. צו"ד ס"י שס"ד מנאר שקוברין ההרונים בלבושיהם ובודאי אין זה מלד הדין דלא מלינו לזה שורש נפוסקים דעץ שנהלה ואבן שנגרס דעטוכין קבורה הוא כדי שלא יאמרו זה האבן שנגרס בו פלוני ולא עדיף מדם חטאת שניתז על הכגד דקני בכיבוס ודאית מדחנן בגד שארג בו שער נזיר כו' וכן שלבנו בערלה וכן בקוף תמורה ואלו הן הנקברין ולא נשתמיט בשום דוכחא דלא חכי דם המת שניתז על הכגד א"ו דקני בכיבוס כראמרינן בקוף תמורה בלפרחא לשלפינהו ומשכי היכא דאפשר לשלפינהו ש"ד וה"ג יכול להוליא הדם ע"י כיבוס כראמרי' בנה ס"ב נבלעה בכקות חס מהכנסת ויולא רביעיית דם עמאה וא"ל טהורה וכ"כ הרמב"ם בפ"ד מהלכות ע"מ ואף דבגמרא מוקי לה דוקא ברם תבוסה דרבנן היינו דוקא לר"ל אבל לר"י דק"ל כוהיה דכל בלוט טהור אפילו טומאה דאורייתא מוקי לה אפילו בדם דאורייתא וכמש"כ חוס' שם ד"ה מקולי וכ"כ הר"ש בפ"ג דאהלות ולכן לא מחלק הרמב"ם וכמו שכחתי בפ' י"ד מהלכות כלים ואף חס נאר דק"ל חזוחא מלחא כבר כהבו חוספות בנה וכ"כ הר"ש דלר"י כיון דלא כיהא ליה

לכ"ע לאו מילתא ואף אם יכול ללכת ע"י לפון מ"מ כיון שאינו יכול ללכת ע"י סתם כיבוד מקרי
 בלוע וטהור כמו שכתבו חוס' בכ"ק ד"ה וא"ל טהורה ע"ש ולכן יכתבו הכנדים כיבוד יפה שלא ישאר
 בו שום אדמומיה במים שלא נחוש לשמח נשאר רביעיה דם ואף אם ישאר רוטם הכתם נכבד אינו מזיק
 ומוהר לכהן ללבושם וליכנסו בזהל עם הכנדים אחר הכיבוד והמים שנכתבו הכנדים ישפכו לגומא
 בנה"ק וה' ירמח סבר עמו:

(ג) **שאלה** חליפת דלת או הלון שאינו יכול לעמוד בלא ליר ברזל שיש בו או שאר דבר של
 ברזל שהוא ללורך הקרקע אם חולץ בפני העומאה לענין טומאה הכהן:

תשובה דבר זה כבר כ' הע"ז ע"ד כ"י שצ"ח ק"ק ג' והש"ך שם ק"ק ב' כי צחי פ"א
 ראהלוח קריגים שבחלונות הוללין פירוש שהיה חלון בין ב' צחים והעומאה בא' מהם והיו עלים דקין
 או ע"י ברזל בקירוב שבין החלון ע"ש והנה מה שבי' או ע"י ברזל לא נדע וי"ל אך מלחמי כן שכן
 פירש"י בחולין קכ"ה ע"ד ד"ה חילוי מטה כו' ע"ש בנקה"כ שהאריך לטהור דברי הע"ז אלא מה שכתב
 שהרמב"ם לא כתב אלא לפי שהאדם הוא שהלץ ולא הזכיר לבי וכאונת המעיין ברמב"ם שם שכתב ע"ש
 זה אם קמכו אדם בפנים או בחוץ בלא מפחה וא"כ כי צפ"י שהאדם והכלים אינן הוללין וא"כ משמע
 כע"ז אך המרקק ברמב"ם בפירוש המשנה כי במפחה אשר בו וא"כ משמע שהוא מהובר לקרקע וכל
 המהובר לקרקע ה"ה בקרקע ולכן הולרך ליחן ע"ש מפני שהאדם הולץ אבל בהינורו לה כי אלא קתם
 במפחה ומשמע דתיירי בקתם מפחה שאינו מהובר לרלה ולכן גתן ע"ש לפי שהכלים אינן הוללין וכן
 הר"ש והרא"ש ב' קתם במפחה:

ונ"ל דהא דקריגין חוללין עד שיהיה נקב חי פ"ט לא שייך בחלונות שלנו שנעשו לאורם
 ובהדיא כי הרמב"ם כפי י"ד מהל' ע"מ הלי די דשיעורו בפונדיון ע"ש:

תם ונשלם. שבח לאל בורא עולם:

רשימת הדברים אשר נוספו ונתקנו עתה לעומת אלה אשר נדפסו בלייפציג שנת תרמ"ז.

חכמת אדם

כלל א. סי' ו' (מיקון).	כלל א. סי' ו' (מיקון).
— סי' ט' (הוספה).	— סי' ט' (הוספה).
כלל מ'. סי' ב' (מיקון).	כלל מ'. סי' ב' (מיקון).
כלל נ"ו. סי' ה' (הוספה).	כלל נ"ו. סי' ה' (הוספה).
כלל ס"ה. סי' א' (מיקון).	כלל ס"ה. סי' א' (מיקון).
כלל ס"ח. סי' ד' (הוספה).	כלל ס"ח. סי' ד' (הוספה).
כלל ס"ט. סי' ג' (הוספה).	כלל ס"ט. סי' ג' (הוספה).
— סי' ד' (הוספה).	— סי' ד' (הוספה).
כלל ע'. סי' א' (הוספה).	כלל ע'. סי' א' (הוספה).
— סי' י"ב (הוספה).	— סי' י"ב (הוספה).
כלל ע"א. סי' ב' (הוספה).	כלל ע"א. סי' ב' (הוספה).
— סי' ה' (הוספה).	— סי' ה' (הוספה).
— סי' ט' (הוספה).	— סי' ט' (הוספה).
כלל ע"ב. סי' ג' (הוספה).	כלל ע"ב. סי' ג' (הוספה).
— סי' ה' (הוספה).	— סי' ה' (הוספה).
— סי' י"א (הוספה).	— סי' י"א (הוספה).
— סי' י"ב (הוספה).	— סי' י"ב (הוספה).
— סי' י"ז (הוספה).	— סי' י"ז (הוספה).
כלל ע"ג. סי' א' (הוספה).	כלל ע"ג. סי' א' (הוספה).
כלל פ"ד. (נוסף כלו).	כלל פ"ד. (נוסף כלו).
כלל פ"ה. (נוסף כלו).	כלל פ"ה. (נוסף כלו).
כלל פ"ו. (נוסף כלו).	כלל פ"ו. (נוסף כלו).
כלל פ"ז. (נוסף כלו).	כלל פ"ז. (נוסף כלו).
כלל פ"ח. (נוסף כלו).	כלל פ"ח. (נוסף כלו).
כלל פ"ט. סי' א' (הוספה).	כלל פ"ט. סי' א' (הוספה).
— סי' ב' (הוספה).	— סי' ב' (הוספה).
— סי' י"ב (הוספה).	— סי' י"ב (הוספה).
כלל ק'. סי' כ"ט (הוספה).	כלל ק'. סי' כ"ט (הוספה).
— סי' ל"ב (הוספה).	— סי' ל"ב (הוספה).
— סי' ל"ג (הוספה).	— סי' ל"ג (הוספה).
— סי' מ"א (הוספה).	— סי' מ"א (הוספה).
— סי' מ"ב (הוספה).	— סי' מ"ב (הוספה).
כלל ק"א. סי' כ"ב (הוספה).	כלל ק"א. סי' כ"ב (הוספה).
— סי' כ"ד (הוספה).	— סי' כ"ד (הוספה).
מצבת משה. סי' י"ד (הוספה).	

בינת אדם

שער איסור והיתר. סי' פ"ח (נוסף כלו).	שער הקבוע. סי' י"ח (מיקון).
— סי' פ"ט (נוסף כלו).	— סי' כ' (מיקון).
— סי' צ' (נוסף כלו).	— סי' מ"א (הוספה).
— סי' צ"א (נוסף כלו).	— סי' מ"ב (נוסף כלו).
— סי' צ"ב (נוסף כלו).	שער איסור והיתר. סי' ס"ה (נוסף כלו).
— סי' צ"ג (נוסף כלו).	— סי' פ"ז (נוסף כלו).
שער בית הנשים. סי' ל"א (מיקון).	— סי' פ"ז (נוסף כלו).